

ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE WIJZIGING VAN DIVERSE DECRETEN MET BETREKKING TOT WONEN

Dit ontwerp van verzameldecreet wijzigt verschillende decreten met betrekking tot het beleidsdomein wonen. Het decreet bevat twee hoofdthema's die in de beleidsnota Wonen worden aangekondigd, namelijk het regelgevend kader voor de woonmaatschappijen en de geplande aanpassingen aan het sociale huurstelsel:

- Invoering van een regelgevend kader voor de woonmaatschappijen

Dit luik geeft uitvoering aan het voornemen uit het regeerakkoord om tegen 1 januari 2023 de sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren in één woonactor met maar één speler per gemeente samen te voegen. Daartoe wordt boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen volledig vervangen. Aan de erkenning van de sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen wordt een vast einde gesteld en er wordt een nieuw kader ingevoerd voor de erkenning van de woonmaatschappij.

- Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel

Het sociaal huurstelsel wordt op verschillende domeinen grondig gewijzigd door het voorliggende ontwerp van decreet. Die wijzigingen hebben in grote lijnen betrekking op:

- De invoering van een regelgevend kader voor bewijs van onroerend bezit in het buitenland
- Een nieuw toewijzingsmodel
- De aanpassing taalkennisvereiste naar niveau A2
- Het invoeren van de huurdersverplichting ingeschreven zijn bij de VDAB
- Het invoeren van de bepaling dat de huurder van wie de huurovereenkomst door tussenkomst van de vrederechter is beëindigd wegens ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale woning zich drie jaar niet meer opnieuw kan inschrijven
- De hervorming van het beheer van sociale huurwoningen die leegstaan in afwachting van sloop of renovatie
- De maximale digitalisering voor inschrijving (centraal inschrijvingsregister)

Hiernaast worden ook andere wijzigingsvoorstellen meegenomen, hetzij voorstellen die in het Vlaams regeerakkoord/beleidsnota Wonen worden aangekondigd, hetzij voorstellen waarvoor een objectieve motivering bestaat. Concreet hebben deze wijzigingsvoorstellen betrekking op de onderstaande onderwerpen:

- Weigering tot afgifte van een conformiteitsattest voor niet-vergunde domiciliekamers

De voorgestelde wijziging hebben tot gevolg dat de burgemeester en de gewestelijk ambtenaar weigeren om een conformiteitsattest af te leveren voor niet vergunde domiciliekamers als zij vooraf kennis hebben gekregen van een bouwovertreding. Met een bouwovertreding wordt bedoeld het wijzigen van de hoofdfunctie van een bebouwd onroerend goed of het opsplitsen van een woning of het wijzigen van het aantal woonegelegenheden, zonder dat hiervoor de verplichte omgevingsvergunning is afgeleverd (art. 4.2.1,6° en 7° VCRO), zoals

vastgesteld bij een aanmaning, een verslag van vaststelling of een proces-verbaal. Levert de burgemeester het conformiteitsattest ondanks het bestaan van de bouwovertreiding toch af omdat hij er geen kennis van had, dan vervalt het conformiteitsattest automatisch zodra de overtreiding wordt vastgesteld in een aanmaning, een verslag van vaststelling of een proces-verbaal.

- **Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor wat de woningkwaliteitsbewaking betreft**

Het ontwerp van decreet implementeert het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor wat de woningkwaliteitsbewaking betreft.

De grootste impact van de implementatie is dat hierdoor in de strafrechtelijke procedure een luik bestuurlijke beboeting wordt ingevoerd in die gevallen waarin het openbaar ministerie geen vervolging instelt. Dit maakt dat de strafrechtelijke procedure, die zich focust op de ernstigste gevallen van 'krotverhuur', een grotere impact kan hebben en een mogelijk gevoel van straffeloosheid – als gevolg van seponeringen door het parket - kan vermijden. De slagkracht van de strafrechtelijke procedure wordt vergroot.

Een andere belangrijke wijziging is dat de woningcontroleurs in de administratieve procedure door deze implementatie binnen bepaalde grenzen beschikken over alle rechten en mogelijkheden die toezichthouders op basis van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving kunnen uitoefenen, wat bijdraagt aan uniformiteit op het terrein op het vlak van handhaving.

- **Schrapping mondelinge hoorzitting in de beroepsprocedure tegen een besluit tot ongeschikt- en/of onbewoonbaarheid of een besluit tot overbewoning**

Het ontwerp van decreet schrapt de mogelijkheid van de mondelinge hoorzitting in het kader van beroep tegen een besluit – of het uitblijven ervan – van de burgemeester waarbij de woning ongeschikt of onbewoonbaar wordt verklaard. Ook in de beroepsprocedure inzake overbewoning wordt deze mogelijkheid geschrapt. De mogelijkheid om schriftelijk gehoord te worden blijft wel bestaan.

- **Invoegingen van privacybepalingen**

De Vlaamse Codex Wonen van 2021 bevat tal van bepalingen die een verwerking van persoonsgegevens inhouden. Die bepalingen worden met het voorliggende decreet in overeenstemming gebracht met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Het gaat over verwerkingen van de gegevens met betrekking tot:

- De minimale woningkwaliteit (ontsluiting VLOK-gegevens)
- Onroerende transacties van de woonmaatschappijen
- De bijzondere sociale leningen
- De huurwaarborgleningen
- De verkoop van onroerende goederen door de VMSW en de woonmaatschappijen
- De verhuring van bescheiden huurwoningen
- De verhuring van sociale huurwoningen

- **Invoeren van een herinvesteringsverplichting voor initiatiefnemers van sociale huurwoningen**

Om het sociaal woonaanbod te borgen voorziet het ontwerp van decreet in een nieuwe, autonome herinvesteringsverplichting voor alle initiatiefnemers van sociale huurwoningen, wanneer de sociale

huurwoning niet langer wordt verhuurd volgens de reglementering van het sociale huurstelsel.

- **Beperking op sociale woonbeleidsconvenanten**

Met het oog op een geografische spreiding van het sociale huuraanbod wordt voorgesteld om het gebruik van sociale woonbeleidsconvenanten te beperken tot gemeenten waar de procentuele verhouding tussen het aantal gerealiseerde plus het aantal geplande sociale huurwoningen ten opzichte van het aantal huishoudens in de nulmeting niet meer dan 15% bedraagt.

- **Juridisch-technische wijzigingen**

Deze wijzigingen strekken tot het juridisch optimaliseren en het in overeenstemming brengen van de regelgeving met de huidige interpretaties en gebruikelijke terminologie. Eveneens worden foutieve verwijzingen, naar bijvoorbeeld opgeheven decreten, verbeterd door het ontwerp van decreet.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Invoering van een regelgevend kader voor de woonmaatschappijen

De wijzigingsvoorstellen met betrekking tot het invoeren van een regelgevend kader voor de woonmaatschappijen hebben betrekking op het thema-overschrijdend instrumentarium (inhoudelijk structurelement 4), waarbij in operationele doelstelling 6.1 naar performante woonactoren wordt gestreefd.

Door de vervanging van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen wordt de hierna aangehaalde passage rond sociaal woonbeleid uit het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 uitgevoerd: *"We voegen tegen 1 januari 2023 sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren samen in één woonactor met maar één speler per gemeente. Projecten die vóór 1 januari 2023 opgestart worden, mogen door de betrokken woonactoren afgewerkt worden. Tegelijkertijd en uiterlijk tegen 1 januari 2023 versterken we de impact van de publieke aandeelhouders in een SHM, met respect voor de historische participaties van de private aandeelhouders. Daartoe beperken we de stemrechten van de private aandeelhouders op de algemene vergadering waardoor de private aandeelhouders gezamenlijk maximaal een aantal stemrechten kunnen uitoefenen gelijk aan de vereiste meerderheid verminderd met één stem. In de statuten van een SHM kan geen afbreuk worden gedaan aan de bijzondere meerderheden zoals voorzien door het WVV. De samenstelling van de raad van bestuur zal gebeuren door een systeem van bindende voordrachtrechten. Daarbij dragen de publieke aandeelhouders ten minste twee kandidaten per te begeven mandaat voor, waarover de algemene vergadering stemt. Er kan aan alle private aandeelhouders samen maximum één aandeel worden toegekend met het recht tot voordracht voor een bestuursmandaat. Voor de toetreding van eventuele nieuwe aandeelhouders, voorzien de SHM's hoedanigheidsvoorwaarden als gevolg waarvan enkel publieke aandeelhouders kunnen toetreden. De bestaande private aandeelhouders krijgen*

een uitdovend karakter. Er kunnen geen nieuwe private aandeelhouders toetreden en bestaande private aandeelhouders kunnen hun participatie niet uitbreiden. Deze principes krijgen een decretale verankering in de Wooncode. Er is een onverenigbaarheid tussen personeelsleden van een SHM en een politiek mandaat van een lokaal bestuur binnen het werkingsgebied van die SHM.”

Zoals aangegeven in de beleidsnota Wonen 2019-2024, zullen de sociale woonactoren binnen een werkingsgebied versmelten tot één sociale woonmaatschappij tegen 1 januari 2023. Deze integratie staat in functie van klantvriendelijkheid, transparantie en gedegen samenwerking over diverse activiteiten op vlak van sociale huisvesting en zal de regierol voor lokale besturen versterken. Deze maatregelen moeten leiden tot een kwalitatief lokaal woonbeleid.

Met de hervorming zijn verschillende beweegredenen verbonden. In eerste instantie is de hervorming bedoeld om voordelen te creëren voor de sociale huurder en de kandidaat-sociale huurder. Hij zal zich voortaan maar één keer moeten inschrijven, terwijl hij dat in de huidige context bij alle sociale woonactoren apart moet doen. De vereenvoudiging moet ook de opvolging van zowel kandidaat-huurder als verhuurder vergemakkelijken.

Met de hervorming kan ook een oplossing geboden worden voor het probleem dat de kandidaat-huurders met de grootste woonnood (vaak overeenstemmend met de laagste inkomens) nu in een sociaal verhuurkantoor terecht komen waar de huurprijs merkbaar hoger ligt dan de gemiddelde huurprijs van een sociale huisvestingsmaatschappij-woning. Het samensmelten van beide activiteiten legt de basis voor een oplossing hiervoor.

Het samenbrengen van de sociale verhuurkantoor- en sociale huisvestingsmaatschappij-activiteiten maakt het veel concreter mogelijk om expertise te delen en schaalvoordelen te creëren. Daar waar sociale huisvestingsmaatschappijen traditioneel sterker zijn in het bouwen en renoveren van sociaal woonpatrimonium, wordt ervan uitgegaan dat de sterktes van sociale verhuurkantoren - meestal ontstaan uit OCMW-werking of welzijnsactoren - vooral op het vlak van woonbegeleiding liggen. Het samengaan moet ervoor zorgen dat er meer gebouwd kan worden, dat de kwaliteit verbetert en dat elkaars goede praktijken een grotere weerklank kunnen krijgen binnen de grotere woonmaatschappij, waarvan alle huurders de vruchten kunnen plukken.

Ten tweede biedt de hervorming voordelen voor de lokale besturen. Met de woonmaatschappijen krijgen zij één rechtstreekse uitvoerder van het lokaal sociaal woonbeleid en moeten ze dus geen rekening meer houden met de huidige verschillende woonactoren die elk hun eigen werking en inzichten kennen. Door daarnaast de lokale besturen gezamenlijk steeds een voldoende zeggenschap te garanderen in de woonmaatschappij, kunnen die lokale besturen hun eigen accenten leggen en daarmee ook beter inspelen op de specifieke (al dan niet bovenlokale) uitdagingen op het vlak van woonbeleid op hun grondgebied.

Een aantal voordelen voor de huurders strekken uiteraard ook tot voordeel voor de verhuurders. De centralisatie van de vakkennis van beide activiteiten in één grote actor verbreedt de expertise en biedt daardoor kansen op synergiewinsten. Door het samenbrengen van de actoren in één woonactor per gemeente, wordt de concurrentie uitgeschakeld tussen woonactoren voor het realiseren van het Bindend Sociaal Objectief en kan m.a.w. gericht gewerkt worden in functie van de concrete doelen. Ook de communicatie kan worden gestroomlijnd door te spreken uit één mond, zowel naar kandidaat-huurders als huurders toe, maar ook naar beleidsverantwoordelijken én naar private partijen die partners kunnen vormen bij het realiseren van de doelstellingen op het vlak van sociaal wonen.

Zoals bij elke hervorming zullen de echte efficiëntiewinsten pas zichtbaar worden na verloop van tijd. Die efficiëntiewinsten zijn een interessante bijkomstigheid en sluiten aan bij het performantiestreven dat reeds eerder werd ingezet in de sector, maar vormen voor deze hervorming geen doel op zich.

2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel

De wijzigingsvoorstellen met betrekking tot het sociale huurstelsel hebben betrekking op het inhoudelijk structurelement 2: Ondersteuning vraagzijde woningmarkt.

De strategische doelstelling 4 (SD 4), 'een toegankelijke, laagdrempelige woningmarkt' en meer bepaald de operationele doelstelling 4.2. (O.D.4.2) 'Naast rechten ook plichten: wettelijk kader voor een gecontroleerde toegang tot de sociale huurmarkt' liggen aan de oorsprong van dit dossier.

3. Weigering tot afgifte van een conformiteitsattest voor niet-vergunde domiciliekamers

In de beleidsnota Wonen 2019-2024 is in het kader van de strategische doelstelling "SD 1 Een groter aandeel woningen is kwaliteitsvol" onder de operationele doelstelling "OD 1.3 De minimale woningkwaliteit handhaven op de private huurmarkt", met betrekking tot het conformiteitsattest het volgende opgenomen:

"Ik neem een regelgevend initiatief om de afgifte van het conformiteitsattest voor een kamerwoning te weigeren als 1) de bewoners in de kamerwoning gedomicilieerd zijn en 2) op voorhand wordt vastgesteld dat de kamerwoning onvergund is opgedeeld. Als de niet-vergunde situatie pas wordt vastgesteld nadat er een conformiteitsattest is afgeleverd, moet het conformiteitsattest als niet bestaande worden beschouwd".

4. Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor wat de woningkwaliteitsbewaking betreft

In de beleidsnota Wonen 2019-2024 worden onder het inhoudelijk structurelement 1 (woningkwaliteit) een aantal strategische doelstellingen geformuleerd. Huidig ontwerp van decreet heeft betrekking op strategische doelstelling 1, namelijk "een groter aantal woningen is kwaliteitsvol". Onder operationele doelstelling 1.3 wordt gesproken over het handhaven van de minimale woningkwaliteit op de private huurmarkt.

5. Schrapping mondelinge hoorzitting in de beroepsprocedure tegen een besluit tot ongeschikt- en/of onbewoonbaarheid of een besluit tot overbewoning

De procedures inzake ongeschikt-onbewoonbaarverklaring en overbewoondverklaring behoren tot de woningkwaliteitsbewaking omschreven in boek 3 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021.

De wijzigingen zijn niet rechtstreeks gelinkt aan een operationele doelstelling in de beleidsnota Wonen 2019-2024. Ze hebben wel een band in het grote geheel van strategische doelstelling 1: "Een grote aantal woningen is kwaliteitsvol".

Daarnaast is optimalisatie van regelgeving en procedures steeds een streefdoel.

6. Invoeging en uitwerking van privacybepalingen

Deze wijzigingen sluiten aan bij de operationele doelstelling 6.4 "Kwaliteitsvolle regelgeving" uit de beleidsnota Wonen 2019-2024, waarbij het onder meer de bedoeling is om de Vlaamse Codex Wonen te conformeren aan de algemene verordening gegevensbescherming.

7. Invoeren van een herinvesteringsverplichting voor initiatiefnemers van sociale huurwoningen

De invoering van deze herinvesteringsverplichting vloeit voort uit de algemene zorg om het sociaal woonaanbod niet te laten dalen in tijden waarin het tekort aan sociale huisvesting niet snel genoeg kan worden opgevangen. De invoering is niet rechtstreeks gelinkt aan een operationele doelstelling in de beleidsnota Wonen 2019-2024, maar heeft wel een band in het grote geheel van strategische doelstelling 5: "Een beter en breder woonaanbod".

8. Beperking op sociale woonbeleidsconvenanten

De beperking beoogt een geografische spreiding van het sociale huuraanbod en kadert binnen de operationele doelstelling in de beleidsnota Wonen 2019-2024 '5.4 Kader voor een divers en betaalbaar sociaal huuraanbod'.

9. Juridisch-technische wijzigingen

Deze wijzigingen strekken tot het juridisch optimaliseren en het in overeenstemming brengen van de regelgeving met de huidige interpretaties en gebruikelijke terminologie. Eveneens worden foutieve verwijzingen, naar bijvoorbeeld opgeheven decreten, verbeterd door het ontwerp van decreet.

B. Inhoud

1. Invoering van een regelgevend kader voor de woonmaatschappijen

1.1. Samenvoeging van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren tot één woonactor

Over de jaren is om uiteenlopende redenen een versnippering van het sociaal woonlandschap ontstaan. Zo zijn verwante en soms zelfs overlappende taken en verantwoordelijkheden toebedeeld aan verschillende actoren met eigen en uiteenlopende erkenningsvoorwaarden, te weten de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren. Vaak zijn verschillende van deze actoren in dezelfde gemeenten actief.

Deze historische versnippering is niet efficiënt en belemmert bovendien de vlotte toegang van de kandidaat-huurders tot de sociale huisvestingsmarkt.

De voorgestelde hervorming stelt het grondrecht van de kandidaat-huurders, sociale huurders en -kopers op een vlotte toegang op behoorlijke huisvesting centraal. Daarom worden de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren vervangen door één woonactor die fungeert als enig aanspreekpunt voor de sociale kandidaat-huurder of -koper. Deze vereenvoudiging brengt duidelijkheid en transparantie, en werkt drempelverlagend.

De woonmaatschappij zal de opdrachten van zowel de sociale huisvestingsmaatschappijen als de sociale verhuurkantoren waarnemen.

Zoals hierboven al gesteld zorgt het samenbrengen voor een uniek aanspreekpunt, kennisdeling en expertiseverruiming, wat een verbeterde dienstverlening voor de sociale huurder en kandidaat-huurder mogelijk maakt, een aangepaster doelgroepenbeleid, een klantenbestand met een evenwichtiger sociaal-economisch profiel, verbeterde territoriale spreiding, een ruimer aanbod aan woningtypologieën en – niet in het minst – een sterkere groei van het sociaal woonaanbod.

Deze rationalisering strekt er ook toe de efficiëntie in de uitvoering van het sociale woonbeleid door de sociale woonorganisaties te verhogen, onder meer door de gecreëerde schaalvoordelen, de samenvoeging van complementaire expertises en

duidelijkheid voor de burger. De hervorming gaat dus verder op de door de vorige Vlaamse Regering ingezette weg, waarbij aan sociale huisvestingsmaatschappijen een bijkomende erkenningsvoorwaarde werd opgelegd om over een bepaalde termijn minimaal 1000 sociale huurwoningen in beheer te hebben.

a

Een beweging tot schaalvergroting en efficiëntieverhoging is ook gaande in de andere gewesten, aangestuurd vanuit de gewestelijke noden en bevoegdheden. Schaalvergroting en efficiëntieverhoging staan daarbij als constante voorop om de doelstellingen te realiseren. Telkens wordt daarbij gewezen op de voordelen inzake beheeruitgaven zoals informatica, human resources, management, juridisch advies en boekhouding, maar ook op de mogelijke synergiën qua knowhow en inzake bouw- of onderhoudskosten. Ook vermindering van de kosten van de bestuursorganen is een winstpunt.¹

De woonmaatschappijen zullen worden erkend voor welbepaalde nieuwe werkingsgebieden, die de Vlaamse Regering zal vaststellen, op advies van de lokale besturen. Per werkingsgebied wordt één woonmaatschappij erkend omwille van de hierboven aangehaalde rationaliseringsredenen. Enkel op die manier kan worden gewaarborgd dat de woonmaatschappij fungeert als één loket voor de kandidaat-huurder, de sociale huurder en de sociale koper.

De erkenningsvoorwaarden voor de woonmaatschappijen zijn gebaseerd op een combinatie van de bestaande erkenningsvoorwaarden voor de sociale huisvestingsmaatschappijen en die voor de sociale verhuurkantoren, met dien verstande dat eventuele overlappen zijn weggewerkt.

De woonmaatschappij is ertoe geroepen zowel de taken van de sociale huisvestingsmaatschappijen als de taken van de sociale verhuurkantoren uit te voeren. Bijgevolg moeten de woonmaatschappijen aantonen dat zij beschikken over voldoende expertise (in de samenstelling van het bestuursorgaan, maar ook van het personeel) om zowel de taken van de huidige sociale huisvestingsmaatschappijen als de taken van de huidige sociale verhuurkantoren ten volle te kunnen waarnemen.

Om die reden zullen sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren ook juridisch één enkele entiteit worden. De woonmaatschappij zal de vorm aannemen van een vennootschap (waarover hierna meer). Bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen kunnen zich laten erkennen als woonmaatschappij. Voor hen wordt in bepaalde overgangsmaatregelen voorzien. Dit decreet voorziet daarnaast ook in bijzondere regels om de samenvoeging van sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen tot één enkele entiteit te vergemakkelijken en rechtsonzekerheid in dit verband weg te nemen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze commentaar bij de overgangsbepalingen in hoofdstuk 7 van dit voorontwerp van decreet.

Een belangrijk uitgangspunt van deze hervorming is dat het grondrecht inzake behoorlijke huisvesting (zoals gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet) en de continuïteit van de openbare dienst die de bestaande woonactoren in dit verband uitvoeren, gewaarborgd moeten blijven. Er moet absoluut worden vermeden dat het sociaal woonpatrimonium zou inkrimpen of dat rechten van de sociale huurders in het gedrang zouden komen. Nu er nog slechts één

¹ Zie voor een overzicht van deze evolutie in Brussel, Vlaanderen en Wallonië: BGHM Info – informatiemagazine over de Brusselse sociale huisvesting, nr. 69, januari-maart 2014, "Fusies in de sociale huisvestingssector: hier en elders", p. 10-18 – met bijdragen van Pierre Hargot, directeur-zaakvoerder van Brussels Thuis; Paul Michel, afdelingshoofd/toezichthouder Afdeling Toezicht van het Agentschap Inspectie RWO, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; Günther Pauls, verantwoordelijke communicatie, Société Wallonne du Logement.

woonmaatschappij bevoegd zal zijn per werkingsgebied, moet het onroerend goed (in handen van een woonmaatschappij) dat dienstig is voor de sociale huisvesting maar dat is gelegen buiten het werkingsgebied waarvoor de woonmaatschappij is erkend, worden overgenomen door de woonmaatschappij die wel is erkend voor het betrokken werkingsgebied.

1.2. Publiek aandeelhouderschap, met de lokale besturen als regisseur voor de uitvoering van het lokale woonbeleid

Dit decreet heeft mee tot doel de sociale woonorganisaties te democratiseren, door een sterkere regie vanuit de publieke overheden die actief zijn in het kader van sociaal wonen. De lokale besturen (gemeenten en OCMW's) spelen een cruciale rol bij de opstelling en de uitvoering van het woonbeleid. Om ten volle hun rol te kunnen opnemen als regisseur van het lokale woonbeleid, zullen gemeenten en OCMW's steeds over de meerderheid van het totale aantal stemrechten beschikken in de algemene vergadering. Zo worden de gemeenten ook geresponsabiliseerd en krijgen zij de instrumenten om hun bindend sociaal objectief én dat van de woonmaatschappij te bereiken.

Zoals aangehaald, kunnen bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen zich tot woonmaatschappij omvormen. De hervorming houdt op passende wijze rekening met de rechten van de bestaande private aandeelhouders. Via een specifieke overgangsregeling krijgen de bestaande private aandeelhouders het recht om lastens het vennootschapsvermogen uit te treden (ofwel via een uittreding, ofwel via een inkoop van eigen aandelen). In dat geval hebben zij, zoals in het gemene vennootschapsrecht, recht op maximum de nominale waarde van hun werkelijke gestorte en nog niet terugbetaalde inbreng in het vermogen van de woonmaatschappij, zoals geboekt op het ogenblik van de inbreng. Alternatief is dat de private aandeelhouders hun participatie behouden. In dat laatste geval zullen zowel de betreffende woonmaatschappijen als de private aandeelhouders rekening moeten houden met een aantal beperkingen in het kader van de hierboven vermelde rationaliserings- en democratiseringsdoelstellingen.

Gelet op het nieuwe beleidsuitgangspunt dat de woonmaatschappijen in de toekomst enkel publieke aandeelhouders kunnen hebben, is het vanaf de inwerkingtreding van dit decreet voor de private aandeelhouders niet meer mogelijk hun participatie in bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen nog uit te breiden.

Deze keuze voor een versterkt publiek aandeelhouderschap met een versterkte regierol voor de lokale besturen is ook bepaald door financiële motieven.

Sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren worden vandaag in hoofdzaak door Vlaanderen gesubsidieerd. Het Vlaamse Gewest biedt de sociale huisvestingsmaatschappijen belangrijke financiële ondersteuning (o.m. via de VMSW) voor de realisatie van de huur- en koopwoningen en de kavels. Die financiële steun neemt uiteenlopende vormen aan naargelang de investering en de aard van het project (bv. een huur – dan wel een koopproject): het Gewest verstrekt subsidies, neemt kosten ten laste of komt tussen in de last van de leningen die de initiatiefnemers aangaan bij de VMSW om een project te realiseren.

Naast investeringssteun kent de Vlaamse overheid ook directe subsidies toe. Zo ontvangen de sociale verhuurkantoren die woningen sociaal onderverhuren directe subsidies. Die subsidies bestaan deels uit een vast basisbedrag en deels uit een variabel bedrag naargelang het aantal woningen dat een sociaal verhuurkantoor in beheer heeft.

De investeringen van private aandeelhouders in sociale huisvestingsmaatschappijen zijn in het verleden steeds beperkt gebleven tot

kapitaalbreng. De nominale waarde van alle aandelen van sociale huisvestingsmaatschappijen in handen van private aandeelhouders bedraagt ca 3 miljoen euro. Bijna twee derde van dit bedrag werd geïnvesteerd door huurders van de coöperatieve huisvestingsmaatschappijen De Gelukkige Haard en A.B.C. en is in feite geen investering, maar een huurwaarborg. Sociale verhuurkantoren hebben geen aandeelhouders maar leden, waarbij geen onderscheid beschikbaar is tussen de bijdragen van publieke en van private leden. De totale inbreng in geld in sociale verhuurkantoren bedraagt ongeveer 2,6 miljoen euro. Rekening houdend met de ledenstructuur wordt verwacht dat minstens de helft van dit bedrag afkomstig is van publieke leden. Globaal kan dus worden vastgesteld dat private partijen doorheen alle jaren van de werking niet meer dan 5 miljoen euro in de sociale huisvestingssector hebben geïnvesteerd.

De relatief beperkte investeringen door private partijen in sociale huisvesting verbleken bij de investeringen van het Vlaams Gewest. Alleen al in 2020 voorziet het Vlaams Gewest bijna 900 miljoen euro aan gesubsidieerde investeringskredieten voor de bouw en de renovatie van sociale huurwoningen. Aan deze investeringssubsidies is een rentesubsidietussenkomst verbonden die – verdisconteerd naar vandaag – ongeveer de helft van de totale investering bedraagt. Naast rentesubsidietussenkomsten bij financieringen voorziet het Vlaams gewest in 2020 ook voor bijna 35 miljoen euro aan rechtstreekse subsidies aan sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren onder de vorm van werkingssubsidies en de Gewestelijke Sociale Correctie. Daarbovenop is in 2020 een investeringsbudget voorzien van bijna 60 miljoen euro om de bij de sociale huisvesting noodzakelijk uit te voeren infrastructuurwerken te financieren. De huurders van sociale verhuurkantoren ontvangen daarnaast ook een huursubsidie of huurpremie waarvoor het gewest in 2020 bijna 30 miljoen euro voorziet (het totale bedrag aan huursubsidies en huurpremies ligt voor alle duidelijkheid nog veel hoger). Samengevat is dus duidelijk dat de investeringen van het Vlaams Gewest in de activiteiten van sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen alleen al in 2020 een veelvoud bedragen van wat private partijen ooit zelf hebben geïnvesteerd.

Gelet op deze publieke financieringsstructuur is de zeggenschap van de publieke aandeelhouders krachtens de vandaag geldende erkenningsvoorwaarden niet voldoende gewaarborgd. Vanuit het principe “de betaler beslist”, vanuit de decretale keuze om lokale besturen een regierol te laten vervullen op het vlak van woonbeleid en vanuit de vaststelling dat sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren hoofdzakelijk of zelfs uitsluitend belast zijn met opdrachten van algemeen belang, werd in het Vlaamse Regeerakkoord de keuze gemaakt dat enkel publieke rechtspersonen aandeelhouder kunnen zijn in de nieuwe woonmaatschappijen.

1.3. De hervorming wordt ingepast in het gewijzigde (federale) ondernemings- en rechtspersonenrecht

De Vlaamse Codex Wonen voorziet er vandaag in dat de sociale huisvestingsmaatschappijen, zonder hun burgerlijk karakter te verliezen, de vorm aannemen van coöperatieve of naamloze vennootschappen met een sociaal oogmerk. De erkenningsvoorwaarden voor woonmaatschappijen zullen in de mate van het mogelijk aansluiting zoeken bij de bestaande erkenningsvoorwaarden van sociale huisvestingsmaatschappijen om een vlottere erkenning van bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen als woonmaatschappij toe te laten.

Daarbij moet evenwel rekening worden gehouden met de grondige wijzigingen van het ondernemings- en vennootschapsrecht van de afgelopen jaren. De erkenningsvoorwaarden van de woonmaatschappij dienen hier uiteraard op passende wijze rekening mee te houden. Hieronder wordt toegelicht hoe met deze wijzigingen wordt omgegaan.

1.3.1. Inkanteling van de '(V)SO' voorwaarden in de erkenningsvoorwaarden van de woonmaatschappij

In het federale vennootschapsrecht is de variant van de vennootschap "met een sociaal oogmerk" afgeschaft. In plaats daarvan kunnen (enkel) CV's een erkenning als sociale onderneming bekomen bij de Federale Overheidsdienst Economie.

Een regeling waarbij de gewestelijk erkende woonmaatschappij afhankelijk zou worden van een voorafgaande erkenning door een federale instantie is niet wenselijk, noch efficiënt: zij veronderstelt achtereenvolgende erkenningsaanvragen bij de federale overheid en het Vlaamse Gewest. Bovendien leidt een dergelijk systeem tot rechtsonzekerheid, zowel wat betreft de erkenningen zelf als de controle op de naleving van de erkenningsvoorwaarden. Daarom moeten de woonmaatschappijen niet de variant van een erkende sociale onderneming aannemen: zij moeten enkel een erkenning als woonmaatschappij bekomen. De erkenningsvoorwaarden en -procedure daartoe worden, zoals nu, opgenomen in de Vlaamse Codex Wonen en de betrokken uitvoeringsbesluiten.

De keuze onder het vroegere vennootschapsrecht voor de variant van de rechtsvorm van de vennootschap met sociaal oogmerk bood evenwel bepaalde garanties tegen winstnemingen. Deze garanties worden in de sector van het sociaal wonen, mede gelet op de uitvoering van het grondwettelijk gewaarborgd recht op sociale huisvesting, behouden. Nu de woonmaatschappijen geen federale erkenning als sociale onderneming moeten verkrijgen om de redenen hierboven aangehaald, moeten die garanties op een andere wijze worden ingebouwd. Dit ontwerp herneemt daarom een aantal inhoudelijke kenmerken van de vroegere vennootschap met een sociaal oogmerk of de sociale onderneming als erkenningsvereiste voor een woonmaatschappij. Zo wordt bv. vereist dat woonmaatschappijen niet in hoofdzaak zijn gericht op de verrijking van hun aandeelhouders en dat ze de door de decreetgever bepaalde andere doelen opnemen in hun statuten (op grond van art. 1:1 WVV), die waarborgen dat zij het sociale huisvestingsbeleid van het Vlaamse Gewest mee zullen uitdragen en uitvoeren. Verder leggen de erkenningsvoorwaarden een aantal uitkeringsbeperkingen op, naar analogie met de vroegere regels voor vennootschappen met sociaal oogmerk, die thans terug te vinden zijn in de federale erkenningsvoorwaarden voor de als sociale onderneming erkende CV's.

1.3.2. De keuze voor de besloten vennootschap

Nu naar de toekomst toe geen erkenning als sociale onderneming wordt opgelegd, is er ook geen noodzaak om voor de woonmaatschappijen te (blijven) kiezen voor een coöperatieve vennootschapsvorm. De keuze voor de coöperatieve vennootschapsvorm houdt bovendien juridische risico's in. Het WVV en zijn memorie van toelichting beperken het toepassingsgebied van de coöperatieve vennootschap tot de "eigenlijke" coöperaties met respect van de zgn. ICA-beginselen en voorziet in dat verband in een nieuwe definitie. De CV is derhalve voortaan een zeer specifieke rechtsvorm waarbij, bij niet-naleving van de definitie en de daarin geformuleerde specialiteit, een ontbindingsrisico geldt (artikel 6: 127 WVV).

Bovendien is een aantal kenmerken van de woonmaatschappij moeilijk verenigbaar met de ICA-principes, die de toetssteen vormen voor de beslissing of de CV-rechtsvorm ter beschikking is. Het was een van de uitdrukkelijke bedoelingen van de federale wetgever om de CV in het WVV voor te behouden voor die vennootschappen die het coöperatief gedachtegoed zoals vervat in de ICA-beginselen uitdragen. Hoewel de meeste coöperatieve beginselen verzoenbaar zijn met de organisatie van de woonmaatschappijen, lijken een aantal essentiële organisatiekenmerken van de woonmaatschappijen, in het bijzonder de elementen

die het noodzakelijke toezicht van de Vlaamse overheid toelaten, op gespannen voet te staan met de keuze voor de coöperatieve vennootschap als rechtsvorm.

Om deze redenen voorziet dit ontwerp van decreet erin dat woonmaatschappijen de vorm van de "besloten vennootschap" aannemen, die de nieuwe standaard rechtsvorm wordt en, onder het nieuwe recht, het nauwst aansluit bij de CVBA onder het oude recht. Mede in het licht van de bovengenoemde doelstelling van de vereenvoudiging van het woonlandschap, en om te vermijden dat blijvend wordt gewerkt met twee vennootschapsvormen, moeten alle woonmaatschappijen de vorm van de besloten vennootschap aannemen.

1.4. Structuur van de wijzigingen

De regels voor nieuwe woonmaatschappijen worden opgenomen in de Vlaamse Codex Wonen en vervangen de bestaande bepalingen van boek 4, deel 1, titels 3 en 4 van de Vlaamse Codex Wonen.

De bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen zullen tot 1 januari 2023 hun bestaande erkenning kunnen behouden en een beroep kunnen blijven doen op de publieke financiering die krachtens de bestaande regelgeving geldt. Sociale verhuurkantoren zullen tot 30 juni 2023 hun bestaande erkenning en financiering kunnen behouden.

De overgangsbepalingen in de artikelen 196 tot 204 van dit decreet bepalen een aantal bijkomende regels voor bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen die zich omzetten tot woonmaatschappij. Daarbij genieten deze woonmaatschappijen van een overgangsregeling voor de private aandeelhouders in bestaande huisvestingsmaatschappijen (te weten andere aandeelhouders dan de Vlaamse overheid, een provincie, een gemeente of een OCMW).

De overgangsbepalingen regelen ook de gevolgen van de hervorming voor de bestaande sociale verhuurkantoren en voor sociale huisvestingsmaatschappijen die geen woonmaatschappij worden.

Daarnaast bevat dit ontwerp een aantal regelingen ter facilitering en omkadering van de voor de vorming van de woonmaatschappij benodigde overdrachten van activa en passiva tussen sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren. Zo wordt bevestigd dat sociale verhuurkantoren overeenkomstig het Wetboek van vennootschappen en verenigingen een algemeenheid of een bedrijfstak om niet kunnen overdragen aan een sociale huisvestingsmaatschappij of een woonmaatschappij. Verder worden de overdrachten van onroerende goederen die dienstig zijn voor de sociale huisvesting omkaderd.

1.5. Bevoegdheid

Krachtens artikel 6, § 1, IV, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen ("BWHI") zijn de gewesten bevoegd voor de huisvesting. Uit de voormelde bepaling kan volgens het Grondwettelijk Hof worden afgeleid dat de gewesten bevoegd zijn "*om de aangelegenheid van de huisvesting in haar geheel te regelen*"². Die overweging sluit aan bij de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, naar luid waarvan de Grondwetgever en de bijzondere wetgever moeten worden geacht aan de gemeenschappen en de gewesten de volledige bevoegdheid te hebben toegekend tot uitvaardiging van regels die eigen zijn aan de aan hen toegewezen aangelegenheden, tenzij zij er anders over hebben beschikt³.

² Grondwettelijk Hof nr. 24/2015 van 5 maart 2015, B.10.2. In dezelfde zin nr. 39/2020 van 12 maart 2020, B.3.2.

³ Vaste rechtspraak.

Met het huidige ontwerp van decreet wordt uitvoering gegeven aan het Vlaamse Woonbeleid. De in het ontwerp van decreet opgenomen regels met betrekking tot de woonmaatschappijen kaderen grotendeels in een erkennings- en subsidiëringsregeling, die binnen de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest valt⁴.

In de mate waarin de met dit ontwerp van decreet beoogde hervorming van de sociale woonorganisaties vereist dat wijzigingen worden aangebracht aan het statuut en de werking van de betrokken actoren, werd deze hervorming meteen ook ingepast in het gewijzigde (federale) ondernemings- en rechtspersonenrecht.

Daarbij dient in de eerste plaats te worden benadrukt dat deze hervorming het federale vennootschapsrecht grotendeels respecteert. Het federale vennootschapsrecht bevat (zeker sinds de inwerkingtreding van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen) talloze bepalingen van aanvullend recht die van toepassing zijn tenzij de partijen ervan afwijken. Bepaalde aspecten, van belang voor de sociale huisvesting, zijn ook helemaal niet geregeld in het WVV. Dan is het logisch dat de decreetgever de invulling van de vrijheid die de aandeelhouders in beginsel hebben, nader regelt, en deze invult in de erkenningsvoorwaarden, gelet op de opdrachten van de woonmaatschappij en het feit dat de erkenning als woonmaatschappij het recht opent op financiering en leningen met publieke middelen –(zo bv. moet de zetel van de vennootschap zijn gelegen binnen het werkingsgebied van de woonmaatschappij; ook de regels in het voorgestelde artikel 4.39/5 m.b.t. de collegialiteit van het bestuursorgaan en de regels inzake duur en hernieuwing van het mandaat als bestuurder zijn een goed voorbeeld). Verder werd een aantal bepalingen die ook vóór deze hervorming en het WVV afweken van het gemeen vennootschapsrecht behouden omdat ze hun nut bewezen voor sociale huisvestingsmaatschappijen.

Verder geldt als algemeen principe dat het Wetboek van vennootschappen van toepassing is op de nieuwe woonmaatschappijen voor zover daarvan niet wordt afgeweken door of krachtens de Vlaamse Codex Wonen. Er moet bovendien worden aangenomen dat de gewesten, op grond van de ruime vrijheid waarover zij beschikken bij het invullen van hun eigen bevoegdheid inzake huisvesting, ook bepalingen kunnen aannemen die afwijken van het gemene verenigings- en vennootschapsrecht. In dat verband kan worden verwezen naar het arrest nr. 116/2008 van 31 juli 2008 waarin het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de decreetgever bij het uitwerken van een organieke regeling voor OCMW-verenigingen, die op enkele punten afweek van de toenmalige vzw-wet, het federale verenigingsrecht niet had betreden. De decreetgever kon zulks doen op grond van "*de volledige bevoegdheid [die aan de gemeenschappen en de gewesten werd] toegekend tot het uitvaardigen van de regels die eigen zijn aan hun toegewezen bevoegdheden*"⁵. Een beroep op de leer van de impliciete bevoegdheden van artikel 10 BWHI was dan ook niet nodig. Volgens het Hof betrad de decreetgever het federale verenigingsrecht niet, omdat de decretale afwijkingen (i) uitsluitend betrekking hadden op één welbepaalde categorie van verenigingen; (ii) niet raakten aan het gemene verenigingsrecht; en (iii) de federale vzw-Wet niet op algemene wijze wijzigden.

In de mate dat met dit ontwerp van decreet wordt afgeweken van de regels inzake het vennootschaps- en verenigingsrecht, moet worden vastgesteld dat is voldaan aan de voorwaarden die worden uiteengezet in het voormelde arrest van het Grondwettelijk Hof, zodat deze afwijkingen moeten worden geacht binnen de eigen materiële bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake huisvesting te vallen.

⁴ Vgl. Adv. L.26.062/8 van 25 maart 1997 over een voorontwerp van decreet "houdende de Vlaamse Wooncode".

⁵ Grondwettelijk Hof nr. 116/2008 van 31 juli 2008, B.5.3.

Bovendien, zelfs als niet aanvaard zou worden dat een dergelijke regeling binnen de materiële bevoegdheid van het Vlaamse Gewest zou kunnen worden gebracht, dan kan nog steeds worden teruggevallen op de leer van de impliciete bevoegdheden, als bedoeld in artikel 10 BWHI. Het wordt immers algemeen aanvaard dat de gewesten bij het regelen van de aangelegenheid inzake huisvesting op het domein van het vennootschapsrecht kunnen treden door zich te beroepen op de toepassing van artikel 10 van de BWHI⁶. Waar relevant zal, voor zoveel als nodig, in de artikelsgewijze toelichting worden aangegeven dat aan de toepassingsvoorwaarden van die bepaling is voldaan.

1.6. Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

Om na te gaan in welke mate dat de beoogde hervorming van de sociale woonsector eventueel een impact op grondrechten en het gelijkheidsbeginsel zou hebben, moet rekening worden gehouden met de volgende (grond)rechten:

- het grondrecht op een behoorlijke huisvesting (zoals onder meer gewaarborgd door artikel 23, derde lid, 3° van de Grondwet);
- het eigendomsrecht (artikel 16 van de Grondwet juncto artikel 1 Eerste Protocol bij het EVRM);
- de vrijheid van vereniging (artikel 27 van de Grondwet).

Het spreekt voor zich dat daarbij, in voorkomend geval, een evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende rechten.

Wat betreft de vrijheid van handel en nijverheid (artikel II.3 van het Wetboek van Economisch Recht van 28 februari 2013) is belangrijk dat de hervorming geenszins de activiteiten inzake verhuur of verkoop van onroerende goederen (zelfs niet aan "sociale huurders" of "sociale kopers") beperkt. Wel zullen vanaf 1 januari 2023 enkel de door de Vlaamse overheid erkende woonmaatschappijen een beroep kunnen doen op overheidsfinanciering (subsidies, leningen, etc.) om sociale woningen te realiseren en in stand te houden. Er is dus geen sprake van een inmenging van de vrijheid van handel en nijverheid door deze hervorming.

1.6.1. Grondrecht op behoorlijke huisvesting

Het grondrecht op behoorlijke huisvesting wordt gewaarborgd door artikel 23, derde lid, 3° van de Grondwet.

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof bepaalt artikel 23 van de Grondwet "dat ieder het recht heeft om een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de onderscheiden wetgevers, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten onder meer het recht op een behoorlijke huisvesting. Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van elke wetgever de maatregelen te bepalen die hij adequaat en opportuun acht om dat doel te verwezenlijken. Bovendien impliceert artikel 23 van de Grondwet een standstill-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat geboden wordt door de van toepassing zijnde wetgeving in aanzienlijke mate vermindert, zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang".⁷

Nog volgens het Grondwettelijk Hof "[kan] de standstill-verplichting [...] echter niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om de modaliteiten van de sociale huurwetgeving ongemoeid te laten. Zij verbiedt hun om maatregelen aan te nemen die een aanzienlijke

⁶ Zie bv. Grondwettelijk Hof nr. 83/97 van 17 december 1997, B.5.3 en nr. 95/98 van 16 september 1998, B.3.3. Zie ook nr. 105/2000 van 5 oktober 2000, B.42-B.47

⁷ Zie bijvoorbeeld Grondwettelijk Hof nr. 104/2018, B.6.1.

achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, eerste lid en derde lid, 3°, van de Grondwet gewaarborgde recht, zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang, maar zij ontzegt hun niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd."⁸

Het in artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet bedoelde recht op behoorlijke huisvesting verplicht de decreetgever een adequaat beleid te voeren dat een daadwerkelijke uitoefening van het recht voor elkeen garandeert⁹. In het bijzonder moet de overheid zorgen voor voldoende sociale huisvesting en dient zij te waken over de kwaliteit van de woningen en de woonomgeving¹⁰.

Algemeen wordt erkend dat het recht op behoorlijke huisvesting van art. 23, derde lid, 3° van de Grondwet geen individueel subjectief en afdwingbaar recht creëert, maar een verplichting oplegt aan de decreetgever om hieraan binnen de mate van zijn mogelijkheden gevolg aan te geven. Het gaat om een inspanningsverbintenis. Uit de parlementaire voorbereiding die betrekking heeft op artikel 23 van de Grondwet blijkt dat de Grondwetgever "de burgers [niet] in een passieve rol [wilde dwingen] of tot een passieve houding [aanzetten]", maar dat hij daarentegen wilde bevestigen dat "wie rechten heeft, [...] ook plichten [heeft]", vanuit de idee dat "het de plicht van de burger is om mee te werken aan de sociale en economische vooruitgang van de maatschappij waarin hij leeft" (Parl. St., Senaat, B.Z. 1991-1992, nr. 100-2/4°, pp. 16-17). Daarom heeft hij het de wetgevers die hij belast met het waarborgen van de economische, sociale en culturele rechten, mogelijk gemaakt rekening te houden met de "overeenkomstige plichten", zoals verwoord in het tweede lid van artikel 23.

Zoals hoger aangegeven, beoogt deze hervorming de sector van het sociaal wonen, waarvan de actoren die dat beleid uitvoeren¹¹ om historische redenen zijn versplinterd, te rationaliseren. De bestaande woonactoren worden per werkingsgebied samengevoegd zodat er één actor bevoegd is per werkingsgebied.

Dat is *in fine* gericht op een betere verlening van de publieke dienst voor de sociale huurders en sociale kopers, en een rationeel en zuinig gebruik van publieke middelen, waarmee de sector wordt gefinancierd.

1.6.2. Eventuele inmengingen in het eigendomsrecht en de vrijheid van vereniging

Wat betreft het eigendomsrecht en de vrijheid van vereniging, is het belangrijk dat de huidige hervorming maximaal rekening houdt met de rechten van aandeelhouders van sociale huisvestingsmaatschappijen. Omdat begrijpelijk is dat zij mogelijk niet langer wensen aandeelhouder te zijn van een sociale huisvestingsmaatschappij of woonmaatschappij, wordt hen ten volle de vrijheid gegeven (en worden die mogelijkheden zelfs versterkt) om "uit te treden" uit de vennootschap. Voor cvba's en BV's kunnen aandeelhouders uittreden lastens het vennootschapsvermogen (zelfs in de tweede helft van het boekjaar), weliswaar tegen de voorwaarden die altijd hebben gegolden voor (destijds) vennootschappen met een sociaal oogmerk of gelden voor sociale ondernemingen, te weten tegen betaling van de nog niet terugbetaalde historische inbreng van deze leden of

⁸ Zie bijvoorbeeld Grondwettelijk Hof nr. 104/2018, B.6.3.

⁹ *Parl. St.*, VI. Parl., 1996-1997, nr. 654/1, 3.

¹⁰ *Parl. St.*, Senaat, BZ 1988, nr. 100-10/20, 10.

¹¹ De sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren zijn woonactoren die indien zij erkend zijn, kunnen genieten van overheidsfinanciering om het sociale woonbeleid uit te voeren.

aandeelhouders.¹² In de naamloze vennootschappen krijgen de aandeelhouders de mogelijkheid om hun aandelen te laten inkopen door de sociale huisvestingsmaatschappij. Er dient te worden benadrukt dat met het voorzien van een algemeen "recht op uittreding" de rechten van de aandeelhouders sterker worden beschermd dan in het gemene vennootschapsrecht is voorzien. Het gemeen vennootschapsrecht voorziet hoogstens in een minder sterk recht op uittreding ten laste van het vennootschapsvermogen. In deze situatie acht de decreetgever het evenwel aangewezen om deze mogelijkheid te voorzien.

Verder zijn geen van de voornoemde rechten en vrijheden absoluut. Beperkingen zijn mogelijk indien is voldaan aan de klassieke voorwaarden inzake legitimiteit, pertinentie en proportionaliteit, d.w.z.:

- dat de maatregel moet worden genomen met het oog op de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang; en
- dat de maatregel pertinent moet zijn om de nagestreefde doelstelling te verwezenlijken; en
- dat er een redelijk verband van evenredigheid moet bestaan tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

Voor zover al sprake kan zijn van een inmenging in de voornoemde grondrechten (zie hierboven), wordt hieronder ingegaan op elk van deze voorwaarden. Bij de beoordeling van de evenredigheid van deze maatregelen moet echter steeds het geheel van de ontworpen regeling in ogenschouw worden genomen¹³.

De beoogde doelstelling van algemeen belang

Zoals hierboven reeds werd benadrukt, wordt met het voorliggende decreet ingezet op een verdere rationalisering van de sociale woonsector. De met dit ontwerp van decreet georganiseerde hervorming van de sociale woonorganisaties strekt ertoe (de uitvoering van) het sociale woonbeleid in het Vlaamse Gewest op een efficiëntere en performantere wijze te organiseren, enerzijds door het aantal woonactoren verder te verminderen en te evolueren naar een situatie waarbij er één woonmaatschappij per werkingsgebied actief is, en, anderzijds, door de rol van de publieke overheden in het kader van de uitvoering van het sociale woonbeleid door de sociale woonorganisaties te versterken. Deze hervorming draagt aldus bij aan de realisatie van een kwalitatiever en groter sociaal woonaanbod, dat beter toegankelijk is voor kandidaat sociale huurders en sociale kopers.

Daarmee voert de decreetgever de op hem rustende verplichting uit om het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen die voortvloeit uit artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet¹⁴.

¹² Zie artikel 661, eerste lid, 9° W.Venn. voor vennootschappen met sociaal oogmerk en artikel 8:5, § 1, eerste lid, 3° voor coöperatieve vennootschappen erkend als sociale ondernemingen. De memorie van toelichting bij het WVV bevestigt dat een uittreding een gedeeltelijke vereffening is (*Parl. St. Kamer* 54, nr. 3119/1, p. 187). Dit bevestigt de daarover bestaande rechtsleer die daarover reeds bestond m.b.t. coöperatieve vennootschappen (zie J. T KINT en M. GODIN, *Les sociétés coopératives*, Brussel, Larcier, 1968, p. 136, rn. 395 en p. 144, 417).

¹³ Zie in dat verband bv. Adv. van de afdeling wetgeving van de Raad van State van 9 december 2016 over een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest 'tot wijziging van artikel 92, 93, 95 en 98 van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode', *Parl.St. Vlaams Parlement* 2016-2017, nr. 1045/1.

¹⁴ Ook het Grondwettelijk Hof brengt het sociale woonbeleid steevast in verband met de verplichting die rust op de decreetgever op grond van artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet om het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen. Zie bijvoorbeeld Grondwettelijk Hof nr. 64/2015 van 21 mei 2015, B.6. In dezelfde zin nr. 16/2015 van 12 februari 2015, B.21.4; nr. 155/2007 van 19 december 2007, B.6 en nr. 33/2007 van 7 maart 2007, B.5.3.

Het Grondwettelijk Hof heeft reeds geoordeeld dat het recht op behoorlijke huisvesting, *"hetgeen een centrale rol speelt in de welvaart en het economisch beleid van de moderne samenleving"*, dient te worden beschouwd als een doelstelling van algemeen belang¹⁵. Ook in de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wordt aanvaard dat (de verwezenlijking van) het recht op behoorlijke huisvesting een legitieme doelstelling van algemeen belang is, die de beperking van de in het EVRM gewaarborgde grondrechten kan rechtvaardigen¹⁶.

De beleidskeuze van de Vlaamse Regering om te evolueren naar een situatie waarbij er per werkingsgebied één woonmaatschappij actief is en de rol van de publieke overheden in het kader van de uitvoering van het sociale woonbeleid wordt versterkt, zijn ontegensprekelijk maatregelen die bijdragen aan de effectieve verwezenlijking van het sociaal woonbeleid in het Vlaamse Gewest en bij uitbreiding daarvan dus ook aan het recht op behoorlijke huisvesting (zoals gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet). *In casu* kan er dan ook geen twijfel over bestaan dat de beoogde maatregelen een legitieme en door het algemeen belang ingegeven doelstelling nastreven. Daarbij mag ook niet uit het oog worden verloren dat de decreetgever in het kader van (de uitvoering van) het huisvestingsbeleid over een bijzonder ruime beoordelingsbevoegdheid beschikt¹⁷, in die mate dat het Grondwettelijk Hof reeds meermaals heeft geoordeeld dat *"[o]p het vlak van het huisvestingsbeleid [...] het Hof [...] het oordeel van de decreetgevers betreffende het algemeen belang [dient] te eerbiedigen, tenzij dat oordeel kennelijk onredelijk is."*¹⁸.

De beoogde maatregelen zijn pertinent in het licht van de nagestreefde doelstelling

Uitgangspunt van deze hervorming is de verbetering van de toegankelijkheid van de sociale huur en de sociale koop voor kandidaat-huurders en kopers door de eenloketfunctie van de woonmaatschappijen, het versnellen van de realisatie van het sociaal woonaanbod door schaalvoordelen en bundeling van expertise, versnelde renovatie van het woningbestand, een verbeterde huisvestingsondersteuning, meer mogelijkheden inzake prijsbeheersing voor de huurders door beheersing van de werkingskosten, verbeterde woningfunctionaliteit, meer mogelijkheden inzake bewonersparticipatie en het bevorderen van de leefbaarheid, integratie en gelijke kansen van de bewoners. De hogere solvabiliteit van woonmaatschappijen ten opzichte van deze van de SVK-VZW's bij inhuurnames van woningen op de private huurmarkt zal meer vertrouwen wekken bij kandidaat-verhuurders en moet leiden tot een snellere groei van dit sociaal verhuursegment. Het samenbrengen van de sociale verhuurkantoren en de sociale huisvestingsmaatschappijen, per werkingsgebied, in één woonactor en de beoogde vermindering van het aantal actoren die belast zijn met de uitvoering van het beleid inzake sociaal wonen, laat toe deze doelstellingen beter te realiseren. De sterkere regie van de publieke overheden moet er bovendien toe leiden dat het beleid en de strategie van de woonmaatschappij beter is afgestemd op het beleid en de strategie van de lokale besturen waar de woonmaatschappij actief is. In sommige gevallen kan de zeggenschap van private aandeelhouders in sociale huisvestingsmaatschappijen ertoe leiden dat de gemeentelijke doelstellingen inzake sociaal woonbeleid afhankelijk zijn van de goodwill van die private partijen. Omdat

¹⁵ Grondwettelijk Hof nr. 24/2016 van 18 februari 2016, B.6.

¹⁶ EHRM 21 februari 1986 (James/Verenigd Koninkrijk), Publ.Eur.Court HR 1986, Serie A, nr. 98, § 47. Zie hierover ook M. DAMBRE, "Het Grondrecht op wonen: bronnen en doorwerking in de rechtspraak", Rechtskroniek voor de Vrede- en Politiechters 2017, p. 228-229.

¹⁷ Zie bv. Grondwettelijk Hof nr. 64/2015 van 21 mei 2015, B.8.

¹⁸ Grondwettelijk Hof 5 maart 2015, nr. 24/2015. In dezelfde zin Grondwettelijk Hof 19 juli 2018, nr. 104/2018.

woonmaatschappijen een instrument vormen voor het Vlaams en lokaal bestuursniveau om het grondrecht op behoorlijke huisvesting te helpen realiseren, is een dergelijke afhankelijkheid niet wenselijk. De sterkere regie van de publieke overheden moet er bovendien toe leiden dat de publieke middelen efficiënter en rationeler worden besteed, op een manier die complementair is met het lokale sociale (woon)beleid dat door de gemeenten wordt uitgestippeld.

De maatregelen zijn dan ook pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen.

De beoogde maatregelen zijn proportioneel

Gelet op de hierboven uiteengezette motieven die aan de grondslag liggen van de beoogde hervorming van de sociale woonorganisaties, is redelijk om aan te nemen dat de voorheen bestaande regeling, niet op afdoende wijze de realisatie van de doelstellingen uit het Vlaams regeerakkoord mogelijk maakt om een coherent en efficiënt beleid inzake de woninghuur te kunnen voeren en dat de voorgestelde maatregelen daarom noodzakelijk zijn om die doelstellingen te bereiken, om die doelstelling beter te realiseren, de beoogde hervorming dient te worden doorgevoerd¹⁹.

Om de voormelde beleidskeuzes uit te voeren en de beoogde totstandkoming van de woonmaatschappijen dus te kunnen verwezenlijken, is onder meer vereist dat de rechten met betrekking tot de onroerende goederen die dienstig zijn voor de sociale huisvesting die toebehoren aan een woonmaatschappij maar buiten het werkingsgebied waarvoor het bevoegd is, worden overgedragen (en dus ook verplicht worden overgenomen) door de woonmaatschappij die wel bevoegd is voor dat werkingsgebied (zie de overgangsbepaling in artikel 200, § 3 en § 4). Tevens is vereist dat, als een nieuwe woonmaatschappij zou worden opgericht, zij de eventuele overblijvende rechten van sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren en andere woonmaatschappijen (zie voorgesteld artikel 4.38, § 2, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen) verwerft. Tot slot, opdat de woonmaatschappijen hun rol als één loket voor sociale huurder en sociale koper kunnen spelen, worden de woonmaatschappijen ook verplicht om de rechten op onroerende goederen die dienstig zijn voor sociale huisvesting en hen worden aangeboden door lokale besturen over te nemen (artikel 4.38, § 4 van de Vlaamse Codex Wonen). Het is een volstrekt legitieme beleidskeuze van de decreetgever die daarbij over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt (cf. *supra*), om de nodige (overgangs)maatregelen aan te nemen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de beoogde hervorming van de sociale woonorganisaties.

Er dient in dat verband opnieuw te worden benadrukt dat de ontworpen regeling past in het kader van de verwezenlijking van het grondrecht op behoorlijke huisvesting. Artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet legt de bevoegde wetgevers de verplichting op om het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen en stelt hen in staat de voorwaarden te bepalen voor de uitoefening van dat recht²⁰. De decreetgever mag alleszins geen afbreuk doen aan de woonzekerheid in de sector van de sociale huisvesting, die een fundamenteel element is van het realiseren van het recht op een behoorlijke huisvesting dat wordt gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet²¹. Volgens het Grondwettelijk Hof behoort het bovendien tot de beoordelingsbevoegdheid van elke wetgever om "*de maatregelen te bepalen die hij adequaat en opportuun acht om dat doel te verwezenlijken*"²².

¹⁹ Vgl. Grondwettelijk hof nr. nr. 92/2008 van 26 juni 2008, B.12.

²⁰ Grondwettelijk Hof 30 april 2015, nr. 47/2015

²¹ Grondwettelijk Hof 19 juli 2018, nr. 104/2018. In dezelfde zin Grondwettelijk Hof 10 juli 2008, nr. 101/2008.

²² Grondwettelijk Hof 19 juli 2017, nr. 99/2017. In dezelfde zin nr. 104/2018 van 19 juli 2018, B.6.1.

In casu is het redelijk verantwoord om de woonmaatschappijen te verplichten om de bestaande rechten inzake het sociaal woonpatrimonium, dat gelegen is binnen hun werkingsgebied, over te nemen, rekening houdend met de doelstelling van algemeen belang die de decreetgever met het ontworpen decreet nastreeft, namelijk het behoud van het sociale woonpatrimonium en het waarborgen van het recht op wonen voor allen. Die doelstellingen sluit naadloos aan bij de essentiële opdracht van de sociale huisvestingsmaatschappijen zelf: zijnde *“de woonvoorwaarden van de woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden te verbeteren door te zorgen voor een voldoende aanbod van sociale huurwoningen en sociale koopwoningen”*²³. Het is daarbij in het bijzonder belangrijk dat de rechten van de sociale huurders of sociale kopers worden gewaarborgd. Dat gebeurt door ervoor te zorgen dat de bevoegde woonmaatschappij over alle patrimoniale rechten beschikt om haar toe te laten het gesubsidieerde vastgoedpatrimonium, dat binnen haar werkingsgebied gelegen is, te kunnen inzetten voor het lokale en gewestelijke sociale huisvestingsbeleid.

Het huidige ontwerp van decreet maakt het effectief mogelijk dat de onroerende goederen die dienstig zijn voor sociale huisvesting terechtkomen bij de woonmaatschappij die als enige woonactor bevoegd zal zijn voor het werkingsgebied waar de onroerende goederen gelegen zijn. Dat is essentieel om het grondrecht inzake behoorlijke huisvesting (zoals gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet) en de continuïteit van de openbare dienst in dit verband te garanderen.

Bij de beoordeling van de proportionaliteit van deze maatregel moet bovendien rekening worden gehouden met het bijzondere karakter van de sociale huisvestingsmaatschappijen. Van de sociale huisvestingsmaatschappijen mag immers worden verwacht dat zij bijdragen tot de realisatie van het grondrecht op behoorlijke huisvesting²⁴. Zoals reeds herhaaldelijk werd bevestigd door het Grondwettelijk Hof, moeten de sociale huisvestingsmaatschappijen immers worden beschouwd als de *“bevoorrechte uitvoerders van het Vlaamse woonbeleid”*²⁵. Zij zijn belast met de uitoefening van een openbare dienst: de sociale huisvesting in het algemeen en de verkoop en verhuring van woningen in het bijzonder. De decreetgever mag t.a.v. de sociale huisvestingsmaatschappijen dan ook de nodige maatregelen nemen opdat die maatschappijen een beleid voeren dat strookt met dat Vlaamse woonbeleid²⁶.

De sociale huisvestingsmaatschappijen, wiens statutaire doel sowieso beperkt is en gericht is op het creëren van een voldoende aanbod van sociale huurwoningen²⁷,

²³ Grondwettelijk Hof nr. 33/2007 van 28 maart 2007, B.1 en nr. 64/2015 van 21 mei 2015, B.7.1.

²⁴ B. HUBEAU, De sociale huur en het grondrecht op behoorlijke huisvesting in [...], 79.

²⁵ Grondwettelijk Hof nr. 33/2007 van 28 maart 2007, B.4.5 en nr. 64/2015 van 21 mei 2015, B.7.1.

²⁶ Grondwettelijk Hof nr. 64/2015 van 21 mei 2015. Zie ook Grondwettelijk Hof nr. 9/2020 van 16 januari 2020, B.6.2 met verwijzing naar Adv. 62.746/4 van 7 februari 2018 over een voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest *“tot wijziging van het Wetboek van de Plaatselijke Democratie en de Decentralisering met het oog op een sterker bestuur en een sterkere transparantie in de uitvoering van de openbare mandaten in de lokale en bovenlokale structuren en hun filialen”*: *“Des sociétés de droit privé auxquelles sont confiées des missions de service public peuvent ainsi être soumises au contrôle de la Région et se voir imposer des contraintes que justifient les politiques publiques”*.

²⁷ De sociale huisvestingsmaatschappij heeft meer bepaald tot doel (cf. artikel 4 van de modelstatuten opgenomen in bijlage 1 en 2 van het BVR van 22 oktober 2010:

1° de woonvoorwaarden van de woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden te verbeteren, inzonderheid van de meest behoeftige gezinnen en alleenstaanden, door te zorgen voor een voldoende aanbod van sociale huurwoningen of sociale koopwoningen, eventueel met

dienden er redelijkerwijze rekening mee te houden dat hun eigendomsrecht (en hun vrijheid van vereniging, zie ook *infra*) ingeperkt kunnen worden.

Uit de finaliteit, de aard, en het statuut zelf van de sociale huisvestingsmaatschappijen, dat in hoge mate decretaal is bepaald, vloeit dan ook voort dat zij onderworpen kunnen worden aan bijzondere regels, onderscheiden van de regels die van toepassing zijn op gemeenrechtelijke privaatrechtelijke rechtspersonen. Zij kunnen overigens maar opereren als sociale huisvestingsmaatschappij indien ze daartoe erkend zijn – en blijven – door de Vlaamse Regering. Bovendien geldt op dit moment reeds het voorschrift dat de eventuele intrekking van de erkenning van rechtswege de ontbinding van de vennootschap tot gevolg heeft, waarbij het vermogen van de ontbonden vennootschap na de aanzuivering van het passief en de eventuele terugbetaling aan de vennoten van hun inbreng overgaat op een andere sociale huisvestingsmaatschappij²⁸. In het arrest nr. 33/2007 van 28 maart 2007 preciseerde het Grondwettelijk Hof bovendien dat de sociale huisvestingsmaatschappijen in beginsel de gevolgen – ook financieel – van de beleidskeuze van de decreetgever dienen te dragen²⁹. Het Hof voegde daar nog aan toe dat: “[g]elet op de bijzondere karakteristieken van de sociale huisvestingsmaatschappijen (...) kan worden aanvaard dat zij op vlak van statuut, opdrachten, erkenning, financiering en toezicht dermate verschillen van de andere sociale woonorganisaties, dat het tot de beoordelingsbevoegdheid van de decreetgever behoort hun al dan niet het kooprecht van de huurder op te leggen.”³⁰.

Gelet op het feit dat de overdrager zelf heeft kunnen genieten van financiële gunstmaatregelen, zoals subsidies, tenlastenemingen of tussenkomsten in de leningslasten (gefinancierd met publieke middelen) is het niet meer dan logisch dat wordt vereist dat de overdrager deze gunstmaatregelen in rekening dient te brengen bij de vaststelling van de kostprijs voor de overdracht. Hieromtrent wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien (zie artikel 203) om dit te regelen.

Het voorzien van deze maatregel is noodzakelijk om te vermijden dat eerst subsidies zouden moeten worden terugbetaald aan de overheid, en dat diezelfde de overheid daarna opnieuw subsidies zou moeten verstrekken aan de verkrijgende maatschappij nogmaals zou moeten subsidiëren voor de verkrijging van goederen die reeds werden gesubsidieerd.

Verder voorziet het decreet dat de kostprijs nooit hoger mag zijn dan de niet-afgeschreven netto-boekwaarde, noch hoger mag zijn dan de waarde van het onroerend goed bepaald door het een schattingsverslag als bedoeld in artikel 4.5 van de Vlaamse Codex Wonen.

inbegrip van gemeenschappelijke voorzieningen, met aandacht voor hun integratie in de lokale woonstructuur;

2° bij te dragen tot de herwaardering van het woningbestand, door ongeschikte woningen of ongeschikte gebouwen te renoveren, te verbeteren en aan te passen of ze zo nodig te slopen en te vervangen;

3° gronden en panden te verwerven voor de realisatie van sociale woonprojecten en de terbeschikkingstelling van percelen in sociale verkavelingen.

Een gedeelte van de sociale huurwoningen moet aangepast zijn aan de behoeften van grote gezinnen, bejaarden en personen met een handicap.

De vennootschap kan een bescheiden woonaanbod verwerven, verwezenlijken en vervreemden en niet-residentiële ruimten verwerven, realiseren, verhuren en verkopen onder de voorwaarden, vastgesteld in artikel 41, § 2 en § 3, van de Vlaamse Wooncode en eventueel nader geregeld door de Vlaamse Regering.

²⁸ Artikel 49, §2 van de Vlaamse Wooncode. Zie in dat verband ook Grondwettelijk Hof nr. 64/2015 van 21 mei 2015 en nr. 33/2007 van 28 maart 2007.

²⁹ Grondwettelijk Hof nr. 33/2007 van 28 maart 2007, B.5.6.

³⁰ Grondwettelijk Hof nr. 33/2007 van 28 maart 2007, B.7.4.

De bevoegde wetgever bepaalt zelf de maatregelen die zij nodig acht om het grondrecht op behoorlijke huisvesting te verwezenlijken. De bevoegde overheid heeft op dat vlak een grote beleidsmarge, dewelke het Grondwettelijk Hof bovendien moet eerbiedigen, tenzij het oordeel van de bevoegde overheid kennelijk onredelijk is. Het Grondwettelijk Hof heeft daarover volgende overweging opgenomen in haar arrest nr. 33/2007 van 7 maart 2007³¹:

B. 5.3: "Op het vlak van het huisvestingsbeleid, dat een centrale rol speelt in de welvaart en het economisch beleid van de moderne samenleving, dient het Hof, daarbij rekening houdend met de verplichting die op grond van artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet voor de gewestwetgevers geldt om het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen, het oordeel van die wetgevers betreffende het algemeen belang te eerbiedigen, tenzij dat oordeel kennelijk onredelijk is."

Aangezien de regeling opgenomen wordt in de Vlaamse Codex Wonen, wordt aan het legaliteitsbeginsel beantwoord. De decreetgever heeft immers de billijke vergoeding uit artikel 16 van de Grondwet zelf gedefinieerd in de Vlaamse Codex Wonen. Zoals elders uitvoeriger verantwoord in deze toelichting is de bestuurlijke hervorming van de sociale huisvestingssector ingegeven vanuit klantgerichtheids- en performantiedoelstellingen. Uitgangspunt daarbij is dat het grondrecht inzake behoorlijke huisvesting (zoals gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet) en de continuïteit van de openbare dienst die de bestaande woonactoren in dit verband uitvoeren, gewaarborgd moeten blijven. Door de waarde van de vergoeding van overdrachten van patrimonium tussen sociale huisvestingsmaatschappijen en woonmaatschappijen te beperken tot de niet-afgeschreven boekhoudkundige nettowaarde, wordt een billijk evenwicht tot stand gebracht tussen het algemeen belang dat met de bestuurlijke hervorming van de sociale huisvestingssector wordt nagestreefd en de aantasting van het eigendomsrecht van de sociale verhuurders. Hoewel de niet-afgeschreven netto-boekwaarde (of de schattingswaarde indien die lager zou zijn) sterk kan afwijken van de zogenaamde venale waarde van vastgoed op de vrije markt, kan die boekhoudkundige waarde toch als een billijke vergoeding worden beschouwd in de specifieke context waarbinnen huisvestingsmaatschappijen opereren. Zoals het Grondwettelijk Hof reeds eerder heeft geoordeeld, moet bij de beoordeling of aan het vereiste van de billijke schadeloosstelling is voldaan, rekening worden gehouden met de "bijzondere karakteristieken" van de huisvestingsmaatschappijen.³² De huisvestingsmaatschappijen staan immers in een fundamenteel andere verhouding tot hun woningen dan een particuliere eigenaar. Zij zijn immers belast met de uitoefening van een openbare dienst: de sociale huisvesting in het algemeen en de verkoop en verhuring van woningen in het bijzonder.

De niet-afgeschreven netto-boekwaarde houdt rekening met de resterende economische levensduur van het goed. De investeringen in gronden worden immers niet afgeschreven en behouden m.a.w. hun aanschaffingswaarde in de boekhouding. Constructies worden boekhoudkundig doorgaans afgeschreven over een periode van 33 jaar. Dat komt ook overeen met de gesubsidieerde leningen die het Vlaamse Gewest aan sociale huisvestingsmaatschappijen verstrekt. Dat betekent niet dat een vastgoed na 33 jaar geen waarde meer zou hebben. Die afschrijvingstermijn wordt fiscaal immers bekeken als een minimale termijn waarbinnen de kosten van de investering van de vennootschap mogen worden afgetrokken van de baten van de vennootschap. Dat sluit een langere afschrijvingstermijn niet uit, maar in dat geval loopt de vennootschap het risico

³¹ Het Grondwettelijk Hof heeft deze rechtspraak nadien nog meermaals bevestigd. Zie bv. arrest nr. 62/2007, B.5.3; arrest nr. 155/2007, B.6; arrest nr. 64/2015, B.6; arrest nr. 91/2015 B.16 en arrest nr. 104/2018, B.9.2.

³² Grondwettelijk Hof nr. 33/2007 van 7 maart 2007, B.4.4.

dat de waarde die in de boekhouding is opgenomen hoger is dan de werkelijke waarde. In de vastgoedsector is het immers gebruikelijk dat bepaalde onderdelen (zoals keukens en badkamers) reeds vroeger dan na 33 jaar moeten worden vervangen, terwijl de kosten dus nog niet volledig zijn verrekend. Anderzijds is het vaak ook zo dat bijvoorbeeld buitenmuren niet moeten worden vervangen na 33 jaar en dus nog steeds een waarde hebben. Die 33 jaar is m.a.w. gebaseerd op een theoretische benadering die zo dicht mogelijk aanleunt bij de werkelijkheid maar ze niet 100% weerspiegelt. Bovendien is het ook zo dat elke investering die in een pand wordt gedaan, opnieuw op 33 jaar wordt afgeschreven, waardoor – bij wijze van voorbeeld – een woning gebouwd in 1985, maar volledig gerenoveerd in 2015 – toch een hoge boekhoudkundige waarde kan hebben in 2020. De renovatiekost van 2015 is in 2020 immers nog maar voor 5/33sten afgeschreven.

Net zoals investeringen worden afgeschreven (= boekhoudkundig gespreid in de tijd in de uitgavenzijde van een vennootschap), worden ook kapitaalsubsidies afgeschreven. Boekhoudkundig worden de kapitaalsubsidies die in jaar X werden ontvangen voor een bepaald vastgoed ook gespreid in de tijd (jaar X tot jaar X+32) opgenomen aan de inkomstenzijde van de vennootschap. De afschrijvingstermijn hangt af van het vastgoed zelf en is dus identiek voor de kosten (afschrijving van de aanschaffingswaarde) en opbrengsten (afschrijving van de kapitaalsubsidie die door de sociale huisvestingsmaatschappij is ontvangen ter subsidiëring van deze aanschaffingswaarde). De niet-afgeschreven netto-boekwaarde van een vastgoed is dus gelijk aan het verschil van de niet-afgeschreven netto-boekwaarde van de grond en de investeringen die op die grond zijn verricht, verminderd met de niet-afgeschreven kapitaalsubsidies. De boekhoudkundige netto-boekwaarde weerspiegelt m.a.w. de effectieve kosten (uitgaven, verminderd met subsidies) die een vennootschap heeft gemaakt, zonder dat ze daarvan al het genot (nl. huurinkomsten) heeft genoten.

Het is daarnaast ook belangrijk om voor ogen te houden dat de onroerende goederen die moeten worden overgedragen dienstig zijn voor sociale huisvesting. Dat betekent dat er een sociale verhuurverplichting op rust, waardoor de werkelijke huurinkomsten vaak slechts de helft bedragen van de huurinkomsten mocht hetzelfde pand op de private markt worden verhuurd. Bovendien kan ook aangenomen worden dat de verhuurkosten in de sociale huisvesting hoger liggen dan op de private huurmarkt, dit omwille van de verplichte dienstverlening die sociale huisvesters moeten aanbieden (de zogenaamde basisbegeleidingstaken). Net omdat de subsidies op dezelfde manier en termijn in de boekhouding in rekening worden gebracht, kan worden aangenomen dat de boekhoudkundige waarde van het patrimonium rekening houdt met de verbintenissen (incl. uitgaven en inkomsten) die aan sociale verhuring zijn gekoppeld. Aangezien het Vlaams Gewest bovendien tussenkomt met een speciale subsidie – de Gewestelijke Sociale Correctie (GSC) – bij 'sociale huisvestingsmaatschappijen waarvan de (geobjectiveerde) inkomsten (sociale huurinkomsten) lager liggen dan de (geobjectiveerde) uitgaven (voornamelijk leningslasten van gesubsidieerde leningen en geforfaitariseerde werkings- en onderhoudskosten), wordt bij de berekening van deze GSC op een indirecte manier rekening gehouden met de boekhoudkundige waarde. Vermits enkel leningslasten in aanmerking worden genomen van leningen met een duurtijd van minimaal 30 jaar, is het de boekhoudkundige waarde die integraal zal vergoed worden door de GSC (en niet de marktwaarde) bij de overnemende sociale huisvestingsmaatschappij of woonmaatschappij wanneer de betrokken terreinen en gebouwen overgedragen worden bij de creatie van de woonmaatschappij. Een eventuele vergelijking met de waarde van een goed bij een vervreemding buiten de sociale huisvestingssector gaat niet op omwille van de specifieke reglementering die op sociale huisvestingsmaatschappijen van toepassing is en de verbintenissen die aan het vastgoed zijn verbonden. *In casu* moet opnieuw worden benadrukt dat de sociale huisvestingsmaatschappijen zijn belast met de uitoefening van een specifieke openbare dienst: de sociale huisvesting in het algemeen en de verkoop en

verhuring van sociale woningen in het bijzonder. Het goed mag dus enkel voor sociale huisvesting worden ingezet.

In dat verband is het dus ook normaal dat de waarde van het patrimonium bij een vervreemding buiten de sociale huisvestingssector anders wordt bepaald dan de boekhoudkundige waarde. Behoudens uitzondering verbiedt de wetgeving sociale huisvestingsmaatschappijen zelfs om het patrimonium buiten de sector te brengen aan een vergoeding die lager ligt dan de schattingswaarde. Door toepassing van de herinvesteringsverplichting (zie het nieuw ontworpen artikel 4.1/1 van de Vlaamse Codex Wonen in dit ontwerpdecreet), moeten de opbrengsten van een dergelijke verkoop trouwens worden geherinvesteerd in de sociale huisvestingssector en worden ze – ingevolge de bepalingen van de Vlaamse Regering in het Financieringsbesluit – ook afgetrokken van de eerstvolgende gesubsidieerde leningsopname bij de verkopende sociale huisvestingsmaatschappij (of – in de toekomst – woonmaatschappij). Dat maakt duidelijk dat elke meerwaarde die dankzij sociale huisvestingsprojecten wordt gerealiseerd sowieso binnen de sociale huisvestingssector moet blijven en eerder verbonden is met het sociaal vastgoed zelf en niet met de vennootschap die dat sociaal vastgoed uitbaat. De keuze van de Vlaamse decreetgever om de sociale huisvestingssector te reorganiseren in functie van optimaliseren van de dienstverlening, efficiëntiewinsten en een betere regierol voor lokale besturen is dus een bestuurlijke optimalisatie voor de sector in zijn geheel die uitgaat van boekhoudkundige en fiscale neutraliteit. Mochten er bij die transacties meerwaarden worden gecreëerd, zouden die nota bene toch moeten worden betaald met het eigen vermogen van een sociale huisvestingsmaatschappij of met gesubsidieerde middelen. Aangezien in het vermogen van een sociale huisvestingsmaatschappij de nominale inbreng van de private aandeelhouders minimaal is in verhouding tot de bijdragen van de sociale huurders en de publieke middelen³³, is het in kader van een bestuurlijke hervorming niet aangewezen om sociale huisvestingsmaatschappijen meerwaarden te laten boeken (laat staan om die meerwaarden te financieren met gesubsidieerde middelen) bij een overdracht naar een andere huisvestingsmaatschappij of naar een woonmaatschappij.

Aangezien de Vlaamse Overheid via de VMSW ook de belangrijkste schuldeiser is van sociale huisvestingsmaatschappijen, is het bovendien belangrijk dat de Vlaamse Overheid bij de omvorming tot woonmaatschappijen zorg blijft dragen voor de financiële leefbaarheid van die woonmaatschappijen. Bij een overdracht tegen niet-afgeschreven netto-boekwaarde gebeurt er in principe een boekhoudkundig neutrale operatie met de minste impact op die financiële leefbaarheid. Elke andere waarde kan m.a.w. onevenwichten veroorzaken in de boekhouding van zowel overdragende als verkrijgende vennootschap, wat risico's meebrengt of kan meebrengen voor het Vlaams Gewest, zowel op financieel als beleidsmatig vlak, waardoor de continuïteit van de openbare dienst waarmee de huisvestingsmaatschappijen zijn belast in het gedrang zou kunnen komen. Bovendien moet ook worden aangestipt dat er bij elke voorgaande overdracht van sociaal woonpatrimonium of gronden tussen sociale huisvestingsmaatschappijen steeds aan boekhoudkundige waarde werden overgedragen. Van die praktijk nu gaan afwijken kan m.a.w. de evenwichten die in het verleden zijn bereikt net gaan verstoren.

Er dient bovendien op te worden gewezen dat entiteiten die zelf woonmaatschappij worden van deze regeling zullen kunnen genieten.

Omdat de ingreep ook enkel van toepassing is op overdrachten tussen lokale besturen en sociale huisvestingsmaatschappijen/woonmaatschappijen en sociale huisvestingsmaatschappijen en woonmaatschappijen onderling en bovendien

³³ Zie punt 1.2. voor een concrete verantwoording hiervoor.

specifiek kadert in een bestuurlijke hervormingsoperatie in het algemeen belang, die ertoe strekt het grondrecht inzake behoorlijke huisvesting (zoals gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet) en de continuïteit van de openbare dienst in dit verband te garanderen, kan worden gesteld dat de ingreep niet verder gaat dan noodzakelijk. Voor alle andere overdrachten van goederen blijft het gemeenrecht en het WVV immers van toepassing.

Tenslotte wordt er ook op gewezen dat het Grondwettelijk Hof volgende overweging opgenomen in haar genoemd arrest nr. 33/2007 van 7 maart 2007: *B. 5.6 "Vervolgens kan niet worden voorbijgegaan aan het gegeven dat de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en de onderscheiden sociale huisvestingmaatschappijen zelf een instrument zijn voor het woonbeleid van het Vlaamse Gewest en dat zij, op voorwaarde dat dit niet kennelijk onredelijk is, de gevolgen - ook financieel - van de beleidskeuze van de decreetgever dienaangaande dienen te dragen."*

Dientengevolge mag worden aangenomen, dat zowel uit de arresten van het Grondwettelijk Hof, als uit de beleidsmatige motieven die werden uiteengezet als uit de dagdagelijkse praktijk die bij overdrachten gebeurt, blijkt dat een overdracht tegen een waarde die overeenstemt met het niet-afgeschreven deel uit de boekhouding wel degelijk als een billijke vergoeding kan worden beschouwd in een context waarbij in het kader van een bestuurlijke hervorming sociaal patrimonium moet worden herverdeeld tussen actoren, wiens bestaansreden het algemeen belang tot doel heeft.

Uit de ontworpen regeling vloeit bovendien voort dat de eigendomsoverdracht van het onroerend goed pas gebeurt nadat partijen bereid zijn hiervoor een prijs te betalen (die nooit hoger mag zijn dan de waarde van het onroerend goed bepaald door het een schattingsverslag als bedoeld in artikel 4.5 van de Vlaamse Codex Wonen, dan wel aan de niet-afgeschreven boekwaarde van het onroerende goed indien deze lager ligt). Rekening houdend met het bijzondere karakter van de overdracht, biedt dat mechanisme aan de verkoper analoge waarborgen als die van de voorafgaande schadeloosstelling inzake onteigening.

Bijzondere opmerking

Van bij de opstart van dit decreetontwerp was het de bedoeling de beleidsaanbevelingen en de vanuit de VMSW voorgestelde decretale aanpassingen die voortvloeiden uit het verslag van het Rekenhof "Grondaankopen door de sociale huisvestingsmaatschappij nv Vitare – Toezicht en kredietverlening"³⁴ en uit de behandeling van dit dossier in de Commissie Wonen en Onroerend Erfgoed van het Vlaams Parlement³⁵ te integreren in de rechtsvorm van de nieuwe woonmaatschappijen. De maatregelen voorzagen in een verzwaring van de aansprakelijkheid van de oprichters en aandeelhouders van de vennootschappen, een specificatie van het financieel plan en strengere bepalingen inzake het aanvangsvermogen bij erkenning. Het advocatenkantoor dat de opmaak van het luik rond de oprichting van de woonmaatschappijen begeleidde heeft er op gewezen dat de voorgestelde aansprakelijkheidsverzwaringen werden ondervangen door de invoering van het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen. Tegelijk voorziet dit ontwerpdecreet in een toegenomen rol voor de lokale besturen, die een voorbehouden beslissingsmeerderheid in de algemene vergaderingen bekomen en een verhoogde invloed op de werking van de Woonmaatschappijen. De verwachting dat particulier aandeelhouderschap hierdoor in de toekomst uitdovend zal zijn, maakte de opname van de voorgestelde decreetaanpassingen niet langer noodzakelijk om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van het rapport van het Rekenhof. Vermits noodzakelijkheid een

³⁴ Verslag goedgekeurd in de Nederlandstalige kamer van het Rekenhof op 24/09/2019 - VI. Parl., 37 (2019-2020) - nr. 1

³⁵ VI. Parl.-37 (2019-2020)-Nr. 2 – 13 maart 2020

vereiste is bij toepassing van de impliciete bevoegdheden om af te wijken van federaal (vennootschaps)recht, hield invoering van deze maatregelen ook een bevoegdheidsrisico in voor de decreetgever. Bij de eindredactie van dit decreet werd daarom afgezien van deze aanpassingen die een verregaande afwijking inhielden van het WVV zonder dat hiervoor nog aantoonbare noodzaak was.

2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 en de beleidsnota van de minister van Wonen bevatten een aantal concrete beleidsbeslissingen met betrekking tot het sociale huurstelsel. In dit ontwerp van decreet worden de wijzigingen opgenomen die in een eerste fase gerealiseerd zullen worden:

- De invoering van een regelgevend kader voor bewijs van onroerend bezit in het buitenland;
- Een nieuw toewijzingsmodel;
- De aanpassing taalkennisvereiste naar niveau A2;
- Het invoeren van de huurdersverplichting ingeschreven zijn bij de VDAB
- Het invoeren van de bepaling dat de huurder van wie de huurovereenkomst door tussenkomst van de vrederechter beëindigd is wegens ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning, zich drie jaar niet meer opnieuw kan inschrijven;
- De hervorming van het beheer van sociale huurwoningen die leegstaan in afwachting van sloop of renovatie;
- De maximale digitalisering voor inschrijving (centraal inschrijvingsregister).

In een tweede fase zal het sociaal huurstelsel verder aangepast worden volgens de afspraken uit het regeerakkoord en de beleidsnota:

- Een versterkt kader voor de bestrijding van leefbaarheidsproblemen;
- De invoering van een vermogenstoets.

2.1. Regelgevend kader voor bewijs van onroerend bezit in het buitenland

Om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning moet de kandidaat-huurder voldoen aan verschillende voorwaarden. Het inkomen moet onder een bepaalde drempel blijven, hij moet meerderjarig zijn, ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters, maar ook voldoen aan een eigendomsvoorwaarde. Ook de huurder moet blijvend aan de eigendomsvoorwaarde voldoen. De voorwaarde luidt:

- geen woning of bouwgrond volledig of gedeeltelijk in volle eigendom hebben;
- geen volledig of gedeeltelijk recht van erfpacht, opstal of vruchtgebruik op een woning of bouwgrond hebben
- geen woning of bouwgrond hebben, die volledig of gedeeltelijk in erfpacht of opstal is gegeven;
- geen woning of bouwgrond hebben die de (kandidaat-)huurder volledig of gedeeltelijk zelf in vruchtgebruik heeft gegeven;
- geen zaakvoerder, bestuurder of aandeelhouder zijn van een vennootschap waarin de vernoemde zakelijke rechten werden ingebracht.

De verhuurder kan het bezit van een onroerend goed nagaan door een bevraging bij de FOD Financiën via de KSZ-toepassing (Kruispuntbank Sociale Zekerheid). De VMSW staat in voor die gegevensuitwisseling. Dat werkt goed voor onroerende goederen die in België liggen. De verhuurder krijgt onmiddellijk een antwoord op de vraag of de persoon voldoet aan de eigendomsvoorwaarde. Voor onroerende goederen in het buitenland werkt dat niet omdat de FOD Financiën daar niet over de noodzakelijke gegevens beschikt. De verhuurder blijft dus in het ongewisse over buitenlandse onroerende goederen. Daarom wordt er momenteel gewerkt met een verklaring op eer.

De verklaring op eer is zeker geen vrijblijvend document. Als blijkt dat de verklaring tegenstrijdig is met de realiteit, heeft de persoon sociale fraude gepleegd. Vaststelling van dergelijke fraude leidt tot een schrapping van de kandidatuur, de nietigheid van de huurovereenkomst of een opzegging ervan. Ook zal de huurder desgevallend de sociale korting op de huurprijs moeten terugbetalen.

Tot op heden kan een sociale verhuurder echter moeilijk de correctheid van de verklaringen op eer nagaan. Er is geen wettelijke basis om gegevens uit te wisselen met het buitenland in het kader van sociale bijstand of sociale zekerheid. Binnen de EU en met derde landen heeft België overeenkomsten gesloten maar die kaders uitsluitend in het bestrijden van fiscale fraude of het vermijden van dubbele belastingen.

Om geen ongelijkheid te creëren tussen (kandidaat-)huurders met onroerende bezittingen in het binnenland en (kandidaat-)huurders met onroerende bezittingen in het buitenland, is een meer effectieve controle van onroerende bezittingen in het buitenland noodzakelijk.

Omdat er op dit moment veel onduidelijkheid heerst over wat kan en niet kan, wordt voorgesteld om decretaal op te nemen dat het mogelijk is om private of publieke instanties in te zetten om de eigendomsvoorwaarde te controleren bij vermoeden van onroerende eigendom in het buitenland. De vaststellingen van deze instanties kunnen vervolgens worden gebruikt door de sociale verhuurder om de opzegging van de sociale huurovereenkomst te onderbouwen, de sociale korting op de huurprijs terug te vorderen of om een vordering tot ontbinding van de sociale huurovereenkomst in te stellen voor de vrederechter.

Daarnaast kan de Vlaamse Regering een entiteit aanduiden die een raamcontract dient te sluiten waarin de private partners worden aangeduid waarop de sociale verhuurders beroep kunnen doen als ze vermoeden dat de kandidaat-huurder of huurder onroerende eigendom in het buitenland heeft. Dat zal in eerste instantie de VMSW zijn.

2.2. Een nieuw toewijzingsmodel

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 (p.242) stelt:

"De toewijzing van sociale woningen gebeurt chronologisch. Het puntensysteem van de sociale verhuurkantoren wordt afgeschaft. Daarnaast geldt voor gans het sociale huurpatrimonium de absolute voorrangsregel van lokale binding, wat minimaal inhoudt dat een kandidaat-huurder de laatste tien jaar voor de toewijzing minstens vijf jaar onafgebroken in de gemeente heeft gewoond. [...] De gemeente kan maximaal 50% van het totale aantal sociale huurwoningen in de gemeente met voorrang toewijzen aan specifieke doelgroepen waarop tevens de lokale binding op van toepassing wordt. De gemeente kan daarvoor in overleg treden met welzijnsactoren en de sociale huisvester. In het lokaal toewijzingsreglement kunnen lokale besturen gemotiveerd afwijken van de regeling 'verhuren buiten stelsel'. Zo worden binnen een bepaald project tot maximaal 3% andere dan sociale huurders gehuisvest met een ondersteunende functie die de leefbaarheid en sociale veiligheid kunnen bevorderen en het sociaal weefsel versterken. Het bestaande instrument van versnelde toewijzing, zoals vermeld in artikel 24 van het Kaderbesluit Sociale Huur, blijft ongewijzigd. De lokale binding geldt hierbij niet als absolute voorrangsregel."

Op dit ogenblik zijn er twee toewijzingsystemen. Het eerste systeem wordt gebruikt door de sociale huisvestingsmaatschappijen en het tweede systeem door de sociale verhuurkantoren. Andere sociale verhuurders (lokale besturen en het Vlaams Woningfonds) kunnen kiezen welk systeem ze hanteren. Daarnaast kan een gemeente of intergemeentelijk samenwerkingsverband binnen bepaalde

grenzen een lokale invulling geven aan de toewijzingsregels in een lokaal toewijzingsreglement en bestaat de mogelijkheid tot een versnelde toewijzing. Deze systemen zijn uitgewerkt in boek 6 van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021.

In het eerste toewijzingssysteem wordt achtereenvolgens rekening gehouden met de rationele bezetting van de woning, de absolute voorrangsregels, de optionele voorrangsregels en de chronologische volgorde van de inschrijvingen. In het tweede toewijzingssysteem wordt achtereenvolgens rekening gehouden met de rationele bezetting van de woning, de absolute voorrangsregels, het puntensysteem en de chronologische volgorde van de inschrijvingen.

In lijn met het Regeerakkoord zullen de toewijzingsregels van het eerste en het tweede systeem worden geïntegreerd tot één toewijzingsstelsel. De Vlaamse Regering zal een evenwichtig en complementair toewijzingsstelsel uitwerken dat oog heeft voor zowel 1) de specifieke woonnoden, 2) de lokale binding en chronologie en 3) de bijzondere doelgroepen. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn objectivering, eenvoud en transparantie. Er zal worden afgestapt van de huidige veelheid aan voorrangen en bijzondere regimes.

De toewijzing van een sociale huurwoning dient zoveel mogelijk te vertrekken vanuit vaststaande criteria en moet gebeuren op een transparante en enigszins voorspelbare manier.

In het nieuwe eengemaakte toewijzingsstelsel zal ook lokaal maatwerk mogelijk blijven. Er wordt dus geopteerd voor responsabilisering waarbij:

- Op lokaal vlak binnen de contouren van een gewestelijk regelgevend kader vorm kan gegeven worden aan het toewijzingsregime;
- De verschillende actoren via een toewijzingsraad betrokken worden bij bepaalde toewijzingen.

Zoals gesteld, zal het voorgaande verder uitgewerkt worden in het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021. In de Vlaamse Codex Wonen van 2021 dienen er alleen een aantal aanpassingen te gebeuren zodat de decretale grondslag passend is.

De belangrijkste wijziging in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 is dat een ontwerp van toewijzingsreglement in de toekomst zal worden opgemaakt door de toewijzingsraad die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de verhuurders, de lokale besturen en de relevante huisvestings- en welzijnsactoren uit het werkingsgebied van de verhuurder waar de toe te wijzen sociale huurwoning ligt. Het toewijzingsreglement zal gelden voor het werkingsgebied van de woonmaatschappij. Dat ontwerp komt tot stand op basis van de voorstellen van de leden van de toewijzingsraad die worden besproken op de toewijzingsraad. De doelstelling is dat er binnen de toewijzingsraad consensus wordt bereikt over de lokale invulling van het toewijzingsbeleid. Als democratisch gelegitimeerd bestuur heeft de gemeente evenwel het laatste woord wat betreft de toewijzingsregels voor de sociale huurwoningen op haar grondgebied. Het ontwerp van toewijzingsreglement zal besproken worden op de gemeenteraad, waar men het kan goedkeuren zoals het is, of bepaalde aanpassingen kan doorvoeren en goedkeuren. De toewijzingsraad integreert vervolgens alles in een toewijzingsreglement.

Er is geopteerd om de benaming 'toewijzingsraad' te gebruiken in plaats van de benaming 'toewijzingscomité' die eerder werd gebruikt in het onderzoeksrapport

van het Steunpunt Wonen³⁶ en in de vervolgtrajecten die daar vorige en deze legislatuur op zijn gebouwd om de hierna volgende reden. De term 'comité' is een specifieke term uit het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) in het kader van besloten vennootschappen (zoals de woonmaatschappijen). Het gebruik van de term 'toewijzingscomité' kan m.a.w. voor spraakverwarring zorgen, aangezien daardoor verondersteld kan worden dat het om een instrument gaat dat onder toezicht en voogdij staat van het bestuursorgaan van de woonmaatschappij, terwijl de samenstelling ervan net een zekere onafhankelijkheid nastreeft. Het ontwerp van decreet bepaalt dat de werking van deze toewijzingsraad nog nader geregeld zal worden door de Vlaamse Regering. Het WVV is echter van toepassing op woonmaatschappijen, tenzij de Vlaamse Codex Wonen daarvan expliciet afwijkt. Om duidelijk te maken dat het orgaan, vermeld in artikel 6.12 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, zoals het zal gewijzigd zal worden door dit ontwerp, geen uitstaans heeft met de comités die woonmaatschappijen kunnen oprichten binnen of buiten hun bestuursorgaan, wordt ervoor geopteerd om dit orgaan 'toewijzingsraad' te noemen."

2.3. Aanpassen taalkennisvereiste naar niveau A2

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 (p.172) stelt:

"We versterken de taalvaardigheid, van de sociale huurders, tot het niveau A2 van het Europees Referentiekader voor de Talen. De vaststelling gebeurt op redelijke wijze en met behoud van de huidige vrijstellingen."

In de beleidsnota Wonen 2019-2024 (Stuk 138 (2019-2020), nr.1, p.27) wordt het volgende bepaald:

"Om sociale huurders te versterken en te emanciperen verhoog ik in de eerste plaats de taalkennisvereiste. Een voldoende kennis van het Nederlands is immers de eerste stap om volwaardig deel uit te maken van onze samenleving en te kunnen communiceren met medehuurlers en de sociale verhuurder. Het minimale niveau van het Nederlands wordt daarom op niveau A.2 van het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen gebracht. De vaststelling gebeurt op redelijke wijze en met behoud van de huidige vrijstellingen."

Volgens de huidige regelgeving moet een sociale huurder 1 jaar nadat hij huurder is geworden, voldoen aan de basistaalvaardigheid Nederlands. De basistaalvaardigheid Nederlands is vastgesteld op niveau A1 van het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen. De attesten, bewijzen, documenten die dat aantonen, worden limitatief opgesomd in het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021 (zie art. 6.38). Het betreft de mondelinge taalvaardigheid.³⁷ De verhuurder gaat na of de huurder aan de huurdersverplichting voldoet. De basiskennis A1 wordt op het terrein echter als onvoldoende aanvoeld om een minimale basiscommunicatie tussen verhuurder en huurder tot stand te brengen. Om een vlottere communicatie mogelijk te maken, werd dan ook beslist in het Vlaams Regeerakkoord om 1 niveau hoger te schakelen. Dat niveau is nog steeds het niveau van een basisgebruiker.³⁸ Ook in het beleidsveld Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering zal er 1 niveau hoger worden geschakeld. Binnen 24 maanden na succesvolle afronding van het inburgeringstraject zal de verplichte inburgeraar op arbeidsactieve leeftijd die geen

³⁶ Winters, S., Vermeir, D., Van Dooren, W. & Hubeau, B. (2017). *Vereenvoudiging van het sociaal huurstelsel. Van het regelen van details naar regelen volgens principes*. Leuven: Steunpunt Wonen.

³⁷ De sneltest op basis waarvan een verhuurder de vereiste taalkennis kan vaststellen is een gesprek met de huurder.

³⁸ A1 en A2 zijn de niveaus van "basisgebruikers", B1 en B2 zijn de niveaus van "onafhankelijke gebruikers" en C1 en C2 zijn de niveaus van "vaardige gebruikers".

job heeft, geen opleiding volgt of niet studeert (d.w.z. in die periode geen 6 maanden onafgebroken gewerkt heeft, een opleiding gevolgd of gestudeerd), een test moeten afleggen voor taalniveau B1.³⁹

Het verschil tussen niveau A1 en A2 wat betreft de mondelinge taalvaardigheid wordt als volgt beschreven:⁴⁰

Luisteren

A1: "Ik kan vertrouwde woorden en basiszinnen begrijpen die mezelf, mijn familie en directe concrete omgeving betreffen, wanneer de mensen langzaam en duidelijk spreken."

A2: "Ik kan zinnen en de meest frequente woorden begrijpen die betrekking hebben op gebieden die van direct persoonlijk belang zijn (bijvoorbeeld basisinformatie over mezelf en mijn familie, winkelen, plaatselijke omgeving, werk). Ik kan de belangrijkste punten in korte, duidelijke eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen."

Interactie

A1: "Ik kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner bereid is om zaken in een langzamer spreektempo te herhalen of opnieuw te formuleren en mij helpt bij het formuleren van wat ik probeer te zeggen. Ik kan eenvoudige vragen stellen en beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwde onderwerpen betreffen."

A2: "Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrijp om het gesprek zelfstandig gaande te houden."

Productie

A1: "Ik kan eenvoudige uitdrukkingen en zinnen gebruiken om mijn woonomgeving en de mensen die ik ken, te beschrijven."

A2: "Ik kan een reeks uitdrukkingen en zinnen gebruiken om in eenvoudige bewoordingen mijn familie en andere mensen, leefomstandigheden, mijn opleiding en mijn huidige of meest recente baan te beschrijven."

Het niet beschikken over een basiskennis van het Nederlands kan problemen geven op het vlak van leefbaarheid en veiligheid in de sociale wooncomplexen, die te wijten zijn aan de gebrekkige communicatie tussen de sociale huurders en de verhuurder en tussen de sociale huurders onderling. Het gevoel van betrokkenheid en de sociale cohesie worden vergroot als sociale huurders beschikken over een gemeenschappelijke taal. De voorschriften van de sociale verhuurder in sommige wooncomplexen worden onvoldoende begrepen ten gevolge van een gebrekkige kennis van het Nederlands in hoofde van de sociale huurders. Sommige sociale huurders begrijpen hun rechten en plichten op dit moment onvoldoende en geraken achtergesteld omdat ze hun verzoeken niet kenbaar kunnen maken. Een betere kennis van het Nederlands moet hier een oplossing bieden.

Dit hogere niveau zal de toegang tot een sociale woning niet belemmeren, het is geen inschrijvings- en toelatingsvoorwaarde, zoals dat nu ook niet het geval is. Het beschikken over een basistaalvaardigheid van het Nederlands die overeenstemt met niveau A.2. van het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen is een huurdersverplichting. Op dat vlak wijzigt er niets in

³⁹ Beleidsnota 2019-2024, Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering, p.23

⁴⁰ <https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/cefr-nl.pdf>

vergelijking met de huidige regelgeving. De Vlaamse Regering zal bepalen vanaf wanneer de sociale huurder zal moeten voldoen aan de verplichting en zal daarvoor een redelijke termijn vaststellen. De sociale verhuurder zal de kandidaat-huurder wel reeds bij inschrijving uitdrukkelijk op de hoogte brengen van deze huurdersverplichting, zodat de kandidaat-huurder zich daar op kan voorbereiden.

De sociale huurders zullen moeten aantonen dat ze na een bepaalde termijn nadat ze huurder zijn geworden, voldoen aan het vooropgestelde basisniveau van het Nederlands. Overeenkomstig artikel 6.43 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 kan de handhavende overheid (i.c. de toezichthouder voor de sociale huisvesting) aan huurders die niet aan de verplichting voldoen, een administratieve geldboete opleggen, na aanmaning en ingebrekestelling. Bij het opleggen van de geldboete wordt erover gewaakt dat de boete niet in wanverhouding is met de feiten die aan de grondslag van de beboeting liggen (bv. werd er al dan niet een inspanning geleverd, betreft het een eerste inbreuk,...). Na sanctionering zal de toezichthouder de sociale huurder een nieuwe redelijke termijn opleggen waarbinnen de sociale huurder zal moeten aantonen dat hij aan de verplichting voldoet. Als de huurder na de termijn die de toezichthouder bepaalt, nog niet voldoet aan de verplichting, volgt er een nieuwe ingebrekestelling, met mogelijk een nieuwe administratieve geldboete. Dat zal herhaald worden zolang de huurder verzuimt om zijn huurdersverplichting na te komen. Bij wanbetaling van de administratieve geldboete kan de toezichthouder overeenkomstig artikel 6.51 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 een dwangbevel uitvaardigen.

Een aantal categorieën van huurders is vrijgesteld (huurders die omwille van ziekte, mentale of fysieke handicap of omwille van beperkte cognitieve vaardigheden blijvend niet in staat zijn om het gevraagde niveau Nederlands te behalen).

Het Grondwettelijk Hof heeft in een recent arrest⁴¹ erkend dat de huidige taalkennisverplichting geen vermindering van het niveau van bescherming van het recht op huisvesting met zich meebrengt. Het Hof merkte op dat de vroegere inspanningsverbintenis is omgezet in een resultaatsverbintenis⁴², maar het Hof stelde dat om te oordelen of er sprake is van een aanzienlijke achteruitgang van het beschermingsniveau van het recht op een behoorlijke huisvesting rekening moet gehouden worden met de wettelijke context van de bestreden bepalingen.⁴³

Die wettelijke context wordt gevormd door de volgende elementen:

- De inschrijving van een kandidaat-huurder voor en de toelating tot een sociale huurwoning zijn niet langer aan een taalvoorwaarde onderworpen;
- De niet-naleving van de taalvoorwaarde kan niet leiden tot de opzegging van de huurovereenkomst;
- Er worden een aantal vrijstellingsgronden voorzien (niet alleen ernstige ziekte en handicap, maar ook beperkte cognitieve vaardigheden van de huurder);
- De kandidaat-huurder wordt vanaf zijn inschrijving uitdrukkelijk op de hoogte gebracht van de taalvaardigheidsverplichting, wat hem in staat stelt vanaf dat ogenblik de nodige stappen te zetten om die toekomstige verplichting in acht te nemen;
- De huurder moet nog niet op het ogenblik van de inwerkingtreding van de huurovereenkomst over de vereiste kennis beschikken, maar pas na een termijn, die bovendien nog kan worden verlengd;

⁴¹ GWH, nr. 136/2019, 17 oktober 2019, B. 29.8

⁴² GWH, nr. 136/2019, 17 oktober 2019, B. 26.3

⁴³ GWH, nr. 136/2019, 17 oktober 2019, B. 27

- Er wordt voorzien in begeleiding van de huurder (de kandidaat-huurder krijgt bij zijn inschrijving de contactgegevens van de diensten waar hij Nederlands kan leren) en in een ruim aanbod van taalcursussen.

Tot slot merkte het Hof op dat de beoogde basiskennis van het Nederlands in elk geval bijdraagt tot de communicatie, de veiligheid en de leefbaarheid in de sociale wooncomplexen en zodoende tot de inwerkingstelling van het recht op een behoorlijke huisvesting.⁴⁴

Ook het Europees Comité voor Sociale Rechten (ECSR) dat toeziet op de naleving van het Herzien Europees Sociaal Handvest via periodieke landenrapporten, stelt een verbetering vast doordat de taalbereidheidsvoorwaarde is geschrapt en vervangen is door de taalkennisvereiste.⁴⁵ Het ECSR neemt ook het bestaan van de toezichthouder mee in zijn beoordeling. Het ECSR besluit dat de situatie daarom in overeenstemming is gebracht met het Herzien Europees Handvest.

De nieuwe beleidsmaatregel om naar een hoger taalniveau te schakelen, houdt geen vermindering van de bescherming van het recht op huisvesting in. De wettelijke context zoals hierboven geschetst, is niet veranderd. Belangrijk is dat het niveau A2 eveneens gekwalificeerd moet worden als een basishoofdniveau dat een minimale conversatie tussen sociale verhuurder en huurder moet mogelijk maken en dat kan bijgevolg niet als een onevenredige eis worden gezien. Integendeel, de beleidsmaatregel is pertinentier om het legitieme doel (betere communicatie tussen huurder en verhuurder, huurders onderling en het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid van de wooncomplexen) te bereiken. De termijn waarbinnen het niveau A2 dient te worden behaald, wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering. Voor het huidige A1-niveau is de termijn vastgesteld op 1 jaar nadat men huurder is geworden. Voor het behalen van het niveau A2 zal de termijn worden afgestemd op de duurtijd van het volgen van de Nederlandse lessen om dat niveau te halen.

2.4. Invoeren huurdersverplichting ingeschreven zijn bij de VDAB

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 (p.55), stelt:

"We voegen een nieuwe huurdersverplichting toe die stelt dat inactieve sociale huurders zich moeten inschrijven bij de VDAB."

In de beleidsnota Wonen 2019-2024 (Stuk 138 (2019-2020), nr.1, p.27) is dat als volgt vertaald:

"Daarnaast moeten sociale huurders gestimuleerd worden om aan werk te geraken. Ik voer daarom de huurdersverplichting in dat inactieve sociale huurders zich moeten inschrijven bij de VDAB."

De verplichting zal gelden voor de niet-beroepsactieve huurder met arbeidspotentieel. Er wordt gedacht aan bijvoorbeeld de personen die leefloon ontvangen, die zelf ontslag hebben genomen en bijgevolg geen recht hebben op werkloosheidsvergoeding, de NEET-jongeren⁴⁶, ... Er wordt hiermee een minimale inspanning van inactieve sociale huurders gevraagd om aan het werk te geraken en op die manier hun (maatschappelijke) bijdrage te vergroten.

⁴⁴ GWH, nr. 136/2019, 17 oktober 2019, B.28, 29.1 t.e.m. 7

⁴⁵ European Committee of Social Rights, Conclusions 2019, Belgium, March 2020, p. 41

⁴⁶ NEET-jongeren (not in education, employment or training) zijn jongeren tussen 15 en 24 jaar die:

- Geen opleiding volgden in een referentieperiode van 4 weken;
- Geen regulier onderwijs volgen;
- Geen opleiding volgen buiten het regulier onderwijs;
- Niet aan het werk zijn (ook niet als jobstudent).

Veel inactieve sociale huurders worden ook via andere kanalen verplicht of gestimuleerd tot inschrijving bij de VDAB (bijvoorbeeld in het kader van het verkrijgen van een leefloon via het OCMW of als voorwaarde tot het behouden van een werkloosheidsuitkering). VDAB stelt echter vast dat er in de praktijk een variëteit is met betrekking tot het aantal inschrijvingen in bepaalde regio's. Om die reden maakt de VDAB een versterkt werkingskader op voor deze legislatuur, om bijkomende inspanningen te kunnen leveren en ervoor te zorgen dat meer leefloongerechtigden zich daadwerkelijk inschrijven bij VDAB. VDAB kiest voor de uitbouw van formele samenwerkingsovereenkomsten met de lokale besturen. In 2020 wil VDAB met elk van de 13 centrumsteden in Vlaanderen dergelijke samenwerkingsovereenkomst afsluiten, waarin acties worden afgesproken die bijdragen aan de overkoepelende doelstelling om in Vlaanderen 120 000 mensen extra aan het werk te krijgen. Tegen 2025 wil men met elke gemeente een versterkte samenwerking aangaan. Het verhogen van de kansen van alle werkzoekenden en niet-beroepsactieven is één van de doelstellingen binnen deze versterkte samenwerkingen, onder meer middels het verhogen van het aantal inschrijvingen bij VDAB.

De huurdersverplichting streeft er dan ook naar complementair te zijn aan de versterkte inspanningen die VDAB zal leveren om deze regionale verschillen weg te werken. Als de huurder deze huurdersverplichting niet naleeft, kan de toezichthouder een administratieve geldboete opleggen. Een opzegging van de huurovereenkomst louter en alleen wegens deze reden, wordt uitgesloten.

Door deze maatregel zullen tenslotte de huurinkomsten voor de verhuurders stijgen. Die extra-inkomsten kunnen dan weer worden geïnvesteerd in meer sociale huisvesting om zo het grondrecht op behoorlijke huisvesting voor anderen nog beter te kunnen realiseren.

2.5. Invoeren bepaling dat huurder van wie de sociale huurovereenkomst door tussenkomst van de vrederechter is beëindigd wegens ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning zich drie jaar niet meer opnieuw kan inschrijven

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 (p.172), stelt:

"Als een sociaal huurcontract door een rechter is ontbonden door toedoen van de huurder, kan die zich gedurende drie jaar niet meer opnieuw inschrijven bij een andere sociale huisvestingsactor."

In de beleidsnota Wonen 2019-2024 (Stuk 138 (2019-2020), nr.1, p.27) wordt daarover het volgende bepaald:

"Tot slot wil ik ook dat contractuele wanprestaties van huurders strenger aangepakt kunnen worden. Daarom zal het sociaal huurstelsel voortaan bepalen dat huurders van wie de huurovereenkomst door de vrederechter werd ontbonden door zijn schuld zich gedurende drie jaar niet meer opnieuw kunnen inschrijven bij dezelfde of een andere sociale huisvestingsactor."

In het ontwerp wordt bepaald dat ex-huurders van wie de sociale huurovereenkomst in de loop van de drie jaar die voorafgaan aan de datum dat ze zich opnieuw willen inschrijven, beëindigd is door rechterlijke tussenkomst wegens het veroorzaken van ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning zich niet kunnen inschrijven voor een sociale huurwoning. De beëindiging van de huurovereenkomst hoeft niet uitsluitend gemotiveerd te zijn door die wanprestatie. Voor de beëindiging van een huurovereenkomst worden immers vaak meerdere redenen aangehaald (bv. ook wanbetaling). Zodra het veroorzaken van ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning een reden is die mee aan de basis van de beëindiging ligt, geldt deze bepaling. De termijn van drie jaar wordt gerekend vanaf de datum van het vonnis

waarin de vrederechter de huurovereenkomst ontbindt of de opzegging van de huurovereenkomst geldig verklaart.

Met deze beleidsmaatregel wil de Vlaamse Regering verhinderen dat sociale huurders die in het verleden voor ernstige overlast hebben gezorgd (ernstige verwaarlozing van het gehuurde goed, overlast bij omwonenden door asociaal gedrag, enz.) zich onmiddellijk opnieuw zouden kunnen inschrijven voor een sociale huurwoning.

Volgens de huidige regelgeving kan een huurder van wie de huurovereenkomst is beëindigd wegens ernstige overlast, zich de dag van de beëindiging bij manier van spreken al opnieuw inschrijven voor een andere sociale huurwoning. Dat wordt als zeer onrechtvaardig aangevoeld door de sociale verhuurder en andere sociale huurders. Het kan daardoor demotiverend werken voor andere huurders die geen leefbaarheidsproblemen of ernstige overlast veroorzaken. Deze maatregel kan tenslotte ook preventief werken en huurders behoeden voor asociaal gedrag en aansporen tot goed gedrag, wat het woongenot van alle huurders zal verbeteren.

In de praktijk zal dit gaan om een kleine hardleerse groep van huurders waarvoor begeleiding, ondersteuning en doorverwijzing naar welzijnsvoorzieningen niet hebben geleid tot oplossingen en van wie ook de rechter oordeelde dat ze niet langer in de sociale huurwoning kunnen blijven wonen. Er dient te worden benadrukt dat er steeds een rechterlijke toets moet hebben plaatsgevonden. De rechtsbescherming van de huurder is op die manier gegarandeerd. Aangezien het grondrecht op behoorlijke huisvesting van de huurder geraakt kan worden, zal de rechter bovendien een volle toetsing doorvoeren en kan hij zich niet beperken tot een marginale toetsing.⁴⁷ De beëindiging van de huurovereenkomst zal ook voldoen aan de vereiste redelijkheid (bv. geen opzegging bij eenmalig overlast).

De verhuurder zal de beëindiging van de huurovereenkomst om die reden moeten registreren in het centraal inschrijvingsregister. Als de ex-huurder zich opnieuw wil inschrijven voor een sociale huurwoning, zal er drie jaar moeten verstreken zijn alvorens dat opnieuw kan. De ex-huurder kan wel verhaal instellen bij de toezichthouder tegen de beslissing van de verhuurder als hij van oordeel is dat de beëindiging van de huurovereenkomst niet gebeurd is op de vereiste motieven.

Wel wordt de mogelijkheid bepaald dat de verhuurder wegens billijkheidsredenen deze inschrijvingsvoorwaarde buiten toepassing stelt. Het inroepen van billijkheid kan mogelijk een perspectief bieden aan betrokkene als hij zich herpakt of laat begeleiden en dit kan betrokkene effectief ook vooruithelpen. Ook het gegeven dat de huurder zich eigenlijk niet mag inschrijven maar dat dit wel zou kunnen naargelang de opgenomen verantwoordelijkheid, kan ook een krachtig signaal zijn naar betrokkene. De verhuurder kan ook die inschrijving afhankelijk stellen van een verplichte begeleiding.

2.6. De hervorming van het beheer van sociale huurwoningen die leegstaan in afwachting van sloop, renovatie of verkoop

De sociale huursector staat voor een grote renovatieopdracht. Bij grondige renovaties moeten de sociale huurders vaak verhuizen. Bij grote complexen duurt het vaak een tijd vooraleer al deze verhuisbewegingen zijn afgerond. Intussen staan de woningen waarvan de bewoners wel al zijn verhuisd, leeg. Om deze leegstaande sociale huurwoningen ondertussen nuttig te gebruiken, bevat het sociaal huurstelsel de mogelijkheid om deze woningen in afwachting van de renovatie of sloop tijdelijk te verhuren buiten het sociaal huurstelsel.

⁴⁷ Vandromme, T. (2019). *Sociale huur*. Brugge: Die Keure. nr. 755.

Het huidige regelgevend kader is eerder beperkt en vanuit de praktijk werden knelpunten signaleerd. Het regime van het beheer van leegstaande sociale huurwoningen wordt daarom bijgestuurd op basis van een grondige evaluatie in samenwerking met alle betrokken partijen (sociale verhuurders, gemeenten, welzijnsorganisaties, leegstandsbeheerders,...). Artikel 6.36 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 wordt daarom aangevuld met een tweede paragraaf.

Het uitgangspunt blijft dat de sociale verhuurder woningen die leegstaan in afwachting van renovatie of sloop, kan verhuren aan openbare besturen, welzijns- of gezondheidsvoorzieningen of daarvoor erkende leegstandsbeheerders. Daar worden natuurlijke personen aan toegevoegd. Met de natuurlijke personen wordt niet de doelgroep van sociale huur bedoeld. Het is dus zeker niet de bedoeling om via deze weg gezinnen van de doelgroep te gaan huisvesten onder preciaire voorwaarden. De toevoeging van natuurlijke personen is alleen bedoeld om de leegstandsbeheerder als tussenpersoon uit te sluiten als de verhuurder dat wil.

Het instrument zal voortaan ook ingezet kunnen worden bij verkoop. Het herhuisvesten van de zittende huurders van het verkocht complex zal ook – zoals bij renovatie en sloop- de nodige tijd vragen.

De vermelde instanties kunnen de ingehuurde leegstaande sociale huurwoningen zelf gebruiken (bv. een CAW dat een leegstaande sociale huurwoning gebruikt als wijkkantoor of een vzw die een leegstaande sociale huurwoning gebruikt als atelier), maar zij kunnen de leegstaande sociale huurwoningen ook onderverhuren (bv. een CAW dat de leegstaande sociale huurwoning onderverhuurt aan een dakloze en deze dakloze in die woning begeleidt naar duurzame huisvesting of een erkende leegstandsbeheerder die de leegstaande sociale huurwoning tijdelijk voor korte duur onderverhuurt).

Het gebruiksrecht over de leegstaande sociale huurwoning wordt steeds afgestaan via een huurovereenkomst. De sociale verhuurder sluit een huurovereenkomst met een andere partij en als die partij de sociale huurwoning aan een derde partij ter beschikking wil stellen, zal een onderhuurovereenkomst gesloten worden. Dat veronderstelt dat er steeds een meer dan symbolische huurprijs gevraagd moet worden. De huurprijs moet niet noodzakelijk bestaan uit geld, maar kan ook (gedeeltelijk) in natura bv. het opknappen van de woning.⁴⁸

Als de gebruiker van de leegstaande sociale huurwoning de woning niet gebruikt als zijn hoofdverblijfplaats, is de huurovereenkomst onderworpen aan het gemeene huurrecht (artikel 1714 – 1762*bis* van het Burgerlijk Wetboek).

Als de gebruiker van de leegstaande sociale huurwoning de woning gebruikt als zijn hoofdverblijfplaats, is de huurovereenkomst onderworpen aan titel II van het Vlaams Woninghuurdecreet. Op die manier wordt de nodige bescherming geboden aan de bewoner. Omdat niet alle bepalingen van titel II van het Vlaams Woninghuurdecreet geschikt zijn voor dit type van verhuring, krijgt de Vlaamse Regering de bevoegdheid om de bepalingen van titel II van het Vlaams Woninghuurdecreet aan te duiden die niet van toepassing zijn. Tegelijk krijgt de Vlaamse Regering de bevoegdheid om aanvullende bepalingen vast te leggen, bv. ter vervanging van de bepalingen van titel II van het Vlaams Woninghuurdecreet die niet van toepassing zijn. Dit kan geïllustreerd worden met een voorbeeld. De bepalingen over de duur van de huurovereenkomst zijn bedoeld voor een langdurige rechtsverhouding tussen de huurder en de verhuurder, wat logischerwijze niet de bedoeling is bij leegstandsbeheer. Het is daarom aangewezen dat de Vlaamse Regering de bepalingen van titel II van het Vlaams Woninghuurdecreet over de duur van de huurovereenkomst buiten toepassing verklaart, maar tegelijk andere bepalingen uitwerkt, die toch een minimale

⁴⁸ Rb. Antwerpen, 4 juni 2012, TBO 2014, 153

bescherming bieden aan de (onder)huurder, rekening houdend met de specificiteit van het leegstandsbeheer.

Tot slot wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de erkenningsvoorwaarden en de procedure voor de erkenning en eventuele opheffing van de erkenning voor de organisaties, andere dan de lokale besturen en de welzijns- of gezondheidsvoorzieningen, uitwerkt. Leegstandsbeheer is een specifiek vak, zodat het aangewezen is dat alleen gespecialiseerde firma's zich ermee bezig houden. Dat is ook de reden waarom deze firma's eerst een erkenningsaanvraag moeten indienen, waarbij de Vlaamse Regering indien nodig bepaalde erkenningsvoorwaarden kan opleggen.

2.7. Maximale digitalisering voor inschrijving (centraal inschrijvingsregister)

Volgens de huidige reglementering houden verhuurders decentraal een inschrijvingsregister bij waar ze informatie over kandidaat-huurders bijhouden (tot een jaar na toewijzing). Het inschrijvingsregister bevat heel wat informatie over de kandidaat-huurder, de eventuele voorrangsregels, schrappingsgrond, enzovoort. Om de lokale samenwerking te bevorderen en de administratieve last voor de kandidaat-huurder te beperken, kan de kandidaat-huurder aan de verhuurder vragen om zijn inschrijving door te sturen aan sociale verhuurders die actief zijn in dezelfde of aangrenzende gemeenten. De inschrijvingsregisters worden minstens tweejaarlijks geactualiseerd. Op dat moment kan een kandidaat-huurder van verschillende verhuurders een oproep krijgen om zijn inschrijving te bevestigen, zijn voorkeuren te actualiseren en de vraag krijgen om huidige inkomstenbewijzen binnen te brengen om ingeschreven te blijven als zijn referentie-inkomen te hoog blijkt te zijn.

In het kader van de toekenning van de Vlaamse Huurpremie bestaat er nu reeds een centraal kandidatenregister. Artikel 6.7 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 stelt dat met behoud van de toepassing van artikel 6.4, 6.5 en 6.6 de Vlaamse Regering een centraal kandidatenregister met betrekking tot de sociale huurwoningen van de verhuurders, vermeld in artikel 1.3, §1, eerste lid, 48°, kan invoeren. Op basis hiervan onderhoudt de VMSW dat centraal register. Dat register is echter slechts een doorslag van de decentrale inschrijvingsregisters, zoals vormgegeven in artikel 6.5 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021. Met deze beleidsmaatregel wil de Vlaamse Regering de decentrale inschrijvingsregisters vervangen door een volwaardig centraal inschrijvingsregister.

Een volwaardig centraal inschrijvingsregister zorgt voor een globaal overzicht van alle kandidaat-huurders, waardoor de reële woningbehoefte in het Vlaamse Gewest in kaart kan worden gebracht. Daarnaast zal het de administratieve rompslomp voor de kandidaat-huurders en de verhuurder beperken. Een kandidaat-huurder zal zich immers maar één maal dienen in te schrijven. Via een web interface kan de kandidaat-huurder alle nodige data voor de inschrijving aanleveren aan het centraal inschrijvingsregister. Hij kan daarna ook altijd toegang krijgen tot zijn dossier en bijvoorbeeld actueel zijn plaats op de wachtlijst bekijken, voorkeuren aanpassen in functie van gewijzigde omstandigheden of kans op toewijzing, nieuwe projecten,...

Verhuurders zullen ook gebruik maken van actuele informatie die reeds beschikbaar is in de toepassing. Dat zal de snelheid van de dienstverlening verhogen. De tweejaarlijkse actualiseringen kunnen vervangen worden door een permanente actualisering op basis van officiële datastromen uit de KSZ.

Een digitale gegevensuitwisseling is onontbeerlijk voor een centraal inschrijvingsregister met volle functionaliteiten. Radicaal digitaal zal dus het leidmotief moeten zijn, in lijn met het regeerakkoord. Het systeem moet ook op permanente basis actueel zijn. Een inschrijving bij verhuurder X, zou in real time

moeten zichtbaar zijn bij verhuurder Y. Verhuurder X en Y moeten ook kunnen vertrouwen op elkaars input. De mogelijkheden tot betwisting en uitzonderingen moeten tot een minimum herleid worden.

3. Weigering tot afgifte van een conformiteitsattest voor niet-vergunde domiciliekamers

De beoordeling van de minimale kwaliteit van woningen is momenteel gebaseerd op een conformiteitsonderzoek in een woning ter plaatse. Burgemeesters leveren een conformiteitsattest af als uit het conformiteitsonderzoek blijkt dat een woning voldoet aan de minimale normen van artikel 5 van de Vlaamse Wooncode (toekomstig artikel 3.1 van de Vlaamse Codex Wonen), zelfs al is er in het pand sprake van een bouwovertreiding, bij voorbeeld door een niet vergunde opdeling van een eengezinswoning in domiciliekamers. Deze "onafhankelijke" inzetbaarheid van instrumenten voor de handhaving van minimale woningkwaliteit heeft als voordeel dat het beschermen van de bewoner en het voeren van een handhavingsbeleid voor minimale woningkwaliteit in alle omstandigheden mogelijk blijft.

Met het conformiteitsattest wordt weliswaar geen uitspraak gedaan over de stedenbouwkundige toestand - dat wordt ook expliciet zo in de modellen van conformiteitsattesten vermeld - toch levert de (verplichte) afgifte ervan voor een aantal steden en gemeenten moeilijkheden op. Zij zien hierin een tegenstrijdigheid met de inspanningen die zij leveren om de niet vergunde opdelingen van eengezinswoningen in meerdere kamers te bestrijden, terwijl het instrumentarium voor de handhaving van de minimale woningkwaliteitsnormen, de handhaving van de stedenbouwkundige voorschriften op dit vlak zou kunnen ondersteunen.

Het Vlaams Regeerakkoord bepaalt:

"Bij een woningkwaliteitsonderzoek van domiciliekamers wordt de vergunning mee in rekening genomen. Indien op voorhand wordt vastgesteld dat de kamerwoning onrechtmatig is opgedeeld, wordt het conformiteitsattest geweigerd. Als de niet-vergunde situatie wordt vastgesteld nadat er een conformiteitsattest is afgeleverd, wordt het conformiteitsattest als niet bestaande beschouwd" (Regeerakkoord 4.2.1 p. 170).

De Beleidsnota Wonen bepaalt:

"Ik neem een regelgevend initiatief om de afgifte van het conformiteitsattest voor een kamerwoning te weigeren als 1) de bewoners in de kamerwoning gedomicilieerd zijn en 2) op voorhand wordt vastgesteld dat de kamerwoning onvergund is opgedeeld. Als de niet-vergunde situatie pas wordt vastgesteld nadat er een conformiteitsattest is afgeleverd, moet het conformiteitsattest als niet bestaande worden beschouwd". (Beleidsnota OD 1.3 De minimale woningkwaliteit handhaven op de private huurmarkt).

Het voorliggende ontwerp van decreet heeft als gevolg dat:

- Een stedenbouwkundig niet-vergunde domiciliekamer die niet aan de minimale woningkwaliteitsnormen voldoet kan nog steeds ongeschikt of onbewoonbaar verklaard worden;
- De eigenaar kan geen conformiteitsattest meer bekomen voor een kamer waar een bewoner gedomicilieerd is en die gecreëerd werd door het onvergund wijzigen van de hoofdfunctie van een bebouwd onroerend goed of het opsplitsen van een woning of het wijzigen van het aantal woonegelegenheden;
- De eigenaar-verhuurder van zo'n niet-vergunde domiciliekamer die ongeschikt of onbewoonbaar verklaard wordt, kan enkel nog aan de heffing voor ongeschikte of onbewoonbare woningen ontsnappen door:
 - o het verhuren als domiciliekamer stop te zetten en werken uit te voeren om de kamer conform te maken.

- door de stedenbouwkundige schending te beëindigen en aan de burgemeester een opheffingsbesluit te vragen;
- Een conformiteitsattest voor een domiciliekamer vervalt van rechtswege wanneer blijkt dat het werd afgeleverd ondanks het bestaan van de (op dat ogenblik niet gekende) bouwovertreding, of wanneer de overtreding na de aflevering werd vastgesteld;
- De eigenaar van een kamer die uiterlijk op 31 december 2021 geïnventariseerd was, kan nog steeds een conformiteitsattest bekomen. Voor stedenbouwkundig niet-vergunde domiciliekamers die niet geïnventariseerd zijn, kan de afgifte van een conformiteitsattest reeds vanaf de inwerkingtreding van het decreet geweigerd worden.

4. Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor wat de woningkwaliteitsbewaking betreft

In de beleidsnota Wonen van 2019-2024 worden twee passages opgenomen die de oorsprong liggen van dit deel van het decreet, voor wat betreft de implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving (p 17-18).

"Omdat de noodzaak van een sterke strafrechtelijke handhaving ook blijkt uit de praktijk, engageer ik mij om de slagkracht van de Vlaamse Wooninspectie verder te vergroten zodat er ook meer op proactieve wijze gewerkt kan worden en meer risico- en doelgericht kan worden opgetreden."

"Daarnaast ga ik na of de uitbouw van een luik bestuurlijke handhaving naast de strafrechtelijke procedure mogelijk is volgens de algemene krijtlijnen van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving. Enerzijds zorgt dit ervoor dat het afschrikkingseffect van de strafrechtelijke procedure niet verloren gaat door een mogelijk gevoel van straffeloosheid dat kan ontstaan bij overtreders wegens de beperkte vervolgingscapaciteit van het parket. Anderzijds wordt hiermee aangesloten bij de algemene trend op vlak van bestuurlijke handhaving op Vlaams niveau. Dit principe past binnen het voornemen van de minister van justitie en handhaving om te streven naar een stroomlijning van bestuurlijke handhavingstrajecten met betrekking tot misdrijven die strafbaar zijn op Vlaams niveau. Hierdoor wordt een gecoördineerd optreden van inspectiediensten – ieder vanuit het eigen beleidsveld – eenvoudiger, wat bijdraagt aan een globale aanpak van bestaande problematiek."

Bestuurlijke beboeting als alternatief traject naast de strafrechtelijke vervolging in handhavingsmateries vindt de laatste jaren meer en meer ingang binnen verschillende beleidsdomeinen. De precieze aanpak van schendingen van regelgeving wordt mee bepaald op basis van de specifieke feiten van het dossier. Hier geldt het principe dat elke schending van regelgeving op een zo efficiënt mogelijke manier aangepakt moet worden, waardoor er nood is aan maatwerk.

Daarnaast is de vervolgingscapaciteit van de parketten ook beperkt. Het is onmogelijk om alle strafrechtelijke schendingen die vastgesteld worden, effectief te vervolgen. Veel zaken worden geseponeerd, waardoor er geen bestraffing opgelegd wordt aan de overtreder als er geen alternatief bestaat. Bijkomend is ook plaatsgebrek op de rol vaak een reden voor het lange aanslepen van een dossier. Op dat moment is het bestaan van een alternatief traject op Vlaams niveau belangrijk. Handhaving van regelgeving is immers onmisbaar, zeker als het over ernstige gevallen gaat zoals deze die door de Vlaamse Wooninspectie worden behandeld. Men mag geen gevoel van straffeloosheid krijgen. Het ontbreken van een bestuurlijk beboetingstraject in deze procedure op Vlaamse niveau is momenteel een lacune.

De bestuurlijke beboeting kan wel enkel van toepassing zijn op de strafrechtelijke procedure woningkwaliteitshandhaving van de Vlaamse Wooninspectie en niet op

de administratieve procedure die betrekking heeft op de ongeschikt en-of onbewoonbaarheidsverklaring. In dat laatste geval gaat het enkel om een stimulerende, niet sanctionerende procedure.

Het onderzoek naar de mogelijkheid om bestuurlijke beboeting in te voeren in de Vlaamse Codex Wonen van 2021, meer bepaald in de strafrechtelijke procedure woningkwaliteit, werd door de administratie uitgevoerd. In de nota werd onderzocht of de invoering van bestuurlijke beboeting een meerwaarde was, wat de impact hiervan zou zijn (zowel op het terrein als op de administratie), welk legistiek kader hiervoor het meest gepast zou zijn en of de implementatie ook verder kon gaan dan enkel beboeting binnen de strafrechtelijke procedure woningkwaliteit. De basis was immers het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving⁴⁹ (KBH) van 22 maart 2019, dat als doel heeft uniformiteit te creëren in het Vlaamse handhavingslandschap. Dat gaat breder dan enkel bestuurlijke beboeting en bevat ook bepalingen over toezicht, bestuurlijke opsporing en dergelijke meer. Voor wat het deel over de bestuurlijke beboeting betreft, was de meerwaarde – gezien het voorgaande – duidelijk. Er was ook geen reden om dit op een andere manier te doen dan voorzien in het KBH.

In tweede instantie werd onderzocht of de bepalingen over toezicht van toepassing konden zijn op de administratieve procedure handhaving woningkwaliteit. Een woningcontroleur in deze procedure, die geen betrekking heeft op het vaststellen van misdrijven, is in principe een toezichthouder. Na analyse bleek dat het KBH flexibel genoeg was om de huidige werking van deze procedure te waarborgen en daarenboven voor een betere omkadering zou zorgen voor het toezicht dat men uitvoert. De toezichtsrechten kunnen ook beschikbaar zijn voor de woningcontroleur op gemeentelijk niveau. Aangezien het KBH ook toezichtsrechten verleent aan officieren van gerechtelijke politie (dus de wooninspecteur in de strafrechtelijke procedure) is het bijkomende voordeel dat er ook een decretale basis zou zijn voor proactieve controles in het kader van de strafrechtelijke procedure.

De algemene conclusie was dat een volledige implementatie van het KBH mogelijk was, mits 1 kleine uitsluiting.

De inwerkingtreding van de bepalingen met betrekking tot de implementatie van het KBH wordt op 1 januari 2023 gesteld.

5. Schrapping mondelinge hoorzitting in de beroepsprocedure tegen een besluit tot ongeschikt- en/of onbewoonbaarheid of een besluit tot overbewoning

Het voorliggende ontwerp van decreet vangt de bezorgdheid op tot optimalisatie en efficiëntie van procedures. Dit is immers in het voordeel van zowel de burger als van de overheid.

In de beroepsprocedure tegen een besluit tot ongeschikt- en/of onbewoonbaarheid of een besluit tot overbewoning is voorzien dat de eigenaar, de verzoeker en de burgemeester uitgenodigd worden om hun argumenten schriftelijk kenbaar te maken (uitzondering voor de burgemeester voor de gevallen waarin het over een beroep tegen het stilzitten van de burgemeester gaat). Als de indiener van het beroep mondeling gehoord wil worden, dient dit aangegeven te worden in het beroepschrift. Als dit het geval is, wordt de behandelingstermijn van de minister met een maand verlengd.

Een eerste element in de beroepsprocedure is dat de artikelen waaraan met dit ontwerp wijzigingen worden doorgevoerd verwijzen naar de eigenaar die uitgenodigd moet worden om zijn argumenten kenbaar te maken. De beperking

⁴⁹ Kaderdecreet van 22 maart 2019 betreffende de bestuurlijke handhaving, B.S. 13 mei 2019

tot de eigenaar contrasteert met de bepalingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit die ook andere houders van het zakelijk recht (volle eigendom, opstal, erfpacht en vruchtgebruik) als belastingplichtig bestempelt.

Daarenboven wordt in het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Codex Wonen met betrekking tot deze bepalingen ook gesproken over de houder zakelijk recht die beroep kan instellen. Het is logisch dat degene die beroep kan instellen en die later eventueel ook heffingsplichtig kan zijn ook uitgenodigd wordt om zijn of haar argumenten kenbaar te maken.

Dezelfde motivatie geldt voor de procedure in eerste aanleg voor de burgemeester.

Een tweede element in de beroepsprocedure is de mogelijkheid om een mondelinge hoorzitting te vragen, naast de reeds bestaande uitnodiging om schriftelijk de argumenten kenbaar te maken. In de praktijk blijkt dat in slechts een minderheid van de dossiers een mondelinge hoorzitting gevraagd wordt (2017: 17%, 2018: 23% en 2019: +/- 33%) en dat de uiteindelijke beslissing van de minister zelden of nooit beïnvloed wordt door deze mondelinge hoorzitting. Het gaat immers bij uitstek om een objectieve en technische beoordeling van de toestand van de woning, waarbij geen uitspraak gedaan wordt over het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de oorzaak ervan. De laatste jaren is er wel een stijging van het aantal beroepen waarin een mondelinge hoorzitting gevraagd wordt, maar de impact op het resultaat is nog steeds zeer beperkt tot onbestaande. De schriftelijke argumentatie is duidelijk genoeg.

Omwille van het gebrek aan meerwaarde van de mondelinge hoorzitting draagt het afschaffen ervan bij aan de verkorting van de doorlooptijd van de beroepen in het algemeen wegens het wegvallen van deze bijkomende werklast en spaart de burger een verplaatsing uit.

In elk geval dient er rekening gehouden te worden met de rechten die de verzoeker heeft. De Raad van State heeft al verschillende malen duidelijk gesteld dat het horen van een persoon die zich verzet tegen een beslissing op administratief niveau noodzakelijk is. Er is echter geen verplichting om het horen ook mondeling te doen; schriftelijk kan volstaan. Het is de overheid die hierover beslist. (Zie o.m. R.v.St., N.V. DE CONINCK, nr. 75.673, 3 september 1998; R.v.St., N.V. PRECHAMP, nr. 86.717, 6 april 2000; R.v.St., VANDEN HOLE, nr. 146.472 van 23 juni 2005; R.v.St., REYNIERS, nr. 76.045, 30 september 1998 en R.v.St., VERMEULEN, nr. 80.275, 18 mei 1999).

K. Man schrijft in de bijdrage "De hoorplicht als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur." (Jura Falconis 2005-2006, p. 360), waarin naar voormelde rechtspraak verwezen wordt, het volgende:

"Aan de betrokkenen moet minstens schriftelijk de gelegenheid worden gegeven om zijn standpunt naar voor te brengen en niet noodzakelijk mondeling. Vooral in zeer technische aangelegenheden valt niet goed in te zien welk bijkomend nut het mondeling horen van de betrokkene nog had kunnen opleveren. Het volstaat dat de betrokkene zich met kennis van zaken, schriftelijk heeft kunnen uiten en dat het beslissingnemende orgaan op het ogenblik van zijn beslissing van het standpunt van de ambtenaar kennis kon nemen."

(De verwijzing naar 'ambtenaar' in de laatste zin volgt uit de casus die door de auteur besproken werd. Dit kan vervangen worden door de 'insteller van het beroep').

Op basis van voormelde argumenten wordt de mogelijkheid om mondeling gehoord te worden in de beroepsprocedure tegen de ongeschikt- en onbewoonbaarheid en het besluit tot overbewoning opgeheven. Er wordt een overgangsmaatregel ingevoerd voor beroepen die nog aangetekend werden voor de inwerkingtreding, maar die nog niet tot een beslissing leidden.

Een aanpassing van de regeling in eerste aanleg bij de burgemeester is niet nodig, aangezien de Vlaamse Regering hier aan de burgemeester zelf de keuze geeft om te kiezen voor een mondelinge en/of een schriftelijke procedure.

6. Invoeging en uitwerking van privacybepalingen

6.1. Algemeen

De Vlaamse Codex Wonen van 2021 bevat tal van bepalingen die een verwerking van persoonsgegevens inhouden. Die bepalingen worden met het voorliggende decreet in overeenstemming gebracht met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Het gaat over verwerkingen van de gegevens met betrekking tot:

- De minimale woningkwaliteit (ontsluiting VLOK-gegevens);
- Onroerende transacties van de woonmaatschappijen;
- De bijzondere sociale leningen;
- De huurwaarborgleningen;
- De verkoop van onroerende goederen door de VMSW en de woonmaatschappijen;
- De verhuring van bescheiden huurwoningen;
- De verhuring van sociale huurwoningen.

6.2. Ontsluiting VLOK-gegevens

Bijzondere aandacht en uitleg dient in dit kader verleend te worden bij het eerste punt, namelijk de ontsluiting VLOK-gegevens.

In het kader van het recht op behoorlijke huisvesting handhaaft het Vlaams Gewest in samenwerking met steden en gemeenten de minimale woningkwaliteit. Om dit te doen werden in de Vlaamse Wooncode / Vlaamse Codex Wonen van 2021 een aantal minimumnormen vastgesteld, is er een methodiek uitgewerkt om de technische toestand van woningen vast te stellen (conformiteitsonderzoeken) en werden een aantal instrumenten in het leven geroepen om eigenaars ertoe aan te sporen hun woning aan deze normen te laten voldoen (conformiteitsattesten, waarschuwingsprocedure) of hiertoe zelfs te dwingen (administratieve, fiscale en strafrechtelijke handhaving).

De instrumenten van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 dienen niet enkel het openbaar belang, maar zijn ook belangrijk voor de individuele burger. In de eerste plaats heeft naast de eigenaar ook de huidige en toekomstige bewoner van een woning (huurder, kandidaat-koper, kandidaat-huurder) belang bij toegang tot de informatie over de kwaliteit van een woning waar de overheid over beschikt. De decreetgever heeft tot op heden de volgende manieren voorzien om deze burger in te lichten:

- Artikel 3.19, §2, tweede lid VCW: "*De gemeente verleent aan iedereen die erom verzoekt inzage in de lijst met de woningen die geregistreerd zijn in de inventaris en de gegevens van de kadastrale legger die op die woningen betrekking hebben.*";
- Artikel 3.44, §1, derde lid VCW: "*De wooninspecteur neemt de woningen, panden en goederen waarop een vordering als vermeld in artikel 3.45, rust, op in een register dat actief openbaar wordt gemaakt. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de vorm, inhoud, beheer en gebruik van dat register.*";
- Artikel 285, §1 van het decreet van 22/12/2017 over het lokaal bestuur: "*De burgemeester maakt via de webtoepassing van de gemeente een lijst bekend met de besluiten van:*
1° de gemeenteraad;
2° de raden van bestuur van de autonome gemeentebesturen;
3° het college van burgemeester en schepenen;

4° de burgemeester.”;

- Artikel 7 van het decreet van 25/05/2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkeurechten: *“Het geografisch themabestand 'Vlaamse voorkeurechten' wordt bekend gemaakt door het agentschap”*. Deze informatie kan online geraadpleegd worden via het E-voorkeureklok van de Vlaamse Landmaatschappij.

Uit overleg of occasionele vragen van gesprekspartners, blijkt dat een aantal organisaties vragende partij om over informatie over de kwaliteit van woningen te kunnen beschikken. Het betreft:

- De Confederatie van Immobiliënberoepen Vlaanderen (CIB): vraagt toegang tot gegevens over herstellvorderingen, het woningkwaliteitsbeleid van lokale besturen (zoals gemeentelijke reglementen), de inventaris van ongeschikte en onbewoonbare woningen (VIVOO), afgeleverde conformiteitsattesten. Makelaars die bemiddelen bij de overdracht of verhuring van woningen moeten in staat gesteld worden om kandidaat kopers of huurders te informeren over de kwaliteit van de woning. Daarnaast riskeren zij medeplichtig te zijn aan het plegen van een misdrijf (het verhuren van een niet-conforme woning) en hebben zij er alle belang bij om over de meest actuele informatie te beschikken;
- Lokale besturen nemen gegevens over de kwaliteit van woningen op in het “inlichtingenformulier vastgoedinformatie”. Betrokken partijen zijn de Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), de Confederatie van Immobiliënberoepen Vlaanderen (CIB), en de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.
- Notarissen hebben de wettelijke verplichting om informatie over de kwaliteit van woningen te geven aan kopers, zelfs vóór er sprake is van inventarisatie. Belangrijke en nuttige informatie voor hen is daarom: het advies van de gewestelijke ambtenaar in de procedure ongeschiktheid/onbewoonbaarheid, resultaten van het conformiteitsonderzoek (technisch verslag) besluiten van burgemeester in eerste aanleg, besluit van de minister in beroep;
- De VMSW vraagt toegang tot gegevens uit VIVOO voor hun projectbeheer en projectcoördinatie. Deze informatie wordt ook opgevraagd ten behoeve van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren voor het beoordelen van voorwaarden voor inschrijving van kandidaat-huurders en eventuele voorrang;
- De visitatieraad: een controleorgaan bestaande uit individuele deskundigen voor de beoordeling van de werking van Sociale Huisvestingmaatschappijen (BVR 22/10/2010) is vragende partij om over informatie te beschikken over de kwaliteit van woningen in het patrimonium van sociale huisvestingsmaatschappijen.

Tenslotte wordt de vraag gesteld of gegevens over de kwaliteit van woningen kunnen beschikbaar gesteld worden voor weergave in zogenaamde “geografische publieke datasets” die het mogelijk maken om deze gegevens op te nemen in een geografisch informatiesysteem (GIS). Toegang tot dergelijke informatie kan mogelijk gemaakt worden via Geopunt Vlaanderen (geopunt.be). Vragende partijen zijn: de Algemene Administratie Patrimonium Documentatie (AAPD), IGS Beter Wonen in naam van Waregem, Fluvius + 42 gemeenten, Orbitgis in naam van meerdere gemeenten (o.a. Vilvoorde en Tienen). De informatie in deze vorm wordt gezien als een bijzonder nuttig instrument voor de beleidsvoorbereiding van deze overheden en voor het informeren van de burger.

Op 19 december 2018 gaf de Gegevensbeschermingsautoriteit een advies 161/2018 bij het Optimalisatiedecreet:

Bekendmaking van het conformiteitsattest

"5. Wat de mogelijkheid tot bekendmaking betreft, stelt de autoriteit vast dat het huidige besluit van de Vlaamse regering van 12 juli 2013 geen bijzondere bekendmaking voorschrijft. De Autoriteit nodigt de aanvrager uit om te preciseren in welke gevallen er tot bekendmaking van het conformiteitsattest zou kunnen worden overgegaan, voor zover dit noodzakelijk zou zijn. Indien er geen noodzaak tot bekendmaking is, dienen de desbetreffende bewoordingen uit het ontwerp geschrapt te worden. Indien de noodzaak van bekendmaking aangetoond kan worden, dan nog dient dergelijke bekendmaking te geschieden in overeenstemming met artikel 5(1)c AVG, dat vereist dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk moeten zijn voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt ("minimale gegevensverwerking"). De Autoriteit meent dat het niet nodig is dat de identificatiegegevens van de verhuurder of van de houder van het zakelijk recht in de bekendmaking opgenomen worden aangezien het attest in eerste instantie betrekking heeft op de vraag of een woning al dan niet aan de technische vereisten en normen voldoet en niet op de eigenaar of verhuurder. De autoriteit nodigt de aanvrager uit om, indien de noodzaak tot bekendmaking aangetoond kan worden, in het ontwerp te preciseren dat de bekendmaking van het conformiteitsattest plaatsvindt zonder vermelding van de identificatiegegevens van de verhuurder of van de houder van het zakelijk recht."

De inventaris van ongeschikte en onbewoonbare woningen

"18. Artikel 10 van het ontwerp bepaalt dat de Vlaamse Regering de inventarisbeheerder aanduidt. Daarnaast geeft het aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid om te bepalen in welke vorm en op welke wijze de inventaris wordt bijgehouden en beheerd. Net als in decreet van 22 december 1995 voorziet het ontwerp dat iedere gemeente verplicht is om aan iedereen die erom verzoekt inzage te geven in de lijst met de woningen die geregistreerd zijn in de inventaris en de gegevens van de kadastrale legger die op die woningen betrekking hebben.

19. Net als het huidige decreet van 22 december 1995 worden de modaliteiten van inzage niet verder bepaald. Zo wordt bijvoorbeeld niet verduidelijkt of inzage enkel ter plaatse dan wel ook vanop afstand mogelijk is. Aangezien de gemeente ook de gegevens van de kadastrale legger dient vrij te geven, zal degene die inzage bekomt ook onmiddellijk zicht krijgen op wie eigenaar is van de ongeschikt of onbewoonbaar verklaarde woning.

20. De modaliteiten van de inzage moeten nader worden omschreven. Zo kan het volgens de Autoriteit niet de bedoeling zijn dat eender wie zomaar een kopie kan krijgen van het overzicht van alle woningen die ongeschikt of onbewoonbaar werden verklaard, zonder blijk te moeten geven van enig legitiem belang. Het is evenmin wenselijk dat eender wie een opzoeking op naam zou kunnen verrichten. De aanvrager moet dan ook op zijn minst voorzien dat de Vlaamse Regering bepaalt onder welke modaliteiten inzage wordt verleend".

Het regeerakkoord bevat geen specifieke bepalingen over het ontsluiten van gegevens uit VLOK (besluiten OO en conformiteitsattesten). Het voorliggend ontwerp van decreet maakt sommige data "open data". Met betrekking tot open data is volgende passage in het regeerakkoord opgenomen:

"2.3.5 Vlaanderen verder uitbouwen tot een Slimme Regio met performante fysieke en digitale infrastructuur:

Vlaanderen zal lokale besturen ondersteunen in de verdere ontwikkeling van open databeheer. Dit moet ertoe leiden dat lokale besturen, in samenwerking met kenniscentra en andere actoren, geholpen worden in de uitdaging om van een grote hoeveelheid beschikbare data effectief te komen tot beleidsmatige verbeteringen. Het eigenaarschap van data blijft daarbij, tenzij anders overeengekomen, bij de bestuurlijke entiteit liggen in wiens opdracht de data verzameld wordt.

We werken in overeenstemming met internationale evoluties standaarden uit voor het poolen, openstellen en uitwisselen van data, met grootste respect voor de privacy van gebruikers. We testen deze uit in een aantal proefprojecten die inspelen op de grote maatschappelijke uitdagingen in Vlaanderen (bv. mobiliteit en gezondheidszorg)".

7. Invoeren van een herinvesteringsverplichting voor initiatiefnemers van sociale huurwoningen

Rekening houdend met de blijvende grote nood aan sociale huurwoningen, de aanzienlijke bijkomende financiële inspanningen die de Vlaamse Regering op dat vlak heeft gedaan en de ambities die met de vorming van woonmaatschappijen gepaard gaan, moet een vermindering van het bestaand sociaal woonaanbod maximaal worden vermeden. Daartoe wordt de bestaande herinvesteringsverplichting, dewelke enkel voor sociale huisvestingsmaatschappijen geldt, vervangen door een generieke decretale bepaling. Deze zal van toepassing zijn op de venale waarde van de sociale huurwoning, van om het even welke initiatiefnemer, wanneer de sociale huurwoning niet langer wordt verhuurd volgens de reglementering van het sociale huurstelsel. Om te voorzien in een adequate afdwinging van deze verplichting wordt de bevoegdheid die de toezichthouder heeft om gemeenten te sanctioneren uitgebreid met de mogelijkheid om een administratieve geldboete op te leggen, in geval van niet-naleving van de herinvesteringsplicht.

Het opleggen van deze herinvesteringsplicht houdt een inmenging in het eigendomsrecht in, dewelke weliswaar redelijk kan verantwoord worden in het licht van de nagestreefde doelstelling van algemeen belang. De herinvesteringsverplichting vormt namelijk een maatregel die nodig is om het grondrecht op wonen van de doelgroep van de sociale huur te verwezenlijken. De bevoegde wetgever bepaalt zelf de maatregelen die zij nodig acht om het grondrecht op wonen te verwezenlijken. De bevoegde overheid heeft op dat vlak een grote beleidsmarge, dewelke het Grondwettelijk Hof bovendien moet eerbiedigen, tenzij dat oordeel kennelijk onredelijk is. Het Grondwettelijk Hof heeft daarover volgende overweging opgenomen in haar arrest nr. 33/2007 van 7 maart 2007:

B. 5.3: "Op het vlak van het huisvestingsbeleid, dat een centrale rol speelt in de welvaart en het economisch beleid van de moderne samenleving, dient het Hof, daarbij rekening houdend met de verplichting die op grond van artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet voor de 15 gewestwetgevers geldt om het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen, het oordeel van die wetgevers betreffende het algemeen belang te eerbiedigen, tenzij dat oordeel kennelijk onredelijk is."

Wat de gemeenten betreft, kan worden gewezen op het arrest nr. 16/2015 van het Grondwettelijk Hof van 12 februari 2015 over een ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, waarin onder meer werd opgenomen dat de opbrengst van de vervreemding van onroerende goederen van openbare vastgoedmaatschappijen (uitgebaat door de gemeenten) volledig moet bestemd worden voor hun investeringsbeleid met naleving van de doelstellingen van de sociale huisvestingssector en van het in de beheersovereenkomst vastgestelde begrotingsbeleid. Volgens het Grondwettelijk Hof houdt dit geen onevenredige beperking in van het eigendomsrecht van de gemeenten. Het Hof hield daarbij in het bijzonder rekening met de in artikel 23, derde lid, 3°, van de Grondwet aan de gewestwetgevers opgelegde verplichting om het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen. Volgens het Hof:

"[...] heeft de bestreden maatregel niet tot gevolg haar te verbieden om een goed ten aanzien waarvan zij houder van een zakelijk hoofdrecht is, te vervreemden. Hoogstens gaat het erom te verzekeren dat een dergelijke vervreemding niet tot gevolg zou kunnen hebben het huurwoningenbestand dat ter beschikking van de

gezinnen wordt gesteld, te verminderen en derhalve hun niet langer het recht op een behoorlijke huisvesting te waarborgen.

B.45. Voorts is de inmenging in het recht op eigendom van de openbare vastgoedbeheerders die de gemeenten zijn, redelijk verantwoord, rekening houdend met op de doelstelling van algemeen belang die erin bestaat het recht op een behoorlijke huisvesting van de betrokken gezinnen te waarborgen en met het feit dat de gemeenten geenszins worden belet hun zakelijke rechten op de te huur gestelde woningen te vervreemden of over te gaan tot een verdeling ervan, mits compensatie teneinde een even groot aantal bewoonbare oppervlakte te behouden en te blijven voldoen aan het recht op een behoorlijke huisvesting." (eigen onderlijning)."

Specifiek wat sociale huisvestingsmaatschappijen betreft wordt het statutaire doel reeds beperkt en is het gericht op het creëren van een voldoende aanbod van sociale huurwoningen - cf. artikel 4 van de modelstatuten opgenomen in bijlage 1 en 2 van het BVR van 22 oktober 2010 tot vaststelling van de aanvullende voorwaarden en de procedure voor de erkenning als sociale huisvestingsmaatschappij en tot vaststelling van de procedure voor de beoordeling van de prestaties van sociale huisvestingsmaatschappijen. De bestaande wet- en regelgeving bevat bovendien reeds een herinvesteringsverplichting voor sociale huisvestingsmaatschappijen in artikel 10 van het Financieringsbesluit van 21 december 2012. Ook het Reglement over de vrijwillige verkoop van sociale huurwoningen (Bijlage III van het Besluit van de Vlaamse Regering van 29 september 2006 betreffende de voorwaarden voor de overdracht van onroerende goederen door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en de sociale huisvestingsmaatschappijen ter uitvoering van de Vlaamse Wooncode) bevat in artikel 2 momenteel reeds een bepaling op grond waarvan de "netto-opbrengst van de verkoop van sociale huurwoningen" aangewend moet worden "om het numerieke behoud van het patrimonium van de sociale huisvestingsmaatschappij te verzekeren."

De afdeling wetgeving van de Raad van State adviseerde over een voorloper van dit Reglement, waarin een quasi-identieke verplichting was opgenomen (Reglement van 11 mei 1999 betreffende de verkoop van sociale huurwoningen, zoals gewijzigd bij Besluit van de Vlaamse Regering van 9 januari 2004) reeds het volgende:

"Gelet op het geheel van de bepalingen i.v.m. het sociale woonbeleid, lijkt de conclusie te zijn dat de artikelen [...] van het ontwerp, in zoverre ze de voorwaarden bepalen waaronder het recht van de sociale huurder op de verwerving van de door hem gehuurde woning kan worden uitgeoefend, geen onevenredige aantasting inhouden van het recht van de sociale huisvestingsmaatschappijen op eerbiediging van hun eigendomsrecht. De Raad van State meende in dit verband een bijzonder gewicht te moeten toekennen aan het feit dat het eigendomsrecht zelf van de sociale huisvestingsmaatschappijen samenhangt met de doelstellingen van het woonbeleid van de Vlaamse overheid." (eigen onderlijning).

Bij haar beoordeling van de grondwettigheid van de ontworpen regeling hield de afdeling wetgeving ook rekening met het feit dat de sociale huisvestingsmaatschappij de volledige opbrengst van de verkoop van een sociale huurwoning moeten herinvesteren. De afdeling wetgeving van de Raad van State zag hierin geen graten.

Ten slotte wordt in het nieuwe artikel 4.1/1 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 ook een herinvesteringsverplichting opgenomen voor woonmaatschappijen. Aan het legaliteitsbeginsel en de legitimiteits- en evenredigheidsvoorwaarde werd voldaan.

Deze regeling zal worden opgenomen in de Vlaamse Codex Wonen van 2021, waardoor aan het legaliteitsbeginsel beantwoord wordt. Zoals aangegeven is het behoud van het sociaal huurpatrimonium noodzakelijk in functie van het proberen te bedwingen van de steeds stijgende wachtlijsten van kandidaat-huurders. Tenslotte bestaat er een redelijk verband van evenredigheid tussen het aangewende middel en de nagestreefde doelstelling van algemeen belang. De gekozen maatregel is de meest evenredige ten opzichte van de beperking op het eigendomsrecht van de sociale verhuurder. Een optimaal behoud van het sociaal huurwoningpatrimonium vereist strikt genomen namelijk een één-op-één regeling. Voor elke sociale huurwoning die verdwijnt, zou er in principe een nieuwe in de plaats moeten komen. Omdat de waarde van een oude en nieuwe sociale huurwoning sterk kan verschillen, wordt dit uitgangspunt echter gemilderd vanuit redelijkheidsoverwegingen en afgezwakt naar de venale waarde. Dit houdt in dat eventuele openstaande kredieten die zijn aangegaan voor de realisatie van de sociale huurwoningen, niet mogen worden afgetrokken. Het tegendeel zou betekenen dat initiatiefnemers op een verschillende manier behandeld worden op basis van hun keuze voor een bepaalde financieringswijze. Alle waarden die in sociale huurwoningen worden geïnvesteerd, blijven ter beschikking van de sociale huisvestingssector, op basis van het algemeen belang dat een grote nood aan bijkomende sociale huurwoningen vaststelt, waardoor elke inkrimping moet vermeden worden. De decreetgever poogt met deze maatregel, die het principe van de één-op één-regeling mildert door te kiezen voor de venale waarde, een billijk evenwicht tot stand te brengen tussen het algemeen belang en de aantasting van het eigendomsrecht van de sociale verhuurders.

In dat verband heeft het Grondwettelijk Hof volgende overweging opgenomen in haar genoemd arrest nr. 33/2007 van 7 maart 2007:

B. 5.6 "Vervolgens kan niet worden voorbijgegaan aan het gegeven dat de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en de onderscheiden sociale huisvestingmaatschappijen zelf een instrument zijn voor het woonbeleid van het Vlaamse Gewest en dat zij, op voorwaarde dat dit niet kennelijk onredelijk is, de gevolgen - ook financieel - van de beleidskeuze van de decreetgever dienaangaande dienen te dragen."

8. Beperking op sociale woonbeleidsconvenanten

Gemeenten die het deelobjectief huur uit het BSO bereikten of dit zullen bereiken bij realisatie van het geplande sociaal huuraanbod dat op de meerjarenplanning en korte termijnplanning staat, kunnen een sociaal woonbeleidsconvenant afsluiten met het Vlaams Gewest. In een sociaal woonbeleidsconvenant verbindt een gemeente zich tot de verwezenlijking van een bepaald aantal sociale huurwoningen en doet de Vlaamse Regering toezeggingen over de bekostiging van dat sociaal woonaanbod.

Op 31/12/2019 zijn er 254 gemeenten waar het gerealiseerd en gepland sociaal huuraanbod op 31/12/2019 t.o.v. het aantal huishoudens op 1/1/2008 lager dan of gelijk is aan 9%, 41 gemeenten hebben een aandeel tussen 9% en 15% en 5 gemeenten hebben een aandeel dat hoger ligt dan 15%.

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 bepaalt dat gemeenten de partner in de realisatie van sociale woningen zijn:

"Iedere gemeente engageert zich op het Bindend Sociaal Objectief. Gemeenten die het BSO hebben bereikt, kunnen via een woonbeleidsconvenant financiering van de Vlaamse overheid verkrijgen tot maximum 15%."

Met het oog op een geografische spreiding van het sociale huuraanbod wordt daarom voorgesteld om het gebruik van sociale woonbeleidsconvenanten te beperken tot gemeenten waar de procentuele verhouding tussen het aantal gerealiseerde plus de geplande sociale huurwoningen ten opzichte van het aantal huishoudens in de nulmeting niet meer dan 15% bedraagt.

Via een ministerieel besluit zal de mogelijkheid worden gecreëerd dat initiatiefnemers via externe financiering kunnen voorzien in bijkomende sociale huurwoningen, zelfs wanneer het bindend sociaal objectief (BSO) bereikt is of de teller van de woonbeleidsconvenant opgebruikt is.

9. Juridisch-technische wijzigingen

Deze wijzigingen strekken tot het juridisch optimaliseren en het in overeenstemming brengen van de regelgeving met de huidige interpretaties en gebruikelijke terminologie. Eveneens worden foutieve verwijzingen, naar bijvoorbeeld opgeheven decreten, verbeterd door het ontwerp van decreet.

De technische wijzigingen hebben onder meer betrekking op:

- Het implementeren van het fonds voor de Wooninspectie in de Vlaamse Codex Wonen (hier is de inwerkingtreding wel pas voorzien op 1/1/2023);
- De schrapping van de mogelijkheid voor de wooninspecteur en verbalisant om domiciliefraude vast te stellen (in de praktijk gebeurt dit door de toezichthouder voor de sociale huisvesting);
- De afstemming van de recuperatiemogelijkheden voor herhuisvestingskosten op de gevallen waarin herhuisvesting mogelijk is;
- Verdere uitwerking van de procedureregeling bij een verzoek tot opheffing van de verzegeling in de strafrechtelijke procedure;
- De aanpassing van de terminologie in de bepalingen omtrent het leegstandsregister en het register van verwaarloosde woningen en gebouwen.

C. Impactanalyse

C.1. Maatschappelijke impact

Het ontwerp van decreet brengt wijzigingen in diverse luiken van het woonbeleid aan. Deze handelen over de reorganisatie van de sociale huursector en het sociaal huurregime als over enkele aspecten van het woningkwaliteitsbeleid (zoals het hoorrecht in de administratieve procedure). Over het decreet werd overlegd met armoedeorganisaties, de organisaties uit het beleidsveld die betrokken zijn op verhuurders of huurders en de VVSG als koepelorganisatie van de lokale besturen die de regierol opnemen in het lokale woonbeleid. Bij het overleg werd gepeild naar de globale draagwijdte van de wijzigingen bij deze onderwerpen. Tevens werd de impact op de organisatie van het sociaal huurbeleid en de organisatorische gevolgen op het terrein nagegaan en werd gepeild naar de gevolgen voor huurders, kandidaat-huurders én sociale verhuurders (die door het ontwerp organisatorisch worden eengemaakt). Mede door de thematiek en de aard van de onderwerpen was het opzet van de stakeholdersbetrokkenheid generiek waarbij wel rekening werd gehouden met wat de wijzigingen kunnen betekenen voor mensen in armoede en /of huishoudens of personen in een kwetsbare positie (waaraan het woonbeleid bijzondere aandacht verleent). In de benadering werd bijgevolg gekozen om de gevolgen in hun algemeenheid voor de gehele doelgroep van sociale huisvesting te duiden en te kaderen, met bijzondere aandacht voor huishoudens in armoede. Het precair karakter van de woonsituatie is niet enkel de gemeenschappelijke factor, maar is op zich ook doorslaggevend en rechtvaardigt een generieke omvattende benadering die van toepassing is op de voltallige doelgroep van sociale huisvesting. De bevindingen uit het stakeholdersoverleg gelden dan evenzeer naar de specifieke deelgroepen binnen de doelgroep van sociale huisvesting, zoals dak- en thuislozen, personen met een psychiatrische problematiek, maar ook grote gezinnen met kinderen en/of jongeren met woonnod. Het ontwerp van decreet behandelt overigens onderwerpen die kinderen en/of jongeren noch rechtstreeks noch onrechtstreeks vatten, zoals de organisatorische uitbouw van de woonmaatschappijen en procedurele

aangelegenheden binnen het woningkwaliteitsbeleid. De wijzigingen aan de inrichting van het sociaal huurregime op decretaal niveau raakt kinderen en of jongeren niet rechtstreeks, en waar dit onrechtstreeks gebeurt dekt het generiek overleg de voltallige doelgroep af omwille van de gelijklopende precare woonsituatie.

Verder dient vermeld dat de stellers van dit decreet geen beleidsvrijheid hebben aangaande de bepalingen met betrekking tot sociale huur. Die bepalingen werden immers overgenomen uit het Vlaams Regeerakkoord. Verschillende opties onderzoeken en uiteenzetten (nuloptie, gekozen optie, andere opties...) is hier dan ook niet aan de orde.

Gezien voormelde redenen biedt een aparte Joker-toets geen meerwaarde en werd er dan ook geen uitgevoerd.

Van de verschillende consultaties werden de bevindingen telkenmale in een stakeholdersverslag, gevoegd als bijlage, vastgelegd. Deze input samen met het een repliek op het verslag maken integraal deel uit van voorliggend dossier.

C.2. Budgettaire impact

1. Invoering van een regelgevend kader voor de woonmaatschappijen

De bepalingen m.b.t. het regelgevend kader voor de woonmaatschappijen uit dit voorontwerp van decreet hebben geen weerslag op de beleidskredieten van het Vlaamse Gewest. Het voorontwerp regelt de rechtsverhouding tussen het Vlaams Gewest en de woonmaatschappij.

In deze bepalingen wordt wel voorzien in een decretale grondslag om de bestaande financieringsvormen en subsidies die de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren genieten te continueren wanneer zij zich omvormen tot een woonmaatschappij.

Daarnaast wordt in dit voorontwerp van decreet de basis gelegd voor enkele nieuwe subsidievormen, waarvan de Vlaamse Regering nog de modaliteiten zal bepalen. Het gaat om:

- 1) Subsidie om woonmaatschappijen in staat te stellen om op eigen initiatief hun prestaties te verbeteren;
- 2) Subsidie voor het verwerven van de onroerende goederen in het kader van de vorming van een woonmaatschappij
- 3) Subsidie voor het in overeenstemming brengen van de rechtsvorm, organisatie, werking en vermogen met voorliggend ontwerpdecreet

Deze bepalingen bevatten evenwel enkel een machtiging van de decreetgever aan de Vlaamse Regering om de respectievelijke instrumenten uit te werken binnen de kredieten die daartoe op de begroting van het Vlaamse Gewest zijn ingeschreven. Het is dus pas bij de uitwerking van deze instrumenten door de Vlaamse Regering dat er een weerslag op de begroting zal zijn en dat deze kan gesimuleerd worden. De decretale machtiging die via dit voorontwerp van decreet wordt voorzien heeft geen effect op de begroting.

De omvorming van enerzijds sociale huisvestingsmaatschappijen en anderzijds sociale verhuurkantoren tot woonmaatschappijen is een belangrijk traject, waarbij deze actoren moeten worden ondersteund. Deze ondersteuning zal in eerste instantie gebeuren door Wonen Vlaanderen en de VMSW, maar voor dit omvangrijk traject is er ook externe ondersteuning vereist. Dit zal 2 vormen aannemen:

- Zo zullen de gemeenten en de sociale woonactoren een beroep kunnen doen op een pool van experts/facilitatoren die hen kunnen helpen bij het

afbakenen van de werkingsgebieden. In een eerste fase van het tot stand laten komen van woonmaatschappijen kunnen deze experts vaak van pas komen. Hiervoor is een bedrag van €330.000 gespreid over de volgende 3 jaar, voorzien.

Het agentschap Wonen-Vlaanderen staat in voor de ondersteuning van de gemeenten bij de vorming van hun lokaal woonbeleid. In het kader van de woonmaatschappijen zal zij bijkomende initiatieven ontwikkelen om gemeenten bij de vorming van hun werkingsgebieden te begeleiden. Eens deze werkingsgebieden gevormd, starten sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren met de inrichting van een woonmaatschappij. Op basis van de bestaande samenwerkingen tussen burgemeesters (= burgemeestersoverleg) staat Wonen - Vlaanderen in voor:

- Het opzetten van bovenstaande pool van externe facilitatoren om gemeentebesturen en huisvestingsambtenaren te begeleiden bij de vorming van de werkingsgebieden.
 - Het voorzien van verbindingspersonen tussen de op te richten werkingsgebieden en woonmaatschappijen en de inhoudelijke experts van de VMSW en Wonen-Vlaanderen
 - Het inbedden van de opstart van de woonmaatschappijen in de reguliere werking van het agentschap Wonen-Vlaanderen bij de ondersteuning van lokale besturen bij hun lokaal woonbeleid
- Er komt ook een draaiboek woonmaatschappijen dat de sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen moet helpen om zich samen om te vormen tot een woonmaatschappij en waarin alle facetten van deze overgang worden behandeld. Vermits dit voor een aantal punten gaat over erg gespecialiseerde materie in het kader van het vennootschapsrecht, zullen een aantal stukken van dit draaiboek worden uitgewerkt door een gespecialiseerde firma. De kost hiervan wordt geraamd op een bedrag van €100.000.

Vanuit haar ondersteuningsopdracht zal de VMSW de komende jaren extra ondersteuningsinitiatieven moeten ontplooiën om dit traject te begeleiden. De meest intensieve opdracht voor de VMSW is de opmaak van dit juridisch draaiboek waarop sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren kunnen terugvallen om de omvorming naar een toekomstige woonmaatschappij mogelijk te maken. In het draaiboek moeten tal van scenario's kunnen afgetoetst worden, en vragen beantwoord over bvb. opsplitsing van een sociale huisvestingsmaatschappij, overdracht van huurcontracten, opheffing van een VZW, fusie tussen een VZW en een CVBA, ruil van patrimonium, ... De opmaak van het draaiboek vergt, naast de inbreng van bovenstaande externe expertise, een intensieve samenwerking tussen specialisten van VMSW en Wonen-Vlaanderen op vlak van vastgoed, financiën, fiscaliteit, vennootschapswetgeving,...

Naar aanleiding van deze hervorming zijn er voor de periode 2021-2023 2 extra tijdelijke VTE, bij de VMSW en het agentschap Wonen-Vlaanderen noodzakelijk op niveau A1, salarisschaal A111, contractueel.

De kost van een extra aanwerving kan als volgt geraamd worden (en zal wegen op begrotingsjaren 2021, 2022 en 2023):

- Aanwervingskost: 68.310,30 EUR
- Rugzakje voor werkingsmiddelen
- o Werkingskosten 2.500 euro

- o werkingskosten – ICT 2.725 euro
 - o investeringen (eenmalig) 2.500 euro
 - o investeringen – ICT (eenmalig) 1.000 euro
- Totaal werkingsmiddelen: 8.725 euro (waarvan 3.500 euro eenmalig)
- Algemeen totaal: 77.035,30 EUR (waarvan 3.500 euro eenmalig)

De hiervoor noodzakelijke middelen worden op de provisie (QF0-1QDG2TC-PR) gecompenseerd en toegewezen aan de personeels- en werkingskredieten van Wonen-Vlaanderen en de VMSW.

2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel

1. Controle onroerend bezit in het buitenland

Bij de begrotingsopmaak 2021 wordt recurrent een budget van 5.000.000 euro bijkomend ingeschreven in de begroting om onderzoeken voor de controle van onroerend bezit in het buitenland te financieren. De middelen worden toegewezen aan de VMSW (via begrotingsartikel QF0-1QDG2QK-IS) die zal instaan voor de toekenning ervan.

2. Centraal inschrijvingsregister

De ontwikkeling van het centraal inschrijvingsregister wordt op 2.000.000 euro begroot. Dit is een ruwe raming die vooral gebaseerd is op ervaring met voorgaande projecten van dezelfde omvang en complexiteit. Na goedkeuring van de concrete regelgeving zal de analyse verder doorgevoerd worden. Op basis daarvan zal een bestek opgemaakt worden en zal dit aanbesteed worden. Uiteraard zal de kostenraming in elke stap sterk verfijnd kunnen worden. Concreet wordt wel alvast gedacht aan de onderstaande kostencomponenten:

- Aangepaste applicaties voor huurpremie en huursubsidies (250 Keuro);
- Centrale webtoepassing voor kandidaat-huurders (250 Keuro);
- Werkende integraties met authentieke bronnen (7 bronnen x 40 Keuro = 280 Keuro);
- Werkend integratiemechanisme (op basis van REST API's, retry mechanisme, queue governance ...) (150 Keuro);
- Operationele en management rapporten (100 Keuro);
- Setup en hosting van omgevingen voor development, testing, acceptatie integratie, opleiding, productie (6 x 10 Keuro = 60 Keuro);
- Grondige testing van het geheel, ca. 30% extra, dus (300 Keuro);
- Datamigratie van CRPR en lokaal opgeslagen data (150 Keuro);
- Project management (1,5 jaar) en change management (1 jaar) (400 Keuro);
- Voortraject en aanbesteding (100 Keuro).

Na oplevering zal de jaarlijkse onderhoudskost uit de volgende elementen bestaan, samen geraamd op ca. 190 Keuro:

- Hosting (2 ontdubbelde machines) (20 Keuro);
- Helpdesk en service management dienstverlening (uitgebreide kantooruren): (25 Keuro);
- Support (bv. bij issues met software, integraties, ...) (95 Keuro);
- Onderhoud en upgrades (50 Keuro).

De kost voor aanpassing van de software van woonactoren is hierin niet vervat.

Dit budget kan desgevallend bij de begrotingscontrole 2021 vanuit de provisie Wonen (QF0-1QDG2TC-PR) gecompenseerd worden.

De kosten verbonden aan de ontwikkeling van het centraal woningregister zijn al voorzien in de interne VMSW planning voor ICT-ontwikkeling. Het woningregister zal in de toekomst een essentiële rol spelen in de ondersteuning van het toewijzingssysteem, maar ook veel breder dan dat. Daarom wordt deze kost niet specifiek aan dit project toegewezen.

3. Weigering tot afgifte van een conformiteitsattest voor niet-vergunde domiciliekamers

De voorgestelde wijziging heeft geen budgettaire impact.

4. Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor wat de woningkwaliteitsbewaking betreft

Zoals hoger aangehaald, is er naar aanleiding van de implementatie van het KBH minimaal 1 extra VTE noodzakelijk op niveau A1, salarisschaal A111, contractueel (beboetingsinstantie).

De kost van een extra aanwerving (voorzien in begrotingsjaar 2022-2023) kan als volgt geraamd worden, en zal opgevangen worden binnen het personeelsplan van Wonen-Vlaanderen:

- Aanwervingskost: 68.310,30 EUR;
- Rugzakje voor werkingsmiddelen
 - o Werkingskosten 2.500 euro
 - o Werkingskosten – ICT 2.725 euro
 - o Investerings (eenmalig) 2.500 euro
 - o Investerings – ICT (eenmalig) 1.000 euroTotaal werkingsmiddelen: 8.725 euro (waarvan 3.500 euro eenmalig);
- Algemeen totaal: 77.035,30 EUR (waarvan 3.500 euro eenmalig).

De hiervoor noodzakelijke middelen worden op de provisie (QF0-1QDG2TC-PR) gecompenseerd en toegewezen aan de personeels- en werkingskredieten van Wonen-Vlaanderen.

Naast een impact op personeelskosten, zijn er aan de invoering van de bestuurlijke beboeting ook ICT-ontwikkelkosten verbinden.

Het Vlaams Loket Woningkwaliteit (VLOK) is een maatwerk online applicatie die alle actoren binnen de woningkwaliteit (lokale besturen, Wonen-Vlaanderen met inbegrip van de Vlaamse Wooninspectie, VLABEL) ondersteunt bij al hun opdrachten rond woningkwaliteitsbewaking. Het is een onmisbaar hulpmiddel bij het aanmaken van conformiteitsonderzoeken, het opvolgen van procedures ongeschikt- en onbewoonbaarheid, de strafrechtelijke procedure, het opmaken en beheren van conformiteitsattesten en het registreren van onbewoonbaarheidsbesluiten nieuwe gemeentewet.

Wonen-Vlaanderen beheert in VLOK de Vlaamse inventaris van ongeschikte en onbewoonbare woningen (VIVOO).

De applicatie is een geïntegreerd platform dat onderlinge digitale gegevensdeling en -uitwisseling mogelijk maakt.

Om het de beboetingsprocedure zo optimaal en efficiënt mogelijk te kunnen toepassen, is het noodzakelijk dat deze in VLOK geïntegreerd wordt. De geraamde kostprijs voor de aanpassing van VLOK bedraagt 428.848,37 EUR. Dit budget zal vastgelegd worden in begrotingsjaar 2022, en vereffend worden in 2022 en 2023. Dit zal gebeuren binnen de reguliere E-gov-kredieten van het agentschap (QF0-1QDG2TA-WT, basisallocatie 1QD604), waar tegen dan ruimte ontstaat door het aflopen van enkele andere grote projecten

5. Schrapting mondelinge hoorzitting in de beroepsprocedure tegen een besluit tot ongeschikt- en/of onbewoonbaarheid of een besluit tot overbewoning

Er is geen budgettaire impact.

6. Invoegingen van privacybepalingen

De voorgestelde wijzigingen hebben geen budgettaire impact.

7. Invoeren van een herinvesteringsverplichting voor initiatiefnemers van sociale huurwoningen

De voorgestelde wijziging heeft geen directe budgettaire impact.

8. Beperking op sociale woonbeleidsconvenanten

De voorgestelde wijziging heeft geen budgettaire impact. De middelen bestemd voor de financiering van de sociale woonbeleidsconvenanten worden evenwel louter ingezet in gemeenten met een lager aanbod. Dit bevordert de geografische spreiding van het sociale huuraanbod.

9. Juridisch-technische wijzigingen

Deze wijzigingen hebben geen budgettaire impact.

C.3. Bestuurlijke impact

1. Invoering van een regelgevend kader voor de woonmaatschappijen

Naast de hierboven beschreven passages van het juridisch draaiboek en de opmaak van de werkingsgebieden bij de budgettaire impact over de taakstelling van de VMSW en Wonen-Vlaanderen, zijn er nog verschillende initiatieven met een bijkomende weerslag op het personeel van de Vlaamse Overheid.

Zo zal de opmaak en de uitvoering van het regelgevend kader een groot aantal doelgroepen beïnvloeden. In dit kader is het van belang om in de verschillende stappen van het traject goed en grondig te communiceren naar de diverse doelgroepen, waarbij er niet alleen geïnformeerd wordt, maar ook ongerustheden worden weggenomen. In dat verband is ook de organisatie van studiedagen ingepland, waar praktische uitleg zal worden gegeven bij de gevolgen voor het personeel van een fusie, hoe de afsluiting van de jaarrekeningen moet gebeuren, hoe een vennootschap kan gesplitst worden, ...

VMSW moet er ook voor zorgen dat de processen op elk moment gestoffeerd kunnen worden met data. Zo moeten vragen kunnen beantwoord worden die zich bij de afbakening van werkgebieden kunnen stellen, bijvoorbeeld hoe de mandaatverdeling wijzigt, hoeveel woningen van een sociale huisvestingsmaatschappij/ sociale verhuurkantoor in een verschillend werkgebied vallen, ... Andere gegevens die toekomstige woonmaatschappijen gaan nodig hebben, zijn de financiële meerjarenplanning en de conditiemeting van het patrimonium; sociale huisvestingsmaatschappijen die gaan fusioneren met andere sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren zullen die gegevens gebundeld moeten aangeleverd krijgen.

Verder zal de VMSW ook een minicompetitie uitschrijven om de woonactoren de mogelijkheid te geven om externe ondersteuning in te schakelen op het ogenblik dat de fase van juridische en organisatorische vorming van de woonmaatschappijen start. Hierdoor zullen sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren vrijwillig kunnen kiezen uit een aantal externe firma's om hen te begeleiden.

De VMSW zal hierbij een keuze moeten maken over welk profiel het meest geschikt is om de diensten te versterken, maar 1 extra voltijdse aanwerving is zeker noodzakelijk voor de komende drie jaar om deze brede en intensieve ondersteuning te kunnen blijven waarmaken tot aan de deadline en om nadien ook de nodige nazorg te kunnen bieden. De budgettaire impact hiervan werd onder punt 3A1 reeds geraamd.

Daarnaast is het agentschap vanuit haar beleidsvoorbereidende taak verantwoordelijk voor de ondersteuning van de minister bij de opmaak van het volledige beleidsdossier. Omwille van het vernieuwde wetboek vennootschap en verenigingen en de motivatie van afwijkingen erop, het voorzien van nieuwe erkenningsvoorwaarden, de integratie en omvorming van sociale huisvestingsmaatschappijen als private rechtspersonen en sociale verhuurkantoren als vzw's en OCMW- SVK's tot woonmaatschappijen, de overdracht van patrimonium, huurcontracten en aandelen, enz... kenmerkt dit dossier zich als een bijzonder complex juridisch dossier. Om de opmaak van dit dossier succesvol af te ronden, wordt er de komende jaren in de nodige uitvoering en opvolging voorzien. Deze uitvoering omvat onder meer de behandeling van de erkenningsaanvragen binnen een afgestemd geheel van nieuwe werkingsgebieden. Medio 2022 zal de Vlaamse Regering deze aanvragen tot erkenning behandelen en beslissen over vernieuwde invulling van het sociaal woonlandschap. Wonen-Vlaanderen neemt hierbij ook een tweedelijns rol op, om de VMSW bij complexe beleidsvraagstukken te adviseren.

Om de ondersteuning van gemeenten en het beleidsvoorbereidend dossier op een adequate manier te coördineren, is er in de periode 2021-2023 nood aan één bijkomende voltijdse equivalent die deze verschillende trajecten en de samenwerking met de VMSW stroomlijnt. De budgettaire impact hiervan werd onder punt 3A1 reeds geraamd.

2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel

2.1. Impact op het personeel van de Vlaamse Overheid

2.1.1. Controle onroerend bezit in het buitenland

Het uitbetalen van mogelijks 1500 onderzoeken, al dan niet gepaard met het toetsen van criteria, zal op zich een specifieke inzet vereisen.

2.1.2. Centraal inschrijvingsregister

De entiteit die het centraal inschrijvingsregister zal beheren, zal hiervoor de nodige personeelsleden moeten inzetten. In de eerste plaats een aanspreekpunt en vooral de nodige ICT'ers die het beheer op zich nemen.

2.2. Impact op de lokale en provinciale besturen - Nieuw toewijzingsmodel van sociale huurwoningen

De wijzigingen die verband houden met het introduceren van een nieuw toewijzingsmodel van sociale huurwoningen, zullen een impact hebben op de lokale besturen.

Volgens de huidige regeling kan een gemeente of een intergemeentelijk samenwerkingsverband binnen bepaalde grenzen een invulling geven aan de toewijzingsregels in een lokaal toewijzingsreglement. Een eigen toewijzingsbeleid kan worden ontwikkeld als de gemeente rekening wil houden met de lokale binding van de kandidaat-huurders en met de woonbehoefte van specifieke doelgroepen. De opmaak van het lokaal toewijzingsreglement komt tot stand in nauw overleg met alle relevante lokale (huisvestings- en welzijns-)actoren. De

gemeente (of het intergemeentelijk samenwerkingsverband) neemt hierin de trekkersrol op.

Het nieuwe toewijzingsmodel dat vooral uitgewerkt zal worden in het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021, zal ook lokaal maatwerk mogelijk maken. Het nieuwe model is een geïntegreerd systeem dat stoelt op een zekere complementariteit. De complementariteit bestaat erin dat bij de toewijzing rekening kan worden gehouden met lokale binding, chronologie, bijzondere noden én specifieke doelgroepen.

Om lokaal een invulling te geven aan de toewijzingen, zal er een toewijzingsraad worden opgericht. Er zal in principe een toewijzingsraad per werkingsgebied van de woonmaatschappij zijn, tenzij het werkingsgebied van de woonmaatschappij erg omvangrijk is (bv. >10 gemeenten). Onder de voorwaarden die de Vlaamse Regering zal bepalen, kan er lokaal worden geopteerd om het werkingsgebied op te delen in aaneengesloten zones waarin telkens een eigen toewijzingsraad werkzaam is.

De toewijzingsraad zal een ontwerp van toewijzingsreglement opmaken. Dat ontwerp komt tot stand op basis van de voorstellen van de leden van de toewijzingsraad die worden besproken op de toewijzingsraad. De doelstelling is dat er binnen de toewijzingsraad consensus wordt bereikt over de lokale invulling van het toewijzingsbeleid. Als democratisch gelegitimeerd orgaan heeft de gemeente evenwel het laatste woord wat betreft de toewijzingsregels voor de sociale huurwoningen op haar grondgebied. Het ontwerp van toewijzingsreglement zal besproken worden op de gemeenteraad, waar men het kan goedkeuren zoals het is, of bepaalde aanpassingen kan doorvoeren en goedkeuren. De toewijzingsraad integreert vervolgens alles in een toewijzingsreglement.

De lokale besturen maken deel uit van de toewijzingsraad. Wat precies de impact op het personeel en de werkingsuitgaven zal zijn, is moeilijk in te schatten en hangt ook af van de invulling die er op lokaal niveau aan wordt gegeven. In ieder geval komen deze wijzigingen ten volle tegemoet aan de wens om lokaal maatwerk mogelijk te maken.

3. Weigering tot afgifte van een conformiteitsattest voor niet-vergunde domiciliekamers

De voorgestelde wijziging heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

4. Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voor wat de woningkwaliteitsbewaking betreft

De belangrijkste impact door de implementatie van het KBH ligt op het niveau van het Agentschap Wonen-Vlaanderen. De bestuurlijke beboeting, die nieuw is, wordt ingevoerd in de strafrechtelijke handhaving. Deze handhaving ligt enkel op het niveau van het Vlaams Gewest. De bestuurlijke handhaving moet dan ook binnen dit onderdeel uitgebouwd worden.

Om deze beboeting te organiseren, moeten er minstens 2 nieuwe functies of instanties in de schoot van het agentschap Wonen-Vlaanderen gecreëerd worden (een vervolgingsinstantie en een beboetingsinstantie). Het werk van de beboetingsinstantie is het meest tijdsintensieve. Het KBH voorziet slechts beperkt in onverenigbaarheden tussen functies inzake bvb opsporing en beboeting. In de praktijk zullen de onverenigbaarheden vermeden kunnen worden. Het wordt ingeschat dat de opdracht van de vervolgingsinstantie nog binnen de actuele personeelscapaciteit van het agentschap opgenomen kan worden. De functie van de beboetingsinstantie is tijdsintensiever en kan niet opgenomen worden binnen

de bestaande personeelscapaciteit. Daarenboven is een volledig onafhankelijke beboetingsinstantie, die geen andere bevoegdheden heeft, zuiverder naar de overtreder toe. Hiervoor is minimaal 1 extra voltijdse aanwerving noodzakelijk.

5. Schrapping mondelinge hoorzitting in de beroepsprocedure tegen een besluit tot ongeschikt- en/of onbewoonbaarheid of een besluit tot overbewoning

Door de schrapping van de mogelijkheid om mondeling gehoord te kunnen worden in de beroepsprocedures, kan de doorlooptijd van ongeveer een kwart van de beroepsdossiers aanzienlijk versneld worden. Hierdoor kan de doorlooptijd van andere, hangende beroepen ook verkorten.

6. Invoegingen van privacybepalingen

De voorgestelde wijzigingen hebben geen bestuurlijke impact.

Invoeren van een herinvesteringsverplichting voor initiatiefnemers van sociale huurwoningen⁷.

De voorgestelde wijzigingen hebben geen bestuurlijke impact.

8. Beperking op sociale woonbeleidsconvenanten

De voorgestelde wijziging heeft geen bestuurlijke impact. Gemeenten met een gerealiseerd of gepland sociaal huuraanbod dat hoger ligt dan 15% zullen geen sociaal woonbeleidsconvenant meer kunnen afsluiten. Er bestaat geen verplichting voor steden en gemeenten om een sociaal woonbeleidsconvenant af te sluiten. De middelen bestemd voor de financiering van de sociale woonbeleidsconvenanten worden ingezet in gemeenten met een lager aanbod.

9. Juridisch-technische wijzigingen

Deze voorgestelde wijzigingen hebben geen bestuurlijke impact.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Stakeholdersoverleg

Bij diverse onderdelen van het ontwerp van decreet werden de stakeholders betrokken en geconsulteerd. Wat betreft het onderdeel regelgevend kader voor de woonmaatschappijen werd tijdens het proces van de totstandkoming teruggekoppeld over de voortgang en uitwerking van het juridische concept. Hierbij werden de koepelverenigingen van de betrokken woonactoren (VVH en Huurpunt) en de VVSG geïnformeerd en bevraagd. In de eindfase van de juridische uitwerking werden deze stakeholders geconsulteerd over de voorliggende decreetbepalingen. Van dit overleg werd een stakeholdersverslag opgemaakt.

Het onderdeel sociale huur zowel het voorgestelde nieuwe toewijzingsregime als de decretale wijzigingen werd behandeld in een stakeholdersoverleg met de VVH, Huurpunt en VVSG. De bevindingen van dit overleg werden opgenomen twee afzonderlijke stakeholdersverslagen.

Het armoedeoverleg werd georganiseerd over diverse aspecten van het ontwerp van decreet (onder meer woonmaatschappijen en sociale huur). Ook hierover werd een stakeholdersverslag opgemaakt.

De woonactoren die betrokken zijn op woningkwaliteitsbewaking werden gevraagd schriftelijke input te willen leveren over specifieke aspecten, onder meer over het

weigeren van het conformiteitsattest voor onvergunde domiciliekamers en het schrappen van de mondelinge hoorplicht. De input werd verwerkt in een stakeholdersverslag.

De input vanuit het overleg wordt gevoegd bij voorliggend dossier en maakt er integraal deel van uit.

2. Gegevensbeschermingsautoriteit

Zie het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit 161/2018

3. Armoedeoverleg

Er werd een overleg met een aantal organisaties (Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen Armoede, Caritas en STA-AN (Samen Tegen Armoede - Antwerps Netwerk) betrokken op de armoedeproblematiek georganiseerd.

Het verslag van dit overleg werd gevoegd aan de bijlage en maakt integraal deel uit van voorliggend dossier.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

De voorgestelde wijzigingen betreffen gewestaangelegenheden.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Hoofdstuk 2: Wijziging van het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten

Artikel 2

Dit artikel betreft een terminologische aanpassing aan dit decreet.

Hoofdstuk 3: Wijziging aan het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007 van 29 juni 2007

Artikel 3

Met deze bepaling wordt artikel 19 van het Programmadecreet van 29 juni 2007 opgeheven. Er wordt nadere toelichting gegeven bij de artikelen 124 en 126 van dit ontwerp.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009

Artikel 4 tot en met artikel 9

Naar aanleiding van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020 tot codificatie van de decreten betreffende het Vlaamse Woonbeleid, waarbij de Vlaamse Wooncode onder meer met enkele bepalingen van het grond- en pandendecreet wordt gecodificeerd, worden in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening nog enkele verwijzingen naar het grond- en pandendecreet aangepast. Tegelijk wordt een terminologische aanpassing aan de nieuwe rechtsfiguur van de woonmaatschappij doorgevoerd.

Hoofdstuk 5. Wijzigingen aan de Vlaamse Codex Wonen van 2021

Artikel 10

Dit artikel voegt in een eerste punt 1° een definitie in, in artikel 1.3. van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 (verder VCW). Om in de verdere bepalingen niet steeds de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG voluit te moeten schrijven wordt geopteerd om die verordening te definiëren als 'algemene verordening gegevensbescherming'.

In de punten 2° tot en met 9° wordt de terminologie in de begrippendefinities aangepast aan de nieuwe situatie waarbij de sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren worden geïntegreerd tot één actor, de woonmaatschappij.

In punt 10° wordt de nieuwe definitie van het begrip "werkingsgebied" ingevoegd onder punt 65°/1. Het betreft de werkingsgebieden van de woonmaatschappijen. In punt 11° vervangt dit artikel de definitie van wooninspecteur in artikel 1.3 §1, eerste lid, 69° VCW omdat artikel 3.37, eerste lid, waarnaar dit artikel nu verwijst, opgeheven wordt in dit decreet.

Artikel 11

Met deze bepaling wordt een verwijzing naar het intussen opgeheven Gemeentedecreet van 15 juli 2005 vervangen door een verwijzing naar het corresponderende artikel van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Artikel 12

Met dit artikel wordt een nieuw deel 3 ingevoegd in boek 1 VCW. Dit deel krijgt als titel 'Implementatie Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving.'
Voor verdere toelichting wordt verwezen naar het volgende artikel.

Artikel 13

In het nieuwe deel 3 van boek 1 wordt een artikel 1.8 ingevoegd dat 2 paragrafen bevat. Dit deel krijgt als titel Implementatie Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving.

Het kaderdecreet betreffende de bestuurlijke handhaving (verder: KBH) is facultatief, d.w.z. heeft maar uitwerking voor die domeinen of handhavingsvelden waarop het kaderdecreet uitdrukkelijk van toepassing wordt verklaard via de materiedecreten.

Hoewel de gevolgen van de implementatie van het KBH enkel van toepassing zullen zijn op boek 3 VCW, is ervoor gekozen om de implementatie niet rechtstreeks in boek 3 te doen, maar wel in boek 1 (inleidende bepalingen). Het KBH kan immers in theorie van toepassing verklaard worden op alle vormen van handhaving in de VCW. Door de implementatie in boek 1 op te nemen, wordt het eenvoudiger om het KBH in de toekomst, in zoverre dit gewenst zou zijn, van toepassing te verklaren op andere vormen van handhaving binnen de VCW. De uitbreiding hoeft dan enkel in het nieuwe deel 3 van boek 1 aangevuld te worden.

De beperking van de implementatie op de procedure in boek 3 is een gevolg van de praktische noodzaak hiertoe die momenteel bestaat in de strafrechtelijke procedure, opgenomen in boek 3, deel 9. Dit werd hoger reeds verduidelijkt in deze memorie van toelichting. Na screening van het KBH bleek het echter mogelijk om dit decreet quasi volledig van toepassing te laten worden op heel boek 3. Het KBH biedt immers voldoende mogelijkheden om een verregaande impact op de bestaande werkwijze van de administratieve procedure op vlak van woningkwaliteitshandhaving te vermijden en om toch de principes van het KBH, dat streeft naar uniformiteit in bestuurlijke handhaving, in de administratieve procedure mee te kunnen nemen. Zo zal een woningcontroleur in de administratieve procedure ook officieel als toezichthouder beschouwd worden en kan deze gebruik maken van de rechten die het KBH voor deze personen voorziet. Belangrijk hierbij is dat de procedure van ongeschikt-/onbewoonbaarverklaring (en de eventuele gevolgen ervan (ook fiscaal)) geen sanctieprocedure is in de zin van het KBH, maar een louter stimulerende procedure. De bepalingen over sanctionering in het KBH zijn hierop dan ook niet van toepassing.

Voor wat andere vormen van toezicht en handhaving in de VCW betreft, werd geoordeeld dat de procedures van het KBH momenteel zeer moeilijk van toepassing verklaard kunnen worden zonder ingrijpende aanpassingen aan de bestaande procedures, daar waar dit niet zo is van de procedures van boek 3. Dit betekent niet dat de implementatie van het KBH in de toekomst niet breder kan worden.

In de eerste paragraaf van het nieuwe artikel 1.8 wordt de implementatie van artikel 22 § 2 KBH uitgesloten. Artikel 3 van het KBH maakt dit mogelijk. De keuze voor deze uitsluiting heeft te maken met het feit dat met het zogenaamde Optimalisatiedecreet Woningkwaliteit van 29 maart 2019 reeds een nieuwe 'waarschuwingprocedure' in de VCW werd ingevoerd. Deze procedure is specifiek geschreven zodat deze perfect past in het kader van de administratieve handhaving. De bepalingen van artikel 22 § 2 zouden hier dan naast komen, en gebruik maken van dezelfde terminologie ('waarschuwing'), wat voor veel verwarring zal zorgen. Daarnaast zou er van dergelijke mogelijkheid in de praktijk weinig of geen gebruik gemaakt worden omdat net het specifieke gevolg van het geen gehoor geven aan deze waarschuwing niet in artikel 22 § 2 KBH voorzien is. Met het Optimalisatiedecreet was dit immers net de bedoeling om onmiddellijk de overgang naar een procedure ongeschikt- en onbewoonbaarheid op te starten. Ook in de strafrechtelijke procedure heeft deze bepaling geen meerwaarde. De strafrechtelijke handhaving focust zich op de meest ernstige gevallen van 'krotverhuur', waardoor het steeds aangewezen is om onmiddellijk een proces-verbaal op te stellen en niet te werken met een waarschuwing die de facto het niet waarborgen van het grondrecht op behoorlijke huisvesting van de bewoners nog langer laat verder bestaan.

In paragraaf 2, eerste lid van het in te voeren artikel 1.8 wordt gesteld dat de wooninspecteur (aangesteld binnen de strafrechtelijke procedure), die door de Vlaamse Regering en bij delegatie de administrateur-generaal van het agentschap Wonen-Vlaanderen aangesteld kan worden, niet alleen van rechtswege officier van gerechtelijke politie-hulpofficier van de procureur des Konings is (wat nu al het geval is), maar ook bestuurlijke opsporingsagent en toezichthouder in de zin van

het KBH. De functie van wooninspecteur bestaat niet in het KBH, de 3 andere functies wel. Hiervoor wordt telkens bepaald dat de Vlaamse regering in hun aanstelling kan voorzien. Om een veelvoud van aanstellingen te vermijden, wordt bepaald dat de persoon die als wooninspecteur wordt aangewezen ook deze 3 bevoegdheden zal hebben.

Paragraaf 2, tweede lid maakt de politie bevoegd om de zuiver bestuurlijk te beboeten schending omschreven in artikel 3.55 (zoals dit door dit decreet wordt vervangen) vast te stellen. Het gaat hier om het schenden van een verzegeling of het niet naleven van de voorwaarden van de opheffing van de verzegeling. De keuze voor deze bepaling is ingegeven door het feit dat ook de burgemeester een verzegeling in de zin van de VCW kan opleggen en dat verzoeken om deze verzegeling op te heffen bij de instantie moeten ingediend worden die de verzegeling heeft opgelegd. Aangezien ervan uitgegaan wordt dat elke instantie de eigen verzegelingen opvolgt, is het logisch om de politie, waarvan de burgemeester aan het hoofd staat voor dergelijke zaken, ook de schending te laten vaststellen. Daarenboven creëert dit ook de mogelijkheid dat de politie toch schendingen kan vaststellen waarbij de wooninspecteur de instantie is die de verzegeling heeft opgelegd. Lokaal is de politie immers meer aanwezig op het terrein.

Het laatste lid van deze paragraaf hoeft geen verdere toelichting.

Artikel 14 en artikel 15

Deze artikelen voeren terminologische aanpassingen door, respectievelijk in artikel 2.2, §2, eerste lid en artikel 2.8 van de codex Wonen.

Artikel 16

De Vlaamse overheid is er steeds van uitgegaan dat gemeenten enkel een leegstandsbelasting kunnen heffen op woningen en gebouwen opgenomen in het gemeentelijk leegstandsregister. Dit staat echter (tot nu toe) niet uitdrukkelijk in de Codex. In een strikt letterlijke interpretatie zou een gemeente dan ook leegstand kunnen belasten zonder leegstandsregister in de zin van de Codex en daarbij een eigen definitie van leegstand hanteren. Dat zou het hele decretale kader voor leegstand zinloos maken. De toegevoegde zin verduidelijkt daarom dat het gemeentelijk leegstandsregister de verplichte grondslag is voor een eventuele belasting.

Verder wordt met dit artikel het begrip "intergemeentelijke administratieve eenheid" telkens vervangen door het begrip "intergemeentelijk samenwerkingsverband". De voorbije jaren is een paar keer in vraag gesteld of andere rechtspersonen van publiek recht en privaat recht die deelnemen aan een interlokale vereniging op basis van artikel 392 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur ook onder het begrip "intergemeentelijke administratieve eenheid" vallen. Dit was inderdaad de bedoeling. Door de verwijzing naar het begrip "intergemeentelijk samenwerkingsverband" wordt iedere onduidelijkheid weggenomen. Een interlokale vereniging is een samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid, zodat het niet mogelijk is om hieraan de beroepsprocedure toe te vertrouwen.

Artikel 17 tot en met artikel 19

Met deze artikelen wordt het begrip "intergemeentelijke administratieve eenheid" telkens vervangen door het begrip "intergemeentelijk samenwerkingsverband". De voorbije jaren is een paar keer in vraag gesteld of andere rechtspersonen van publiek recht en privaat recht die deelnemen aan een interlokale vereniging op basis van artikel 392 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur ook onder het begrip "intergemeentelijke administratieve eenheid" vallen.

Dit was inderdaad de bedoeling. Door de verwijzing naar het begrip "intergemeentelijk samenwerkingsverband" wordt iedere onduidelijkheid weggenomen. Een interlokale vereniging is een samenwerkingsverband zonder rechtspersoonlijkheid, zodat het niet mogelijk is om hieraan de beroepsprocedure toe te vertrouwen.

Artikel 20

Dit artikel voert een terminologische aanpassing door in artikel 2.24, tweede lid, 1° van de codex Wonen.

Artikel 21

Met deze bepaling wordt een verwijzing naar het intussen opgeheven Gemeentedecreet van 15 juli 2005 vervangen door een verwijzing naar het corresponderende artikel van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Artikel 22

Met deze bepaling worden in de tekst van artikel 2.32, §2, eerste lid, van de VWC terminologische aanpassingen doorgevoerd.

Artikel 23

Met deze bepaling wordt een terminologische aanpassing doorgevoerd in artikel 2.37, tweede lid VCW.

Artikel 24

Met dit artikel wordt artikel 3.4 van de VCW opgeheven.

Artikel 3.4 gaat over toezichtsrechten die de instanties die een conformiteitsonderzoek kunnen uitvoeren, kunnen gebruiken voor zover noodzakelijk.

Het KBH voorziet in hoofdstuk 2 een hele reeks bepalingen die van toepassing zijn op het bestuurlijk toezicht. Het huidige artikel 3.4 is ingevoerd met het Optimalisatiedecreet en was gebaseerd op de destijds bestaande ontwerp teksten van het KBH. Daar het KBH de tekst van artikel 3.4 volledig ondervangt en zelfs nog verduidelijkt, kan artikel 3.4 opgeheven worden.

Het KBH bepaalt dat toezichtrechten enkel gebruikt mogen worden in zover dit noodzakelijk en redelijk verantwoord is. Het is dan ook niet nodig om bepaalde artikelen die op zich niet van toepassing zijn op de woningkwaliteitsregelgeving in hoofdstuk 2 van het KBH uit te sluiten van implementatie.

Op basis van het KBH is een toezichthouder ook bevoegd om een pv of verslag van vaststelling op te stellen als hij in het kader van zijn toezichtsactiviteiten een misdrijf vaststelt. Om te vermijden dat de woningcontroleurs van het agentschap Wonen-Vlaanderen of de woningcontroleurs van de gemeente of IGS in de administratieve procedure plots de bevoegdheid zouden hebben om een proces-verbaal op te stellen, zal een beroep gedaan worden op artikel 20 § 6 KBH dat het mogelijk maakt de toezichtsoopdracht van de toezichthouder te beperken door geen verbaliserende bevoegdheid of bevoegdheid tot opstellen van een verslag van vaststelling toe te kennen. De aangifteplicht bij het openbaar ministerie die dan in de plaats komt, kan op basis van een protocolakkoord geregeld worden zodat deze strookt met de huidige werkwijze.

De strafrechtelijke handhaving is immers in handen van het Vlaams Gewest, meer bepaald van de Vlaamse Wooninspectie. Dit principe moet behouden blijven. Een

recent onderzoek van het Steunpunt Wonen gaf ook aan dat dit de meest wenselijke situatie was.⁵⁰

Artikel 25 en artikel 26

Artikel 20 past de tekst van artikel 3.6.§2, tweede lid van de codex aan het nieuwe begrippenkader aan; de term sociaal verhuurkantoor wordt vervangen door de geïntegreerde rechtsopvolger "woonmaatschappij".

De maatregel die met artikel 20, 2° wordt ingevoerd heeft als gevolg dat de burgemeester en de gewestelijk ambtenaar weigeren om een conformiteitsattest af te leveren voor domiciliekamers als zij op voorhand kennis hebben gekregen van een bouwovertreding. Met een bouwovertreding wordt bedoeld het wijzigen van de hoofdfunctie van een bebouwd onroerend goed of het opsplitsen van een woning of het wijzigen van het aantal woongelegenheden (art. 4.2.1 VCRO, 6° en 7°), zoals vastgesteld bij een aanmaning, een verslag van vaststelling of een proces-verbaal. Levert de burgemeester het conformiteitsattest ondanks het bestaan van de bouwovertreding toch af omdat hij er geen kennis van had, dan vervalt het conformiteitsattest automatisch zodra de overtreding wordt vastgesteld in een aanmaning, een verslag van vaststelling of een proces-verbaal.

Het ontwerp houdt niet in dat automatisch een onderzoek naar de stedenbouwkundige vergunningstoestand wordt opgelegd in de administratieve procedure voor de handhaving van de minimale woningkwaliteitsnormen. Steden en gemeenten kunnen aan de afgifte van een conformiteitsattest voor domiciliekamers, indien gewenst, wel een onderzoek naar de stedenbouwkundige vergunningstoestand koppelen.

De voorgestelde wijziging van de regelgeving vergt geen aanpassing van de werkwijze van de woningcontroleur, die enerzijds niet goed geplaatst is om een inschatting te maken van de stedenbouwkundige vergunningstoestand en die anderzijds volledig kan gefocust blijven op zijn opdracht inzake woningkwaliteitshandhaving. Er wordt vertrokken van de situatie waarin de gemeente (/burgemeester) – die het overgrote deel van de conformiteitsattesten aflevert – reeds vooraf geconfronteerd werd met een voorgeschiedenis van een niet-vergunde indeling van een pand, waarbij reeds minstens een eerste stap gezet is, namelijk door het versturen van een aanmaning of door het opstellen van een verslag van vaststelling of een proces-verbaal. Voor het kleinere aantal gevallen waarin het Vlaams Gewest rechtstreeks kan worden aangesproken om een conformiteitsattest af te leveren, zullen in het kader van behoorlijk bestuur en in het licht van de nauwe samenwerking tussen beide overheden, inlichtingen over het bestaan van een proces-verbaal of verslag van vaststelling of aanmaning bij de gemeente worden ingewonnen.

Er is een overgangsregeling voorzien waarbij kamers die uiterlijk op 31 december 2021 geïnventariseerd werden, buiten het toepassingsgebied vallen van de nieuwe regeling.

Verder wordt met dit artikel de verwijzing in artikel 3.9, eerste lid, 4° aangepast omdat artikel 3.37, eerste lid opgeheven wordt met dit decreet.

Artikel 27

Deze wijziging vervangt de term 'eigenaar' door 'houder van het zakelijk recht'. Met deze wijziging wordt de tekst enerzijds afgestemd op de bepalingen die het uitvoeringsbesluit bij de Vlaamse Codex Wonen met betrekking tot dit artikel

⁵⁰ Vermeir, D., & Hubeau, B. (2018). *Woningkwaliteitsbewaking. Deelrapport 2: Een evaluatie van het handhavingsinstrumentarium*, Steunpunt Wonen, Leuven, p. 154.

voorziet en anderzijds op de belastingplichtigen zoals omschreven in de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Personen die een heffing kunnen oplopen moeten immers ook betrokken worden in de procedure.

De term 'houder van het zakelijk recht' wordt in de Vlaamse Codex Wonen van 2021 gedefinieerd als de volle eigenaar, erfpachthouder, opstalhouder of vruchtgebruiker van een gebouw of een woning. Hiermee is ook duidelijk dat de naakte eigenaar, die op zich wel een zakelijk recht heeft, niet onder deze definitie valt voor de bepalingen van de Vlaamse Codex Wonen. De naakte eigenaar heeft vaak weinig concrete zeggenschap over de woning en wordt evenmin betrokken door de bepalingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Artikel 28

De mogelijkheid voor de indiener van een beroep in de procedure tot ongeschikt- en onbewoonbaarheid na besluit van de burgemeester om mondeling gehoord te worden, wordt geschrapt). De hoorplicht en dus ook het recht van de indiener van het beroep om gehoord te worden, blijven echter gewaarborgd door de mogelijkheid om de argumenten schriftelijk over te maken aan de beroepsinstantie.

Zoals hoger beschreven is er geen verplichting om iemand mondeling te horen, zolang men maar de mogelijkheid heeft zijn standpunt kenbaar te maken. Gezien de technische aard van de vaststellingen die aanleiding geven tot de uiteindelijke beslissing (die geen uitspraak doet over het oorzakelijk verband), de impact op de tijdsbesteding van de burger en de beroepsinstantie en de beperkte meerwaarde van de mondelinge hoorzitting wordt ervoor gekozen om deze mogelijkheid te schrappen.

Ook de verlenging van de termijn voor de behandeling van het beroep van 3 tot 4 maanden wordt hierdoor geschrapt want die is gekoppeld aan het mondeling horen.

Voor punt 2° wordt verwezen naar artikel 27.

Artikel 29

Voor de toelichting wordt verwezen naar artikel 28. Ook in het geval van beroep na stilzitten van de burgemeester worden dezelfde aanpassingen doorgevoerd.

Artikel 30

Met deze bepaling wordt een verwijzing naar het intussen opgeheven Gemeentedecreet van 15 juli 2005 vervangen door een verwijzing naar het corresponderende artikel van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Artikel 31

Met dit artikel wordt de privacy van de houder van het zakelijk recht beter beschermd. De gegevens over de inventarisatie kunnen nog steeds door iedereen worden geconsulteerd, zonder dat ook automatisch toegang verleend wordt tot de gegevens uit de kadastrale legger waarin zich ook gegevens over de houder van het zakelijk recht bevinden. Op deze manier wordt de informatie beperkt tot gegevens over de kwaliteit van de woning zelf.

Artikel 32

Voor de toelichting wordt verwezen naar artikel 28. Ook in het geval van beroep tegen een besluit van overbewoning worden dezelfde aanpassingen doorgevoerd.

Artikel 33

Voor de toelichting wordt verwezen naar artikel 28. Ook in het geval van beroep tegen het stilzitten van de burgemeester na een verzoek tot overbewoondverklaring worden dezelfde aanpassingen doorgevoerd.

Artikel 34

In het optimalisatiedecreet woningkwaliteit van 29 maart 2019 werd in (huidig) artikel 3.32 een wijziging doorgevoerd waardoor de herhuisvesting gekoppeld werd aan onbewoonbare of overbewoonde woningen of aan goederen in de zin van artikel 3.35 VCW.

In het huidige artikel 3.33 VCW werd deze aanpassing per vergissing niet doorgevoerd, waardoor de gevallen waarin van de recuperatie van de herhuisvestingskosten mogelijk zijn niet overeenstemmen met de gevallen waarin de herhuisvesting mogelijk is. Dit wordt nu rechtgezet.

Artikel 35

Met dit artikel wordt artikel 3.37, eerste lid VCW opgeheven dat door de implementatie van het KBH overbodig geworden is.

In het opgeheven lid wordt bepaald wie vaststellingen kan doen in de strafrechtelijke procedure inzake woningkwaliteit en wat de hoedanigheid van de aangewezen personen is.

De functie van wooninspecteur en diens bevoegdheden wordt opgenomen in het nieuw in te voeren artikel 1.8 §2, eerste lid.

De ambtenaren met opsporings- en vaststellingsbevoegdheid (verbalisanten) worden niet meer vermeld in de VCW. Artikel 23 van het KBH maakt het echter mogelijk agenten van gerechtelijke politie aan te stellen waarbij onder meer de opsporingsopdracht bepaald kan worden. Via deze weg kan de functie van verbalisant behouden blijven. Via een besluit van de Vlaamse Regering kunnen deze aangesteld worden.

Artikel 36

Met dit artikel wordt artikel 3.38 VCW opgeheven dat door de implementatie van het KBH overbodig geworden is. De inhoud van dit artikel zit volledig opgenomen in het KBH.

De in het KBH opgenomen artikelen dienen zo geïnterpreteerd te worden dat de vordering van informatie niet enkel betrekking heeft op informatie van de verdachte, maar ook van andere partijen die voor het aantonen van het misdrijf nuttige informatie kunnen hebben.

De verwijzing naar de Wet op het Politieambt (artikel 44/1, in concreto § 4) is op zich niet nodig om te hernemen; er is immers geen reden waarom de werking van dit artikel in dit geval niet zou gelden.

Artikel 36

De verwijzing naar artikel 3.37 moet geschrapt worden, omdat het eerste lid opgeheven wordt met dit ontwerp. Een andere omschrijving is niet noodzakelijk aangezien de wooninspecteur al gedefinieerd wordt in de VCW.

Artikel 38

Zie de toelichting bij het vorige artikel.

Artikel 39

Met dit artikel wordt artikel 3.41 VCW opgeheven dat door de implementatie van het KBH overbodig geworden is.

Dit artikel heeft betrekking op de verplichting van bepaalde instanties om informatie die betrekking kan hebben op zaken die onder de bevoegdheid van de wooninspecteur vallen met hem te delen. Deze bepaling wordt opgevangen in het KBH, mits bepaalde artikelen gecombineerd worden.

Het gaat in concreto om:

- een combinatie van artikel 9 § 4 en artikel 16 KBH voor wat de beperking tot gebruik van de inlichtingen binnen het eigen toezichtskader betreft
- artikel 13 KBH voor wat het recht op inlichtingen te vorderen betreft
- artikel 14 paragrafen 1 tot en met 3 wat de (kosteloze) voorlegging van alle vormen van informatie betreft.

Artikel 40

Ook in dit artikel wordt de verwijzing naar artikel 3.37 VCW opgeheven of heromschreven zodat dezelfde personen gevat worden.

Artikel 41

In artikel 3.46, eerste lid werd verwezen naar de ambtenaren vermeld in artikel 3.37, eerste lid. Door de opheffing was een andere omschrijving nodig. Er wordt nu rechtstreeks verwezen naar de wooninspecteur en de aangewezen agent van gerechtelijke politie.

In het tweede lid staat een verwijzing naar artikel 19 van het programmadecreet van 29 juni 2007. Dit gaat over het fonds voor de Wooninspectie. Dit fonds wordt met dit ontwerp echter geïntegreerd in de VCW (artikel 124 en 124), waardoor de verwijzing aangepast moet worden.

Artikel 42

Met dit artikel wordt artikel 3.52 van de VCW opgeheven.

Artikel 3.52 wordt opgeheven omdat dit de definitie bevat van beboetingsambtenaar. Het KBH heeft echter een gelijkaardige functie (beboetingsinstantie) en daarenboven wordt door de implementatie van het KBH de beboetingsprocedure in dat decreet van toepassing op artikel 3.55 VCW, waarin de beboetingsambtenaar nu optreedt. Artikel 3.55 wordt ook vervangen verderop in dit ontwerp. De bestaande procedure van beboeting was reeds grotendeels geënt op de eerste ontwerpen van de procedure in het KBH.

Artikel 43

Wat punt 1° betreft, kan verwezen worden naar artikel 41 van dit ontwerp.

In 2° wordt het vierde lid van artikel 3.53 opgeheven. Dit lid stelde dat de doorbreking van de verzegeling gelijkgesteld werd met het misdrijf van zegelverbreking in de Strafwet. Dit misdrijf wordt in de praktijk zeer weinig vervolgd. De impact van deze strafbaarstelling is dan ook zeer beperkt waardoor opheffing aangewezen is. Aanvullend lijkt het op basis van rechtspraak bij zegelverbreking te moeten gaan om het effectief verbreken van de zegel. Een betreden van een verzegeld pand zonder zegelverbreking zou dan niet strafbaar zijn.

De opheffing van het vierde lid wordt opgevangen door artikel 3.55 VCW waar het schenden van de verzegeling of het niet-naleven van de voorwaarden bij de opheffing van de verzegeling een bestuurlijke geldboete kan opleveren. Door de omschrijving is nu ook duidelijk dat elke vorm waarbij de verzegeling niet gerespecteerd wordt, tot een boete aanleiding kan geven.

Door de afhandeling van een schending van de verzegeling zuiver bestuurlijk te maken, wordt de kans op een daadwerkelijk 'bestrafing' groter en is het ook beter inpasbaar in het gewestelijke handhavingsbeleid.

Artikel 44

Artikel 3.54, tweede lid gaat over de mogelijkheid om een verzoek tot opheffing van de verzegeling in te dienen bij de instantie die de verzegeling deed. In het artikel wordt momenteel niet bepaald hoe dit verzoek moet worden ingediend en hoelang te beslissingstermijn voor deze instantie is. Dit wordt met dit artikel geregeld.

De beslissingstermijn wordt op 30 dagen gelegd. Aangezien het hier ook kan gaan om een verzoek met het oog op beperking van verdere schade, mag de termijn niet te lang zijn. De eenmalige verlenging wordt opgenomen om onvoorziene omstandigheden die een tijdige beslissing verhinderen te kunnen vatten. Bij niet tijdige beslissing wordt het verzoek geacht afgewezen te zijn. Dit principe sluit aan bij de regeling van de beroepsprocedure bij de minister. De verzegeling is immers het gevolg van een misdrijf waarbij het voorkomen van de verderzetting van dat misdrijf prioritair is.

Artikel 45

Er kan verwezen worden naar de toelichting bij artikel 42.

In het kader van uniformiteit van Vlaamse handhaving is het logisch dat de beboetingsprocedure van het KBH van toepassing is, waardoor het kan volstaan dat het hele artikel 3.55 VCW wordt vervangen door een de bepaling waarin de inbreuk en de geldboete opgenomen worden.

Artikel 46 tot en met 48

Met het ontworpen artikel 3.56 worden met het oog op de bescherming van de privacy bij de verwerking van persoonsgegevens, de volgende aangelegenheden nader bepaald:

- de doelstelling van de verwerking van persoonsgegevens;
- de verwerkingsverantwoordelijken;
- de categorieën van persoonsgegevens die kunnen worden verwerkt;
- de bewaartermijn;
- de betrokkenen.

Met de bewoording "het agentschap dat door de Vlaamse Regering belast wordt met de uitvoering ervan" wordt verwezen naar het Agentschap Wonen-Vlaanderen dat bij besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2005 is opgericht.

Met het ontworpen artikel 3.57 wordt de manier geregeld waarop gegevens, die essentieel zijn voor de bescherming van het recht op behoorlijke huisvesting, ter beschikking gesteld worden van andere entiteiten. In de huidige stand van de regelgeving heeft iedere burger toegang tot gegevens over de kwaliteit van een woning. Dit volgt uit:

- Art. 3.19, §2, tweede lid van de Vlaamse codex wonen van 2021 (hierna "VCW"): "De gemeente verleent aan iedereen die erom verzoekt inzage in de lijst met de woningen die geregistreerd zijn in de inventaris en de gegevens van de kadastrale legger die op die woningen betrekking hebben".

- Art. 3.44, §1, derde lid VCW: "De wooninspecteur neemt de woningen, panden en goederen waarop een vordering als vermeld in artikel 3.45, rust, op in een register dat actief openbaar wordt gemaakt. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de vorm, inhoud, beheer en gebruik van dat register".

- Artikel 285, §1 van het decreet van 22/12/2017 over het lokaal bestuur: "De burgemeester maakt via de webtoepassing van de gemeente een lijst bekend met de besluiten van:

1° de gemeenteraad;

2° de raden van bestuur van de autonome gemeentebedrijven;

3° het college van burgemeester en schepenen;

4° de burgemeester.

- Artikel 7 van het decreet van 25/05/2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkeurrechten: "Het geografisch themabestand 'Vlaamse voorkeurrechten' wordt bekend gemaakt door het agentschap". Deze informatie kan online geraadpleegd worden via het E-voorkeurrecht van de Vlaamse Landmaatschappij.

Doordat de huidige regeling van artikel 3.19, §2 van de Vlaamse Codex Wonen niet alleen toegang verschaft tot de inventaris van ongeschikte en onbewoonbare woningen ook meteen toegang verschaft tot gegevens uit de kadastrale legger, krijgt iedereen ook toegang tot persoonsgegevens over de eigenaar van een woning. Deze regeling beschermt onvoldoende de privacy van de eigenaar van een woning. Daarom wordt de passage over toegang tot de gegevens uit de kadastrale legger geschrapt.

Er moet erkend worden dat de burger er belang bij heeft om kennis te nemen van gegevens over de kwaliteit van een woning die hij eventueel wenst te kopen of te huren. Dit moet echter gepaard gaan met de bescherming van de privacy van de eigenaar. Informatie over het "object" van de woning volstaat.

De keuze wordt gemaakt om zeer beperkte informatie als "open data" publiek beschikbaar te maken. Het betreft informatie over het bestaan van een besluit om een woning ongeschikt of onbewoonbaar te verklaren of informatie over de afgifte van een conformiteitsattest voor een bepaalde woning. Hierbij wordt de woning geïdentificeerd zonder identiteitsgegevens over de eigenaar vrij te geven. De beslissing zelf en het conformiteitsattest worden niet ter beschikking gesteld. Op deze manier kan iedere burger te weten komen of een woning voldoet aan de minimale woningkwaliteitsvereisten van de Vlaamse Codex Wonen van 2021. Dit sluit aan bij de reeds bestaande regelgeving waarbij het besluit van de burgemeester wordt gepubliceerd.

Bij de consultatie van deze gegevens wordt het belang van de burger om de inlichtingen te verkrijgen, niet gecontroleerd. Er kan onmogelijk nagegaan worden of een burger daadwerkelijk de intentie heeft om een woning te kopen of te huren. Daarom valt de keuze op het publiek ter beschikking stellen van zeer beperkte, maar essentiële gegevens met het oog op de bescherming van het recht op behoorlijke huisvesting. Bovendien wordt met deze werkwijze ingegaan op de vraag van de Algemene Administratie voor Patrimoniumdocumentatie van de federale overheid en diverse lokale overheden.

Meer gedetailleerde informatie, namelijk de stukken uit een procedure om een woning ongeschikt of onbewoonbaar te verklaren (het technisch verslag dat wordt

opgesteld bij een conformiteitscontrole, het advies van de gewestelijke ambtenaar, het besluit van de burgemeester, het besluit van de minister, het conformiteitsattest) wordt enkel ter beschikking gesteld van specifieke organisaties met het oog op het uitvoeren van hun maatschappelijke opdracht en het naleven van hun wettelijke verplichtingen. Daarnaast krijgt ook de houder van het zakelijk recht die niet betrokken was bij de afgifte van een conformiteitsattest of bij de procedure om een woning ongeschikt of onbewoonbaar te verklaren – het gaat hier bij voorbeeld om latere kopers of erfgenamen – toegang tot de resultaten van het conformiteitsonderzoek dat tot de inventarisatie of afgifte van het conformiteitsattest heeft geleid. Hiermee wordt hij geïnformeerd over de gebreken die hij moet herstellen om bijvoorbeeld een heffing of strafrechtelijke vervolging (bij verhuur) te vermijden en kan hij ook informatie krijgen over de kleinere gebreken waar hij ondanks de afgifte van een conformiteitsattest best kan op letten. Daarnaast blijven uiteraard de regels inzake openbaarheid van bestuur met respect voor de privacy van toepassing.

Artikel 49

Met de creatie van artikel 4.1/1 wordt voor alle initiatiefnemers een herinvesteringsverplichting ingevoerd, wanneer een sociale huurwoning niet langer wordt verhuurd volgens de sociale huurreglementering uit boek 6 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021.

De verwijzing naar artikel 4.13, §1, eerste lid Vlaamse Codex Wonen verduidelijkt welke actoren onder "initiatiefnemer" moeten worden verstaan. Het gaat daarbij om sociale woonorganisaties (de VMSW, een sociale huisvestingsmaatschappij, een woonmaatschappij, het Vlaams Woningfonds, een sociaal verhuurkantoor of een huurdersbond), gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's en welzijnsverenigingen. Alle initiatiefnemers van sociale huurwoningen worden dus op gelijke wijze behandeld. De uitzondering die wordt gecreëerd voor woningen zoals bedoeld in artikel 4.40, 4° Vlaamse Codex Wonen (zoals ingevoegd bij dit decreet) slaat op SVK-woningen, waarvoor een hoofdhuurovereenkomst is afgesloten die een sociale verhuring mogelijk maakt. Zonder deze toevoeging zou verkeerdelijk kunnen worden afgeleid dat de herinvesteringsverplichting slaat op alle sociale huurwoningen die een initiatiefnemer verhuurt. Het moet duidelijk zijn dat de verplichting enkel slaat op sociale huurwoningen die in eigendom zijn van een initiatiefnemer, of waarop hij een recht van opstal heeft of een erfpachtrecht. Deze herinvesteringsverplichting zal enkel slaan op woningen die niet langer sociaal verhuurd worden en zal dus niet van toepassing zijn op overdrachten van lokale besturen naar woonmaatschappijen of op overdrachten tussen sociale huisvestingsmaatschappijen (sociale huisvestingsmaatschappijen)/woonmaatschappijen en woonmaatschappijen onderling. Ook woningen die tijdelijk buiten het sociale huurstelsel zouden worden verhuurd (en binnen het daartoe voorziene reglementaire kader van boek 6) worden niet gevat door de bepaling. Wanneer de woning slechts tijdelijk leegstaat, in afwachting van renovatie of sloop, is het eveneens niet de bedoeling dat de herinvesteringsverplichting speelt.

Met de invoering van deze nieuwe, autonome verplichting wordt voorkomen dat het aanbod aan sociale huurwoningen zou dalen en wordt ernaar gestreefd het sociale huurwoningaanbod minstens op peil te houden.

De invoering van een algemene herinvesteringsverplichting is dus ingegeven vanuit de blijvend grote nood aan sociale huurwoningen. De bedoeling van de herinvesteringsverplichting is dan ook minstens te verhinderen dat het bestaande patrimonium aan sociale huurwoningen erop achteruitgaat, doordat initiatiefnemers zouden overgaan tot de vervreemding van sociale huurwoningen of deze niet langer zouden verhuren via het sociale huurstelsel.

De herinvesteringsverplichting geldt voor alle initiatiefnemers als een nieuwe, autonome verplichting die van onmiddellijke toepassing is op alle sociale

huurwoningen, ongeacht of deze al dan niet met overheidssubsidies werden gefinancierd. Deze verplichting tot herinvestering doet geen afbreuk aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten, vermits zij de subsidies die vóór de inwerkingtreding van deze bepaling waren toegekend, op geen enkele wijze aantast. De initiatiefnemers worden immers niet verplicht deze subsidies terug te betalen. Door een herinvesteringsverplichting op te leggen aan alle initiatiefnemers wordt de doelstelling van algemeen belang (het numerieke behoud van het sociale huurwoningaanbod) gegarandeerd.

Er wordt een termijn van 5 jaar vooropgesteld om te voldoen aan de herinvesteringsverplichting. Gelet op de doorlooptijd van investeringsprojecten is deze periode redelijk en voldoende ruim. Aan de Vlaamse Regering wordt een delegatie gegeven om de wijze waarop aan de herinvesteringsverplichting wordt voldaan te bepalen. In een uitvoeringsbesluit moeten de mogelijkheden tot herinvesteren breed ingevuld worden.

De handhaving van de herinvesteringsplicht wordt toevertrouwd aan de toezichthouder en de naleving ervan zal globaal worden beoordeeld. Er zal niet voor iedere woning afzonderlijk gecontroleerd worden of er bij verkoop een woning voor in de plaats is gekomen. Aan initiatiefnemers zal gevraagd worden een verantwoording te geven voor woningen die op basis van een jaarlijkse rapportering niet langer sociaal verhuurd worden en die uitleg zal moeten passen binnen het principe van de herinvesteringsverplichting. Bij niet-naleving van de herinvesteringsverplichting zal de toezichthouder administratieve boetes kunnen opleggen overeenkomstig wat bepaald is in de artikelen 4.89 en 4.90 van de codex Wonen. Tegen deze beslissing staat een beroep open waarvan de procedure verder zal worden uitgewerkt door de Vlaamse Regering.

Artikel 50 tot en met 62

Met deze artikelen wordt de terminologie van de betreffende codex-artikelen aan de invoering van de rechtsfiguur van de woonmaatschappij aangepast.

Artikel 63

Dit artikel vervangt het opschrift van titel 3 "Sociale huisvestingsmaatschappijen" van boek 4, deel 1 van de codex door "Woonmaatschappijen".

Voor bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen die worden erkend als woonmaatschappij, gelden bijkomende overgangsbepalingen. Deze zijn opgenomen in de artikelen 196 tot 204 van dit decreet. Deze overgangsbepalingen regelen ook de gevolgen van de hervorming voor de bestaande sociale verhuurkantoren en voor sociale huisvestingsmaatschappijen die geen woonmaatschappij worden.

Artikel 64

Met dit artikel wordt in boek 4, deel 1, titel 3 van de VCW het opschrift van hoofdstuk 1 vervangen door "Erkenning en werkingsgebieden". Hoofdstuk 1 van de nieuwe Titel 3 in Boek 4, Deel 1 van de Vlaamse Codex Wonen (artikelen 4.36 tot 4.38) bevat de algemene regels voor de erkenning van (nieuwe) woonmaatschappijen en de regels voor de vaststelling en de gevolgen van de vaststelling van de werkingsgebieden.

Artikel 65

Voorgesteld artikel 4.36 kadert de algemene positie van de woonmaatschappijen in het landschap van de Vlaamse woonactoren. De woonmaatschappijen zullen, zoals dat ook vandaag het geval is voor sociale huisvestingsmaatschappijen, door de Vlaamse Regering erkende autonome vennootschappen zijn. Het voorgestelde artikel is gesteund op het bestaande artikel 4.36, § 1, eerste lid van de Vlaamse Codex Wonen en duidt in het algemeen de rol en de algemene verantwoordelijkheden van de woonmaatschappijen, die nader worden bepaald in hoofdstuk 3.

De eerste zin van paragraaf 2 bevat de erkenningsvoorwaarden waaraan een vennootschap moet (blijven) beantwoorden om erkend te worden en te blijven als woonmaatschappij. Die bepaling herneemt bestaand artikel 4.36, § 1, tweede lid. Ter wille van de leesbaarheid worden deze voorwaarden thematisch gegroepeerd in hoofdstukken. Hierna wordt telkens aangegeven waarnaar de bestaande erkenningsvoorwaarden, die in belangrijke mate zijn behouden, werden verplaatst.

De tweede zin van de tweede paragraaf herneemt bestaand artikel 4.36, §5 van de Vlaamse Codex Wonen.

Het eerste lid van de derde paragraaf herneemt bepalingen uit bestaand artikel 4.36, §4 van de Vlaamse Codex Wonen. Het tweede lid verduidelijkt dat de erkende woonmaatschappijen vrijwillig afstand kunnen doen van de hun verleende erkenning. In dergelijk geval gelden de gevolgen zoals bepaald in voorgesteld artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen. Deze situatie is een loutere bevestiging van de bestaande interpretatie van de Vlaamse Codex Wonen zoals die vandaag geldt voor sociale huisvestingsmaatschappijen.

Artikel 66

Dit artikel heft het opschrift van hoofdstuk 2 van boek 4, titel 3, "Beheer en werking" op.

Artikel 67

Dit artikel vervangt het bestaande artikel 4.37 VCW.

Deze bepaling is nieuw en bevat de regels met betrekking tot de vaststelling van de werkingsgebieden. Zoals uiteengezet in de algemene toelichting, is één van de kernaspecten van deze hervorming dat voortaan nog slechts één actor per werkingsgebied wordt erkend. Per werkingsgebied zal met andere woorden één woonmaatschappij bevoegd zijn. Woonmaatschappijen zullen hun activiteiten ook moeten beperken tot het werkingsgebied waarvoor zij zijn erkend (zie ook de toelichting bij voorgesteld artikel 4.38). Deze nieuwe regels zijn essentieel om de sociale huurders en kopers, ten dienste van wie de sociale woonmaatschappijen handelen, voortaan één lokaal aanspreekpunt te bieden. Ook wordt een einde gemaakt aan de overlappingsen tussen het werkingsgebied van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren.

De Vlaamse Regering zal deze werkingsgebieden vaststellen. Gelet op de belangrijke regierol van de gemeenten in het sociale woonbeleid en in de toekomstige aansturing van de woonmaatschappijen, heeft de Vlaamse Regering de intentie om voor de eerste vaststelling van de werkingsgebieden het advies van de gemeenten te vragen. De gemeenten zouden tot 31 oktober 2021 advies kunnen geven of zelf een voorstel van samenstelling van werkingsgebied indienen bij de minister die bevoegd is voor Wonen. De Vlaamse Regering zal daarna zo snel mogelijk werkingsgebieden vaststellen.

In het kader van de doelstellingen die met de afbakening van werkingsgebieden en de vorming van woonmaatschappijen worden beoogd, ligt het voor de hand dat een werkingsgebied moet bestaan uit geografisch aaneensluitende gemeenten. Dat komt immers de transparantie van de organisatie van de sociale huisvesting ten goede en het ontbreken ervan kan het behalen van sommige efficiëntiewinsten en schaalvoordelen hinderen. Het is met andere woorden wel de bedoeling dat de eventuele uitzonderingen die hierop door de Vlaamse Regering worden toegestaan, inspelen op deze doelstellingen. De formulering laat ook toe om de Vlaamse Regering een delegatie te geven aan de minister om een uitzondering toe te staan.

De Vlaamse Regering moet niet alle werkingsgebieden tegelijk vaststellen: zij kan, vanaf het ogenblik dat zij over voldoende informatie beschikt vanuit bepaalde gemeenten, bepaalde werkingsgebieden vaststellen, terwijl voor andere werkingsgebieden de vaststelling later kan gebeuren. Het is wel de bedoeling dat, tegen de zomer van 2022, het volledige grondgebied is ingedeeld in werkingsgebieden.

Het spreekt voor zich dat de Vlaamse Regering ook bevoegd is om de werkingsgebieden te wijzigen.

Hoewel slechts één woonmaatschappij per werkingsgebied wordt aangeduid, mogen andere actoren uiteraard nog steeds tegen een gunstig tarief verhuren in dat werkgebied, maar zij zullen daarvoor niet worden gesubsidieerd. Het doel van deze hervorming bestaat er immers in het aantal woonactoren te verminderen met het oog op een verdere schaalvergroting van het sociaal patrimonium per actor (zie hierboven). Artikel 6.1 van de Vlaamse Codex Wonen bakent het toepassingsgebied van de sociale huur af: enkel woonmaatschappijen, gemeenten en OCMW's zijn daartoe nog bevoegd. Het is daarbij op termijn tevens de bedoeling dat het geheel van sociale verhuuractiviteiten (dus ook deze van de gemeenten en de OCMW's) in de woonmaatschappijen wordt geïntegreerd.

Artikel 68

Dit artikel vervangt artikel 4.38 van de Vlaamse Code Wonen.

Dit artikel bepaalt de territoriale afbakening van de activiteiten van de woonmaatschappijen. Deze exclusieve territoriale werking van de woonmaatschappijen is belangrijk om de woonmaatschappijen in staat te stellen ten volle hun loketfunctie ten aanzien van (kandidaat) sociale huurders en (kandidaat) sociale kopers te vervullen.

Paragraaf 1 herneemt bestaand artikel 4.36, § 1, tweede lid 2° van de Vlaamse Codex Wonen. Gelet op de nieuwe bepalingen inzake het werkingsgebied, moet de werkelijke zetel binnen een werkingsgebied waarvoor de woonmaatschappij is erkend, zijn gelegen. De toevoeging "werkelijke" zetel houdt verband met het feit dat het Wetboek van vennootschappen en verenigingen de statutaire zetelleer volgt. Dit decreet legt dus een bijkomende vereiste op: ook de werkelijke zetel van de woonmaatschappij moet zich binnen het werkingsgebied bevinden.

Omdat de werkingsgebieden van sociale huisvestingsmaatschappijen slechts beperkt werden door de grenzen van het Vlaamse Gewest, was het voldoende om te vereisen dat de zetel van de vennootschap in het Vlaams Gewest gelegen was. De achterliggende bedoeling houdt uiteraard verband met de transparantie en de bereikbaarheid van de sociale huisvester, wat ook behouden blijft bij de omvorming tot woonmaatschappijen. Wanneer de Vlaamse Regering uitzonderingen zou toestaan op deze voorwaarde, is het de bedoeling dat daarbij minstens rekening wordt gehouden met deze achterliggende bedoeling. De formulering laat toe om

de Vlaamse Regering een delegatie te geven aan de minister om een uitzondering toe te staan.

De tweede paragraaf bepaalt dat een woonmaatschappij haar activiteiten moet beperken tot haar eigen werkingsgebied. Een woonmaatschappij mag bv. buiten haar werkingsgebied geen sociaal woonpatrimonium huren of verhuren. Ook accessoire activiteiten (bv. bouwen en verhuren van een dienstencentrum in een gebouwencomplex, parkings voor zover dit door de vergunning wordt verplicht, enz.) kan zij in principe enkel binnen haar werkingsgebied(en) uitoefenen. Deze bepaling dient samen te worden gelezen met voorgesteld artikel 4.41 van de Vlaamse Codex Wonen, dat woonmaatschappijen oplegt voldoende actief te zijn in alle gemeenten behorend tot hun werkingsgebied.

De decreetgever wenst het behoud van het bestaande sociaal woonpatrimonium te waarborgen. De verplichting die aan woonmaatschappijen wordt opgelegd om de onroerende goederen die dienstig zijn voor de sociale huisvesting en die binnen hun werkingsgebied zijn gelegen, doch waarvan de rechten worden gehouden door andere woonactoren, over te nemen is dan ook essentieel om het grondrecht inzake behoorlijke huisvesting (zoals gewaarborgd door artikel 23 van de Grondwet) en de continuïteit van de openbare dienst in dit verband te borgen. Er moet immers ten allen prijze worden vermeden dat het sociaal woonpatrimonium zou inkrimpen of dat rechten van de sociale huurders in het gedrang zouden komen. Het is aan de Vlaamse Regering om de voorwaarden te bepalen waaronder deze verplichtingen gelden.

De derde paragraaf bevat twee uitzonderingen op het principe dat de woonmaatschappij geen activiteiten buiten haar werkingsgebied mag ontwikkelen: in geval van samenwerking met andere woonmaatschappijen of in geval de activiteiten een subsidair en accessoir karakter hebben ten dienste van de activiteiten binnen het eigen werkingsgebied. Woonmaatschappijen zullen in werkingsgebied overschrijdende initiatieven kunnen blijven participeren voor bijvoorbeeld gezamenlijke belangenbehartiging (VVH), in het kader van de vorming van aankoopcentrales voor de toepassing van de wet overheidsopdrachten, voor het uitschrijven van raamcontracten, enz.. Altijd in het licht van de maatschappelijke opdracht die hen toegewezen is. De bepaling is ook bedoeld gebiedsoverschrijdende projecten, al dan niet in samenwerking met andere woonmaatschappijen of in het kader van publiek-private samenwerking te faciliteren. Daarbij kan gedacht worden aan grootschalige buurtsaneringsprojecten. Voor de woonmaatschappij die buiten het eigen werkingsgebied optreedt, hebben deze activiteiten enkel een subsidair en accessoir karakter. De grensoverschrijdende activiteiten schragen en ondersteunen de activiteiten in het eigen werkingsgebied. Daarbij staat voor ogen dat bv een deel van de projectinfrastructuur zoals wegen, nutsvoorzieningen, stedenbouwkundig verplicht uit te voeren garageboxen, enz. zich tot een ander werkingsgebied kunnen uitstrekken. De bepaling heeft ten slotte ook tot doel te vermijden dat voor die deelactiviteiten of voor de realisatie van een beperkt gedeelte van de projectwoningen beroep zou moeten worden gedaan op een woonmaatschappij uit het aansluitend werkingsgebied. Het kan nooit de bedoeling zijn dat woonmaatschappijen eigenstandige projecten realiseren buiten het eigen werkingsgebied. In die hoedanigheid zullen ook nieuwe gerealiseerde sociale woningen beheerd worden door de woonmaatschappij die erkend is voor dat werkingsgebied. Zie tevens de toelichting onder voorgesteld artikel 4.46/1 van de Vlaamse Codex Wonen (m.n. inzake de voor de woonmaatschappij toegestane participaties).

De vierde paragraaf heeft betrekking op de overdracht van sociaal woonpatrimonium door andere actoren dan de sociale verhuurkantoren en de sociale huisvestingsmaatschappijen (gemeenten, OCMW's, ...) aan de

woonmaatschappijen. Gemeenten en OCMW's worden uitgesloten van SSI- en FS3-financiering voor gunningen vanaf 1 januari 2023, maar zoals eerder aangehaald worden zij niet verplicht om de onroerende goederen die dienstig zijn voor de sociale huisvesting over te dragen aan een woonmaatschappij. Deze paragraaf bepaalt evenwel dat de woonmaatschappij wel is verplicht om de rechten op sociaal woonpatrimonium die dergelijke actoren haar aanbiedt over te nemen. Dat past in het kader van de doelstelling en de opdracht tot loketfunctie van de woonmaatschappijen.

De vijfde paragraaf voorziet erin dat de Vlaamse Regering subsidies kan toekennen en leningen kan verstrekken aan de woonmaatschappijen voor de in § 2 en § 4 verplicht gestelde overnames.

Het tweede lid machtigt de Vlaamse Regering om bijzondere regels vast te stellen met betrekking tot de overdracht van gesubsidieerde goederen. Deze bepaling is geïnspireerd op de bepaling van het voorgestelde artikel 4.48, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen.

Het derde lid bepaalt dat de overdrachtprijs nooit hoger kan liggen dan de schattingswaarde. Om te vermijden dat discussies over de overdrachtprijs de vorming van woonmaatschappijen verhinderen of vertragen is ook bepaald dat de kostprijs voor de overdracht niet hoger kan liggen dan de niet-afgeschreven netto-boekwaarde (gedefinieerd in het vierde lid). Onder de 'niet-afgeschreven boekwaarde' van het patrimonium dient te worden verstaan de aanschaffingswaarde van de terreinen en gebouwen, verminderd met de desbetreffende afschrijvingen en waardeverminderingen die op deze terreinen en gebouwen zijn toegepast. De aanschaffingswaarde en de afschrijvingen en waardeverminderingen worden bepaald zoals gedefinieerd in de artikels 3:13 tot en met 3:22 en de artikels 3:23 tot en met 3:27 van het KB van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen. Om tot de niet-afgeschreven netto-boekwaarde te komen moeten voormelde bedragen nog verminderd worden met de niet-afgeschreven kapitaalsubsidies. Aangezien het ook de bedoeling is dat eventuele leningen van de VMSW die op het over te dragen vastgoed rusten mee worden overgedragen, bestaat de kostprijs dus uit een deel cash en een deel niet-afgelost kapitaal van de openstaande leningen die voor de realisatie, aanschaffing of behoud van de betrokken terreinen en gebouwen zijn aangegaan. De staat waarop mogelijks beroep wordt gedaan dient recent te zijn, hetgeen betekent dat de inhoud daarvan nog niet mag zijn achterhaald. In de vennootschappen waar een commissaris is aangesteld, ziet de commissaris deze staat na.

Artikel 69

Dit artikel voegt na artikel 4.38 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in, nl. "Hoofdstuk 2. Rechtsvorm en statuten".

Hoofdstuk 2 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen (voorgestelde artikelen 4.39 en 4.39/1) bepaalt de rechtsvorm die de woonmaatschappijen moeten aannemen om te worden erkend, alsook de regels inzake de vaststelling en wijziging van de statuten van de woonmaatschappijen.

Artikel 70

Dit artikel vervangt artikel 4.39 van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 4.39 bepaalt dat woonmaatschappijen de vorm zullen aannemen van een besloten vennootschap.

De tweede zin van het eerste lid herneemt bestaand artikel 4.37, eerste lid, tweede zin van de Vlaamse Codex Wonen, dat weliswaar om technische redenen licht werd aangepast.

Voorts verduidelijkt het tweede lid, voor zoveel als nodig, dat woonmaatschappijen geen schuldenaar zijn in de zin van artikel 1.22, 8° van het Wetboek van Economisch Recht. Die precisering beoogt alle discussie over de vraag of de woonmaatschappijen onder het insolventierecht vallen, uit te sluiten. Ook de sociale huisvestingsmaatschappijen vielen buiten het federale insolventierecht doordat de VCW vandaag bepaalt dat, ondanks het feit dat sociale huisvestingsmaatschappijen een handelsvorm aannemen, dit geen afbreuk doet aan hun burgerlijk karakter (bestaand artikel 4.37, eerste lid Codex Wonen). Het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen werd evenwel in 2018 afgeschaft, zodat de bepaling dient te worden aangepast aan het nieuwe federale recht.

Artikel 71

Dit artikel heft het opschrift van hoofdstuk 3 "Opdrachten", boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen op.

Artikel 72

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.39/1 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Deze bepaling herneemt de regels over de modelstatuten voor woonmaatschappijen. Deze zijn gebaseerd op de huidige bepalingen voor sociale huisvestingsmaatschappijen en worden verder verduidelijkt.

De eerste paragraaf en het eerste lid van de tweede paragraaf hernemen bestaand artikel 4.36, §1, 5° van de Vlaamse Codex Wonen over de vaststelling en de aanneming van de modelstatuten van de woonmaatschappijen. Het tweede lid van paragraaf 2 herneemt bestaand artikel 4.36, § 4 gedeeltelijk en verduidelijkt dat elke statutenwijziging van een woonmaatschappij afhankelijk is van de goedkeuring van de Vlaamse Regering, behoudens de uitzonderingen die de Vlaamse Regering daarop zelf voorziet (zie verder de toelichting bij voorgesteld artikel 4.36 inzake de bevoegdheid). Voor sociale verhuurkantoren geldt vandaag volgende vereiste: "elke statutenwijziging melden aan het door de Vlaamse Regering aangewezen agentschap" (bestaand artikel 4.54, 10° van de Vlaamse Codex Wonen). Nu wordt geopteerd voor de (strengere) goedkeuringsvereiste die ook al is opgelegd aan woonmaatschappijen, wordt deze bepaling overbodig.

De derde paragraaf geeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid om afwijkingen aan de modelstatuten toe te laten. De Vlaamse Regering kan daarbij uiteraard niet afwijken van bepalingen van het decreet (behoudens indien dat uitdrukkelijk wordt toegelaten., s bv.

Artikel 73

Dit artikel voegt na artikel 4.39/1 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "Hoofdstuk 3. Aandelen, aandeelhouders en algemene vergadering van aandeelhouders".

Artikel 74

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.39/2 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Hoofdstuk 3 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen (artikelen 4.39/2 tot 4.39/4) bundelt de bepalingen over de aandelen, de aandeelhouders en de algemene vergadering van woonmaatschappijen.

Voorgesteld artikel 4.39/2 vertaalt de verplichting dat nieuwe woonmaatschappijen uitsluitend publieke aandeelhouders hebben (zie algemene toelichting).

Voor bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen die zich omzetten naar een woonmaatschappij wordt in bijzondere overgangsbepalingen voorzien om rekening te houden met de rechten van de bestaande private aandeelhouders (zie overgangsbepalingen).

Uit paragraaf 1, tweede lid volgt dat de woonmaatschappij enkel aandelen met stemrecht kan uitgeven. Een woonmaatschappij kan dus bv. geen obligaties, winstbewijzen of aandelen zonder stemrecht uitgeven. Een woonmaatschappij mag, voor alle duidelijkheid, dus ook geen andere effecten dan aandelen uitgeven aan "private" actoren, i.e. andere actoren dan in het decreet vermeld. Om die reden wordt doorheen het decreet de term 'effecten' waar nodig veranderd naar 'aandelen'.

De tweede paragraaf stelt vast dat de lokale besturen (waarmee bedoeld gemeenten en OCMW's) steeds over de meerderheid van de stemrechten verbonden aan de aandelen moeten beschikken (dit wil zeggen minstens 50% + 1 stem). Die bepaling geldt voor alle woonmaatschappijen, ook de woonmaatschappijen die een omzetting zijn van de bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen. Deze bepaling beoogt de gemeenten en OCMW's duidelijk de regie te geven over het beleid van de woonmaatschappijen, gelet op de grote sturende rol die zij spelen in het lokale woonbeleid.

Artikel 75

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.39/3 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Deze bepaling verbiedt om de in het Wetboek van vennootschappen en vereniging voorgeschreven aanwezigheids- en meerderheidsvereisten te verstrengen. Ook een aandeelhoudersovereenkomst mag niet afwijken van de wettelijke aanwezigheids- en meerderheidsvereisten.

Artikel 76

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.39/4 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Deze bepaling herneemt bestaand artikel 4.38 van de Vlaamse Codex Wonen, en dient op dezelfde wijze te worden geïnterpreteerd.

Artikel 77

Voegt na artikel 4.39/4 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "Hoofdstuk 4. Bestuur".

Hoofdstuk 4 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen bundelt met de voorgestelde artikelen 4.39/5 en 4.39/6 de bepalingen over het bestuur van woonmaatschappijen.

Artikel 78

Voegt een nieuw artikel 4.39/5 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Voorgesteld artikel 4.39/5 van de Vlaamse Codex Wonen regelt de organisatie van het bestuur van een woonmaatschappij. De eerste paragraaf bepaalt dat een woonmaatschappij collegiaal wordt bestuurd. Dat moet decretaal worden geregeld, nu dit in de besloten vennootschap is toegelaten, maar niet is verplicht, en zelfs niet de standaard is (zie artikel 5:70, §1 WVV). Met de keuze voor een collegiaal bestuursorgaan wordt er voor geopteerd elk lid van het bestuursorgaan van de woonmaatschappijen van nabij te betrekken bij de operationele en strategische keuzes in een woonmaatschappij. Daarmee wordt de bestaande praktijk van collegiale besturen binnen de SHM's voortgezet en verankerd. Op die wijze wordt de medezeggenschap van kleinere aandeelhouders-lokale besturen beschermd zonder dat hiervan statutair van kan worden afgeweken. Het opnemen van een collegiaal bestuursmodel laat toe dat binnen het bestuursorgaan een dagelijks bestuur wordt aangeduid waarbij (enkel) dat dagelijks bestuur en de vertegenwoordiging van de vennootschap, wat dat bestuur aangaat, wordt toevertrouwd aan een of meerdere personen (de bestaande directiecomité's). Daarmee wordt het bestaande bestuursmodel, dat voorzien is in de bestaande modelstatuten, voortgezet (artikelen 6 t/m 9 van de modelstatuten als bijlagen aan het Erkenningenbesluit). Verder bepaalt deze paragraaf dat het mandaat van bestuurder geldt voor een periode van zes jaar, maar wel onbepaald hernieuwbaar is. Ook dit moet decretaal worden geregeld nu de duurtijd van het mandaat van bestuurders in de besloten vennootschap langer en zelfs onbepaald kan zijn (artikel 5:70, §2 WVV). De formulering van deze bepaling werd afgestemd op artikel 7:85, §2 WVV. De hernieuwing van de bestuursmandaten van de woonmaatschappij wordt gekoppeld aan de lokale verkiezingen.

De tweede paragraaf legt de quota vast voor het aantal mandaten waaruit het bestuursorgaan van de woonmaatschappijen mag bestaan. Dit artikel wijzigt artikel 4.36, §1, tweede lid VCW. De bestaande categorieën van maatschappijen zijn achterhaald door de opgelegde minimale schaalgrootte die voorzien was met ingang van 1 januari 2019 in de Vlaamse Wooncode artikel 40, tweede lid, 11° enerzijds, en de samenvoeging van de activiteiten van SHM's en SVK's anderzijds. Omdat verwacht wordt dat de operatie tot een algehele schaalvergroting zal leiden met minder spelers en op een ruimer werkingsgebied, waarvoor de vertegenwoordiging van lokale besturen in de raad van bestuur voldoende evenwichtig moet kunnen gebeuren, wordt een maximum aantal van vijftien bestuursleden mogelijk gemaakt. Dat aantal is geïnspireerd op het maximum aantal bestuursleden dat bij intercommunales mogelijk is (art. 434, §1, tweede lid van het Decreet over het Lokaal Bestuur) en maakt het ook gemakkelijker om de bijkomende vereiste expertise in het bestuursorgaan (n.a.v. de integratie van SVK- en SHM activiteiten) op te nemen.

De derde paragraaf voorziet dat de samenstelling van het bestuursorgaan invulling moet geven aan bekwaamheidsvereisten op het vlak van expertise, diversiteit in competenties en achtergrond. Daartoe kan de Vlaamse regering bekwaamheidsvereisten opleggen voor het collegiaal bestuursorgaan of voor de individuele leden. Het dient te worden benadrukt dat de samenstelling van het bestuursorgaan moet toelaten dat de woonmaatschappijen zowel de opdrachten van de sociale huisvestingsmaatschappijen als deze van de sociale verhuurkantoren ten volle waarnemen.

Maximum twee van de stemgerechtigde leden van het bestuursorgaan kan als onafhankelijk bestuurder zetelen. Er werd voor gekozen dit maximum vast te stellen op twee van de stemgerechtigde leden om, vooral in woonmaatschappijen met een groot werkingsgebied, een evenwichtige vertegenwoordiging van lokale besturen in het bestuursorgaan toe te laten via de invulling van de overige leden.

Voor zover het decreet niet afwijkt van het Bestuursdecreet worden de bepalingen van het Bestuursdecreet waarnaar verwezen wordt, van toepassing verklaard.

Daarbij kan opgemerkt dat - rekening houdend met het suppletief karakter van het wetboek van vennootschappen en verenigingen - de algemene vergadering van de woonmaatschappij bevoegd is voor de aanstelling van de bestuurders, waardoor de algemene vergadering ook bevoegd is voor de aanstelling van de onafhankelijke bestuurders, op voordracht van het bestuursorgaan.

Aanstelling van de onafhankelijke bestuurders kan maar gebeuren nadat voorafgaandelijk eerst de niet-onafhankelijke bestuurders worden aangewezen. Dat onvolledig bestuursorgaan, aangevuld met de onafhankelijke bestuurders uit de vorige bestuursperiode voert een aanwervingsprocedure met open oproep tot kandidaatstelling voor een mandaat van onafhankelijk bestuurder. De onafhankelijke bestuurders worden uit lijsten van twee kandidaten per vacant mandaat door de algemene vergadering aangesteld op voordracht van de niet-onafhankelijke leden van het nieuwe bestuursorgaan.

De onafhankelijke bestuurders kunnen om ernstige redenen op elk ogenblik ontslagen worden door de algemene vergadering al dan niet op voordracht van de raad van bestuur. Daarmee wordt in afwijking van art. III.43 van het Bestuursdecreet het initiatiefrecht voor het ontslag van onafhankelijke bestuurders bij ernstige redenen gevrijwaard. Anders dan in de publieke instellingen vermeld in het Bestuursdecreet, vervult de Vlaamse overheid geen betekenisvolle rol in de bestuursorganen van de woonmaatschappijen, maar wordt hiermee het controlerecht van de aandeelhouders –voornamelijk lokale besturen- gevrijwaard.

Voor de definiëring van het onafhankelijk karakter verwijst het Bestuursdecreet naar het 'Wetboek van vennootschappen'. Het wetboek van vennootschappen en verenigingen verwijst op zijn beurt naar de criteria uit de code voor deugdelijk bestuur die de Koning overeenkomstig art. 3:6,§2, vierde lid WVV aanduidt. De meest actuele versie hiervan betreft de "Belgische corporate governance code 2020" ¹.

De Vlaamse Regering kan de financiële voorwaarden vaststellen waaronder het mandaat van een lid van het bestuursorgaan wordt uitgeoefend. Deze omschrijving refereert naar de terminologie van artikel 2:50 WVV.

De vierde paragraaf voorziet dat het maximum aantal bestuursmandaten kan uitgebreid worden met één bestuurdersmandaat op voordracht van het bestuursorgaan dat voor deze voordracht gebonden is door het 'bindend advies' van de sociale huurders. De Vlaamse regering kan de nadere procedureregels hiertoe uitvaardigen. Het initiatief gaat uit van het bestuursorgaan al dan niet op vraag van de algemene vergadering. Voor bepaalde woonmaatschappijen zal deze bepaling verplicht zijn (zie ook de toelichting bij de overgangsbepalingen).

De vijfde paragraaf voorziet de mogelijkheid voor de woonmaatschappijen hun dagelijks bestuur toe te vertrouwen aan een gelijknamig orgaan, vergelijkbaar met het directiecomité dat voor de inwerkingtreding van dit decreet ook al bestaat in meerdere SHM's.

Om de bestuurbaarheid van de vennootschappen te waarborgen en ontsparing van het aantal te begeven bestuursmandaten te voorkomen wordt ervoor geopteerd de oprichting van een dagelijks bestuur in aanvulling op het bestuursorgaan toe te laten voor de woonmaatschappijen die een werkingsgebied hebben dat het grondgebied vanaf acht gemeenten overspant. Voor de kleinere maatschappijen zal het dagelijks bestuur kunnen waargenomen worden door de directeur, aangevuld met de door hem of het bestuursorgaan aangewezen kaderleden. Voor de activiteiten van de directeur en de kaderleden kunnen geen bijkomende financiële tegemoetkomingen worden verleend. Voor een woonmaatschappij met

een werkingsgebied van 8 tot 15 gemeenten is een dagelijks bestuur mogelijk van maximaal drie personen. Voor woonmaatschappijen met een werkingsgebied vanaf 15 gemeenten is een dagelijks bestuur van 5 personen mogelijk.

De directeur maakt deel uit van het dagelijks bestuur, in samenwerking met de twee of vier andere personen die maximaal hiervan kunnen deel uitmaken. Samen voeren zij het operationeel management van de vennootschap. Voor de categorie met een werkingsgebied vanaf 15 gemeenten, of minstens 5000 sociale huurwoningen in beheer kan dit bestuur worden aangevuld met maximaal 2 mandaten. Deze categorisering verschilt met deze van de samenstelling van het bestuursorgaan uit §2 om grotere maatschappijen wiens werkingsgebied niettemin beperkt is tot enkele gemeenten (of zelfs 1 gemeente) toch de mogelijkheid te bieden een democratisch representatieve vertegenwoordiging te voorzien in functie van de districten of stadswijken.

In afwijking van het WVV maken de leden van het dagelijks bestuur noodzakelijk deel uit van het bestuursorgaan. De oprichting van een dagelijks bestuur en de aanstelling van de leden is de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan (artikel 5:79 WVV). Het bestuursorgaan dat het dagelijks bestuur heeft aangesteld is belast met het toezicht op dit orgaan.

Paragraaf 6 voorziet de mogelijkheid comités op te richten waarvan de leden niet noodzakelijk deel uitmaken van het bestuursorgaan of het dagelijks bestuur en die de bestuursorganen bijstaan in de uitvoering van hun taken. De mandaten van de leden van deze comités kunnen niet worden bezoldigd. Het gaat om comités, voornamelijk bedoeld om lokale besturen uit grote werkingsgebieden voldoende te betrekken in de strategische en operationele keuzes van de woonmaatschappij, steeds onder supervisie van het bestuursorgaan (en/of het dagelijks bestuur) dat eventuele beslissingen van deze comités, al dan niet achteraf, moet bekrachtigen met het oog op hun rechtsgeldige uitvoerbaarheid. De comités hebben bijgevolg nooit autonoom beslissingsrecht, maar hun besluiten vergen altijd goedkeuring of bekrachtiging van het bestuursorgaan

Deze comités werden in het Beheersbesluit ook al vernoemd als "beraadslagende vergadering", nl. "elke samenkomst van een orgaan waarbij beslissingen genomen worden die al dan niet achteraf overeenkomstig het huishoudelijk reglement worden bekrachtigd door het directiecomité of de raad van bestuur en waarvan een verslag wordt opgesteld" (artikel 1.2° Beheersbesluit). In datzelfde artikel 1.2° wordt niet-exhaustief verwezen naar het toewijzingscomité en het aanbestedingscomité.

Vermits de mandaten onbezoldigd zijn, staat het de woonmaatschappijen vrij comités op te richten in functie van de inhoudelijke of gebiedgebonden noodwendigheden.

Paragraaf 7 bepaalt dat de Vlaamse Regering de bevoegdheden, samenstelling en de financiële voorwaarden waaronder het mandaat van lid van het dagelijks bestuur of van de comités bestaande uit leden van het bestuursorgaan of het dagelijks bestuur wordt uitgeoefend, nader kan regelen. De mandaten binnen deze vennootschapsorganen kunnen worden bezoldigd. Voornamelijk wordt hier het auditcomité bedoeld dat geen deel uitmaakt van de beheersorganen, maar dat het bestuursorgaan bijstaat in zijn toezichtfunctie. Dat toezicht bestaat in het controleren van de financiële informatie die moet worden afgewogen tegen de doelstellingen en maatschappelijke opdrachten toegewezen aan de woonmaatschappijen. Controle van de effectiviteit en de efficiëntie van de

operationele activiteiten en naleving van de toepasselijke wetten en reglementen zijn daarbij aan de orde (cfr. artikel 1.3° Beheersbesluit⁵¹).

Artikel 79

Voegt een nieuw artikel 4.39/6 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt bestaand artikel 4.39 van de Vlaamse Codex Wonen, dat de grondslag is voor het huidige Beheersbesluit. Dat besluit regelt onder meer de regels inzake de aanwerving en bezoldigingsvoorwaarden van de directeur en de presentiegelden voor de leden van de organen en comités van sociale huisvestingsmaatschappijen.

Artikel 80

Voegt na artikel 4.39/6 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "hoofdstuk 5. Voorwerp, doel, opdrachten en bevoegdheden".

Hoofdstuk 5 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen (voorgestelde artikelen 4.39/7 tot 4.46/1) bundelt de bepalingen over het voorwerp, doel, de opdrachten en de bevoegdheden van woonmaatschappijen.

Artikel 81

Voegt een nieuw artikel 4.39/7 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Deze bepaling beoogt een invulling te geven aan de door artikel 1:1 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen geboden mogelijkheid om een bijkomend en niet noodzakelijk winstgevend doel aan de vennootschap te geven. Zonder deze bepaling zou dit doel ertoe strekken louter een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel te verschaffen aan haar aandeelhouders. Hierbij kan ook de analogie worden gemaakt met artikel 8:5, § 1, 1° WVV inzake de erkenningsvoorwaarden van de sociale onderneming.

Het tweede lid betreft een verplaatsing (en lichte herformulering) van bestaand artikel 4.40, § 2, Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 82

Dit artikel vervangt artikel 4.40 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt de opdrachten van de woonmaatschappij. Deze bepaling combineert bestaand artikel 4.40, § 1, Vlaamse Codex Wonen, dat de opdrachten van de sociale huisvestingsmaatschappijen omschreef, met de opdrachten van de sociale verhuurkantoren (bestaand artikel 4.55, tweede lid Vlaamse Codex Wonen).

Zo hernemen de bepalingen in het voorgestelde artikel 4.40, 1° tot 3° Vlaamse Codex Wonen, de bepalingen van bestaand artikel 4.40, § 1, eerste lid, 1° tot 3° Vlaamse Codex Wonen. De bepaling in het voorgestelde artikel 4.40, 4° tot 7° Vlaamse Codex Wonen herneemt bestaand artikel 4.55, tweede lid 1° tot 4°

⁵¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 tot bepaling van de nadere regels met betrekking tot de beheeraspecten van sociale huisvestingsmaatschappijen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 oktober 2010 tot vaststelling van de aanvullende voorwaarden en de procedure voor de erkenning als sociale huisvestingsmaatschappij en tot vaststelling van de procedure voor de beoordeling van de prestaties van sociale huisvestingsmaatschappijen

Vlaamse Codex Wonen. In artikel 4.40, 5° en 6° wordt verduidelijkt dat de activiteiten zich toespitsen op de sociale huisvestingssector.

De voorgestelde bepaling onder artikel 4.40, 7° Vlaamse Codex Wonen kadert in de vaststelling dat binnen het werkingsgebied afspraken(kaders) over het lokaal woonbeleid met het lokaal bestuur, andere sociale sectoren en private actoren nodig zullen blijven, met een prominente en beslissende rol voor de lokale besturen (bv. wat betreft de vergunningen). Zo kunnen woonmaatschappijen bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden met het CAW opzetten.

Artikel 83

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.40/1 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Deze bepaling herneemt bestaand artikel 4.36, §1, tweede lid, 10° en derde lid van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 84

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.40/2 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt bestaand artikel 4.40, §1, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 85

Dit artikel vervangt artikel 4.41 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt de verplichting die voor sociale verhuurkantoren reeds gold op basis van bestaand artikel 4.54, tweede lid, 11° van de Vlaamse Codex Wonen voor de woonmaatschappijen.

Artikel 86

Dit artikel heft in boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen het opschrift van hoofdstuk 4 "Bevoegdheden" op.

Artikel 87

Dit artikel vervangt artikel 4.42 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt grotendeels bestaand artikel 4.42 van de Vlaamse Codex Wonen, en verandert enkel de terminologie naar woonmaatschappijen.

Artikel 88

Dit artikel vervangt artikel 4.43 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt grotendeels bestaand artikel 4.43 van de Vlaamse Codex Wonen, en verandert enkel de terminologie naar woonmaatschappijen.

Artikel 89

Dit artikel vervangt artikel 4.44 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt bestaand artikel 4.44 van de Vlaamse Codex Wonen en verandert enkel de terminologie naar woonmaatschappijen.

Artikel 90

Dit artikel vervangt artikel 4.45 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt bestaand artikel 4.45 van de Codex Wonen in §1 en wordt uitgebreid met een tweede paragraaf. De eerste paragraaf wordt terminologisch aangepast.

Artikel 4.45, §1, derde lid, van diezelfde codex bepaalt dat de Vlaamse Regering nadere regelen kan vaststellen voor de onroerende transacties, waaronder de vrijwillige verkoop van sociale huurwoningen.

De invoering van een tweede paragraaf in dit artikel voorziet in de rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens. Artikel 6.3 van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna 'AVG', samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, schrijft voor dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke;
- de types of categorieën van persoonsgegevens;
- de betrokkenen;
- de bewaartermijn;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt.

Die elementen waren tot op heden niet voorzien op decretaal niveau. Dit ontwerpartikel komt daaraan tegemoet.

Het ontwerpartikel preciseert dat er persoonsgegevens worden verwerkt om te kunnen nagaan of er voldaan is aan de voorwaarden om een sociale huurwoning te kunnen aankopen.

De woonmaatschappij is de verwerkingsverantwoordelijke.

Rekening houdend met het decretaal kader zullen de volgende categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt: identificatiegegevens, persoonlijke kenmerken, het rijksregisternummer of het identificatienummer van de sociale zekerheid, gegevens over het onroerend bezit, woningkenmerken en de gezinssamenstelling.

De persoonsgegevens die worden verwerkt, hebben betrekking op de kandidaat-koper en zijn gezinsleden.

De verwerkingsverantwoordelijke zal de persoonsgegevens tien jaar moeten bijhouden, te rekenen vanaf het ondertekenen van de verkoopakte. Hierbij wordt rekening gehouden met de privaatrechtelijke verjaringstermijn van 10 jaar uit artikel 2262bis van het Burgerlijk Wetboek.

Doorgifte van de gegevens is toegestaan voor statistische verwerking aan andere entiteiten van het beleidsdomein Omgeving en aan de toezichthouder om hem desgevallend in staat te stellen zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen conform boek 4, deel 3, van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 91

Dit artikel vervangt artikel 4.46 van de Vlaamse Codex Wonen.

Deze bepaling herneemt bestaand artikel 4.46 van de Codex Wonen, en werd enkel terminologisch aangepast.

Artikel 92

Dit artikel heft in boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen het opschrift van hoofdstuk 5 "Financiering" op.

Artikel 93

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/1 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel bepaalt de voorwaarden waaronder woonmaatschappijen kunnen deelnemen in andere rechtspersonen. Daarover bevat de bestaande Vlaamse Codex Wonen bepalingen in artikel 4.37, derde en vierde lid. Daarnaast golden praktijkregels, die nu worden vertaald in het decreet. Nieuw is de vereiste dat de woonmaatschappijen de goedkeuring nodig hebben van de Vlaamse Regering om in andere rechtspersonen te participeren. Deze bepaling geldt niet alleen om belangen te nemen in bestaande rechtspersonen, maar ook in geval van de oprichting van een nieuwe rechtspersoon. Die voorafgaande goedkeuring is noodzakelijk omwille van de hoge risico's die met het nemen van participaties kunnen gepaard gaan en die het met sociale huisvestingsmiddelen opgebouwde vermogen kunnen aantasten. Het spreekt vanzelf dat woonmaatschappijen geen participatie kunnen nemen in andere woonmaatschappijen. Dat volgt immers uit voorgesteld artikel 4.39/2.

Indien de participatie een gebiedsoverschrijdend karakter heeft, moet bovendien rekening worden gehouden met de voorwaarden van het voorgestelde artikel 4.38 van de Vlaamse Codex Wonen. Een woonmaatschappij die overeenkomstig voorgesteld artikel 4.46/1 een belang neemt in een rechtspersoon met werkelijke of statutaire zetel buiten het werkingsgebied waarvoor zij erkend is, ontwikkelt daardoor geen per se verboden werkingsgebiedoverschrijdende activiteiten. Dergelijke participatie nemen is toegelaten indien dat kan worden ingepast in de eerder geschetste voorwaarden voor werkingsgebied-overschrijdende activiteiten. Als voorbeelden van gebiedsoverschrijdende participaties kan bv. worden verwezen naar samenwerking die niet aan een werkingsgebied is gebonden is (bv. ASTER, de eventuele participatie van de woonmaatschappij in een belangenorganisatie (zoals VVH of Europese belangenorganisaties, de participatie in een aankoopcentrale van alle of een aantal woonmaatschappijen, samenwerkingsakkoorden tussen sociale organisaties, CAW's, enz. Uiteraard moet ook steeds voldaan zijn aan de voorwaarden van voorgesteld artikel 4.46/1 van de Vlaamse Codex Wonen).

Het tweede en derde lid van het bestaande artikel 4.27 van de Vlaamse Codex Wonen werden niet hernomen. De machtiging van de Vlaamse Regering om de voorwaarden vast te stellen waaronder woonmaatschappijen rechtstreeks of onrechtstreeks een belang kunnen nemen in andere sociale woonorganisaties, vennootschappen die zijn erkend bij of krachtens deze Codex, of verzekeringstussenpersonen als vermeld in artikel 5, 20°, van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, is immers overbodig, nu voortaan altijd een voorafgaande goedkeuring van de Vlaamse Regering vereist is om een participatie te nemen.

Om op passende wijze toezicht te houden over de participaties van de woonmaatschappijen, voorziet de tweede paragraaf in een rapporteringsverplichting van het bestuursorgaan in het jaarverslag.

De derde paragraaf herneemt de verplichting uit bestaand artikel 4.37, vijfde lid van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 94

Dit artikel voegt na artikel 4.46/1 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: “hoofdstuk 6. Vermogen van de woonmaatschappij en instandhouding ervan”.

Het nieuwe hoofdstuk 6 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen (voorgestelde artikelen 4.46/2 tot 4.46/4) bundelt de bepalingen over het vermogen van woonmaatschappijen en de instandhouding ervan.

Artikel 95

Dit artikel voegt artikel 4.46/2 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Voorgesteld artikel 4.46/2 van de Vlaamse Codex Wonen voorziet in de verplichting om tegen 1 januari 2024 een minimale schaalgrootte van 1000 sociale huurwoningen in beheer te hebben. Er bestond in het bestaande artikel 4.36, §2, 11° van de Vlaamse Codex Wonen al een dergelijke verplichting die gepaard ging met een aantal overgangsbepalingen. Door als uiterste datum voor het bereiken van de minimale schaalgrootte 1 januari 2024 te nemen, wordt de termijn gealigneerd op de overgangsregel voor bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen op grond van het bestaande artikel 4.36, §2, eerste lid van de Vlaamse Codex Wonen. Indien een woonmaatschappij vóór deze datum aan deze vereiste voldoet, moet zij daaraan uiteraard vanaf dan blijvend voldoen. De berekeningswijze van het aantal sociale woningen die de woonmaatschappij in beheer heeft, is een herneming van de tweede en derde zin van het bestaande artikel 4.36, §1, vierde lid van de Vlaamse Codex Wonen. Om te vermijden dat de bestaande erkenningsvoorwaarde rond minimale schaalgrootte voor sociale huisvestingsmaatschappijen zou verzwakt worden (en dus afbreuk zou worden gedaan aan eerdere maatregelen ter verhoging van de performantie), mag bij de berekening van het aantal woningen in beheer geen rekening gehouden worden met de woningen in huur genomen op de private huurmarkt met het oog op onderverhuring overeenkomstig de reglementering inzake het sociaal huurstelsel.

Artikel 96

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/3 van de Vlaamse Codex Wonen in.

De bepalingen onder 1°, 2°, 3° en 4° verduidelijken de beperkingen van de vermogensvoordelen die worden toegekend aan de aandeelhouders van woonmaatschappijen. Deze bepalingen beogen een verstrenging van het gemene vennootschapsrecht die het WVV toelaat, met als enige bedoeling om een status quo te behouden met de bescherming tegen winstnemingen die de rechtsvorm van een vennootschap met sociaal oogmerk biedt.

De bepaling onder 1° preciseert het maximale vermogensvoordeel dat mag worden uitgekeerd aan de aandeelhouders van de woonmaatschappij. Deze vereiste gold reeds voor sociale huisvestingsmaatschappijen overeenkomstig artikel 661, eerste lid, 5° W.Venn. en geldt vandaag nog voor sociale ondernemingen op grond van artikel 6, §1, 7° van het koninklijk besluit van 28 juni 2019 tot vaststelling van de voorwaarden van de erkenning als landbouwonderneming en als sociale onderneming.

De bepaling onder 2° verduidelijkt verder dat de uitkering van vermogensvoordelen bovendien slechts is toegelaten na bepaling van een bedrag dat de vennootschap voorbehoudt aan projecten of bestemmingen die nodig of dienstig zijn tot verwezenlijking van haar voorwerp. Een gelijkaardige verplichting geldt voor vennootschappen die willen worden erkend als sociale onderneming (zie artikel 6, § 1, 6° van het koninklijk besluit van 28 juni 2019 tot vaststelling van de

voorwaarden van de erkenning als landbouwonderneming en als sociale onderneming). De opname van deze verplichting schrijft zich dus in in de beoogde continuïteit inzake de beperking van de vermogensvoordelen die kunnen worden toegekend aan aandeelhouders van woonmaatschappijen.

De bepaling onder punt 3° verduidelijkt dat in geval van uittreding of uitsluiting, de uitgetreden of uitgesloten aandeelhouder maximaal recht heeft op het bedrag van de uitkering in geval van ontbinding (nl. maximaal de waarde van zijn werkelijke gestorte en nog niet terugbetaalde inbreng in het vermogen van de vennootschap, zoals geboekt op het ogenblik van de inbreng). Eenzelfde uitkeringsbeperking geldt voor sociale ondernemingen op grond van artikel 6, §1, 6° van het koninklijk besluit van 28 juni 2019 tot vaststelling van de voorwaarden van de erkenning als landbouwonderneming en als sociale onderneming.

De "nominale waarde" van de inbreng verwijst naar de historische waarde van de inbreng. De eventuele aanwas die in tussentijd zou hebben plaatsgevonden, komt ten goede van de vennootschap.

Deze bepaling geldt zowel bij de uittreding of uitsluiting lastens het vennootschapsvermogen, wat nu in de BV mogelijk is onder het WVV (art. 5:154 e.v. WVV) als bij de uittreding of uitsluiting ten gevolge van een geschillenregeling (wat uitdrukkelijk is toegelaten overeenkomstig art. 2:67, tweede lid en art. 2:69, tweede lid WVV). Aldus wordt vermeden dat aandeelhouders bewust een geschil creëren om via een geschillenregeling een hogere waarde te krijgen dan waarop zij aanspraak kan maken bij toepassing van de "gewone" uittredingsregeling. De bepalingen die toepassing vinden in geval van een geschillenregeling zullen worden opgenomen in de modelstatuten, zodat de rechter in geval van geschillenregeling door deze regels is gebonden. De formulering zal toelaten dat, in geval van geschillenregeling, de rechter in voorkomend geval zou rekening houden met fouten van de tegenpartij, en daarbij, omdat de netto-actiefwaarde ten gevolge van die fouten niet langer de terugbetaling aan de aandeelhouder zijn historische inbrengwaarde (onder aftrek van de reeds gedane terugbetalingen), waarborgt, een prijstoelage vast te stellen die dat resultaat wel bereikt.

De bepaling onder 4° herneemt de bepaling die voor de sociale huisvestingsmaatschappijen gold krachtens artikel 661, 9° van het Wetboek van vennootschappen en de verplichting om de vorm aan te nemen van een VSO. De formulering ervan werd aangepast aan de afschaffing van het kapitaalbegrip in de BV.

Voor het overige is de formulering inzake de terugbetaling aan de aandeelhouders ("de nominale waarde van hun werkelijke gestorte en nog niet terugbetaalde inbreng in het vermogen van de vennootschap zoals geboekt op het ogenblik van de inbreng") een – voor het overige ongewijzigde explicitering van wat geldt onder het gemeen vennootschapsrecht, die werd doorgetrokken naar de andere gevallen van uittreding of uitsluiting. Ook in het gemene vennootschapsrecht geldt de regel dat, in de context van een sociale onderneming (voorheen een vennootschap met sociaal oogmerk) dat de terugbetaling van de aandeelhouders enkel betrekking heeft op de "historische" (nog niet terugbetaalde) inbrengwaarde. Tot slot werd de bestaande bepaling van artikel 4.53, eerste lid van de Vlaamse Codex Wonen, die hierbij aansluit, in deze bepaling geïntegreerd. De overeenstemmende zinssnede van bestaand artikel 4.53, eerste lid van de Vlaamse Codex Wonen wordt weggelaten.

Bij de berekening van de "nominale waarde van zijn werkelijke gestorte en nog niet terugbetaalde inbreng in het vermogen van de woonmaatschappij, zoals geboekt op het ogenblik van de inbreng" wordt – eveneens conform het gemene vennootschapsrecht - geen rekening gehouden met muntontwaarding. Dit

betekent voor de historische aandeelhouders dat ze enkel de nominale waarde van hun inbreng terugkrijgen. De aandeelhouders kunnen bij de omvorming naar de BV niet beslissen om hun historische inbreng te herevalueren op basis van het reële vermogen van de vennootschap.

Artikel 97

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/4 van de Vlaamse Codex Wonen in.

De eerste zin van dit artikel herneemt de bepaling onder het bestaande artikel 4.36, §1, tweede lid, 8° van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat het woord "vennootschap" wordt vervangen door "woonmaatschappij". De tweede zin herneemt het laatste deel van de eerste zin van het bestaande artikel 4.36, paragraaf 4 Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 98

Dit artikel voegt na artikel 4.64/4 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "Hoofdstuk 7. Interne en externe controle, toezicht, rekeningstelsel en rapportering".

Het nieuwe hoofdstuk 7 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen, met de voorgestelde artikelen 4.46/5 tot 4.46 bundelt de bepalingen die betrekking hebben op de interne en externe controle, toezicht en rapportering op de woonmaatschappij. Deze bepalingen doen geen afbreuk aan de bestaande bepalingen van de Codex Wonen met betrekking tot de toezichthouder.

Artikel 99

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/5 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt het bestaande artikel 4.36, §1, tweede lid, 6° van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat het woord "vennootschap" wordt vervangen door "woonmaatschappij".

Artikel 100

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/6 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt het bestaande artikel 4.36, §1, tweede lid, 7° van de Vlaamse Codex Wonen. De toevoeging "De Vlaamse Regering kan de modaliteiten van de interne controle bepalen" leidt tot de afstemming met de tekst van het bestaande artikel 4.54, tweede lid, 8° van de Vlaamse Codex Wonen dat gold voor sociale verhuurkantoren. Ook voor sociale huisvestingsmaatschappijen heeft de Vlaamse Regering bijkomende regels ingevoerd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 tot bepaling van de nadere regels met betrekking tot de beheeraspecten van sociale huisvestingsmaatschappijen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 22 oktober 2010 tot vaststelling van de aanvullende voorwaarden en de procedure voor de erkenning als sociale huisvestingsmaatschappij en tot vaststelling van de procedure voor de beoordeling van de prestaties van sociale huisvestingsmaatschappijen.

Artikel 101

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/7 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt de verplichting die voor sociale huisvestingsmaatschappijen voortvloeide uit artikel 661, eerste lid, 6° W.Venn. en de verplichting om de vorm aan te nemen van een vennootschap met sociaal oogmerk.

Artikel 102

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/8 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt gedeeltelijk het bestaand artikel 4.36, §4 van de Vlaamse Codex Wonen. De verbintenis om zich door de aanname van de statuten het toezicht zoals geregeld in de Codex Wonen en zijn uitvoeringsbesluiten na te leven werd uitgebreid naar de aandeelhouders van de woonmaatschappij.

Artikel 103

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/9 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt bestaand artikel 4.36, §1, tweede lid, 12° van de Vlaamse Codex Wonen met dien verstande dat het woord "vennootschap" wordt vervangen door "woonmaatschappij".

Artikel 104

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/10 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt bestaand artikel 4.36, §1, tweede lid, 13° van de Vlaamse Codex Wonen met dien verstande dat het woord "vennootschap" wordt vervangen door "woonmaatschappij".

Artikel 105

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.46/11 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Woonmaatschappijen zijn op grond van het voorgestelde artikel [4.39] van de Codex Wonen reeds onderworpen aan de boekhoudregels van het koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen. Dit voorgesteld artikel 4.46/11 herneemt een gedeelte van het bestaand artikel 4.39 van de Vlaamse Codex Wonen en geeft een rechtsbasis voor de Vlaamse Regering om bijkomende regels inzake het rekeningstelsel van woonmaatschappijen vast te stellen.

Artikel 106

Dit artikel vervangt artikel 4.47 van de Vlaamse Codex Wonen.

Dit artikel herneemt bestaand artikel 4.36, §1, tweede lid, 14° van de Vlaamse Codex Wonen met dien verstande dat het woord "vennootschap" wordt vervangen door "woonmaatschappij".

Artikel 107

Dit artikel voegt na artikel 4.47 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "Hoofdstuk 8. Financiering".

Hoofdstuk 8 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen, met de artikelen voorgestelde artikelen 4.48 tot 4.50 is de hernummerde versie van het hoofdstuk 5 "financiering" van die titel bundelt de bepalingen over de overheidsfinanciering van de woonmaatschappijen.

Artikel 108

Dit artikel vervangt artikel 4.48 van de Vlaamse Codex Wonen.

Het bestaande artikel 4.48 van de Vlaamse Codex Wonen wordt niet hernomen omdat er in de praktijk geen uitvoering aan werd gegeven.

Het voorgestelde artikel 4.48 van de Vlaamse Codex Wonen herneemt derhalve het bestaande artikel 4.49 van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat "sociale huisvestingsmaatschappij" in het artikel telkens wordt vervangen door "woonmaatschappij".

Het derde lid heeft tot doel de decretale grondslag voor de subsidies aan sociale verhuurkantoren (bestaand artikel 4.56 van de Vlaamse Codex Wonen) te hernemen, maar binnen de nieuwe context van woonmaatschappijen.

Artikel 109

Dit artikel vervangt artikel 4.49 van de Vlaamse Codex Wonen.

Dit artikel voorziet in een rechtsgrond voor de Vlaamse Regering om een subsidie te verlenen indien woonmaatschappijen vrijwillig een beroep doen op externe bijstand. Artikel 4.51, eerste lid, 2° van de Vlaamse Codex Wonen (zowel in het bestaande als het voorgestelde artikel) voorziet al in een gelijkaardige rechtsgrond voor het geval de externe bijstand als sanctie wordt opgelegd. Met het voorgestelde artikel 4.49 wordt vermeden dat woonmaatschappijen een beroep op (veelal dure) externe ondersteuning zouden uitstellen totdat de Vlaamse Regering daartoe zelf het initiatief neemt onder de vorm van een sanctie.

Artikel 110

Dit artikel vervangt artikel 4.50 van de Vlaamse Codex Wonen.

Dit artikel herneemt het bestaande artikel 4.50 van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat de verwijzing naar boek XI van het Wetboek van vennootschappen wordt aangepast in functie van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

Artikel 111

Dit artikel heft in boek 4, deel 1, Titel 3 VCW het opschrift "Hoofdstuk 6. Sancties" op.

Artikel 112

Dit artikel voegt na artikel 4.50 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "hoofdstuk 9. Sancties".

Hoofdstuk 9 van boek 4, deel 1, titel 3 van de Codex Wonen (voorgestelde artikelen 4.51 tot 4.53) is de hernummerde versie van het bestaande hoofdstuk 6 van de Codex Wonen en bundelt de bepalingen over mogelijke sancties tegen woonmaatschappijen.

Artikel 113

Dit artikel vervangt artikel 4.51 van de Vlaamse Codex Wonen.

Het voorgestelde artikel 4.51 herneemt het bestaande artikel 4.51 van de Vlaamse Codex Wonen, waaraan de volgende aanpassingen werden aangebracht.

Niet voldoen aan de erkenningsvoorwaarden wordt toegevoegd als reden voor sancties onder het eerste en het- tweede lid, naar analogie met wat het bestaande artikel 4.57 van de Vlaamse Codex Wonen bepaalde voor sociale verhuurkantoren. Ook voor woonmaatschappijen is het maar logisch dat de niet-naleving van de erkenningsvoorwaarden tot een sanctie kan leiden.

In de bepaling onder 3° wordt "bestuurder" vervangen door "mandataris ad hoc" om te verduidelijken de mandataris niet noodzakelijk een bestuurder van de woonmaatschappij moet zijn. Daarnaast wordt in 3° verduidelijkt dat de betrokken woonmaatschappij de mandataris ad hoc moet vergoeden voor de geleverde prestaties.

De sanctie opgenomen in 7° herneemt de sanctie uit het bestaande artikel 4.57, eerste lid, 5° van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat de sanctie wordt aangepast in functie van de territoriale exclusiviteit van een woonmaatschappij in haar werkingsgebied.

De sanctie opgenomen in 8° herneemt de sanctie uit het bestaande artikel 4.57, eerste lid, 6° van de Vlaamse Codex Wonen.

In het tweede lid wordt verduidelijkt dat de sancties geen afbreuk doen aan de eventuele persoonlijke en hoofdelijke aansprakelijkheid van oprichters, aandeelhouders en bestuurders.

Tot slot wordt de verwijzing naar "sociale huisvestingsmaatschappij" in het hele artikel telkens vervangen door "woonmaatschappij" en wordt de tekst op een aantal louter tekstuele punten aangepast.

Artikel 114

Dit artikel vervangt artikel 4.52 van de Vlaamse Codex Wonen.

Dit artikel herneemt het bestaande artikel 4.52 van de Vlaamse Codex Wonen waarbij enkel de term sociale huisvestingsmaatschappij wordt vervangen door de term woonmaatschappij. De uittredende vennoten van de woonmaatschappij krijgen hun deelbewijzen en aandelen terugbetaald, tegen de waarde die ze op grond van de statuten zouden hebben als hun vennootschap ontbonden was. Overeenkomstig het voorgestelde artikel 4.46/3, 4°) van de Vlaamse Codex Wonen zal deze waarde overeenstemmen met de historische waarde van de inbreng van de uittredende vennoot.

Artikel 115

Dit artikel vervangt artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen.

Dit artikel herneemt het bestaande artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen. Het artikel verduidelijkt dat de intrekking van haar erkenning als woonmaatschappij van rechtswege de ontbinding van de vennootschap tot gevolg heeft. De vermogensrechtelijke gevolgen van de ontbinding worden verplaatst naar het voorgestelde artikel 4.46/3, 4°) van de Vlaamse Codex Wonen. De erkenning als woonmaatschappij is een eenzijdige rechtshandeling die enkel het Vlaamse Gewest kan beëindigen.

Artikel 116

Dit artikel voegt na artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen een nieuw opschrift in: "Hoofdstuk 10. Diverse bepalingen".

Een aantal bepalingen die in de bestaande tekst van de Vlaamse Codex Wonen niet onder de betrokken titels van de hoofdstukken pasten waarin zij stonden, werden verzameld in een nieuw hoofdstuk 7 "diverse bepalingen" van boek 4, deel 1, titel 3 van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 117

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.53/1 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Het voorgestelde artikel 4.53/1 herneemt het bestaande artikel 4.41 van de Codex Wonen, met dien verstande dat om de leesbaarheid te verbeteren de volgorde van de leden werd gewijzigd en dat de naam van het fonds wordt aangepast naar "Vlaams Financieringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant", in overeenstemming met artikel 10 van het decreet van 31 januari 2014 betreffende de opdracht van de bevoegdheid inzake het voeren van een specifiek grond- en woonbeleid en een specifiek welzijns- en gezondheidsinfrastructuurbeleid voor Vlaams-Brabant aan de Provincie Vlaams-Brabant.

Artikel 118

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.53/2 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt het vierde en vijfde lid van het bestaande artikel 4.55 van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat de verwijzing naar bestaand artikel 4.55, tweede lid, 1° wordt vervangen door een verwijzing naar voorgesteld artikel 4.40, 1° en 4° en dat de verwijzing naar bestaand artikel 4.58 wordt vervangen door een verwijzing naar voorgesteld artikel 4.56 gelet op de nieuwe inhoud van deze bepalingen.

Artikel 119

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.53/3 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt het bestaande artikel 4.58 van de Vlaamse Codex Wonen, met dien verstande dat het bestaande artikel 4.58, §1, tweede lid, 2°, a) niet werd hernomen omdat woonmaatschappijen van rechtswege worden ontbonden indien hun erkenning wordt ingetrokken. De verwijzing naar de aanvraag van het faillissement uit het bestaande artikel 4.58, §1, tweede lid, 2°, b) werd geschrapt omdat woonmaatschappijen op grond van het voorgestelde artikel 4.39, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van de regels inzake faillissement.

Artikel 120

Dit artikel voegt een nieuw artikel 4.53/4 van de Vlaamse Codex Wonen in.

Dit artikel herneemt de subsidiemogelijkheden van vzw Huurpunt voor de Vlaamse Regering. De bepalingen worden aangepast aan de integratiebeweging van de SVK-activiteiten in de woonmaatschappijen, zoals voorzien in dit decreetontwerp.

Artikel 121

Dit artikel voorziet een terminologische wijziging.

Artikel 122 en 123

In artikel 122 wordt een terminologische aanpassing doorgevoerd onder punt 1°. Deze artikelen kennen aan de toezichthouder extra bevoegdheden toe. Ten eerste zorgt de toevoeging van de woorden "artikel 4.1/1" in artikel 4.79 ervoor dat de toezichthouder de ter beschikking zijnde maatregelen van de schorsing en de vernietiging kan toepassen wanneer een gemeente de herinvesteringsverplichting niet naleeft.

Ten tweede voorziet artikel 123 in de bevoegdheid voor de toezichthouder om een administratieve geldboete op te leggen wanneer deze vaststelt dat een gemeente niet binnen de vooropgestelde termijn aan de herinvesteringsverplichting heeft voldaan. Momenteel heeft de toezichthouder volgens artikel 4.89, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 enkel de bevoegdheid om een administratieve geldboete op te leggen wanneer een gemeente de uitoefening van het toezicht verhindert. Die bevoegdheid wordt nu uitgebreid. De boete kan worden opgelegd per woning waarvoor niet aan de herinvesteringsverplichting werd voldaan. Het bedrag ervan wordt niet op decretaal niveau vastgelegd maar -zoals gangbaar voor alle vastgestelde inbreuken- bepaald op basis van de ernst van de inbreuk.

Artikel 124

In dit artikel wordt een titel 5 toegevoegd aan deel 1 van boek 5 wegens de opname van het fonds voor de Wooninspectie in de Vlaamse Codex Wonen. Dit komt te staan bij de andere fondsen in de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 125

Voorziet in een terminologische aanpassing van artikel 5.15 van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 126

Met dit artikel wordt het fonds voor de Wooninspectie in de VCW opgenomen. Op dit moment is dit nog terug te vinden in artikel 19 van het programmadecreet van 29 juni 2007, waar het wat verloren staat.

In dit fonds worden de inkomsten verzameld van de procedures die betrekking hebben op de strafrechtelijke procedure op vlak van woningkwaliteit en de procedures die gevoerd worden door de toezichthouder voor de sociale huisvesting. De uitgaven mogen ook enkel gebruikt worden voor handhaving en toezicht in het kader van deze procedures.

De tekst van artikel 19 van het programmadecreet wordt overgenomen (met uitzondering van de verwijzingen naar het herstelfonds) en aangevuld zodat ook de inkomsten van de procedure van bestuurlijke beboeting op basis van het KBH in het fonds terecht zullen komen.

Artikel 127

In artikel 5.24 van de Vlaamse Codex Wonen wordt aangegeven dat infrastructuurwerken alleen gesubsidieerd kunnen worden als ze samen met de grond waarin of waarop ze worden uitgevoerd, binnen de termijn die door de Vlaamse regering wordt bepaald, overgedragen worden aan de gemeente om in het gemeentelijk openbare domein te worden opgenomen. De overdracht naar het gemeentelijk openbaar domein van de gesubsidieerde of ten laste genomen infrastructuur is dus een ondubbelzinnige en afdwingbare subsidievoorwaarde die ook al van toepassing was in de Huisvestingscode. Momenteel zien we echter een trend waarbij gemeenten het beheer en onderhoud van hun rioleringen in handen geven van een rioolbeheerder. Het in beheer geven van rioleringen aan een

rioolbeheerder is geen probleem en in overeenstemming met de huidige regelgeving. Maar in bepaalde gevallen schrijft de overeenkomst die tussen de rioolbeheerder en de gemeente wordt afgesloten voor dat de riolering ook moet worden overgedragen aan de rioolbeheerder. Dit houdt dus eigenlijk in dat deze rioleringen niet kunnen worden gesubsidieerd en dat de sociale huisvestingsmaatschappij hiervan het slachtoffer wordt omdat ze zelf zullen moeten instaan voor deze kosten. Om hier aan tegemoet te komen wordt bijkomend aangegeven dat de infrastructuurwerken ook kunnen worden overgeheveld aan een door de gemeente aangewezen rioolbeheerder die instaat voor het beheer en onderhoud en van de rioleringen in de gemeente. De initiatiefnemer voegt de overeenkomst tussen de gemeente en rioolbeheerder bij de subsidieaanvraag. Met deze aanpassing kan een initiatiefnemer waarbij de riolering wordt overgedragen aan een rioolbeheerder toch in aanmerking komen voor infrastructuursubsidies.

Verder wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om in het eerste lid een technische correctie door te voeren. Meer bepaald werd met het decreet van 28 april 2017 houdende de invoering van begeleidende maatregelen ter bevordering van de performante werking van de sociale woonorganisaties de subsidiabele verrichting "aanpassingswerken aan de woonomgeving" uit de Vlaamse Wooncode geschrapt. In de artikelsgewijze bespreking daarbij werd aangegeven dat men voor die werken moet terugvallen op de verrichting "infrastructuurwerken". In artikel 5.24 van de Vlaamse Codex Wonen is deze verrichting echter nog blijven staan. Dit wordt hier rechtgezet.

Artikel 128 tot en met artikel 130

Met deze artikelen worden terminologische aanpassingen doorgevoerd in respectievelijk artikel 5.26, §1, 1°, artikel 5.29 §3, eerste, tweede en vierde lid, en artikel 5.34, 1° van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 131 tot en met 134

Met deze artikelen worden terminologische aanpassingen doorgevoerd ten gevolge van de invoering van woonmaatschappijen.

Artikel 135

Met dit artikel wordt, met het oog op een geografische spreiding van het sociale huuraanbod, voorgesteld om het gebruik van sociale woonbeleidsconvenanten te beperken tot gemeenten waar de procentuele verhouding tussen het aantal gerealiseerde plus geplande sociale huurwoningen ten opzichte van het aantal huishoudens niet meer dan 15% bedraagt.

Het Vlaams Gewest wil het sociaal woonaanbod versneld uitbreiden en geografisch spreiden. Elke gemeente kreeg daarom een bindend sociaal objectief (BSO) opgelegd. Het BSO is de rechtsplicht voor de gemeente om de opgelegde doelstelling op het vlak van bijkomende sociale huurwoningen te realiseren in de periode 2009-2025.

Gemeenten die het deelobjectief huur uit het BSO bereikten of dit zullen bereiken bij realisatie van het geplande sociaal huuraanbod dat op de meerjarenplanning en korte termijnplanning staat, kunnen een sociaal woonbeleidsconvenant afsluiten met het Vlaams Gewest.

Artikel 136

Voegt een terminologische aanpassing door in artikel 5.55, 5° van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 137

Boek 5, deel 4, titel 1, van de Vlaamse Codex Wonen voorziet dat woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden onder bepaalde voorwaarden een bijzondere sociale lening kunnen aangaan. De bijzondere sociale lening is bedoeld om woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden te ondersteunen in het verwerven, behouden, renoveren, verbeteren of aanpassen van een woning. Woonbehoeftigheid wordt gedefinieerd als verkerend in een feitelijke economische en maatschappelijke situatie waarin een behoorlijke huisvesting slechts kan worden verworven of behouden met extra of omvattende steun (artikel 1.3, §1, eerste lid, 67°). De Vlaamse Regering is gemachtigd om de criteria voor de evaluatie van die feitelijke situatie te bepalen en stelt daarbij de inkomensgrenzen in verhouding tot de gezinssamenstelling vast (artikel 1.3, §2). Daarnaast is de Vlaamse Regering ook gemachtigd om criteria vast te stellen op grond waarvan personen kunnen worden erkend als personen met een handicap (artikel 1.3, §3).

Specifiek voor de lening, is de Vlaamse Regering bovendien gemachtigd om de voorwaarden daartoe uit te werken. Zij bepaalt ook de berekeningswijze van de sociale interestvoeten en de voorwaarden voor de periodieke herziening van die interestvoet. De interestvoet en de herziening ervan moeten volgens artikel 5.65 gekoppeld zijn aan het inkomen. Tot slot voorziet artikel 5.66, tweede lid, dat Vlaamse Regering een extra interestvermindering kan bepalen die in verhouding staat tot de gezinsgrootte.

Dit decretaal kader rond de bijzondere sociale leningen vormt de basis voor de verwerking van persoonsgegevens en moet daarom in overeenstemming zijn met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Artikel 6.3 van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna 'AVG', samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, schrijft voor dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke;
- de types of categorieën van persoonsgegevens;
- de betrokkenen;
- de bewaartermijn;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt.

Die elementen waren tot op heden niet voorzien op decretaal niveau. Dit ontwerpartikel komt daaraan tegemoet.

Het ontwerpartikel preciseert dat er persoonsgegevens worden verwerkt om te kunnen nagaan of er voldaan is aan de voorwaarden om een bijzondere sociale lening te kunnen verstrekken.

De verwerkingsverantwoordelijke is die entiteit die door artikel 5.65 van de Vlaamse Codex Wonen is aangeduid om de bijzondere sociale leningen te verstrekken.

Rekening houdend met het decretaal kader zullen de volgende categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt: identificatiegegevens, persoonlijke kenmerken, het rijksregisternummer of het identificatienummer van de sociale zekerheid, financiële bijzonderheden, beroep en betrekking, gegevens over het onroerend bezit, woningkenmerken, de gezinssamenstelling en informatie over de lichamelijke en psychische gezondheid. Die laatste categorie vormt een bijzondere categorie van persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 van de algemene verordening gegevensbescherming. Die verwerking is overeenkomstig artikel 9.2, g), van de voormelde verordening noodzakelijk gelet op het zwaarwegend

algemeen belang om het recht op wonen te realiseren, gecombineerd met de woonbehoefte van de betrokkenen.

De persoonsgegevens die worden verwerkt, hebben betrekking op de aanvrager en nadien de ontlener, evenals van de personen ten laste.

De instantie die instaat voor het verstrekken van de lening zal de persoonsgegevens tien jaar moeten bijhouden, te rekenen vanaf het einde van de leningsovereenkomst.

Doorgifte van de gegevens is toegestaan voor statistische verwerking aan andere entiteiten van het beleidsdomein Omgeving en aan de kredietbemiddelaars die conform artikel 4.44 van de Vlaamse Codex Wonen kunnen worden erkend. Doorgifte is desgevallend ook mogelijk aan de toezichthouder om hem desgevallend in staat te stellen zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen conform boek 4, deel 3, van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 138

Boek 5, deel 4, titel 2, van de Vlaamse Codex Wonen voorziet dat woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden onder bepaalde voorwaarden een renteloze huurwaarborglening kunnen aangaan. Woonbehoefte wordt gedefinieerd als verkerend in een feitelijke economische en maatschappelijke situatie waarin een behoorlijke huisvesting slechts kan worden verworven of behouden met extra of omvattende steun (artikel 1.3, §1, eerste lid, 67°). De Vlaamse Regering is gemachtigd om de criteria voor de evaluatie van die feitelijke situatie te bepalen en stelt daarbij de inkomensgrenzen in verhouding tot de gezinssamenstelling vast (artikel 1.3, §2). Daarnaast is de Vlaamse Regering ook gemachtigd om criteria vast te stellen op grond waarvan personen kunnen worden erkend als personen met een handicap (artikel 1.3, §3). Tot slot is de Vlaamse Regering gemachtigd om de voorwaarden vast te stellen waaronder een huurwaarborglening wordt verstrekt.

Dit decretaal kader houdt de verwerking van persoonsgegevens in en moet daarom in overeenstemming zijn met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Artikel 6.3 van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna 'AVG', samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, schrijft voor dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke;
- de types of categorieën van persoonsgegevens;
- de betrokkenen;
- de bewaartermijn;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt.

Die elementen waren tot op heden niet voorzien op decretaal niveau. Dit ontwerpartikel komt daaraan tegemoet.

Het ontwerpartikel preciseert dat er persoonsgegevens worden verwerkt om te kunnen nagaan of de aanvrager en de ontlener voldoen aan de voorwaarden die de Vlaamse Regering vereist voor een huurwaarborglening.

De verwerkingsverantwoordelijke is die entiteit die door de Vlaamse Regering zal worden aangeduid als de entiteit die de huurwaarborglening verstrekt.

De huurwaarborglening is bedoeld om woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden te ondersteunen in hun zoektocht naar een huurwoning. De opsomming van categorieën van persoonsgegevens is er dan ook op gericht om de instantie, die

de huurwaarborglening zal verstrekken, in staat te stellen om te beoordelen of de aanvrager behoort tot het doelpubliek van de huurwaarborglening. In dat verband moet worden opgemerkt dat er ook een bijzondere categorie van persoonsgegevens wordt verwerkt in de zin van artikel 9.1 van de algemene verordening gegevensbescherming. Die verwerking is overeenkomstig artikel 9.2, g), van de voormelde verordening noodzakelijk gelet op het zwaarwegend algemeen belang om het recht op wonen te realiseren, gecombineerd met de woonbehoefte van de betrokkenen.

Aangezien de Vlaamse Regering gemachtigd is om verdere voorwaarden vast te stellen, is het niet mogelijk om op decretaal niveau een sluitende opsomming te geven van de categorieën van persoonsgegevens die worden verwerkt. De Vlaamse Regering wordt daarom gemachtigd om ook extra categorieën van persoonsgegevens vast te stellen.

De betrokkenen van de gegevensverwerking zijn de aanvrager en nadien de ontleners en hun personen ten laste.

De instantie die instaat voor het verstrekken van de huurwaarborglening zal de persoonsgegevens tien jaar na het afsluiten van het administratief dossier. Die termijn is ingegeven door de privaatrechtelijke verjaringstermijn van 10 jaar uit artikel 2262bis BW.

Doorgifte van de gegevens is toegestaan voor statistische verwerking aan andere entiteiten van het beleidsdomein Omgeving en aan de toezichthouder om hem desgevallend in staat te stellen zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen conform boek 4, deel 3, van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 139

Dit artikel voert een terminologische aanpassing door in artikel 5.76, §1, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 140

Dit artikel past artikel 5.78 van de Vlaamse Codex Wonen aan aan de nieuwe terminologie die voortvloeit uit de integratie van sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen in de woonmaatschappijen.

Artikel 141

Artikel 5.80, eerste lid, 1° en het tweede lid, van de Vlaamse Codex Wonen worden terminologisch aangepast. Artikel 5.80, eerste lid, 6° van de Vlaamse Codex Wonen kan worden geschrapt, nu de sociale verhuurkantoren na inwerkingtreding van dit decreet niet langer zullen bestaan.

Artikel 142

Met dit artikel wordt een verwijzing naar de Woninghuurwet vervangen door een verwijzing naar de overeenstemmende bepaling van het Vlaams Woninghuurdecreet.

Artikel 143

Dit artikel past artikel 5.91 van de Vlaamse Codex Wonen terminologisch aan.

Artikel 144

Boek 5, deel 8, van de Vlaamse Codex Wonen voorziet dat de VMSW en de woonmaatschappijen hun onroerende goederen uit de hand kunnen verkopen aan gezinnen of alleenstaanden en dat ze daarbij rekening houdt met de prijsnormen, met de chronologie van de aanvragen en met de prioriteiten en andere voorwaarden die de Vlaamse Regering dienaangaande vaststelt. Artikel 1.6, §1, tweede lid, van de codex brengt daarbij in herinnering dat het Vlaams woonbeleid in het bijzonder aandacht heeft voor de meest behoeftige gezinnen en alleenstaanden. Woonbehoefte wordt gedefinieerd als verkerend in een feitelijke economische en maatschappelijke situatie waarin een behoorlijke huisvesting slechts kan worden verworven of behouden met extra of omvattende steun (artikel 1.3, §1, eerste lid, 67°). De Vlaamse Regering is gemachtigd om de criteria voor de evaluatie van die feitelijke situatie te bepalen en stelt daarbij de inkomensgrenzen in verhouding tot de gezinssamenstelling vast (artikel 1.3, §2). Daarnaast is de Vlaamse Regering ook gemachtigd om criteria vast te stellen op grond waarvan personen kunnen worden erkend als personen met een handicap (artikel 1.3, §3).

Dit decretaal kader houdt de verwerking van persoonsgegevens in en moet daarom in overeenstemming zijn met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Artikel 6.3 van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna 'AVG', samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, schrijft voor dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke;
- de types of categorieën van persoonsgegevens;
- de betrokkenen;
- de bewaartermijn;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt.

Die elementen waren tot op heden niet voorzien op decretaal niveau. Dit ontwerpartikel komt daaraan tegemoet.

Het ontwerpartikel preciseert dat er persoonsgegevens worden verwerkt om te kunnen nagaan of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden die de Vlaamse Regering vereist voor de verkoop van onroerende goederen.

De verwerkingsverantwoordelijke is de woonmaatschappij.

Rekening houdend met het decretaal kader, worden de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerkt: identificatiegegevens, persoonlijke kenmerken, woningkenmerken, het rijksregisternummer en het identificatienummers van de sociale zekerheid, financiële bijzonderheden, de gezinssamenstelling, gegevens over onroerende rechten, beroep en betrekking en gegevens met betrekking tot de lichamelijke en psychische gezondheid. Die laatste categorie is een bijzondere categorie van persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 van de algemene verordening gegevensbescherming. Die verwerking is overeenkomstig artikel 9.2, g), van de voormelde verordening noodzakelijk gelet op het zwaarwegend algemeen belang om het recht op wonen te realiseren, gecombineerd met de woonbehoefte van de betrokkenen.

Aangezien de Vlaamse Regering gemachtigd is om verdere voorwaarden vast te stellen, is het niet mogelijk om op decretaal niveau een sluitende opsomming te geven van de categorieën van persoonsgegevens die worden verwerkt. De Vlaamse Regering wordt daarom gemachtigd om ook extra categorieën van persoonsgegevens vast te stellen. Te denken valt daarbij aan het geval waarin de sociale huurwoning gelegen is in het gebied van Vlabinvest. Het is denkbaar dat er bijzondere voorwaarden voor de toewijzing worden gesteld, die een extra verwerking van persoonsgegevens vereisen.

Het zijn de gegevens van de kandidaat-koper en zijn gezinsleden en nadien van de koper, die worden verwerkt.

De bewaartermijn verschilt naargelang het gaat om de overdracht van een sociale koopwoning of een sociale kavel. Voor de sociale kavel geldt een termijn van tien jaar, die is ingegeven door de privaatrechtelijke verjaringstermijn van 10 jaar uit artikel 2262bis van het Burgerlijk Wetboek. Voor sociale koopwoningen voorziet artikel 5.92 van de Vlaamse Codex Wonen in een twintigjarige bewoningsplicht. Vandaar bedraagt de bewaartermijn twintig jaar voor die persoonsgegevens die verwerkt worden bij de overdracht van een sociale koopwoning.

Doorgifte van de gegevens is toegestaan voor statistische verwerking aan andere entiteiten van het beleidsdomein Omgeving en aan de toezichthouder om hem desgevallend in staat te stellen zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen conform boek 4, deel 3, van de Vlaamse Codex Wonen. Tot slot wordt er een delegatie voorzien aan de Vlaamse Regering om op een aanvullende wijze te bepalen naar welke entiteiten er voor specifiek omschreven doeleinden persoonsgegevens mogen worden doorgegeven. Daarbij wordt gedacht aan het geval waarin de sociale huurwoningen deel uitmaken van het werkingsgebied van Vlabinvest, waarbij het mogelijk is dat de beoordeling van de toewijzing gelegd wordt bij het beoordelingscomité van Vlabinvest. In dat geval zal een doorgifte mogelijk moeten worden gemaakt.

Artikel 145

Met deze bepaling wordt een verwijzing naar het intussen opgeheven Gemeentedecreet van 15 juli 2005 vervangen door een verwijzing naar het corresponderende artikel van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Artikel 146

Met deze bepaling wordt een verwijzing naar het intussen opgeheven Gemeentedecreet van 15 juli 2005 vervangen door een verwijzing naar het corresponderende artikel van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Artikel 147

Dit artikel past de terminologie van artikel 5.106 van de Vlaamse Codex Wonen aan.

Artikel 148

Artikel 5.106, §1, van de Vlaamse Codex Wonen bepaalt dat de Vlaamse Regering de voorwaarden en aanvullende regels voor de verhuring van het bescheiden woonaanbod kan bepalen. Artikel 4.42 van diezelfde codex bepaalt ook dat het bescheiden huuraanbod bij voorrang verhuurd wordt aan woonbehoeftige gezinnen of alleenstaanden die zich tijdelijk in een bijzondere of moeilijke situatie bevinden. Het is aan de Vlaamse Regering om de woonbehoeftigheidsvoorwaarde af te bakenen op basis van het inkomen en het onroerend bezit. Verder wordt bepaald dat de toewijzing van een bescheiden huurwoning geweigerd kan worden als wordt vastgesteld dat het inkomen van de kandidaat-huurder niet in verhouding staat tot de hoogte van de huurprijs. De Vlaamse Regering is gemachtigd om daarover nadere regels te bepalen. Tot slot is de Vlaamse Regering gemachtigd om criteria vast te stellen op grond waarvan personen kunnen worden erkend als personen met een handicap (artikel 1.3, §3).

Dit decretaal kader rond de verhuring van bescheiden huurwoningen houdt de verwerking van persoonsgegevens in en moet daarom in overeenstemming zijn met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Artikel 6.3 van de algemene

verordening gegevensbescherming (hierna 'AVG', samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, schrijft voor dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke;
- de types of categorieën van persoonsgegevens;
- de betrokkenen;
- de bewaartermijn;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt.

Die elementen waren tot op heden niet voorzien op decretaal niveau. Dit ontwerpartikel komt daaraan tegemoet.

Het ontwerpartikel preciseert dat er persoonsgegevens worden verwerkt om te kunnen nagaan of de aanvrager in aanmerking komt voor een bescheiden huurwoning. Daarnaast kunnen er ook na het einde van de huurovereenkomst persoonsgegevens verwerkt worden, bijvoorbeeld als er nog openstaande geldsommen moeten worden geïnd of voor de vrijgave van de huurwaarborg.

Het is de entiteit die instaat voor de verhuring van het bescheiden huuraanbod, namelijk de woonmaatschappij, die wordt aangeduid als de verwerkingsverantwoordelijke.

Rekening houdend met het decretaal kader, worden de volgende categorieën van persoonsgegevens verzameld: identificatiegegevens, persoonlijke kenmerken, woningkenmerken, het rijksregisternummer of het identificatienummer van de sociale zekerheid, financiële gegevens, de gezinssamenstelling, informatie over het onroerend bezit, leefgewoonten en informatie over de lichamelijke en psychische gezondheid. Die laatste categorie is een bijzondere categorie van persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 van de algemene verordening gegevensbescherming. Die verwerking is overeenkomstig artikel 9.2, g), van de voormelde verordening noodzakelijk gelet op het zwaarwegend algemeen belang om het recht op wonen te realiseren, gecombineerd met de woonbehoefte van de betrokkenen.

Of een kandidaat-huurder zich tijdelijk in een bijzondere en/of moeilijk situatie bevindt, wordt overgelaten aan de autonomie van de woonmaatschappij. Dat aspect werd bewust niet gedefinieerd door de decreetgever om de woonmaatschappijen de mogelijkheid te laten rekening te houden met alle specifieke situaties waarin kandidaat-huurders zich kunnen bevinden en een zo billijk mogelijk toewijzingsbeleid mogelijk te maken. Zij oordeelt aan de hand van concrete omstandigheden of een kandidaat-huurder daaraan beantwoordt. Een kandidaat-huurder die zich na een zware echtscheiding tijdelijk in (financiële) moeilijkheden bevindt, zal bijvoorbeeld in aanmerking kunnen komen voor de voorrang. Om die beoordeling mogelijk te maken wordt voorzien dat gegevens over gezinssamenstelling en leefgewoonten kunnen worden verwerkt.

De persoonsgegevens worden verwerkt van de kandidaat-huurder en diens gezinsleden, de huurder en de bewoners en voor de juridische afwikkeling van de huurovereenkomst van de ex-huurder.

De gegevens worden 10 jaar bijgehouden te rekenen vanaf de schrapping van het inschrijvingsdossier van de kandidaat-huurder of na het einde van de huurovereenkomst. Die termijn is ingegeven door de privaatrechtelijke verjaringstermijn van 10 jaar uit artikel 2262bis BW.

De doorgifte voor statistische verwerking is toegelaten aan andere entiteiten van het beleidsdomein Omgeving en aan de toezichthouder om hem desgevallend in staat te stellen zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen conform boek 4, deel 3, van de Vlaamse Codex Wonen..

Artikel 149

Dit artikel wijzigt artikel 6.1 van de Vlaamse Codex Wonen.

1) Vereenvoudiging van de huurdersdefinitie

Het huidige artikel 6.1, eerste lid, 1°, van de Vlaamse Codex Wonen luidt als volgt:
"Art. 6.1. §1. In dit deel en de besluiten die genomen worden ter uitvoering ervan, wordt verstaan onder:

1° huurder:

- a) de persoon die zich vóór de toewijzing had opgegeven als referentiehurder;*
- b) de persoon die met de referentiehurder gehuwd is en die in de sociale huurwoning woont, of die met de referentiehurder wettelijk samenwoont;*
- c) de feitelijke partner van de referentiehurder bij de aanvang van de huurovereenkomst, die in de sociale huurwoning woont of die na de aanvang van de huurovereenkomst in de sociale huurwoning is gaan bijwonen en die overeenkomstig artikel 95, § 1, vierde lid, van rechtswege huurder wordt;"*

Het huidige artikel 6.11, derde lid en vierde lid, van de Vlaamse Codex Wonen luidt als volgt:

"Als een persoon huwt of gehuwd is met een referentiehurder en hij wil met de referentiehurder gaan samenwonen in de sociale huurwoning na de aanvang van de huurovereenkomst, kan dat alleen als hij samen met de referentiehurder voldoet aan de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, en als de bijwoner niet leidt tot een onaangepaste woning. Als die voorwaarden zijn vervuld, wordt de echtgenoot van rechtswege huurder. Hetzelfde geldt voor een persoon die wettelijk gaat samenwonen met een referentiehurder na de aanvang van de huurovereenkomst.

De feitelijke partner van de referentiehurder die na de aanvang van de huurovereenkomst in de sociale huurwoning is komen bijwonen, kan na een jaar met de referentiehurder te hebben samengewoond, de woning slechts blijven bewonen als hij samen met de referentiehurder voldoet aan de voorwaarden, vermeld in het eerste lid. Als die voorwaarden zijn vervuld, wordt de feitelijke partner van rechtswege huurder."

Er werd vastgesteld dat die bepalingen een ongelijke behandeling tot gevolg hebben tussen de referentiehurder en zijn partner/wettelijke samenwoner als zij samen bij de aanvang van de huurovereenkomst de sociale huurwoning bewoonden en een van de twee overlijdt of verlaat de woning.

Als de partner/wettelijke samenwoner overlijdt of de woning verlaat, kan de nieuwe partner/wettelijke samenwoner van de referentiehurder de sociale huurwoning mee komen bewonen en huurder worden of kan die niet komen samenwonen als ze samen niet voldoen aan de toelatingsvoorwaarden.

Als daarentegen de referentiehurder overlijdt of de woning verlaat, kan de nieuwe partner/wettelijke samenwoner van de overblijvende partner/wettelijke samenwoner altijd de sociale huurwoning mee komen bewonen (tenzij de woning onaangepast zou zijn), hij zal niet getoetst worden aan de toelatingsvoorwaarden maar hij kan wel geen huurder worden.

Die ongelijke behandeling wordt nu weggewerkt door de definitie van huurder aan te passen. Er zal voortaan geen gebruik meer worden gemaakt van het begrip 'referentiehurder'. De huurders (de huidige referentiehurder en zijn echtgenoot, wettelijke samenwoner of feitelijke partner) worden op gelijke voet geplaatst zodat het verwerven van het persoonlijk woonrecht van de nieuwe partner/wettelijke samenwoner na de aanvang van de huurovereenkomst niet meer afhankelijk is van

de hoedanigheid van de huurder (referentiehurder of partner/wettelijke samenwoner).

De huurders van een sociale huurwoning zullen voortaan worden gedefinieerd als de persoon of de personen die bij aanvang van de huurovereenkomst als huurder worden vermeld in de huurovereenkomst (de initiële huurder(s)) en de persoon die van rechtswege huurder wordt na de aanvang van de huurovereenkomst. Artikel 6.11, derde en vierde lid, VCW worden aangepast aan de nieuwe benadering. Er zal dus in de toekomst een link worden gelegd met de initiële huurder en niet langer met de referentiehurder.

Een voorbeeld ter verduidelijking: Thibault en Lena zijn een gehuwd koppel en krijgen een sociale huurwoning toegewezen en ze ondertekenen de huurovereenkomst als huurder. Thibault overlijdt en Lena blijft over als huurder. Lena huwt vervolgens met Victor. Victor zal slechts in de sociale huurwoning mogen komen wonen, als hij samen met Lena voldoet aan de toelatingsvoorwaarden. In dat geval wordt hij huurder en heeft hij een persoonlijk woonrecht. Als Lena overlijdt, kan Victor blijven wonen want hij is huurder met een persoonlijk woonrecht. Victor leert Frauke kennen. Omdat Victor geen initiële huurder is, zal Frauke geen persoonlijk woonrecht hebben. Dat betekent dat Frauke geen huurder kan worden en dat ze wordt beschouwd als een duurzame bijwoner. Als Victor overlijdt of de woning verlaat, zal Frauke ook de woning moeten verlaten, haar woonrecht is immers afhankelijk van dat van Victor. Op die manier wordt vermeden dat sociale huurwoningen meermaals worden doorgegeven aan personen die tijdens de huurovereenkomst komen bijwonen. Het persoonlijk woonrecht is dus beperkt tot de initiële huurders en de huurders van rechtswege.

2) Invoeging van definities 'kandidaat-huurder' en 'potentiële kandidaat-huurder'

Om de leesbaarheid van het boek 6 van de Vlaamse Codex Wonen te bevorderen worden de definities van 'kandidaat-huurder' en 'potentiële kandidaat-huurder' ingevoegd. Onder 'kandidaat-huurder' wordt verstaan: de persoon of de personen die ingeschreven zijn in het centraal inschrijvingsregister en die de huurovereenkomst zullen ondertekenen als huurder. De persoon of de personen die zich willen inschrijven in het centraal inschrijvingsregister en die nog geen kandidaat-huurder zijn, worden aangeduid als 'potentiële kandidaat-huurder'.

3) Verduidelijking van de definitie rationele bezetting

In de bestaande definitie van rationele bezetting wordt met deze wijziging verduidelijkt dat het de verhuurder is die een invulling geeft aan de rationele bezetting van een woning.

Aan artikel 6.1 van de Vlaamse Codex Wonen wordt een tweede lid toegevoegd waarin de Vlaamse Regering wordt gemachtigd om specifieke gevallen vast te stellen waarin mag afgeweken worden van de vereiste van duurzame bewoning in het kader van de rationele bezetting. In het uitvoeringsbesluit wordt reeds bepaald dat bij het beoordelen van de rationele bezetting er ook rekening wordt gehouden met kinderen waarvoor de kandidaat-huurder een omgangsrecht heeft en die niet duurzaam in de woning verblijven. De kandidaat-huurder kan vragen aan de verhuurder om er geen rekening mee te houden en dat kan hij op elk ogenblik herroepen. Strikt gezien mist deze bepaling een decretale grondslag, met de toevoeging van het tweede lid wordt daaraan verholpen.

4) Invoeging van definitie 'VDAB'

Het zich inschrijven bij de VDAB is een nieuwe huurdersverplichting (zie ontworpen artikel 6.20 van de Vlaamse Codex Wonen). Voor de leesbaarheid

wordt de definitie van VDAB ingevoegd.

Artikel 150

In artikel 6.2 van de Vlaamse Codex Wonen wordt de bepaling dat de Vlaamse Regering specifieke voorwaarden kan vaststellen voor de woningen die worden verhuurd door de VMSW, de sociale huisvestingsmaatschappijen, het VWF, de lokale besturen en de sociale verhuurkantoren geschrapt. Die bepaling heeft immers geen meerwaarde. De eerste zin van artikel 6.2 van de Vlaamse Codex Wonen bepaalt reeds dat de Vlaamse Regering de voorwaarden vaststelt voor de verhuring van sociale huurwoningen. Het is dus niet uitgesloten dat die voorwaarden verschillend zijn al naargelang de woonactor. Anderzijds is het de bedoeling om zoveel mogelijk uniformiteit te creëren voor de verschillende woonactoren, wat eveneens past in de beleidsbeslissing om sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren te fusioneren tot woonmaatschappijen.

Artikel 151

Boek 6 van de Vlaamse Codex Wonen regelt het sociaal huurstelsel en omvat onder andere inschrijvings- en toelatingsvoorwaarden, toewijzingsregels, huurders- en verhuurdersverplichtingen, regels rond het vaststellen van de huurprijs en bepalingen rond de duurtijd en het einde van de sociale huurovereenkomst. De toepassing van deze voorwaarden houdt de verwerking van persoonsgegevens in en moet daarom in overeenstemming zijn met de principes van het gegevensbeschermingsrecht. Artikel 6.3 van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna 'AVG', samen gelezen met artikel 8 van het EVRM en artikel 22 van de Grondwet, schrijft voor dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1, punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:

- het doel van de verwerking;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke;
- de types of categorieën van persoonsgegevens;
- de betrokkenen;
- de bewaartermijn;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt.

Die elementen waren tot op heden niet voorzien op decretaal niveau. Dit ontwerpartikel komt daaraan tegemoet.

Het doeleinde van de verwerkingen is drieledig. In de eerste plaats worden er persoonsgegevens verwerkt om na te gaan of personen voldoen aan de verplichtingen en de voorwaarden die boek 6 en de Vlaamse Regering stellen. Daarnaast worden er ook na het einde van de huurovereenkomst persoonsgegevens verwerkt om de juridische afwikkeling van de huurovereenkomst te verzekeren. Het kan gaan om het innen van nog openstaande geldsommen of om de vrijgave van de huurwaarborg. In de derde plaats worden er persoonsgegevens verwerkt opdat de toezichthouder zijn controlefunctie kan uitoefenen.

In principe is de verhuurder de verwerkingsverantwoordelijke voor alle verwerkingen die in het kader van boek 6 plaatsvinden. Een uitzondering geldt voor alle verwerking die gebeuren binnen het centraal inschrijvingsregister. Daarbij zijn de verhuurder en de entiteit die door de Vlaamse Regering wordt aangeduid om het centraal inschrijvingsregister te beheren, medeverwerkingsverantwoordelijken. Voor wat betreft het toezicht, geregeld in deel 12, is het de toezichthouder, die verwerkingsverantwoordelijke is.

Rekening houdend met onder andere de inschrijvings- en toelatingsvoorwaarden, de huurdersverplichtingen, de vaststelling dat de huurprijs berekend wordt op basis van het inkomen en het inkomen van invloed is op de voortzetting van het huurcontract, worden de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerkt: identificatiegegevens, het rijksregisternummer en de identificatienummers van de sociale zekerheid, persoonlijke kenmerken, de gezinssamenstelling, enkele financiële bijzonderheden, gegevens over onroerende rechten, gegevens van cursisten Nederlands als tweede taal (NT2), woningkenmerken, beroep en betrekking, gegevens uit sociaal onderzoek, leefgewoonten, gerechtelijke gegevens met betrekking tot het beëindigen van de huurovereenkomst wegens het veroorzaken van ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning, gegevens met betrekking tot de lichamelijke of psychische gezondheid, opleiding en vorming en tot slot gegevens van de huurovereenkomsten die zijn opgezegd door de verhuurder.

De leefgewoonten houden enerzijds verband met de begeleidingsovereenkomst die conform artikel 6.13 kan worden gesloten en zijn anderzijds van belang in het kader van een weigering tot toewijzing omwille van zwaarwichtige redenen. In dat laatste geval wordt gedacht aan het geval waarin de huurder tijdens zijn vorige huurovereenkomst ernstig tekort is gekomen aan het voldoen van zijn huurdersverplichtingen of het geval waarin de kandidaat-huurder een ernstige bedreiging vormt voor de fysieke of psychische integriteit van de bewoners. Ook het feit dat een andere verhuurder een huurovereenkomst heeft opgezegd omwille van een ernstige tekortkoming, kan worden aangemerkt als een zwaarwichtige reden om de toewijzing te weigeren. Met het oog daarop wordt ook de categorie 'gegevens van de huurovereenkomst die werd opgezegd door de verhuurder' opgenomen.

De gegevens uit het sociaal onderzoek geven dan weer aanleiding voor het voeren van een buitenlands vermogensonderzoek, zoals vermeld in artikel 6.8, §1, zesde lid.

De gegevens met betrekking tot de lichamelijke of psychische gezondheid, die bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9.1 AVG uitmaken, worden verwerkt omdat ze onder meer van invloed zijn op de huurdersverplichtingen en van belang zijn om een aangepaste woning te voorzien. De verwerking wordt gebaseerd op artikel 9.2, g), AVG omwille van het zwaarwegend algemeen belang dat gevonden wordt in het recht op wonen dat erkend is als een fundamenteel grondrecht in de Belgische Grondwet, gecombineerd met de woonbehoefte van de betrokkenen die decretaal verplicht vastgesteld moet worden.

Aangezien de Vlaamse Regering gemachtigd is om verdere voorwaarden vast te stellen, is het niet mogelijk om op decretaal niveau een sluitende opsomming te geven van de categorieën van persoonsgegevens die worden verwerkt. De Vlaamse Regering wordt daarom gemachtigd om ook extra categorieën van persoonsgegevens vast te stellen. Te denken valt daarbij aan het geval waarin de sociale huurwoning gelegen zijn in het gebied van Vlabinvest. Het is denkbaar dat er bijzondere voorwaarden voor de toewijzing worden gesteld, die een extra verwerking van persoonsgegevens vereisen.

De persoonsgegevens hebben betrekking op de potentiële kandidaat-huurder, de kandidaat-huurder en zijn gezinsleden en de huurder en diens gezinsleden. Ook de persoonsgegevens van de ex-huurder kunnen worden verwerkt met het oog op de juridische afwikkeling van de huurovereenkomst. De persoonsgegevens van de gezinsleden worden niet verwerkt bij een buitenlands vermogensonderzoek, omdat zij niet moeten voldoen aan de onroerende bezitsvoorwaarde.

De persoonsgegevens worden in principe bijgehouden voor een periode van tien jaar te rekenen vanaf de schrapping van het inschrijvingsdossier of vanaf het einde van de huurovereenkomst. De bewaartermijn van tien jaar is ingegeven door de

privaatrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar uit artikel 2262bis van het Burgerlijk Wetboek. Een termijn van tien jaar moet bovendien toelaten dat informatie uit het buitenlands vermogensonderzoek afdoende lang kan worden bijgehouden, zodat wordt vermeden dat er een volledig nieuw onderzoek moet worden gevoerd wanneer een geschrapte kandidaat-huurder zich weer inschrijft. Voor twee categorieën van persoonsgegevens wordt in een afwijkende termijn voorzien, rekening houdend met het principe dat gegevens niet langer moeten worden bijgehouden dan nodig. In de eerste plaats zal de categorie van de leefgewoonten die de basis vormt voor de begeleidingsovereenkomst, slechts worden bijgehouden zolang het begeleidingstraject loopt. Die gegevens worden geschrapd zodra het begeleidingstraject is afgelopen. In de tweede plaats zullen de gerechtelijke gegevens over het beëindigen van de huurovereenkomst slechts bewaard worden voor een periode van drie jaar, omdat die uitspraak alleen tot gevolg heeft dat men zich drie jaar lang niet kan inschrijven als kandidaat-huurder voor een sociale woning.

Voor de toezichthouder tot slot geldt een bewaartermijn van tien jaar, die begint te lopen op het ogenblik dat hij zijn toezicht heeft beëindigd en het dossier is afgerond.

De verwerkte persoonsgegevens mogen in de eerste plaats worden doorgegeven aan andere entiteiten van het beleidsdomein Omgeving voor statistische verwerking.

In de tweede plaats kan een verhuurder die beroep doet op private partners voor de uitvoering van een buitenlands vermogensonderzoek, de gegevens aan die partners bezorgen. Het gaat specifiek om de identificatiegegevens, het rijksregisternummer, de persoonlijke kenmerken, de woningkenmerken en de gegevens uit het sociaal onderzoek, waaruit vermoedens voortkomen dat de (kandidaat-)huurder over onroerende eigendom beschikt.

In de derde plaats kan een verhuurder bepaalde persoonsgegevens ook doorgeven aan een andere verhuurder met het oog op het sluiten van een begeleidingsovereenkomst. Het betreft de identificatiegegevens, het rijksregisternummer en de leefgewoonten, die aanleiding kunnen geven tot het sluiten van een begeleidingsovereenkomst.

Ten vierde mogen de identificatiegegevens en het rijksregisternummer worden doorgegeven aan de organisaties die belast zijn met de uitvoering van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid met het oog op het vervullen van de taalkennisvereiste uit artikel 6.20, eerste lid, 6° en 7°. Op die manier worden zij in staat gesteld om de huurders te contacteren met het oog op het volgen van een taal cursus.

Ten vijfde zullen de gegevens die in het centraal inschrijvingsregister worden verzameld, ook gebruikt worden om na te gaan of iemand in aanmerking komt voor een huurpremie. De Vlaamse huurpremie is immers bedoeld voor personen die al meerdere jaren op een wachtlijst voor een sociale woning staan. Bepaalde persoonsgegevens kunnen daarom worden doorgegeven aan het agentschap dat door de Vlaamse Regering is aangeduid om de huurpremie te behandelen. Het gaat enerzijds om de identificatiegegevens, het rijksregisternummer en de identificatienummers van de sociale zekerheid en persoonlijke kenmerken en anderzijds om de gezinssamenstelling, financiële gegevens en gegevens over de lichamelijke of psychische gezondheid, aangezien die gegevens van belang zijn voor het berekenen van de huurpremie.

Ten zesde kunnen de persoonsgegevens worden doorgegeven aan de toezichthouder om hem desgevallend in staat te stellen zijn toezichtsbevoegdheid uit te oefenen.

Tot slot wordt er een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om op een aanvullende wijze te bepalen naar welke entiteiten er voor specifiek omschreven doeleinden persoonsgegevens mogen worden doorgegeven. De Vlaamse Regering is namelijk doorheen boek 6 gemachtigd om heel wat voorwaarden en procedures uit te werken. Bij die uitwerking zal de Vlaamse Regering rekening moeten houden met de doelgroep, waarbij het mogelijk is dat bijvoorbeeld OCMW's of welzijnsorganisaties worden ingeschakeld. Die betrokkenheid kan echter ook de doorgifte van bepaalde persoonsgegevens vereisen.

Daarnaast kan gedacht worden aan het geval waarin de sociale huurwoningen deel uitmaken van het werkingsgebied van Vlabinvest. Als de beoordeling van de toewijzing gelegd wordt bij het beoordelingscomité van Vlabinvest, moet eveneens een doorgifte mogelijk worden gemaakt.

Artikel 152

Er wordt een nieuw artikel 6.3/2 ingevoegd in de van de Vlaamse Codex Wonen.

Het eerste lid van het ontworpen artikel bepaalt dat de verhuurder voor de controle van onroerend bezit in het buitenland een beroep kan doen op private en publieke partners. De onroerende bezitsvoorwaarde is een belangrijke voorwaarde binnen het sociaal huurstelsel, die ervoor zorgt dat sociale huurwoningen bestemd blijven voor gezinnen en alleenstaanden uit de doelgroep. Het is zowel een inschrijvingsvoorwaarde (artikel 6.8 van de Vlaamse Codex Wonen) als een toelatingsvoorwaarde (artikel 6.11 van de Vlaamse Codex Wonen) en een voorwaarde waaraan de huurder blijvend moet voldoen (artikel 6.21 van de Vlaamse Codex Wonen). Het eerste lid van het ontworpen artikel bepaalt ook dat de Vlaamse Regering de opdracht kan geven aan een entiteit van de Vlaamse overheid om een raamovereenkomst te sluiten waarin de private partners worden aangeduid. Op die manier kunnen sociale verhuurders eenvoudig beroep doen op die private partners.

Bij het onderzoek naar buitenlands onroerend bezit van sociale huurders door private partners zullen persoonsgegevens worden uitgewisseld tussen de sociale verhuurder en de private partner. Zoals gesteld bij de bespreking van artikel 151 van dit decreet (ontworpen artikel 6.3/1 van de Vlaamse Codex Wonen) wordt voor de verwerking van die persoonsgegevens een beroep gedaan op de gronden vermeld in artikel 6.1, punt c) en e) van de AVG, m.n. de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust en de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen. Zoals gezegd vormt de onroerende bezitsvoorwaarde een belangrijke voorwaarde binnen het sociaal huurstelsel. De sociale huurders hebben dan ook de wettelijke verplichting om toezicht te houden op de naleving ervan. De controle op de naleving van de onroerende bezitsvoorwaarde vormt een taak van algemeen belang, die ervoor zorgt dat de sociale huurwoningen bestemd blijven tot huishoudens uit de doelgroep. Terwijl dit voor binnenlands onroerend bezit eenvoudig kan worden nagegaan via bestaande ICT-toepassingen, moet voor buitenlands onroerend bezit een beroep worden gedaan op private of publieke partners.

De Gegevensbeschermingsautoriteit bevestigde in het verleden reeds meermaals dat artikel 6.1, punt c) en e) van de AVG de rechtsgrond vormt om persoonsgegevens uit te wisselen om de inschrijvings-, toewijzings- en toelatingsvoorwaarden van instrumenten van het woonbeleid af te toetsen (zie bv. advies nr. 136/2018 van 19 december 2018 en advies nr. 28/2019 van 6 februari 2019). Voor de volledigheid kan nog worden toegevoegd dat sociale huurders dus niet hun toestemming moeten verlenen vooraleer de sociale verhuurders hun persoonsgegevens kunnen doorgeven met het oog op een onderzoek naar eventueel buitenlands onroerend bezit.

Het tweede lid van het ontworpen artikel schrijft de mogelijkheid in dat de Vlaamse Regering een vergoeding kan betalen aan de verhuurders die gebruik maken van de private partners die aangeduid zijn in het raamcontract.

Dit artikel vult dus een juridische lacune op, zodat er een rechtszeker kader wordt gecreëerd waarbinnen onderzoek naar buitenlands onroerend bezit kan plaatsvinden.”

Artikel 153

Artikel 6.4 van de Vlaamse Codex Wonen handelt over het woningregister waar informatie bijgehouden wordt over het sociaal woonpatrimonium. De Vlaamse Codex Wonen bepaalt momenteel dat de verhuurder gegevens bijhoudt, maar dat de Vlaamse Regering kan beslissen om een centraal woningregister in te voeren. Met deze wijziging wordt resoluut gekozen voor een centralisering. Er is voorlopig nog geen integratie van beide registers (centraal woningregister en centraal inschrijvingsregister) voorzien in de regelgeving, gelet op de timing en haalbaarheid. Maar softwarematig en beheersmatig zullen beide registers op elkaar worden afgestemd zodat ze in een latere fase met elkaar kunnen communiceren en kunnen worden geïntegreerd.

Artikel 154

Artikel 6.5 van de Vlaamse Codex Wonen handelt over de invoering van een centraal inschrijvingsregister en de regels die de Vlaamse Regering moet vastleggen om de werking ervan te regelen. De Vlaamse Regering zal de entiteit aanduiden die het centraal inschrijvingsregister zal beheren.

De Vlaamse Regering voert een centraal inschrijvingsregister in voor kandidaat-huurders. Met het centraal inschrijvingsregister wordt een ware omwenteling beoogd in gegevensstromen. Waar vandaag de sociale verhuurders data lokaal beheren om vervolgens op statische wijze periodiek rapporten te bezorgen aan de VMSW en Wonen-Vlaanderen, zullen in het voorgestelde systeem de data centraal beheerd worden en in real time voor de verhuurders beschikbaar zijn.

De verhuurders zullen de gegevens gebruiken uit het centraal inschrijvingsregister om een woning toe te wijzen. Het is niet de bedoeling dat lokaal met andere gegevensstromen wordt gewerkt. Ze kunnen de gegevens intern wel gebruiken voor hun werking. De gegevens zullen dan ook enkel met een aangeleverd ID vanuit het centraal inschrijvingsregister in de lokale systemen van verhuurders beheerd kunnen worden.

De Vlaamse Regering moet voor de goede werking van het register een aantal regels vastleggen.

Regels over de vorm en de inhoud.

De noodzakelijke gegevens over de kandidaat-huurder en zijn gezinsleden die in het centraal inschrijvingsregister beheerd zullen worden, moeten vastgelegd worden. Die gegevens hebben niet alleen betrekking op persoonsgegevens maar ook op woninggegevens. Het uiteindelijke doel van het centraal inschrijvingsregister is immers kandidaat-huurders en beschikbare woningen bij verhuurders te matchen.

Beheer van de gegevens

Het is cruciaal dat de gegevens in het centraal inschrijvingsregister actueel en onbetwistbaar zijn. Om dat te bereiken, is aangewezen dat er een primaire verhuurder wordt vastgesteld die het eigenaarschap krijgt van een dossier. Dat betekent dat wanneer de kandidaat-huurder aanspraak wil maken op een uitzondering van de voorwaarden (bv. huidig inkomen of onroerend bezit) hij alleen bij die verhuurder terecht kan. De beoordeling van de primaire verhuurder zal worden opgenomen in het centraal inschrijvingsregister en is bindend voor de andere verhuurders. De andere verhuurders zullen de gegevens voor hun werking kunnen verwerken.

Daarnaast draagt ook de kandidaat-huurder een verantwoordelijkheid. De kandidaat-huurder creëert met zijn inschrijving een uniek ID-nummer. Dat ID-nummer zal gebruikt worden om zowel in het centraal inschrijvingsregister als in de lokale toepassingen van de verhuurders de kandidaat te identificeren. Via de web interface kan de kandidaat-huurder alle relevante data voor zijn persoonlijke situatie aanleveren aan het centraal Inschrijvingsregister. Die gegevens worden verrijkt met verkregen informatie van authentieke bronnen. Het gaat dan vooral om de gegevens die relevant zijn om de voorwaarden na te gaan: inkomen, onroerend bezit, meerderjarigheid en ingeschreven zijn in het bevolkings- of vreemdelingenregister. Die data kan de kandidaat niet zelf ingeven of wijzigen. Andere gegevens zoals gezinssamenstelling, keuze qua type, ligging en maximale huurprijs zijn aspecten die hij zelf actueel moet houden.

Doordat de voorwaarden worden afgetoetst op basis van authentieke bronnen via de KSZ kunnen die ook niet betwist worden. De gegevens zullen ook permanent getoetst worden aan de KSZ-data. Daardoor zijn de gegevens in het inschrijvingsregister ook steeds actueel.

Het is ook de bedoeling dat het agentschap Wonen-Vlaanderen voor de toekenning van de Vlaamse Huurpremie, de gegevens gebruikt uit het centraal inschrijvingsregister.

Er zal dus een parallel beheer van gegevens plaatsvinden, door zowel de primaire verhuurder, andere verhuurder(s), de kandidaat-huurder, VMSW en Wonen Vlaanderen (vanuit premiestelsel) met de nodige in te richten lees- en schrijfrechten. De Vlaamse regering moet de verantwoordelijkheden duidelijk afbakenen.

Formaat en techniek

Om de data van de kandidaat-huurder vanuit lokale toepassingen van de verschillende actoren te kunnen ontsluiten en updaten is een robuust integratiesysteem uiterst belangrijk. De nodige technische afspraken zullen gemaakt moeten worden om de verschillende actoren te laten samenwerken. Iedereen die op het centraal inschrijvingsregister beroep doet, zal op een voorgeschreven wijze moeten werken.

Toegang tot het centraal inschrijvingsregister

Verschillende entiteiten, potentiële kandidaat-huurders en kandidaat-huurders zullen toegang krijgen tot het centraal inschrijvingsregister.

De potentiële kandidaat-huurder initieert zijn inschrijving (indien nodig met ondersteuning) en werkt zijn gegevens periodiek bij indien nodig. Daarnaast moet de primaire verhuurder gegevens kunnen bijwerken en aanvullen en maken de andere verhuurders gebruik van die gegevens. Ook de VMSW en het agentschap Wonen-Vlaanderen zullen toegang krijgen tot het centraal inschrijvingsregister, respectievelijk voor het beheer ervan en de behandeling van de huurpremiédossiers.

De toegang tot het centraal inschrijvingsregister voor de potentiële kandidaat-huurder en kandidaat-huurder zal volledig gedigitaliseerd verlopen via een webapplicatie. Het is de potentiële kandidaat-huurder (alleenstaande of koppel) die via de applicatie de inschrijving initieert. Gelet op de gevoeligheid van de gegevens zal hij zich moeten aanmelden via E-ID, Itsme, token,... De potentiële kandidaat-huurder die moeilijkheden ondervindt bij de inschrijving omwille van taal- of informaticaproblemen, moet kunnen rekenen op een goede ondersteuning. Begeleiding van kandidaat-huurders bij de inschrijving behoort tot de basisbegeleidingstaken van de sociale verhuurder. Ook andere actoren (OCMW's, woonwinkels, IGS'en, ...) hebben hier een belangrijke rol te spelen. OCMW's hebben al die ondersteuningsrol. Het is vaak zo dat personen in urgente situaties reeds in contact staan met begeleidende diensten, die dan mee de inschrijving kunnen begeleiden.

De verhuurders zullen ook voldoende moeten investeren in toegankelijkheid voor die personen (bv. voldoende openingsuren – goede ondersteuning). Dat zou mogelijk moeten zijn, aangezien er tijdswinst zal worden gerealiseerd in het nieuwe systeem. In het huidige systeem moet iedere kandidaat-huurder zich inschrijven bij een sociale verhuurder. In het nieuwe systeem zal een grote meerderheid zich zelfstandig kunnen inschrijven zonder ondersteuning. Het volstaat ook dat de kandidaat-huurder zich eenmaal inschrijft. In het huidige systeem moet men zich per verhuurder inschrijven.

Ook de verhuurders moeten toegang krijgen tot het centraal inschrijvingsregister. Zij zullen hiervoor een link leggen vanuit hun eigen software. Om de gegevensuitwisseling tussen de VMSW en de verschillende partijen vlot en tevens zo veilig mogelijk te maken zal er een API (Application Programming Interface) Management Platform opgericht worden.

Actualisering

Zoals hierboven beschreven, hebben verschillende entiteiten toegang tot het centraal inschrijvingsregister. Een goed beheer zal ervoor zorgen dat de gegevens actueel en onbetwist zijn. Dat neemt niet weg dat een periodieke actualisatie aangewezen kan zijn. Het betreft dan niet de gegevens om na te gaan of iemand voldoet aan de gestelde voorwaarden, want die worden automatisch geactualiseerd door de koppeling met authentieke bronnen. Zolang de kandidaat-huurder voldoet, blijft zijn kandidatuur behouden. Voldoet hij niet langer, dan zal hij bij zijn primaire verhuurder moeten aantonen beroep te kunnen doen op een uitzondering, wil hij schrapping uit het centraal inschrijvingsregister vermijden. Maar na verloop van tijd zou het wel kunnen dat er een stijgend aandeel spookdossiers ontstaat. Dat zijn dossiers waarbij men ingeschreven blijft staan omdat men voldoet aan de voorwaarden, maar waar er geen activiteit op wordt vastgesteld. Men is bvb. niet langer geïnteresseerd, maar men heeft zich niet actief uit het register laten schrappen.

Daarnaast is er ook de kwestie van de wacht-dossiers. Hiermee wordt bedoeld de dossiers waarbij de inschrijving niet automatisch voltooid kon worden, en waarvoor een tussenkomst van de primaire verhuurder vereist is. Op een gegeven moment, wanneer blijkt dat de potentiële kandidaat-huurder geen contact opneemt met de verhuurder zou zijn aanvraag tot inschrijving moeten geschrapt worden na een redelijke termijn. Op zich werden deze kandidaten nooit ingeschreven in het centraal inschrijvingsdossier, maar ze hadden wel een aanvraag lopen. De Vlaamse Regering zal een regeling moeten opstellen om hier een oplossing voor te bieden.

Toezicht en verhaal

Artikel 6.15 van de Vlaamse Codex Wonen bepaalt een algemene verhaalprocedure

"De Vlaamse Regering bepaalt een verhaalprocedure voor de potentiële kandidaat-huurder en de kandidaat-huurder die menen dat ze benadeeld zijn door een beslissing van de verhuurder. Die procedure bepaalt de termijn en de vorm van het indienen van een bezwaarschrift door de vermelde personen, alsook de mogelijkheid om gehoord te worden en de behandeling van het bezwaarschrift."

Het is de bedoeling dat de communicatie aangaande het inschrijvingsdossier, zowel aanvraag, behandeling, beoordeling, beheer en actualisering via de (primaire) verhuurder verloopt. In dat geval is artikel 6.15 van de Vlaamse Codex Wonen van toepassing.

Daarnaast zal de Vlaamse Regering ook een procedure moeten bepalen om geschillen te beslechten die zich kunnen voordoen tussen verhuurders onderling, of tussen verhuurders en de entiteit die het centraal inschrijvingsregister beheert.

Artikel 155 en artikel 156

Deze artikelen heffen respectievelijk artikel 6.6 en 6.7 van de Vlaamse Codex Wonen op. Ze zijn niet langer nuttig. De regeling van het centraal inschrijvingsregister zal voortaan integraal opgenomen zijn in artikel 6.5 van de Vlaamse Codex Wonen (zie toelichting bij artikel 154 (artikel 6.5 van de Vlaamse Codex Wonen)).

Artikel 157

Met dit artikel wordt artikel 6.8 van de Vlaamse Codex Wonen vervangen. De wijzigingen t.o.v. het huidige artikel 6.8 van de Vlaamse Codex Wonen zijn de volgende.

Kandidaat-huurder

De huidige regelgeving bepaalt dat personen die zich willen inschrijven, moeten voldoen aan de inschrijvingsvoorwaarden. Met de voorgestelde wijziging wordt bepaald dat een kandidaat-huurder voldoet aan de inschrijvingsvoorwaarden. Dit is een eenvoudiger benadering. Een kandidaat-huurder wordt gedefinieerd als de persoon of de personen die ingeschreven zijn in het centraal inschrijvingsregister en die de huurovereenkomst zullen ondertekenen als huurder (zie toelichting bij artikel 149 (art. 6.1 van de Vlaamse Codex Wonen)). Om artikel 6.8. van de Vlaamse Codex Wonen in overeenstemming te brengen met deze eenvoudiger benadering, dienen er een aantal aanpassingen te worden aangebracht.

Daarnaast wordt een lid ingevoegd dat bepaalt dat echtgenoten, wettelijke samenwoners of feitelijke partners die samen de sociale huurwoning willen gaan bewonen, verplicht zijn zich samen in te schrijven als kandidaat-huurder (in de huidige regelgeving is dat de referentiehuurder en zijn echtgenoot, wettelijke samenwoner of feitelijke partner). Ze zullen dus samen moeten voldoen aan de inschrijvingsvoorwaarden. Als meerdere personen die geen partnerrelatie hebben of niet wettelijk samenwonen, samen de sociale huurwoning willen gaan bewonen, zal slechts een persoon zich kunnen inschrijven als kandidaat-huurder en later huurder worden met persoonlijk woonrecht (in de huidige regelgeving is dat de referentiehuurder). Het is die persoon die moet voldoen aan de inschrijvingsvoorwaarden. De anderen zullen duurzame bijwoners worden van wie het woonrecht afhankelijk is van de kandidaat-huurder. Dit zijn geen inhoudelijke wijzigingen t.o.v. de huidige regelgeving. Inhoudelijk stemt het overeen met de huidige paragraaf 3 van artikel 6.8 van de Vlaamse Codex Wonen. Het toegevoegde lid is het gevolg van de keuze om voortaan niet meer met het begrip 'referentiehuurder' te werken.

Nieuwe inschrijvingsvoorwaarde

Er wordt een vierde inschrijvingsvoorwaarde toegevoegd. Ex-sociale huurders van wie de huurovereenkomst tijdens de drie jaar die voorafgaan aan de datum dat ze zich willen inschrijven, beëindigd is door rechterlijke tussenkomst wegens het veroorzaken van ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning kunnen zich niet inschrijven voor een andere sociale huurwoning. Er wordt ook verduidelijkt dat de beëindiging van de huurovereenkomst niet uitsluitend hoeft te wijten te zijn aan ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning (het kan dus ook een combinatie zijn van deze motieven en een ander motief bv. huurachterstal). Wel wordt de mogelijkheid bepaald dat de verhuurder wegens billijkheidsredenen deze inschrijvingsvoorwaarde buiten toepassing stelt. Het invoeren van billijkheid kan mogelijk een perspectief bieden aan betrokkene als hij zich herpakt of laat begeleiden en dit kan betrokkene effectief ook vooruithelpen. Ook het gegeven dat de huurder zich eigenlijk niet mag inschrijven maar dat dit wel zou kunnen naargelang de opgenomen verantwoordelijkheid, kan ook een krachtig signaal zijn naar betrokkene. De verhuurder kan ook die inschrijving afhankelijk stellen van een verplichte begeleiding.

Artikel 158

Het eerste lid van artikel 6.9 van de Vlaamse Codex Wonen wordt opgeheven omdat het zonder voorwerp is geworden (zie toelichting bij artikel 157 (artikel 6.8 van de Vlaamse Codex Wonen)).

Artikel 159

Het huidige artikel 6.10 van de Vlaamse Codex Wonen bepaalt dat behalve wanneer de kandidaat-huurder uitdrukkelijk en schriftelijk te kennen geeft dat zijn kandidatuur enkel betrekking heeft op sociale huurwoningen in een welbepaald gebied of op sociale huurwoningen die voldoen aan specifieke kenmerken, de inschrijving geldt voor alle sociale huurwoningen van de verhuurder, dat wil zeggen voor zover deze sociale huurwoningen overeenstemmen met het door de kandidaat-huurder gewenste type van woning. Deze bepaling is niet langer hanteerbaar in de context van een centraal inschrijvingsregister waar de keuze voor een sociale huurwoning losgekoppeld is van het patrimonium van een welbepaalde verhuurder. Het artikel wordt dan ook herschreven naar de nieuwe context. Het centraal inschrijvingsregister zal een keuze toelaten wat betreft type, ligging, maximale huurprijs en vaste kosten, net zoals de papieren formulieren het momenteel toelaten. Als de kandidaat-huurder wil weten wat zijn keuze precies impliceert, kan hij bij een verhuurder terecht in afwachting dat het inschrijvingsregister zelf de link tussen keuze en woning kan maken. Het is ook de verhuurder die na de inschrijving erover moet waken dat de keuze van een persoon niet leidt tot een te beperkte keuze (zie artikel 6.12, tweede lid, van de Vlaamse Codex Wonen). Dat gegeven is immers technisch niet te ondervangen in het centraal inschrijvingsregister.

Artikel 160

Dit artikel bevat de toelatingsvoorwaarden voor een sociale huurwoning. In de huidige regeling zijn de toelatingsvoorwaarden identiek aan de inschrijvingsvoorwaarden. In dit ontwerp wordt echter een inschrijvingsvoorwaarde toegevoegd die geen toelatingsvoorwaarde is. Teruitvoering van het Regeerakkoord wordt er een vierde inschrijvingsvoorwaarde toegevoegd. Ex-sociale huurders van wie de huurovereenkomst tijdens de drie jaar die voorafgaan aan de datum dat ze zich willen inschrijven, beëindigd is door rechterlijke tussenkomst wegens het veroorzaken van ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning kunnen zich niet inschrijven voor een andere sociale huurwoning (zie toelichting bij artikel 157 (artikel 6.8 van de

Vlaamse Codex Wonen). Het eerste lid van artikel 6.11 van de Vlaamse Codex Wonen wordt daarom aangepast.

Aangezien 'kandidaat-huurder' in de definities in het enkelvoud is geformuleerd, dienen er een paar louter legistische aanpassingen te gebeuren aan artikel 6.11, tweede lid, VCW.

Daarnaast worden het derde en vierde lid van artikel 6.11 VCW afgestemd op de nieuwe huurdersdefinitie waardoor er geen ongelijke behandeling meer is tussen referentiehuurder en partner/wettelijke samenwoner (zie toelichting bij artikel 149 (artikel 6.1 van de Vlaamse Codex Wonen)).

Artikel 161

Artikel 6.12 van de Vlaamse Codex Wonen bevat de toewijzingsregeling van sociale huurwoningen. Volgens de huidige regeling wordt bij de toewijzing rekening gehouden met de keuze van de kandidaat-huurder, de rationele bezetting, de voorrangs- en toewijzingsregels door de Vlaamse Regering vastgesteld en tenslotte het toewijzingsreglement dat de gemeente of het intergemeentelijk samenwerkingsverband in voorkomend geval heeft opgesteld.

Ook al zal er nieuw toewijzingsmodel ontwikkeld worden (cfr. Vlaams regeerakkoord 2019-2024 (p. 242), kan deze decretale bepaling toch grotendeels behouden blijven. Alleen de bepaling m.b.t. het toewijzingsreglement dient aangepast te worden, aangezien het toewijzingsreglement anders tot stand zal komen. Met het toewijzingsreglement kunnen gewestelijk vastgelegde toewijzingsregels een lokale invulling krijgen. Er zal per werkingsgebied van de verhuurder één toewijzingsraad worden opgericht. Als het werkingsgebied te omvangrijk is, kan er onder de door de Vlaamse Regering bepaalde voorwaarden geopteerd worden om het werkingsgebied op te delen in aaneengesloten zones waarin telkens een eigen toewijzingsraad werkzaam is.

De toewijzingsraad zal samengesteld worden uit vertegenwoordigers van de verhuurders, de lokale besturen en de relevante huisvestings- en welzijnsactoren uit het werkingsgebied van de verhuurder (of in voorkomend geval een zone van het werkingsgebied).

Artikel 162

Aan artikel 6.13 VCW worden een aantal wijzigingen aangebracht. Ten eerste wordt toegevoegd dat niet alleen de verhuurder een toewijzing van een sociale huurwoning afhankelijk kan maken van een begeleiding, maar ook de toewijzingsraad (zie toelichting bij artikel 161 (art. 6.12 van de Vlaamse Codex Wonen)).

Ten tweede wordt het derde lid van artikel 6.13 VCW opgeheven omdat het een plaats heeft gekregen in de privacy-bepaling, vermeld in artikel 6.3/1 VCW (zie toelichting bij artikel 151 (art. 6.3/1 VCW)).

Tot slot wordt een paragraaf 2 toegevoegd. Die bepaling creëert een expliciete rechtsgrond voor artikel 6.24 van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021. Een sociale verhuurder heeft in principe niet het recht om een kandidaat-huurder te weigeren. Bij de inschrijving als kandidaat-huurder en nadien via de actualisatie wordt immers nagegaan of de betrokkene behoort tot de doelgroep. In uitzonderlijke gevallen en enkel indien via het opleggen van een begeleidingsovereenkomst een toewijzing onmogelijk blijft, kan de weigering om een kandidaat-huurder een woning toe te wijzen gerechtvaardigd worden door redenen van algemeen belang. In artikel 6.24 van het Besluit Vlaamse Codex

Wonen van 2021 zijn die redenen uitgewerkt (bv. ernstige bedreiging voor de fysieke en psychische integriteit van de bewoners, ex-huurder die omwille van ernstige of blijvende tekortkomingen aan de huurdersverplichtingen opgezegd werden). Tegen de beslissing om een toewijzing te weigeren, kan door de kandidaat-huurder verhaal worden ingesteld bij de toezichthouder.

Artikel 163

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 164

Dit artikel past artikel 6.14 van de Vlaamse Codex Wonen aan. De toewijzingsraad zal een ontwerp van toewijzingsreglement opmaken dat zal gelden voor het werkingsgebied van de woonmaatschappij. Dat ontwerp komt tot stand op basis van de voorstellen van de leden van de toewijzingsraad die worden besproken op de toewijzingsraad. De doelstelling is dat er binnen de toewijzingsraad consensus wordt bereikt over de lokale invulling van het toewijzingsbeleid. Als democratisch gelegitimeerd orgaan heeft de gemeente evenwel het laatste woord wat betreft de toewijzingsregels voor de sociale huurwoningen op haar grondgebied. Het ontwerp van toewijzingsreglement zal besproken worden op de gemeenteraad, waar men het kan goedkeuren zoals het is, of bepaalde aanpassingen kan doorvoeren en goedkeuren. De toewijzingsraad integreert vervolgens alles in een toewijzingsreglement. Het is ook niet langer de gemeente die of het intergemeentelijk samenwerkingsverband dat het toewijzingsreglement aan de Vlaamse Regering zal bezorgen maar wel de woonmaatschappij. In welke gevallen de woonmaatschappij het toewijzingsreglement moet voorleggen, zal door de Vlaamse Regering worden bepaald. Het vernietigingstoezicht en de procedure zoals die in de huidige regeling zijn opgenomen, blijven voor die gevallen behouden.

Artikel 165

Aangezien niet alleen de kandidaat-huurder verhaal kan indienen als hij zich benadeeld acht, maar ook de potentiële kandidaat-huurder, wordt dat aangevuld in artikel 6.15 van de Vlaamse Codex Wonen. Ook de persoon die huurder is geweest en die door de verhuurder geregistreerd wordt in het centraal inschrijvingsregister omdat zijn huurovereenkomst beëindigd is door rechterlijke tussenkomst wegens het veroorzaken van ernstige overlast of ernstige verwaarlozing van de sociale huurwoning, zal een verhaal kunnen instellen tegen die registratie als hij van oordeel is dat de beëindiging van de huurovereenkomst niet gebeurd is op de vereiste motieven.

Artikel 166

In de huidige typehuurovereenkomsten is alleen de identiteit van de huurders en de verhuurders opgenomen. Het is aangewezen dat ook de duurzame bijwoners bij de aanvang van de huurovereenkomst worden opgenomen in de huurovereenkomst. Op die manier hebben de huurders hun meldingsplicht bij het sluiten van de huurovereenkomst al vervuld. Artikel 6.16 van de Vlaamse Codex Wonen wordt aangevuld met die bepaling.

Artikel 167

In artikel 6.17, eerste lid, van de Vlaamse Codex Wonen wordt gepreciseerd dat er in de toelichting op maat van de huurder informatie moet worden opgenomen over de vrijgave van de huurwaarborg en niet zozeer over de waarborgstelling zelf. De verhuurder bezorgt de toelichting immers op het moment dat de huurovereenkomst wordt ondertekend en op dat moment is de waarborgstelling al

achter de rug en bovendien opgenomen in de huurovereenkomst. Voor de huurder is het natuurlijk wel van belang om informatie te krijgen over hoe de vrijgave van de huurwaarborg bij het einde van de huurovereenkomst precies gebeurt.

Artikel 168

Het opstellen van de plaatsbeschrijving wordt meer afgestemd op de regeling van het Vlaams Woninghuurdecreet waardoor het eerste lid van artikel 6.18 van de Vlaamse Codex Wonen kan worden opgeheven. Het Vlaams Woninghuurdecreet heeft immers een aanvullende werking (artikel 6.2, tweede lid, van de Vlaamse Codex Wonen). Volgens dat decreet is alleen een intredende plaatsbeschrijving verplicht (zie artikel 9, §1). De uittredende plaatsbeschrijving vindt maar plaats als een van de partijen dat vraagt. De uittredende plaatsbeschrijving moet dan ten laatste gebeuren op het ogenblik waarop de verhuurder de teruggave aanvaardt van de sleutels van de woning. In de huidige sociale huurreglementering is zowel een intredende als een uittredende plaatsbeschrijving verplicht. Het zou ook voor de sociale verhuurder in bepaalde gevallen een administratieve lastenverlaging kunnen zijn als de uittredende plaatsbeschrijving niet verplicht is. Zo lijkt bijvoorbeeld een plaatsbeschrijving van een pand dat gesloopt moet worden, niet zinvol. Door de voorgestelde aanpassing hoeft er geen plaatsbeschrijving te worden opgemaakt als geen van de partijen dat nodig acht.

Artikel 169

De huurdersverplichtingen, vermeld in artikel 6.20, eerste lid, 5° en 6°, van de Vlaamse Codex Wonen, m.b.t. de taalkennisverplichting worden aangepast. Voortaan wordt als taalkennisniveau niveau A2 van het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen vereist. Verdere toelichting bij deze wijziging is opgenomen bij de Algemene Toelichting – inhoud - 2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel, punt 1. In punt 3° van dit artikel wordt nog een foutieve verwijzing rechtgezet.

Vervolgens wordt er een nieuwe huurdersverplichting ingevoegd. De huurder die niet-beroepsactief is en arbeidspotentieel heeft, zal zich moeten inschrijven bij de VDAB. Verdere toelichting bij deze wijziging is opgenomen bij de Algemene Toelichting – inhoud - 2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel, punt 3.

Tot slot wordt een lid toegevoegd, waardoor er een expliciete rechtsgrond wordt gecreëerd voor de Vlaamse Regering om de voorwaarden vast te stellen waaronder de verplichte verhuizing, vermeld in artikel 6.20, eerste lid, 9° en 10°, VCW moet gebeuren. In het uitvoeringsbesluit werden reeds voorwaarden opgenomen, maar op deze manier is het duidelijk dat de Vlaamse Regering over die bevoegdheid beschikt.

Artikel 170

Aangezien er in artikel 6.2, eerste lid van de Vlaamse Codex Wonen niet meer wordt gesproken over de specificiteit van de verhuurder, dient de zinsnede „, alsmede met de specificiteit van de verhuurder zoals bepaald in artikel 6.2, eerste lid” in artikel 6.23 van de Vlaamse Codex Wonen opgeheven te worden. Die schrapping verhindert uiteraard niet dat het onderscheid tussen de huurprijs van eigen woningen van de woonmaatschappij en de ingehuurde woningen van de woonmaatschappij kan blijven bestaan.

Artikel 171

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 172 tot en met artikel 179

Door de omvorming van de sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen tot één woonmaatschappij dient deel 10 van boek 6 VCW en in het bijzonder titel 1, grondig herschreven te worden. Het onderscheid tussen enerzijds de huurovereenkomsten gesloten door een verhuurder die geen sociaal verhuurkantoor is en anderzijds de huurovereenkomsten gesloten door een sociaal verhuurkantoor in relatie tot het al dan niet kunnen opzeggen wegens te hoog inkomen of het bewonen van een onderbezette woning, is niet meer accuraat. Aangezien het eerder het lot is dat zal beslissen of een kandidaat-huurder een eigen woning van de woonmaatschappij dan wel een ingehuurde woning van de woonmaatschappij zal toegewezen krijgen, is er geen rechtvaardiging meer voor handen om in dat laatste geval de opzegging wegens te hoog inkomen of het bewonen van een onderbezette woning niet toe te passen. Bij de sociale verhuurkantoren was die rechtvaardiging voor handen omdat hun doelgroep gekenmerkt werd door een socio-economisch zwakker profiel waardoor de toepassing van de opzegging haast niet zou voorkomen. Een kandidaat-huurder die een ingehuurde woning van de woonmaatschappij zal huren, kan net zo goed als een kandidaat-huurder die een eigen woning van de woonmaatschappij zal huren, na verloop van tijd een te hoog inkomen hebben om nog tot de doelgroep te behoren.

Vandaar dat geen onderscheid meer zal gemaakt worden. Het uitgangspunt zal – in lijn met de huidige regeling voor de woningen die een sociale huisvestingsmaatschappij verhuurt – zijn dat iedere huurder die een sociale huurwoning toegewezen krijgt, een woonrecht heeft van minstens negen jaar.

Op basis van dat woonrecht kan hij gedurende negen jaar een sociale huurwoning huren via een of meer opeenvolgende huurovereenkomsten. In principe hebben de huurovereenkomsten ook een duur van negen jaar. Als de huurovereenkomst betrekking heeft op een woning waarover de verhuurder minder dan negen jaar beschikt, bedraagt de duur van de huurovereenkomst de periode waarover de verhuurder beschikt. De verhuurder is verplicht om de huurder te herhuisvesten als het woonrecht nog geldt en de huurovereenkomst zou aflopen. Deze bepaling kan een kleine impact hebben op de wachtlijsten. Nu gebeurt het dat huurders van woningen van sociale verhuurkantoor, waarvoor de hoofdhuurovereenkomst beëindigd wordt, niet kunnen geherhuisvest worden in het patrimonium van het sociaal verhuurkantoor omdat er op dat ogenblik geen woning van een sociale verhuurkantoor beschikbaar is. Door de samensmelting van sociale verhuurkantoren en sociale huisvestingsmaatschappijen tot woonmaatschappijen, zal een herhuisvesting gemakkelijker zijn, maar dat betekent dan wel dat de woning waarin herhuisvest zal worden, niet beschikbaar is voor een kandidaat-huurder van de wachtlijst.

Als de huurder op het einde van zijn woonrecht van negen jaar niet voldoet aan de inkomensvoorwaarde of de voorwaarde van passendheid van de woning, zegt de verhuurder de lopende huurovereenkomst op met een opzeggingstermijn van zes maanden en eindigt het woonrecht op de vervalddag van de huurovereenkomst. Als de huurder op het einde van zijn woonrecht van negen jaar aan de voorwaarden voldoet, wordt zijn woonrecht verlengd met drie jaar. Het woonrecht wordt vervolgens telkens met drie jaar verlengd als de voorwaarden vervuld zijn.

Als een huurder verhuist naar een andere sociale huurwoning is de duur van de huurovereenkomst gelijk aan de resterende duur waarop de huurder nog recht had ingevolge zijn woonrecht.

Deze regeling is op zich niet nieuw maar wordt uitgebreid naar de huurovereenkomsten voor woningen die ingehuurd worden door de woonmaatschappij.

Zoals nu ook al het geval is, kan de Vlaamse Regering uitzonderingen bepalen op de negenjarige duur van het woonrecht, onder meer voor de tijdelijke opvang van gezinnen die in een noodsituatie verkeren. In de bepaling wordt verduidelijkt dat het gaat om een verkorting van het negenjarige woonrecht.

De uitzondering die in de huidige regelgeving is opgenomen voor de huurders die een huurovereenkomst van onbepaalde duur hebben gesloten vóór 1 maart 2017, blijft uiteraard ook behouden. Er wordt bepaald dat de huurder het woonrecht van onbepaalde duur behoudt als hij verhuist naar een andere sociale huurwoning van dezelfde verhuurder, of, in het kader van gedwongen herhuisvesting wegens renovatie, aanpassing, sloop of verkoop, van een andere verhuurder.

Aan de voorwaarden die het woonrecht verlengen, wordt inhoudelijk niets gewijzigd. De inkomensvoorwaarde wordt afgestemd zodat het ook toepasbaar voor woningen die ingehuurd worden door de woonmaatschappijen. In de huidige regeling wordt bepaald dat de huurovereenkomst een einde neemt bij het verstrijken van de periode van negen jaar als het rekenkundig gemiddelde van het inkomen van de huurder dat in aanmerking wordt genomen bij de drie laatste jaarlijkse huurprijsaanpassingen 125% of meer bedraagt van de inkomensgrens die van toepassing is bij de drie laatste jaarlijkse huurprijsaanpassingen. Bij ingehuurde woningen wordt de huurprijs immers niet jaarlijks berekend op basis van het inkomen. Voor de huurders van die woningen wordt gekeken naar het inkomen en de gezinssituatie (voor het bepalen van de inkomensgrens) op de datum van de verjaardag van de huurovereenkomst om de berekening te maken.

Ook aan de redenen waarom de huurder kan vragen om een eventuele opzegging in te trekken en de mogelijkheid om een beroep in te stellen bij de toezichthouder als de verhuurder weigert om in te gaan op de vraag wordt niets gewijzigd.

Artikel 180

In artikel 6.33 van de Vlaamse Codex Wonen worden een aantal wijzigingen aangebracht. Ten eerste wordt in het eerste lid een verwijzing aangepast en wordt tweemaal "van een sociale huurwoning" geschrapt om de tekst wat minder zwaar te maken (punten 1° en 2°).

Ten tweede wordt toegevoegd dat het niet naleven van de huurdersverplichting 'zich inschrijven bij de VDAB' geen aanleiding kan geven tot een opzegging van de huurovereenkomst (punt 3°). De toezichthouder kan wel een administratieve geldboete opleggen (zie art. 6.43 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021).

Ten derde wordt het tweede lid vervangen maar dat gaat ook slechts over een louter juridisch-technische aanpassing. In de huidige bepaling lijkt het of de uitzondering betrekking heeft op twee gevallen en het principe maar op één geval. Door de aanpassing wordt neutraal gesteld dat de opzeggingstermijn zes maanden bedraagt in het eerste geval en drie maanden in de twee andere gevallen (punt 4°).

Tot slot wordt bepaald dat als de verhuurder de huurovereenkomst opzegt, het woonrecht van de huurder op dat ogenblik uitoefende, dan ook eindigt. Dat is misschien wel evident maar het wordt voor de duidelijkheid toegevoegd (punt 5°).

Artikel 181

In artikel 6.34. van de Vlaamse Codex Wonen worden een aantal wijzigingen aangebracht.

Aan paragraaf 1 van dat artikel wordt voor de duidelijkheid toegevoegd dat voor de huurder die de huurovereenkomst opzegt, het woonrecht dat hij op dat ogenblik uitoefent, eindigt.

Ook paragraaf 2 van dat artikel wordt gewijzigd. Als de laatste huurder de huurovereenkomst opzegt, dienen de overblijvende bijwoners de woning te verlaten op het moment dat de huurovereenkomst eindigt. Hun woonrecht hangt immers af van dat van de huurders. De opzeggingstermijn bedraagt in principe drie maanden, maar als de laatste huurder naar een woonzorgcentrum gaat of gebruik maakt van woonondersteuning bij een aanbieder van niet rechtstreeks toegankelijke zorg of ondersteuning, geldt een opzeggingstermijn van slechts één maand. Als er overblijvende bijwoners zijn, worden die bijgevolg geconfronteerd met een zeer korte termijn om een andere woongelegenheden te zoeken. Met deze wijziging wordt mogelijk gemaakt dat de huurder zijn huurovereenkomst toch kan opzeggen met een opzeggingstermijn van drie maanden.

Artikel 182

Aangezien het correcter is te spreken van een huurovereenkomst die beëindigd wordt van rechtswege in plaats van een ontbinding van rechtswege, wordt het opschrift van titel 4, deel 10, boek 6, van de Vlaamse Codex Wonen aangepast.

Artikel 183

Het huidige artikel 6.35 van de Vlaamse Codex Wonen bepaalt dat de huurovereenkomst van rechtswege wordt beëindigd op het einde van de tweede maand na het overlijden van de laatste huurder. Als er nog een of meer bewoners overblijven, hebben zij het recht om de woning nog tijdelijk te betrekken tot de laatste dag van de zesde maand die volgt op de datum waarop de verhuurder het overlijden van de laatste huurder heeft vernomen. Deze regeling geeft een vreemde situatie voor de bijwoners. De bezettingsovereenkomst die wordt gesloten tussen de overblijvende bewoners en de woonactor kan immers pas ingaan op het moment dat de huurovereenkomst is ontbonden. De huurprijs moet dan in principe door de erfgenamen van de huurder worden betaald tot de huurovereenkomst is beëindigd, terwijl de overblijvende bewoners, die niet in alle gevallen de erfgenamen zullen zijn, intussen het woongenot hebben. Als de overblijvende bewoners tijdens die periode schade zouden toebrengen aan de woning, is het moeilijk voor de erfgenamen om te bewijzen dat zij de veroorzakers zijn. Om deze toepassingsproblemen aan te pakken, zal de huurovereenkomst voortaan de laatste dag van de maand die volgt op de datum waarop de verhuurder het overlijden van de laatste huurder verneemt, van rechtswege eindigen. In navolging van een schriftelijke reactie van het Vlaams Huurdersplatform die volgde op het stakeholdersoverleg van 9 november 2020 (zie bijlage) wordt deze regeling genuanceerd. Het Vlaams Huurdersplatform stelde dat de verkorting van de termijn dat de huurovereenkomst van rechtswege een einde neemt bij het overlijden van de laatste huurder, geen goede zaak was en het niet overtuigd was dat dat in het belang van de erfgenamen zou zijn. Om aan de bekommernis tegemoet te komen, wordt er nu een onderscheid gemaakt tussen de situatie dat er geen bewoners overblijven en de situatie dat er wel bewoners overblijven. Als er geen bewoners overblijven, zal de regeling zoals in het Vlaams Woninghuurdecreet (artikel 42, §2) gelden, zoals ook bepaald in het huidige artikel 6.35 van de Vlaamse Codex Wonen. De huurovereenkomst wordt beëindigd de laatste dag van de tweede maand na het overlijden van de laatste huurder. De erfgenamen hebben op die manier voldoende tijd om de woning te ontruimen. Als er bewoners overblijven, wordt de termijn verkort om zo de geschetste toepassingsproblemen te vermijden. De verkorting van de termijn is zeker ook in het belang van de erfgenamen, zij dienen immers minder lang de huurprijs te betalen en de uittredende plaatsbeschrijving kan sneller worden opgemaakt. Met de overblijvende bewoners kan er sneller een bezettingsovereenkomst gesloten

worden. De bijwoners zullen vanaf dan een vergoeding betalen voor het bewonen van de sociale huurwoning. De ontruiming van de woning dient pas plaats te hebben op het einde van de bezettingsovereenkomst. Als de erfgenamen de huurovereenkomst al sneller willen beëindigen, kan dat in onderling akkoord met de verhuurder. Dat kan in de beide gevallen. Tot slot wordt de zinsnede „, alsmede met de specificiteit van de verhuurder zoals bepaald in artikel 6.2, eerste lid” niet meer hernomen in het vervangen tweede lid van artikel 6.35 van de Vlaamse Codex Wonen aangezien er in artikel 6.2, eerste lid van de Vlaamse Codex Wonen niet meer wordt gesproken over de specificiteit van de verhuurder.

Artikel 184

Artikel 6.36. van de Vlaamse Codex Wonen handelt over de verhuring buiten het sociale huurstelsel. Er wordt een regeling vastgesteld voor de verhuring van leegstaande sociale huurwoningen (zie algemene toelichting – inhoud – 2. Aanpassingen aan het sociaal huurstelsel, punt 6)

Artikel 185

Het eerste punt 1° betreft een louter juridisch-technische aanpassing. De bepaling dat de toezichthouders bevoegd zijn voor het opleggen van administratieve geldboetes wordt van artikel 6.37 van de Vlaamse Codex Wonen overgeheveld naar de meer logische plaats in artikel 6.43 van de Vlaamse Codex Wonen.

In het tweede punt 2° en het derde punt 3° worden de verwijzingen naar de wooninspecteur en de verbalisant geschrapt.

Artikel 6.37 van de Vlaamse Codex Wonen gaf aan de wooninspecteurs en de verbalisanten tevens de mogelijkheid om op te treden in het kader van domiciliefraude in de sociale huisvesting. In de praktijk is het niet de wooninspecteur of de verbalisant die in dergelijke gevallen optreedt, maar de toezichthouder voor de sociale huisvesting. De praktijk van de opsporing van dergelijke feiten verschilt ook van deze van de opsporing in de woningkwaliteitshandhaving.

Daar de bevoegdheid om op te treden in dergelijke gevallen in de feiten dode letter is, wordt er voor gekozen om de verwijzingen naar de wooninspecteur en de verbalisant te schrappen.

Artikel 186

Deze wijziging betreft een louter juridisch-technische aanpassing. De bepaling dat de toezichthouders bevoegd zijn voor het opleggen van administratieve geldboetes wordt van artikel 6.37 van de Vlaamse Codex Wonen overgeheveld naar de meer logische plaats in artikel 6.43 van de Vlaamse Codex Wonen.

Artikel 187

Dit artikel voert in artikel 7.4, §2 van de Vlaamse Codex Wonen een terminologische aanpassing door.

Hoofdstuk 6. Opheffingsbepalingen

Artikel 188 tot en met artikel 195

Deze artikelen betreffen de opheffingsbepalingen.

In artikel 212 van dit ontwerpdecreet wordt de codificatie van de decreten betreffende het Vlaamse Woonbeleid bekrachtigd. Met dit artikel worden de gecodificeerde bepalingen opgeheven. De bekrachtiging van de ontworpen

codificatie, samen met de gelijktijdige afschaffing van de wetgevende teksten die erin opgenomen zijn, heeft verscheidene voordelen. Zo worden eventuele twijfels omtrent de overeenstemming van de gecodificeerde tekst met de oorspronkelijke tekst uit de weg geruimd, zodat de rechter dat aspect niet meer hoeft te toetsen. Ook worden de wetgevende teksten die in de codificatie zijn verwerkt en die overbodig zijn geworden, formeel uit de rechtsorde verwijderd. Er kan een nieuwe coördinatie of codificatie worden gemaakt, wanneer de gecodificeerde tekst op zijn beurt talrijke wijzigingen zal hebben ondergaan. Alleen oorspronkelijke teksten en wijzigingen ervan kunnen immers gecoördineerd of gecodificeerd worden.

Hoofdstuk 7. Overgangsbepalingen

Artikel 196

De bepalingen met betrekking tot de omzetting van sociale huisvestingmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren tot woonmaatschappijen, treden in werking op de tiende dag na de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad. Vanaf die datum is de Vlaamse Regering gemachtigd om de werkingsgebieden vast te stellen. Woonmaatschappijen kunnen pas worden erkend na de vaststelling van de werkingsgebieden door de Vlaamse Regering. Zoals aangehaald in de toelichting bij het voorgestelde artikel 4.37 van de Vlaamse Codex Wonen, hoeft de Vlaamse Regering niet alle werkingsgebieden tegelijk vast te stellen. Het is dus mogelijk dat bepaalde werkingsgebieden eerder worden vastgesteld, waardoor in dat werkingsgebied al een woonmaatschappij kan worden erkend, terwijl dat in een ander werkingsgebied nog niet het geval zou zijn.

Dit artikel voorziet in een overgangsregeling voor de bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren, t.t.z. voor de sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren die op de dag vóór de dag van de inwerkingtreding van het decreet zijn erkend overeenkomstig de dan geldende erkenningsvoorwaarden.

De eerste paragraaf voorziet in de rechtsgrondslag opdat de bestaande erkende sociale huisvestingsmaatschappijen hun erkenning en de daarbijkomende financiering kunnen behouden tot uiterlijk 31 december 2022. Dat moet de bestaande huisvestingsmaatschappijen de tijd bieden om zich aan te passen aan de nieuwe erkenningsvoorwaarden voor woonmaatschappijen (bijvoorbeeld door zich aan te passen aan die voorwaarden en zich te laten erkennen, dan wel te fuseren met een andere sociale huisvestingsmaatschappij, met het oog op de erkenning als woonmaatschappij of te fuseren met een intussen reeds erkende woonmaatschappij).

Vanaf de inwerkingtreding van het decreet zullen, gelet op de hoger beschreven doelstellingen inzake het publieke aandeelhouderschap van woonmaatschappijen, andere aandeelhouders dan de provincies, gemeenten en OCMW's hun participatie in sociale huisvestingsmaatschappijen niet kunnen uitbreiden. Omwille van de redenen zoals uiteengezet bij de toelichting bij het vierde lid van artikel 197 is het niet wenselijk dat het Vlaams Gewest haar aandeel in de sociale huisvestingmaatschappijen kan uitbreiden. Dit verbod gaat in vanaf de inwerkingtreding van het decreet.

Paragraaf 2 bepaalt dat de Vlaamse Regering de procedure zal uitwerken volgens dewelke een erkende sociale huisvestingsmaatschappij kan worden erkend als woonmaatschappij. Het spreekt voor zich dat de Vlaamse Regering hierbij niet kan afwijken van de regel van het voorgestelde artikel 4.37, tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen die bepaalt dat er per werkingsgebied nog ten hoogste één woonmaatschappij kan worden erkend.

Paragraaf 3 laat erkende sociale huisvestingsmaatschappijen toe om een tijdelijke erkenning als woonmaatschappij aan te vragen. Deze regeling strekt ertoe te vermijden dat sociale huisvestingsmaatschappijen die beogen om uiterlijk op 30 juni 2023 te beantwoorden aan alle voorwaarden om definitief erkend te worden als woonmaatschappij, maar de nodige stappen daartoe (conformerings van de statuten, afronding van eventuele fusies etc.) nog niet volledig hebben gezet, hun erkenning van rechtswege zouden verliezen op 1 januari 2023. Een tijdelijke erkenning moet het mogelijk maken voor erkende sociale huisvestingsmaatschappijen om hun jaarrekening voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2022 af te sluiten en een fusie met boekhoudkundige retroactiviteit tot 1 januari 2023 mogelijk te maken. De Vlaamse Regering zal in een uitvoeringsbesluit de procedure en de voorwaarden voor de tijdelijke erkenning en de wijze waarop de tijdelijke erkenning wordt omgezet in een definitieve erkenning vastleggen. Het is daarbij belangrijk dat de sociale huisvestingsmaatschappij zal kunnen aantonen dat zij uiterlijk op 30 juni 2023 aan alle erkenningsvoorwaarden als woonmaatschappij zal voldoen.

Het eerste lid van paragraaf 4 voorziet in een uittredingsmogelijkheid voor iedere aandeelhouder van een sociale huisvestingsmaatschappij met de vorm van een BV of CVBA vanaf de bijeenroeping van de algemene vergadering die de statuten in overeenstemming moet brengen met de erkenningsvoorwaarden voor woonmaatschappijen. Dit is ingeschreven om te waarborgen dat de aandeelhouders ook zouden kunnen uittreden indien de omzetting zou plaatsvinden tijdens de laatste zes maanden van het boekjaar. Op die manier wordt gewaarborgd dat aandeelhouders niet "gevangen" zouden zijn in de vennootschap na de wijziging van de erkenningsvoorwaarden.

Voor de CVBA is dit een afwijking van artikel 367 W.Venn. Deze regel is noodzakelijk, gelet op de hoger beschreven doelstelling van de maatregel. De bepaling van het federale vennootschapsrecht leent zicht tot een gedifferentieerde regeling nu blijkt dat in het nieuwe WVV een uittreding uit de BV wél mogelijk is tijdens de laatste zes maanden van het boekjaar indien dit statutair wordt voorzien (zie artikel 5:154, §1, tweede lid, 2° WVV). De weerslag op de federale regelgeving is bovendien marginaal omdat deze slechts geldt in het kader van een zeer specifieke context, die bovendien enkel tijdens een beperkte tijdsspanne toepassing kan vinden.

Indien er niet voldoende middelen zouden zijn om het scheidingsaandeel te betalen, dan wordt overeenkomstig artikel 5:154, §1, 6°, tweede lid van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (voor BV's), respectievelijk artikel 427 van het Wetboek van vennootschappen (voor CVBA's), het recht op betaling ervan opgeschort totdat uitkeringen opnieuw zijn toegelaten.

Het tweede lid van paragraaf 4 beoogt een gelijkaardig "uittredingsrecht" te voorzien voor aandeelhouders van een sociale huisvestingsmaatschappij die de vorm heeft aangenomen van een naamloze vennootschap. Sociale huisvestingsmaatschappijen met de vorm van een NV moeten op dat ogenblik hun aandeelhouders de mogelijkheid bieden om hun aandelen te laten inkopen door de vennootschap tegen een prijs die niet hoger mag zijn dan de door de aandeelhouders werkelijk gestorte en nog niet terugbetaalde inbreng in het vermogen van de sociale huisvestingsmaatschappij. Dit wordt ook mogelijk gemaakt zelfs als er geen uitkerbare middelen zijn, maar dan wordt de betaling van de prijs van de aandelen opgeschort tot de vennootschap over voldoende uitkerbare middelen beschikt. Ook deze paragraaf is een afwijking van de dwingende regels van het federale vennootschapsrecht. De bepaling is immers noodzakelijk om de aandeelhouders een uitweg te bieden zodat zij niet "gevangen" zouden zijn in de vennootschap na de wijziging van de erkenningsvoorwaarden. De bepaling van het federale vennootschapsrecht leent zicht tot een gedifferentieerde regeling nu blijkt dat in het BV- en het CV-recht uittredingen

mogelijk zijn zelfs indien er onvoldoende uitkeerbare middelen zouden zijn. De toepassingsvoorwaarde dat in dergelijk geval de uitbetaling aan de aandeelhouder wordt uitgesteld, werd op dezelfde wijze decretaal ingeschreven. De afwijking heeft ook een marginaal karakter en geldt in het kader van een zeer specifieke context, die bovendien slechts tijdens een beperkte tijdsspanne toepassing kan vinden.

De vijfde paragraaf bepaalt dat sociale huisvestingsmaatschappijen hun erkenning verliezen indien ze niet tijdig werden erkend als woonmaatschappij. In voorkomend geval zal de sociale huisvestingsmaatschappij van rechtswege worden ontbonden overeenkomstig voorgesteld artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen zoals het gold op de dag vóór de inwerkingtreding van dit decreet. Deze verwijzing naar voorgesteld artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen betreft dan ook een zogenaamde "statische" verwijzing. Voor zoveel als nodig wordt verduidelijkt op welke wijze de aandeelhouders in dat geval worden terugbetaald.

De zesde paragraaf voorziet in de overgangsregels voor sociale verhuurkantoren. Voor verhuurkantoren wordt niet bepaald dat zij zich kunnen omzetten tot een woonmaatschappij omdat de rechtsvorm van de woonmaatschappij te sterk verschilt. Wel kunnen sociale verhuurkantoren hun vermogen tegen bezwarende titel of om niet overdragen aan een sociale huisvestingsmaatschappij met het oog op de vorming van een woonmaatschappij.

Om technische redenen die verband houden met het rechtspersonenrecht, is het niet mogelijk om te voorzien in een regeling waarbij een werkelijke fusie zou plaatsvinden tussen sociale verhuurkantoren enerzijds en sociale huisvestingsmaatschappijen en woonmaatschappijen anderzijds waarbij de leden van het sociale verhuurkantoor aandelen zouden verwerven van de sociale huisvestingsmaatschappij of de woonmaatschappij. Daarvoor verschillen de rechtsvorm van de VZW en de CVBA resp. de BV te sterk. Wel kunnen sociale verhuurkantoren hun vermogen ten bezwarende titel overdragen aan woonmaatschappijen of sociale huisvestingsmaatschappijen. Omdat de waarde van de sociale verhuurkantoren beperkt is, en omdat er niet per se een reden is om een overdracht van algemeenheid ten bezwarende titel te organiseren, nu de leden van de VZW vaak geen inbreng hebben gedaan, voorziet dit decreet in de verduidelijking dat het sociale verhuurkantoor haar vermogen ook om niet kan overdragen aan een sociale huisvestingsmaatschappij of een woonmaatschappij (zie hierna, de toelichting bij artikel 201). Indien leden van een sociaal verhuurkantoor wél een inbreng zouden hebben gedaan in de VZW, kunnen zij die inbreng terugnemen (tegen de historische inbrengwaarde). Publieke leden kunnen dat vervolgens eventueel inbrengen in een sociale huisvestingsmaatschappij of woonmaatschappij. Anders staat het de leden van de VZW uiteraard vrij om een inbreng te doen om op die manier nieuwe aandelen van een sociale huisvestingsmaatschappij of woonmaatschappij te verwerven. Uiteraard zullen inbrengen in een sociale huisvestingsmaatschappij of woonmaatschappij het akkoord vereisen van de betrokken maatschappij. Er is evenwel geen reden om aan te nemen dat sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren en woonmaatschappijen hier niet tot een akkoord zouden kunnen komen in het licht van de bredere hervorming van de sector, waarbij ook sociale huisvestingsmaatschappijen die een woonmaatschappij willen worden de nodige expertise in huis zullen moeten halen om de taken van de sociale verhuurkantoren te vervullen.

Sociale verhuurkantoren kunnen uiterlijk hun erkenning en bijhorende financiering op basis van de geldende erkenningsvoorwaarden behouden tot 30 juni 2023. De reden waarom dit later ligt dan de datum waarop de erkenning van een sociale huisvestingsmaatschappij een einde neemt, is louter pragmatisch van aard. Vanaf het moment dat sociale verhuurkantoren hun erkenning verliezen, verliezen ze ook alle rechten op subsidiëring en verliezen ook hun huurders hun recht op huursubsidie. In een context waarbij een sociaal verhuurkantoor wel degelijk

betrokken is bij de vorming van een woonmaatschappij, maar dat die vorming zelf vertraging oploopt om redenen waarom de sociale huisvestingsmaatschappij een tijdelijke erkenning heeft aangevraagd, is dit niet wenselijk. Daarom wordt de datum waarop de erkenning van rechtswege wordt ingetrokken gelijkgesteld met de datum tot wanneer sociale huisvestingsmaatschappijen een tijdelijke erkenning kunnen verkrijgen.

Paragraaf 7 voorziet in een regeling voor de sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren die in de overgangsfase hun erkenning behouden. Voorzien wordt dat voor deze woonactoren de bepalingen van de Vlaamse codex Wonen van toepassing blijven zoals die van toepassing waren de dag vóór de inwerkingtreding van dit decreet.

Artikel 197

Dit artikel bepaalt dat woonmaatschappijen als bedoeld in artikel 196, paragraaf 2, die niet voldoen aan artikel 4.39/2, §1 van de Vlaamse Codex Wonen, te weten de voorwaarde dat een woonmaatschappij uitsluitend de in het artikel vermelde publieke aandeelhouders heeft, toch hun erkenning kunnen behouden mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Op die manier houdt de decreetgever rekening met de rechten van de bestaande private aandeelhouders van de sociale huisvestingsmaatschappijen. In dat geval worden de stemrechten van de private aandeelhouders in de algemene vergadering beperkt, zoals beschreven in het artikel.

1°: onder deze voorwaarde wordt zowel de toetreding van nieuwe aandeelhouders (bijvoorbeeld via overdracht aandelen, uitgifte nieuwe aandelen, uitoefening rechten/effecten die recht geven op aandelen.) begrepen als de uitbreiding van participaties van bestaande aandeelhouders. Hetzelfde geldt voor statutenwijzigingen die de stemrechten verbonden aan aandelen zouden wijzigen.
2°: deze bepaling waarborgt dat private aandeelhouders hun participatie niet kunnen uitbreiden.

3°: Met deze bepaling wordt de oude regel van artikel 661, eerste lid, 4° W.Venn. overgenomen die gold voor vennootschappen met een sociaal oogmerk. Ook voor sociale ondernemingen bestaat een vergelijkbare regel (artikel 8:5, §1, tweede lid van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen *juncto* artikel 6, §1, 5° van het Koninklijk besluit van 28 juni 2019 tot vaststelling van de voorwaarden van de erkenning als landbouwonderneming). Vandaag geldt reeds krachtens artikel 14 van de modelstatuten dat voor sociale huisvestingsmaatschappijen, deze stemrechtbeperking niet geldt voor het Vlaamse Gewest, provincies, gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

4°: Deze voorwaarde beoogt dat gemeenten en OCMW's steeds over de meerderheid van de stemmen beschikken voor beslissingen in de algemene vergadering, zoals voorzien in het Regeerakkoord. Deze bepaling schrijft zich in in de logica dat in de toekomst, de woonmaatschappijen enkel publieke aandeelhouders kunnen hebben. Om mogelijk te maken dat private aandeelhouders hun participatie kunnen behouden (zonder dat dat recht voor die bestaande private aandeelhouders overigens in de tijd wordt beperkt), dringt deze beperking zich op. Op deze manier kunnen de private aandeelhouders nog steeds op de beslissingen wegen, maar zullen zij nooit tegen de wil van de publieke aandeelhouders in een beslissing kunnen doorduwen.

5°: deze voorwaarde strekt ertoe het aantal bestuurders dat op voordracht van "private" aandeelhouders wordt benoemd te beperken tot één, zoals voorzien in het Regeerakkoord. De andere bestuurders moeten worden benoemd op voordracht van de "publieke" aandeelhouders, m.n. het Vlaamse Gewest, de provincies, gemeenten en OCMW's.

6° In geval van fusie of splitsing moet in beginsel een controleverslag worden opgesteld door de commissaris van de vennootschap en indien er geen commissaris is aangesteld, door een erkende externe accountant of bedrijfsrevisor. Dit is evenwel niet verplicht indien alle partijen hiervan afstand doen. Deze uitzonderingsmogelijkheid wordt uitgesloten, zodat de toezichthouder zich verzekerd weet dat de vastgestelde ruilverhoudingen zijn voorgelegd aan extern toezicht, wat gelet op het verbod van de uitbreiding van private participaties belangrijk is. Deze afwijking van het federale vennootschapsrecht is noodzakelijk om de hierboven geschetste reden. De federale regel leent zich tot een gedifferentieerde regeling, nu enkel een uitzonderingsmogelijkheid wordt uitgesloten. De uitzondering heeft slechts een marginale weerslag op het federale vennootschapsrecht, nu deze slechts in een zeer beperkt aantal gevallen toepassing vindt.

Tot slot dient te worden benadrukt dat alle woonmaatschappijen, ook de woonmaatschappijen die een rechtsopvolger zijn van een bestaande sociale huisvestingsmaatschappij onmiddellijk dienen te voldoen aan bepalingen van de andere paragrafen van het voorgestelde artikel 4.39/2, § 2 van de Vlaamse Codex Wonen (te weten de regel dat de meerderheid van de stemrechten in handen moet zijn van de gemeenten en OCWM's) op het ogenblik dat de Vlaamse Regering de sociale huisvestingsmaatschappij erkent als woonmaatschappij.

Het vierde lid van dit artikel voorziet een beperking aan het recht dat voor het Vlaams Gewest voorzien is (in art. 4.39/4, ingevoegd via art. 76 van dit decreet) om bij erkenning of fusie van een woonmaatschappij in te tekenen op een aantal aandelen die maximaal recht gegeven op een vierde van het totale aantal stemmen in de algemene vergadering. Rekening houdend met het uitgangspunt dat lokale besturen in alle gevallen over minstens 50% +1 van de stemrechten moeten beschikken, worden de (maximaal) 50% -1 van de stemrechten verdeeld onder de overige aandeelhouders. Door gebruik te maken van het recht om te participeren tot maximaal 25% van de stemrechten, kan dit enkel ten koste gaan van de stemrechten van de andere aandeelhouders die geen lokale besturen zijn. Omdat private aandeelhouders hun aandelen niet kunnen uitbreiden, zou op die manier een nog grotere verwatering van het zeggenschap van private aandeelhouders kunnen worden verwezenlijkt, dan strikt noodzakelijk. Vandaar dat er een bescherming wordt voorzien op dat vlak.

Artikel 198

Deze bepaling staat toe dat de zittende bestuurders hun mandaat uitdoen tot uiterlijk zes maanden na de eedaflegging van het nieuwe college van burgemeester en schepenen na de eerstvolgende algehele vernieuwing van de gemeenteraad volgend op de inwerkingtreding van dit decreet. De bepaling tolereert dus ook tijdelijke overtallen van het aantal bestuurders als gevolg van het bestaande artikel 4.36, §3 van de Vlaamse Codex Wonen dat door dit decreet wordt opgeheven. Daarna zal het maximumaantal bestuurders overeenkomstig het voorgestelde artikel 4.39/5, §2 van de Vlaamse Codex Wonen gelden. Deze bepaling geeft de woonmaatschappijen de tijd om de procedures op te starten voor de benoeming van de onafhankelijke bestuurders. Dit laat toe om bij de samenstelling van het bestuursorgaan van de woonmaatschappij rekening te houden met de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen van 2024. Uiteraard staat deze bepaling niet in de weg dat de samenstelling van het bestuursorgaan eerder in overeenstemming met de nieuwe regels zou worden gebracht.

Artikel 199

Het eerste lid beoogt een bestaande situatie van bepaalde sociale huisvestingsmaatschappijen te regulariseren. In het verleden liet een aantal sociale huisvestingsmaatschappijen toe dat sociale huurders inschreven op aandelen van

de sociale huisvestingsmaatschappij in plaats van een huurwaarborg te betalen. Deze bepaling beoogt deze situatie te regulariseren. De betrokken aandeelhouders-sociale huurders treden van rechtswege met die aandelen uit de sociale huisvestingsmaatschappij uit en het scheidingsaandeel waarop de aandeelhouder-sociale huurder recht heeft wordt van rechtswege omgeboekt tot een huurwaarborg op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit decreet.

Indien het aantal aandelen waarmee de aandeelhouders-sociale huurders van rechtswege uittreden 25% of meer van het totaal aantal aandelen van de sociale huisvestingsmaatschappij bedraagt, moet de sociale huisvestingsmaatschappij of haar rechtsopvolger of de woonmaatschappij die er onroerende goederen van heeft verworven, één bestuurder benoemen op voordracht van het bestuursorgaan, na bindend advies van de sociale huurders.

Deze bestuurder wordt niet meegerekend voor het maximaal aantal bestuurders zoals bepaald in het voorgestelde artikel 4.39/5, §2 van de Vlaamse Codex Wonen. Woonmaatschappijen die niet onder het toepassingsgebied van dit artikel vallen, hebben op grond van het voorgestelde artikel 4.39/5, §3 van de Vlaamse Codex Wonen wel het *recht* om één bijkomende bestuurder te benoemen op voordracht van het bestuursorgaan na bindend advies van de sociale huurders.

De regels die de Vlaamse Regering heeft aangenomen in uitvoering van het voorgestelde artikel 4.39/5, § 3, laatste lid, zullen in voorkomend geval ook van toepassing zijn.

Artikel 200

Dit artikel preciseert op welke wijze de regels inzake de territoriale werking van de woonmaatschappijen binnen hun werkingsgebied gelden voor woonmaatschappijen die rechtsopvolgers van bestaande sociale huisvestingsmaatschappijen.

Paragraaf 1 verduidelijkt dat de bepalingen van dit artikel voorzien in uitzonderingen op voorgesteld artikel 4.38, § 1 en 2, en een uitgestelde inwerkingtreding van de territoriale exclusieve werking van de werkingsgebieden om de woonmaatschappijen die de rechtsopvolger van sociale huisvestingsmaatschappijen zijn de nodige tijd te bieden om zich aan te passen aan de nieuwe erkenningsvoorwaarden.

Paragraaf 2 verbiedt de woonmaatschappij die erkend is, om na haar erkenning nog nieuwe activiteiten te ontwikkelen buiten haar werkingsgebied.

De verplichting om al haar activiteiten die dateerden van vóór de omzetting ook te beperken tot het werkingsgebied wordt uitgesteld tot 1 januari 2028. Dat biedt de woonmaatschappij de tijd om de nodige overdrachten van patrimonium te organiseren voor eventuele onroerende goederen die buiten haar werkingsgebied gelegen zijn (zie hierover ook paragrafen 3 en 4).

Paragrafen 3 en 4 voorzien in de gevolgtrekking van de territoriale exclusieve werking van de werkingsgebieden van de woonmaatschappijen. Om te vermijden dat het sociaal woonpatrimonium zou inkrimpen of de rechten van de sociale huurders (of kopers) in het gedrang komen, is het essentieel dat de onroerende goederen die dienstig zijn voor sociale huisvesting, worden overgedragen naar de territoriaal bevoegde woonmaatschappij. Daarom voorziet paragraaf 3 in een verplichting tot overdracht van de rechten die betrekking hebben op die goederen die buiten het werkingsgebied gelegen zijn van de woonmaatschappij die die rechten aanhoudt. Paragraaf 4 voorziet in de corresponderende verplichting om die rechten over te nemen.

De bepalingen van paragraaf 3 en 4 voorzien erin dat alle rechten moeten overgedragen zijn tegen uiterlijk 1 januari 2028. Voor die datum moet de bevoegde woonmaatschappij zo snel mogelijk de beheerrechten met betrekking tot die onroerende goederen verwerven.

Artikel 201

Deze bepaling bevestigt dat sociale verhuurkantoren die de vorm hebben van een vzw overeenkomstig het Wetboek van vennootschappen en verenigingen een algemeenheid of een bedrijfstak "om niet" kunnen overdragen aan een sociale huisvestingsmaatschappij of een woonmaatschappij.

Op grond van artikel 12:1, §1, tweede lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen kan elke rechtspersoon die daar expliciet voor kiest artikel 12:103 Wetboek van vennootschappen en verenigingen naar analogie toepassen. Zo kunnen dus ook sociale verhuurkantoren met de rechtsvorm van een VZW toepassing maken van artikel 12:103 Wetboek van vennootschappen en verenigingen en aldus een overdracht van een algemeenheid of een bedrijfstak om niet uitvoeren, met de door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen voorziene gevolgen, onder meer op het vlak van tegenwerpelijkheid en aansprakelijkheid.

VZW's zijn echter op grond van artikel 1:2 Wetboek van vennootschappen en verenigingen onderworpen aan een specifieke wettelijke specialiteit. Ze moeten met name een belangeloos doel nastreven en mogen noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks enig vermogensvoordeel uitkeren of bezorgen aan de oprichters, de leden, de bestuurders of enige andere persoon, behalve voor het in de statuten bepaalde belangeloos doel. De wettelijke specialiteit van de VZW bracht bepaalde auteurs (onder de gelding van het oude Wetboek van vennootschappen) ertoe het standpunt te verdedigen dat VZW's enkel een algemeenheid of een bedrijfstak om niet kunnen overdragen aan een vennootschap in de mate dat dit een VSO was⁵². De VSO is echter door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen afgeschaft. Dat Wetboek voorziet evenwel in de mogelijkheid voor CV's om te worden erkend als een sociale onderneming (zie hoger bij de algemene toelichting). In dit voorontwerp van decreet is gekozen om de regionale erkenning als woonmaatschappij niet afhankelijk te maken van de federale erkenning als sociale onderneming, maar wel te onderwerpen aan de naleving van, wat de winstuitkeringsbeperking betreft, identieke erkenningsvoorwaarden. Logischerwijze kunnen VZW's dus onder het Wetboek van vennootschappen en verenigingen een algemeenheid of een bedrijfstak om niet overdragen aan sociale huisvestingsmaatschappijen of woonmaatschappijen die door hun decretale specialiteit op het vlak van het doel en de winstuitkeringsbeperking immers dezelfde garanties bieden als de VSO's onder het Wetboek van vennootschappen. Om eventuele rechtsonzekerheid hierover weg te nemen, wat deze voor de voorgenomen rationaliseringsoefening onontbeerlijke transacties in het gedrang zou brengen, wordt deze mogelijkheid decretaal bevestigd.

Deze overdrachten "om niet" worden beheerst door de artikelen 12:93 tot 12:95 en 12:97 tot 12:100 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en door artikel 12:103 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen. Artikelen 12:93 tot 195 en 12:97 tot 12:100 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen regelen de modaliteiten en gevolgen van de inbreng van een algemeenheid of bedrijfstak regelen. Artikel 12:103 van het

⁵² T. BOEDTS en H. VAN DENHOUWE, "Fusies en splitsingen van verenigingen en stichtingen na de wet van 30 december 2009", *TRV* 2010, (641) 648, nr. 16. Sommige auteurs zijn zelfs nog soepeler: zie V. SIMONART, *Associations sans but lucratif, associations internationales sans but lucratif et fondations*, Brussel, Bruylant, 2016, 510, nr. 807.

Wetboek van vennootschappen en verenigingen verklaart die bepalingen *mutatis mutandis* van toepassing op overdrachten van een algemeenheid of een bedrijfstak. Het Wetboek van vennootschappen en verenigingen voorziet geen specifieke regels voor de overdrachten om niet van een algemeenheid of van een bedrijfstak van VZW's naar vennootschappen. Mede gelet op de bestemming van de overgedragen activa en passiva is het dan ook noodzakelijk is om de modaliteiten en gevolgen van de overdrachten om niet van sociale verhuurkantoren met de rechtsvorm van VZW aan sociale huisvestingsmaatschappijen of woonmaatschappijen te preciseren. In het artikel worden daarom de regels bepaald die ertoe strekken te garanderen dat de netto-actiefwaarde van de algemeenheid, respectievelijk de netto-waarde van de bedrijfstak nooit door de sociale huisvestingsmaatschappij of de woonmaatschappij kan worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze bepalingen gelden naar analogie met de meest verwante wel in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen geregelde transactie, met name de omzetting van een VZW naar een erkende CVSO of een CV erkend als sociale onderneming (artikel 14:37 e.v. WVW).

Het tweede lid van de eerste paragraaf schrijft voor dat aan het voorstel van overdracht een staat van activa en passiva van het sociale verhuurkantoor wordt gehecht. Dit is noodzakelijk om het netto-actief te bepalen dat niet uitkeerbaar zal zijn in de sociale huisvestingsmaatschappij en/of de woonmaatschappij. Naar analogie met wat artikel 14:38, 2° Wetboek van vennootschappen en verenigingen voorziet voor de omzetting van een VZW naar een CV erkend als SO of erkende CVSO, moet deze staat afgesloten zijn maximaal drie maanden voor de algemene vergadering of de vergadering van het bestuursorgaan die over het voorstel tot overdracht moet besluiten en moeten de activa en passiva gewaardeerd zijn tegen werkelijke waarde.

De tweede paragraaf bevat de verplichting om de uit voormelde staat blijkende netto-actiefwaarde van de algemeenheid of netto-waarde van de bedrijfstak in de jaarrekening van de woonmaatschappij of de sociale huisvestingsmaatschappij uit te drukken en te boeken op een onbeschikbare reserverekening, waarop het voorgestelde artikel 4.46/3, 4° van de Vlaamse Codex Wonen over de bestemming van het liquidatiesaldo van de woonmaatschappij toepassing vindt. Deze bepaling geldt naar analogie met wat is bepaald in artikel 14:42 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

Het eerste lid van de derde paragraaf bepaalt dat de netto-actiefwaarde van de algemeenheid respectievelijk de netto-waarde van de bedrijfstak niet mag worden terugbetaald of uitgekeerd aan de aandeelhouders, onder welke vorm dan ook. Zowel rechtstreekse uitkeringen (via een dividend) of terugbetalingen als onrechtstreekse uitkeringen (t.t.z. verarmingen van de vennootschap die niet in verhouding staan tot de tegenprestatie van de begunstigde van de verarming, bv. buitensporige huurprijzen of vergoedingen voor dienstenprestaties) van dit bedrag zijn dus strikt verboden.

Dit geldt ook bij de vereffening van de sociale huisvestingsmaatschappij, of indien deze zouden opgaan in een nieuwe rechtspersoon (bv. ten gevolge van een fusie). Het tweede lid voorziet dat de Vlaamse Regering de bestemming van (het saldo van) dat de netto-actiefwaarde van de algemeenheid, respectievelijk de netto-waarde van de bedrijfstak bepaalt bij vereffening, naar analogie met wat vandaag is bepaald in artikel 4.53 van de Vlaamse Codex Wonen, en de modelstatuten (artikel 15 van de modelstatuten zoals vastgesteld bij besluit van de Vlaamse Regering van 22 oktober 2010 tot vaststelling van de aanvullende voorwaarden en de procedure voor de erkenning als sociale huisvestingsmaatschappij en tot vaststelling van de procedure voor de beoordeling van de prestaties van sociale huisvestingsmaatschappijen).

Het derde lid kent de aandeelhouders van de sociale huisvestingsmaatschappij en woonmaatschappij, de VMSW, het openbaar ministerie en elke belanghebbende derde, naar analogie met wat artikel 14:44 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen voorziet voor het netto-actief van een tot een vennootschap omgezette VZW, een vorderingsrecht toe jegens de leden van het bestuursorgaan respectievelijk de vereffenaar, in voorkomend geval hoofdelijk, tot betaling van de uitgekeerde sommen of tot herstel van de gevolgen voortvloeiend uit de niet-naleving van de hierboven gestelde eisen inzake de bestemming van de netto-actiefwaarde van de algemeenheid, respectievelijk de netto-waarde van de bedrijfstak.

Het vierde lid voorziet, naar analogie met dezelfde bepaling, in een vorderingsrecht voor dezelfde personen tegen de begunstigen van de uitkering of terugbetaling, indien zij bewijzen dat deze laatsten kennis hadden van de onrechtmatigheid van de terugbetaling of uitkering te hunnen voordele of, gelet op de omstandigheden, daarvan niet onkundig konden zijn.

Tot slot is het belangrijk dat deze bepaling louter beoogt een mogelijkheid te bieden aan de sociale verhuurkantoren. De sociale verhuurkantoren zijn, in geval van een overdracht van algemeenheid of van bedrijfstak aan een sociale huisvestingsmaatschappij of een woonmaatschappij niet verplicht om te kiezen voor een overdracht om niet. De sociale verhuurkantoren kunnen ook een overdracht ten bezwarende titel organiseren, wat bijvoorbeeld verantwoord kan zijn indien leden van de VZW een inbreng verrichtten, die zij wensen terug te nemen. Ook een VZW waarbij de overdracht om niet van een bedrijfstak tot gevolg zou hebben dat de VZW met haar overige bedrijfstakken in financieel zwaar water terechtkomt, dient uiteraard te kiezen voor een overdracht onder bezwarende titel om de aansprakelijkheid van de leden van haar bestuursorgaan niet in het gedrang te brengen.

Artikel 202

Dit artikel stelt zogenaamde "*change of control*-clausules" die aan de verhuurder het recht geven om de huurovereenkomst te beëindigen omwille van en wijziging in de controle over de huurder-woonmaatschappij buiten werking. Bij de totstandkoming van een woonmaatschappij is het niet uitgesloten dat er een controlewijziging plaatsvindt over de huurder-woonmaatschappij. Door deze clausules buiten werking te stellen wordt vermeden dat de woonmaatschappij niet of pas na veel vertraging tot stand komt omdat vooraf een verzaking aan deze *change of control*-clausule door de verhuurder moet worden bekomen.

Deze bepaling is verantwoord omdat de situatie van de verhuurder na de overdracht van de overeenkomst naar de woonmaatschappij of sociale huisvestingsmaatschappij die beoogt woonmaatschappij te worden minstens even goed is, zo niet verbetert. Deze bepaling verduidelijkt met andere woorden louter een decretale bevestiging van de houding die de verhuurder in elk geval zou moeten aannemen op grond van het beginsel van de goede trouw bij de uitvoering van overeenkomsten, zoals opgelegd door artikel 1134, derde lid van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 203

Dit artikel machtigt de Vlaamse Regering om bijzondere regels vast te stellen met betrekking tot de overdracht van gesubsidieerde goederen. Deze bepaling is geïnspireerd op de bepaling van het voorgestelde artikel 4.48 tweede lid van de Vlaamse Codex Wonen.

Het tweede lid bepaalt dat de overdrachtprijs nooit hoger kan liggen dan de schattingswaarde. Om te vermijden dat discussies over de overdrachtprijs de

vorming van woonmaatschappijen verhinderen of vertragen is ook bepaald dat de kostprijs voor de overdracht niet hoger kan liggen dan de niet-afgeschreven netto-boekwaarde.

Voor een toelichting over de berekening van de niet-afgeschreven netto-boekwaarde, zie toelichting bij artikel

De staat waarop mogelijks beroep wordt gedaan dient recent te zijn, hetgeen betekent dat de inhoud daarvan nog niet mag zijn achterhaald. In de vennootschappen waar een commissaris is aangesteld, ziet de commissaris deze staat na.

Artikel 204

Dit artikel beoogt de Vlaamse Regering te machtigen om eventuele nadelige financiële gevolgen van een omvorming tot woonmaatschappijen te compenseren door een toelage die de Vlaamse Regering kan toekennen. De Vlaamse Regering zal hiervoor in voorkomend geval de nadere regels vaststellen. Onder de nadelige financiële gevolgen moeten ook die gevolgen worden verstaan van de voorafgaand aan de vorming van de woonmaatschappij noodzakelijke stappen. Concreet kan het in functie van de vorming van een woonmaatschappij noodzakelijk zijn dat een sociale huisvestingsmaatschappij haar statuten moet aanpassen en in dat geval moet zij zich volledig conformeren aan het nieuwe WVV. Daarnaast is het ook redelijk om aan te nemen dat er voorafgaand aan de effectieve vorming van een woonmaatschappij fusies plaatsvinden tussen sociale huisvestingsmaatschappijen. In plaats van elke operatie voorafgaand aan de vorming van een woonmaatschappij afzonderlijk te subsidiëren op basis van het fusiesteunbesluit dat de Vlaamse Regering heeft ontworpen naar aanleiding van het zogenaamde fusiesteunbesluit (dat in een degressieve subsidie voorziet naarmate de tijd vordert), is het de bedoeling om een nieuw besluit op te stellen dat rekening houdt met kosten van sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren die bijdragen aan de vorming van een woonmaatschappij. De finaliteit van de subsidiëring wordt m.a.w. verlegd van schaalvergroting naar de effectieve vorming van een woonmaatschappij.

Artikel 205

De huurder zal na de inwerkingtreding van artikel 149 gedefinieerd zijn als volgt:

“1° huurder:

- a) de persoon of de personen die bij aanvang van de huurovereenkomst als huurder worden vermeld in de huurovereenkomst;
- b) de persoon die met toepassing van artikel 6.11, derde of vierde lid, van rechtswege huurder wordt;”

Artikel 39, tweede en derde lid van het decreet van 29 maart 2019 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende het woonbeleid bepaalt :

“De huurder die vóór 1 januari 2020 werd beschouwd als een huurder als vermeld in artikel 2, § 1, eerste lid, 34°, a) of b), van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, zoals van kracht vóór 1 januari 2020, wordt vanaf 1 januari 2020 beschouwd als huurder.

De huurder die vóór 1 januari 2020 werd beschouwd als een huurder als vermeld in artikel 2, § 1, eerste lid, 34°, c), van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, zoals van kracht vóór 1 januari 2020, wordt vanaf 1 januari 2020 niet langer beschouwd als huurder.”

Door in de nieuwe definitie te verwijzen naar de personen die de huurovereenkomst hebben ondertekend, zullen - als er geen overgangsbepaling wordt opgesteld - de vroegere huurders als vermeld in artikel 2, § 1, eerste lid, 34°, c), van het decreet

van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode (de zogenaamde huurders van categorie C), die na 1 januari 2020 niet langer beschouwd werden als huurder, en die de huurovereenkomst ondertekenden, ook onder de nieuwe definitie van huurder vallen en dat is niet de bedoeling. Deze overgangsbepaling is opgenomen in het eerste lid van dit artikel.

De huurders die van rechtswege huurder werden op basis van artikel 6.11, derde en vierde lid van de Vlaamse Codex Wonen zoals van kracht vóór de inwerkingtreding van de wijziging van artikel 6.11, derde en vierde lid van de Vlaamse Codex Wonen dienen ook als huurder te blijven worden beschouwd. Dat wordt verzekerd door het tweede lid van dit artikel.

Artikel 206

In navolging van een schriftelijke reactie van het Vlaams Huurdersplatform die volgde op het stakeholdersoverleg van 9 november 2020 (zie bijlage) wordt deze overgangsbepaling toegevoegd. Het Vlaams Huurdersplatform stelde dat de voorgestelde maatregel (de sociale huurder van wie de huurovereenkomst door de vrederechter is beëindigd omwille van overlast zich voor drie jaar niet meer opnieuw kan inschrijven) vanuit juridisch oogpunt problematisch zou zijn. Haar redenering is dat met die maatregel aan een rechterlijke uitspraak een sanctie verbonden is die door de rechter niet is uitgesproken. Volgens haar is een volwaardige rechterlijke toetsing noodzakelijk (waar ook de proportionaliteit wordt nagegaan). Het Vlaams Huurdersplatform werpt de vraag op of het voorstel in relatie tot artikel 6 EVRM de juridische toets zal doorstaan.

De bekommernis is terecht, maar de stellers van het ontwerp zijn van mening dat de rechter in deze wel oordeelt met een volle toetsing over de vordering tot ontbinding of vraag tot validatie van een opzegging, ingesteld door de sociale verhuurder. De rechter zal immers de gevolgen van de gevraagde beëindiging kunnen afwegen: enerzijds zijn dat het voordeel voor de sociale verhuurder en het algemeen belang (in geval van ernstige overlast bv. de hinder die burens die eveneens een grondrecht op behoorlijke huisvesting hebben, ondervinden), anderzijds is dat het nadeel voor de sociale huurder, inclusief de maatregel dat betrokkene zich de komende drie jaar niet opnieuw zal kunnen inschrijven. Er kan dus besloten worden dat er een volle rechterlijke toetsing is, zodat aan artikel 6 EVRM is voldaan. Maar er is wel een overgangsbepaling nodig. Voor de huurovereenkomsten die beëindigd zijn vóór de inwerkingtreding van deze nieuwe maatregel, had de rechter immers niet de kennis van deze nieuwe maatregel en kon bij zijn beoordeling er dan ook geen rekening mee houden. De overgangsbepaling stelt daarom dat alleen de beëindigingen vanaf de inwerkingtreding van deze nieuwe maatregel in aanmerking worden genomen. Ook ten aanzien van de huurder is het juridisch correcter dat deze additionele sanctie bij de beëindiging van zijn huurovereenkomst, pas kan toegepast worden voor een beëindiging die plaatsvindt na de inwerkingtreding van deze maatregel. De kennis van deze maatregel kan immers in hoofde van de huurder een gedragsverandering tot gevolg hebben.

Artikel 207

Deze overgangsbepaling regelt de overgang van de bestaande toewijzingsreglementen opgesteld door de gemeenten of de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden naar de nieuwe toewijzingsreglementen die in voorkomend geval worden opgesteld op het niveau van werkingsgebied van de woonmaatschappij. De bestaande toewijzingsreglementen zullen vervallen op het moment dat er een nieuw toewijzingsreglement in werking treedt maar in ieder geval na 3 jaar na inwerkingtreding van artikel 161.

Artikel 208

Alleen de personen die huurder worden na de inwerkingtreding van artikel 169 zullen het taalkennisniveau A2 moeten halen. Deze overgangsbepaling wordt opgenomen in het eerste lid van dit artikel. De personen die vóór de inwerkingtreding van artikel 169 huurder zijn geworden, zullen taalkennisniveau A1 moeten halen (dat zijn de personen die huurder zijn geworden vanaf 1 november 2017 – de personen die huurder geworden zijn vóór 1 november 2017 moesten voldoen aan de taalbereidheid niveau A1– (voor de huurders van vóór 1 november 2017 is een overgangsbepaling opgenomen in het decreet van 10 maart 2017 tot wijziging van artikel 92, 93, 95, 98 en 102bis van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode zodat voor hen de taalbereidheid bleef gelden).

Als er een onderbreking is tussen twee sociale verhuringen die niet het gevolg is van een gedwongen herhuisvesting wegens renovatie, aanpassing, sloop of verkoop, moet men - als men opnieuw huurder wordt van een sociale huurwoning - voldoen aan het taalkennisniveau A2 ook al was men sociale huurder vóór de inwerkingtreding van artikel 169. Deze afwijking/overgangsbepaling wordt opgenomen in het tweede lid van dit artikel. In het kader van renovatieprojecten kan het immers zijn dat de huurder tijdelijk een woning op de private markt heeft gehuurd of tijdelijk bij derden inwoonde in afwachting van terug naar de sociale huurwoning te kunnen keren, in dat geval valt de huurder onder toepassing van de overgangsbepaling, vermeld in het eerste lid van dit artikel.

Artikel 209

De nieuwe huurdersverplichting, vermeld in artikel 6.20, eerste lid, 12°, zoals toegevoegd bij dit decreet, namelijk de plicht om zich in te schrijven bij de VDAB als men een niet-beroepsactieve burger met arbeidspotentieel is, is ook van toepassing op de zittende sociale huurders. Zij krijgen echter een termijn van drie maanden na inwerkingtreding van artikel 169 om zich in regel te stellen met deze nieuwe huurdersverplichting.

Artikel 210

In titel 1, deel 10, boek 6 van de VCW zoals het zal gewijzigd worden door het artikel 173 wordt er bepaald dat elke huurder een woonrecht heeft. Op basis van dat woonrecht kan hij gedurende negen jaar een sociale huurwoning huren via een of meer opeenvolgende huurovereenkomsten. In principe hebben de huurovereenkomsten ook een duur van negen jaar. Als de huurovereenkomst betrekking heeft op een woning waarover de verhuurder minder dan negen jaar beschikt, bedraagt de duur van de huurovereenkomst de periode waarover de verhuurder beschikt. De verhuurder is verplicht om de huurder te herhuisvesten als het woonrecht nog geldt en de huurovereenkomst zou aflopen.

Huurders van ingehuurde woningen (de vroegere woningen van sociale verhuurkantoor) zullen na de inwerkingtreding van artikel 173 ook opgezegd kunnen worden als hun inkomen te hoog is of als ze een onderbezette woning bewonen. Met deze overgangsbepaling (eerste lid van dit artikel) wordt bepaald dat het woonrecht van negen jaar loopt vanaf het moment dat artikel 173 in werking treedt. Op die manier hebben deze huurders ook minstens negen jaar woonzekerheid, net zoals de huurders van de sociale huisvestingsmaatschappijen, lokale besturen en het VWF dat hadden bij het introduceren van de tijdelijke huurovereenkomsten door het decreet van 14 oktober 2016 houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen.

Sinds 1 maart 2017 sluiten de verhuurders (sociale huisvestingsmaatschappijen, lokale besturen, VWF) huurovereenkomsten van negen jaar met de sociale huurders (zie het huidige artikel 6.28, eerste lid, van de Vlaamse Codex Wonen van 2021).

Vóór die datum sloten die verhuurders in principe huurovereenkomsten van onbepaalde duur. Vanaf de inwerkingtreding van artikel 173 van dit decreet, heeft elke huurder een woonrecht van negen jaar. Met deze overgangsbepaling (tweede lid van dit artikel) wordt bepaald dat het negenjarig woonrecht wordt geacht ingegaan te zijn op het ogenblik dat de huurovereenkomsten van negen jaar met de huurder zijn gesloten.

Artikel 211

Er wordt een overgangsbepaling voorzien voor de beroepen die nog ingediend worden voor de inwerkingtreding van dit decreet. Als zij dit aangeven in het beroepsschrift, hebben indieners van een beroep nog recht op een mondelinge hoorzitting. Op het moment van het aantekenen van het beroep was deze mogelijkheid immers nog voorzien waardoor de indiener een gerechtvaardigd vertrouwen heeft dat de mondelinge hoorzitting effectief zal plaatsvinden.

Dit recht geldt ook voor de andere indieners van een beroep in dezelfde procedure die om een mondelinge hoorzitting vragen, ook al dateert hun beroepschrift wel van na de inwerkingtreding (mits er dus en eerdere beroepsindieners was die om een mondelinge hoorzitting vroeg voor de inwerkingtreding). Op deze manier wordt de gelijke behandeling van elke indiener gegarandeerd.

In paragraaf 2 wordt in de voormelde gevallen de beslissingstermijn van de Vlaamse Regering ook verlengd tot (afhankelijk van het geval) 4 maanden na ontvangst van het laatst ingestelde beroep of na ontvangst van het beroep tegen het stilzitten van de burgemeester.

Hoofdstuk 8. Bekrachtigingsbepaling

Artikel 212

Deze bepalingen bekrachtigen de codificatie van de Vlaamse Wooncode, waartoe de Vlaamse Regering op basis van de codificatiemachtiging uit artikel 112 van die code is overgegaan. De codificatie van de Vlaamse Wooncode gebeurde met het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020 tot codificatie van de decreten betreffende het Vlaamse woonbeleid. De codificatiemachtiging liet de Vlaamse Regering ook toe om in de teksten die niet betrokken werden in de codificatie de verwijzingen naar de gecodificeerde teksten aan te passen. Dat gebeurde via het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2020 tot wijziging van diverse decreten en besluiten van de Vlaamse Regering naar aanleiding van de codificatie van de decreten betreffende het Vlaamse woonbeleid. De bepalingen uit dat besluit die betrekking hebben op de wijziging van decreten, worden eveneens bekrachtigd. Tegelijk met de bekrachtiging van de ontworpen codificatie wordt in artikel 188 t.e.m. 195 van dit ontwerpdecreet voorzien in de opheffing van de wetgevende teksten die erin zijn opgenomen.

Hoofdstuk 9. Inwerkingtredebepalingen

Artikel 213

De inwerkingtreding van dit ontwerp wordt vastgesteld op 1 januari 2023 voor de bepalingen die betrekking hebben op de implementatie van het KBH en de opname van het fonds voor de Wooninspectie. De grootste impact van de implementatie ligt immers bij de bestuurlijke beboeting in de strafrechtelijke procedure woningkwaliteit op Vlaams niveau. Deze mogelijkheid is volledig nieuw.

Om deze procedure op een goede manier te kunnen toepassen, moet dit eerst op punt gesteld worden. De nodige aanwerving(en) moeten kunnen gebeuren, er

moet een interne structuur en organisatie opgebouwd worden, er moeten richtlijnen vastgesteld worden en sjablonen voor briefwisseling worden voorzien, er moeten protocollen gesloten worden met onder meer het openbaar ministerie,... Daarnaast moeten er ook grondige ICT-aanpassingen gebeuren aan VLOK (Vlaamse Loket Woningkwaliteit) om dit nieuwe luik te implementeren. Dit zal enige tijd vergen.

De bepalingen die te maken hebben met de wijzigingen van boek 6 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, zullen in werking treden op de datum die de Vlaamse Regering bepaalt. Er zullen grondige wijzigingen moeten aangebracht worden aan boek 6 van het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021. Enerzijds zal er verder uitvoering gegeven worden aan de wijzigingen die door dit ontwerp worden aangebracht. Anderzijds zal dat boek 6 ook in overeenstemming moeten worden gebracht met de wijzigingen van dit ontwerp. Er wordt verwacht dat de inwerkingtreding van de meeste bepalingen zal gesteld worden op 1 januari 2023, gelijktijdig met de inwerkingtreding van de woonmaatschappijen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

Bijlagen:

- Decreet houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen
- Nota aan de Vlaamse Regering aangaande het decreet houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen
- Stakeholdersverslag
- Repliek op het stakeholdersverslag
- Verslag van het armoedeoverleg